CIJENA DINARA 10.—

Sv. Terezija od Maloga Isusa, zaštitnica misija.

Misijski Kalendar

Za prostu godinu 1930

S dopuštenjem crkvenih poglavara

Izdaje

Uredništvo

Katoličkih Misija

GODINA IV.

ZAGREB.

Tiskom Glasnika Presv. Srca Isusova.

Prosta godina 1930.

GODINA 1930. jest prosta. Kršćani računaju građansku godinu prema tropskoj, koja ima 365 dana 5 sati 48 minuta i 46·43 sekunda ili 365·242204 dana. — Tropska je godina odsjek vremena, što ga treba sunce, dok se vrati do proljetne tačke. — Siderijska je godina odsjek vremena, što ga treba sunce, da dođe opet do iste točke svoga putovanja t. j. dok se vrati do iste stajačice. — Proljetna točka nije stalna poput stajačice, već se radi precesije svake godine mijenja za 50''. — Siderijska godina ima 365 dana 6 sati 9 minuta 34 sekunde. Građanska je godina dulja od tropske za 0·000246 dana.

I. ČETIRI GODIŠNJA DOBA.

Proljeće počinje ove godine 21. ožujka u 9 s. 30 m. prije podne. Toga je dana noć jednako duga kao i dan.

Ljeto počinje 22. lipnja u 4 s. 53 m. u jutro. Ovo je najdulji dan i najkraća noć u godini.

Jesen počinje 23. rujna u 7 s. 36 m. uvečer. Noć i dan jednako su dugi.

Zima počinje 22. prosinca u 2 s. 40 m. po podne. Ovo je najdulja noć i najkraći dan u godini.

II. GODOVNI RAČUNI.

Zlatni broj mjesečnoga kruga	12
Mjesec kazatelj (Epakta)	XXX
Sunčani kolobar	7
Nedeljno slovo po Gregoriju	E
Nedeljno slovo po Juliju	P
Rimske daće (Indikcije) po Greg.	13

III. POMIČNE SVETKOVINE.

1. Po rimskom kalendaru:

Sedamdesetnica 16. veljače.
Pepelnica 5. ožujka.
Uskrs 20. travnja.
Spasovo 29. svibnja.
Duhovi 8. lipnja.
Tijelovo 19. lipnja.
Srce Isusovo 27. lipnja.
Prva nedjelja adventa 30. studenoga.

2. Po grčkom kalendaru.

Triodij 27. januara.
Mesopust 10. februara.
Uskrs 7. aprila.
Spasovdan 16. maja.
Duhovi 26. maja.

IV .KVATRENI POSTOVI.

Proljetni: 12., 14. i 15. ožujka; **ljetni:** 11., 13. i 14. lipnja; **jesenski:** 17., 19. i 20. rujna; **zimski:** 17., 19. i 20. prosinca.

V. POMRČINE 1930.

1. **Djelomična pomrčina mjeseca** 13. travnja, počinje u 6 s. 21 m. ujutro, svršava u 7 s. 36 m. ujutro. Opazit će se u jugozapadnoj Evropi, sjeverozapadnoj Africi, na Atlantskom oceanu, u Americi i na Tihom oceanu.
2. **Potpuna pretenasta pomrčina** sunca bit će 28. travnja i započet će u 5 s. 20 m. popodne; vrhunac u 6 s. 26 m.; svršetak u noći u 10 s. 46 m. srednje evropskog vremena. Opazit će se u sjevernoj Aziji i Americi, osobito dobro u Kaliforniji.
3. **Djelomična pomrčina mjeseca** 7. listopada počinje u 7. s. 46. m. popodne i svršava u 8 s. 27 m. uvečer. Neznatna ova pomrčina vidjet će se u Evropi, Aziji, Africi, Indijskom oceanu i Australiji.
4. **Potpuna pomrčina sunca** 21. i 22. listopada počinje po evropskom vremenu u 8 s. 4 m. uvečer i svršava u 1 s. 23 m. noću. Opazit će se u istočnoj Australiji, Tihom oceanu i najjužnijem kraju Amerike.

VI. VELIKI BLAGDANI I NORME.

Glazba i plesanje zabranjeno je i po državnom zakonu u zadnja tri dana Velikoga tjedna, na prvi dan Uskrsa i Duhova, na Tijelovo, Badnjak i Božić. Vjerna pak djeca katoličke Crkve uzdržavaju se od toga još i u ozbiljno vrijeme adventa i u pokorničko vrijeme korizme te u kvatrene dane.

Kazališne predstave zabranjene su na iste dane osim na Tijelovo. Ali kazališne predstave u dobrotvorne svrhe mogu se davati samo s dopuštenjem nadležne oblasti i na Uskrs, Duhove i Božić.

Norme: Božić, Uskrs, Duhovi, Tijelovo, Velika Gospa, Svi Sveti.

Državni praznici: 24. svibnja; 28. lipnja; 1. i 17. prosinca.

Zvijezda vladarica ove godine jest SATURN.

Crkveni post i nemrs.

prema crkvenom zakonu od 19. svibnja 1918.

Razlikuj zakon nemrsa i zakon posta.

1. Zakon o **nemrsu** obvezuje sve vjernike, koji su navršili sedmu godinu, a nijesu zapriječeni bolešću ili kojim drugim opravdanim razlogom.
2. Zakon o **postu** obvezuje sve, koji su navršili 21. godinu a nijesu još zašli u 60., osim kad su bolesni ili kad obavljaju teške radnje, bilo tjelesne, bilo duševne. Tko je ispričan od **posta**, nije za to oprošten i od nemrsa.
3. Zakon o **nemrsu** zabranjuje jesti meso i juhu od mesa, a ne brani jaja, mlijeka i mliječnih proizvoda, ni bilo kakvih **začina**, pa ni začina od životinjske masti.
4. Zakon o postu propisuje, da se **na dan uzima** samo po jedan potpuni obrok, a ne brani da ujutro i navečer nešto založiš, držeći se ipak u kolikoći i kakvoći jela stalnog mjesnog običaja.
5. Nije zabranjeno **služiti** se pri istom **obroku** mesom i ribom, niti je zabranjeno potpuni obrok uzeti uvečer mjesto o podne.
6. Zakon o **samom nemrsu** ima se držati u sve petke.
7. Zakon o **nemrsu i postu zajedno** ima se držati: **na čistu srijedu, u petke i subote korizmene i u kvatrene srijede, petke i subote,** u dan prije **Duhova, Velike Gospe, Svih Svetih i Božića.**
8. Zakon o **samom postu** ima se držati **u sve ostale dane** korizmene.
9. U nedjelje ili zapovijedane blagdane — osim zapovijedanih blagdana, koji bi pali možda u korizmu — zakon o nemrsu, te zakon o nemrsu i postu ili o samom postu ne veže i ne prenosi se na dan unaprijed; isto tako ne obvezuje na **Veliku subotu poslije podne.**
10. Župnici i župski upravitelji, kao i svi od njih ovlašteni svećenici, mogu u **pojedinim slučajevima** — ne općenito, trajno niti za uvijek — oprostiti **pojedine osobe i pojedine obitelji** iz pravednog **razloga** od nemrsa i od posta.
11. Ako je u kojoj biskupiji bio do sada običaj, da se posti na koji drugi dan, n. pr. uoči Bezgr. Začeća, taj post ostaje i nadalje u toj biskupiji.
12. Uoči Petrova nema više posta. Na **ukinute blagdane** valja držati post ili nemrs prema tome na kakav dan padnu, jer to više nijesu zapovijedani blagdani.
13. Biskup može dati u svojoj biskupiji još i veće olakšice za pojedine vrste ljudi prema vlasti dobivenoj od sv. Oca Pape.
14. Tko je bolestan ili teško radi, pogotovo ako nema na izbor hrane, ne treba ni tražiti oprost od posta, jer ga zakon uopće ne veže, dok je u tim prilikama.
15. Bogu milo djelo čini, tko dragovoljno posti, ako i nije po zakonu dužan, samo treba da bude pri tom razborit i ponizan.

Isti propisi o držanju posta vrijede i za **katolike** istočnoga obreda u dane, kad kalendarij označuje za njih post; samo oni imaju nemrs na sve srijede, a strogi post i na ova dva zapovijedana blagdana: Usjekov. Iv. Krst. i Uzvišenje sv. Križa. No zato nema nikakvog posta ni nemrsa: od Božića do Bogojavljenja; u tjednu iza ned. o mitaru i f., pa u tjednu poslije Uskrsa i Duhova.

SVETKOVANJE NEDJELJE I BLAGDANA.

1. Prema propisima kat. Crkve treba da svaki katolik, koji je navršio 7 godina, **sluša sv. Misu** i to cijelu; inače griješi, ako ga ne ispriča važan razlog.
2. **Ne smiju se obavljati težački poslovi** ni bučne rasprave kao ni sajmovi.
3. **Treba slušati kršć. nauk** i vjersku pouku. Na to su i pod teški grijeh obvezani osobito oni, koji ne znadu ni temeljnih istina katoličke vjere.

siječanj

januar

Dani	Rimski kalendar	Grčki	(crveno)
1	Novo ljeto	19 Bonifacij †	
2 Č	Makarije pust.	20 Ignatije †	S. Obr. Krist.
3 P	Genoveva djev.	21 Julijana †	
4 S	Tito biskup	22 Anastazija	
1. tjed. Kad se navršilo osam dana. Lk. 2, 21.			
5	**Ime Isusovo**	23	
6 P		24 Naveč. Rođ. †	N. / Ned. Otaca
7 U	Lucijan m.	25	Bogojavljenje
8 S	Severin op. ☽	26	Rođenje Kristovo
9 Č	Marcelin bp.	27	Zbor Bogor.
10 P	Pavao pust.	28 Muč. nikom.	Stjepan Prvom.
11 S	Higin p.	29 Mladenci	
2. tjed. Kad bi Isusu 12 godina. Lk. 2, 42.			
12	**Sv. Obitelj**	30 Anisije	N. 1. po B.
13 P	Bogomir op.	31 Melanija	N. po R.
14 U	Hilarij bp. (uštap)	1 Vasilij	
15 S	Mavro opat	2 Silvestar p.	Novo ljeto
16 Č	Marcel p.	3 Malahija	
17 P	Antun pust.	4 Zbor 70 učen. †	
18 S	Stol sv. Petra u R.	5 Naveč. Bog.	
3. tjed. Prvo čudo Isusovo na svadbi. Iv. 2, 1.			
19	Marije m.	6	
20 P	Fabijan i Seb. m.	7 Zbor Ivana Krst.	N. 2. po B. / Bogojavljenje
21 U	Agneta dj. m. ☾	8 Georgij i Dom.	
22 S	Vincencije m.	9 Polienkto	
23 Č	Zaruke Bl. Dj. M.	10 Gregorij Nis.	
24 P	Timotej bp.	11 Teodozij	
25 S	Obraćenje sv. Pavla	12 Tatjana	
4. tjed. Isus izliječi gubavca. Mt. 8, 1.			
26	Polikarpo bp.	13 Emil	
27 P	Ivan Zlatousti bp.	14 Oci Si. i R.	N. 3. po B. / N. po Prosv.
28 U	Ildefons bp.	15 Pavao i Od. B.	
29 S	Franjo Sal. bp. ●	16 Verige ap. Pavla	
30 Č	Martina dj. m.	17 Antonije Vel.	
31 P	Petar Nol. priz.	18 Atanas i Kir.	

PAZI!

Zvjezdoznanstveni podaci označeni su prema srednjem evropskom meridijanu i zagrebačkoj geografskoj širini.

SUNCE

ulazi 20. u 7 s. 33 m. u večer u znak Vodenjaka. Dan poraste za 1 s. 1 m.

	Izlazi:	Zalazi:
1.	7 s. 42 m.	4 s. 25 m.
6.	7 s. 41 m.	4 s. 29 m.
12.	7 s. 39 m.	4 s. 37 m.
19.	7 s. 35 m.	4 s. 46 m.
26.	7 s. 29 m.	4 s. 56 m.

MJESEČEVE MIJENE

☽ Prvak	8. u	4 s. 11 m.
Uštap	14. u	23 s. 21 m.
☾ Trećak	21. u	17 s. 7 m.
● Mlađ	29 u	20 s. 7 m.

VRIJEME

U siječnju vode:
Vino nam ode!

Dne	BILJEŠKE:	Primitak D.	Primitak p.	Izdatak D.	Izdatak p.
	Jović D				
	Kos M				

Dani	Rimski kalendar	Grčki
1 S	Ignacije b. m.	19 Makarij
5. tjed. Isus utiša oluju na moru. Mt. 8, 23.		
2 N	4. po. B. **Svijećnica**	20 N. 32. Jevtinij
3 P	Blaž b. m.	21 Maksim
4 U	Andrija Korz. priz.	22 Timotej
5 S	Agata dj. m.	23 Kliment
6 Č	Doroteja dj. m. ☽	24 Ksenija
7 P	Romuald op.	25 Grigorij B.
8 S	Ivan Mat. priz.	26 Ksenofon
6. tjed. O dobrom sjemenu i kukolju. Mt. 13, 24.		
9 N	5. po. B. Ćiril Alex. b.	27 N. Mitr. i F. Triod.
10 P	Skolastika dj.	28 Efrem
11 U	Ukaz. Gospe Lurd.	29 Ignacij
12 S	7 utem. r. Gospe Ž.	30 Tri Svetitelja
13 Č	Stjepan op. ○	31 Kir. i Jov.
14 P	Valentin m.	1 Trifon
15 S	Klaudije Kolomb. pr.	2 Sretenije
7. tjed. O poslenicima u vinogradu. Mt. 20, 1.		
16 N	**Sedamdeset.** Julijan	3 N. Blaz. sina.
17 P	Donat m.	4 Izidor
18 U	Simeon b. m.	5 Agatija
19 S	Gabinij m.	6 Vukol
20 Č	Eleuter b. m. ☾	7 Partenije
21 P	Eleonora dj. m.	8 Teodor Strat.
22 S	Stol sv. Petra u A.	9 Nikifor.
8. tjed. Izide sijač da sije sjeme. Lk. 8, 4.		
23 N	**Šezdeset.** Petar D.	10 Mesopust.
24 P	Matija ap.	11 Vlasij
25 U	Viktorin m.	12 Meletije
26 S	Aleksander b. m.	13 Martinijan
27 Č	Leander b.	14 Auksentij
28 P	Roman op. ●	15 Onizim

SUNCE

ulazi 19. u 10 s. pr. p. u znak Riba. Dan poraste za 1 s. 28 m.

	Izlazi:	Zalazi:
2.	7 s. 23 m.	5 s. 7 m.
9.	7 s. 13 m.	5 s. 16 m.
16.	7 s. 4 m.	5 s. 27 m.
23.	6 s. 52 m.	5 s. 37 m.

MJESEČEVE MIJENE

☽ Prvak 6. u 18 s. 26 m.
○ Uštap 13. u 9 s. 39 m.
☾ Trećak 20. u 9 s. 44 m.
● Mlađ 28. u 14 s. 33 m.

VRIJEME

Ako velja ne veljuje
Starac marat opako
U veljači prašina -
Znači: dobra ljetina.

Prema koncu mjeseca obično nastane nagla promjena vremena. Stoga se veli:

Sveti Matija
Led razbija;
Kad ga nema,
On ga sprema.

Dne	BILJEŠKE:	Primitak D.	Primitak p.	Izdatak D.	Izdatak p.
1)	4142,61 : 687 = 603				
	== 2061				
	=== 0				
2)	164768 : 542 = 304				
	== 2168				
	====				
3)	~~2,782,332 : 732 = 387~~				
	5863				
	39				
	2,782332 : 732 = 3801				
	5863				
	= 732				
4)	3,106,863 : 621 = 5003				
	== 1863				
	====				
5)	~~11760 : 318 = 37~~				
	2220				
	== 22				

Dani	Rimski kalendar	Grčki
1 S	Albin b.	16 Pamfil i dr.
9. tjed. Isus proriče svoju muku. Lk. 18, 31.		
2	Simplicij	17 Teod.
3 P	Kunegunda kr. (N)	18 Lav. p. † (N Sipopust.)
4 U	Kazimir priz.	19 Arhipa †
5 S	**Pepelnica.** Miroslav †	20 Sadok i Ag. †
6 Č	Perpetua i Felic. m. †	21 Timotej †
7 P	Toma Akv. priz. †	22 Petar i A. †
8 S	Iv. od Boga priz. ☽ †	29 Polikarp Zad.
10. tjed. Isusa napastuje đavao u pustinji. Mt. 4, 1.		
9	Franc. Rim.	24 Naš. gl. I. K.
10 P	40 mučenika † (N Čista)	25 Tarazij † (N 1. P.)
11 U	Eulogije m. †	26 Porfirij †
12 S	Grgur V. p. Kvatre †	27 Prokopij †
13 Č	Nicefor b. †	28 Vasilij i dr. †
14 P	Matilda ud. Kv. ☺ †	1 Evdokija †
15 S	Longin m. Kvatre †	2 Teodot. Zad.
11. tjed. Isus se preobrazi na gori. Mt. 17, 1.		
16	Cirijak	3 Evtropij
17 P	Patricije b. † (N Pačista)	4 Gerasim † (N 2. P.)
18 U	Ćiril Jer. b. †	5 Roman †
19 S	**Josip zar. B. Dj. M.** †	6 42 mučenika †
20 Č	Niceta b. †	7 Vasilij †
21 P	Benedikt op. †	8 Teofilakt †
22 S	Oktavijan m. ☾ †	9 40 muč Zad.
12. tjed. Isus izgoni đavla. Lk. 18, 14.		
23	Oton b.	10 Kodrat
24 P	Gabrijel Ark. † (N Bezimena)	11 Sofronij † (N 3. P.)
25 U	**Blagovijest** †	12 Teofan †
26 S	Emanuel m. †	13 Nikifor †
27 Č	Ivan Dam. priz. †	14 Benedikt †
28 P	Ivan Kapistr. priz. †	15 Agapij †
29 S	Eustazij m. †	16 Savin. Zad.
13. tjed. Isus nahrani 5000 ljudi. Iv. 6, 1.		
30	Viktor m. ●	17 Aleksij
31 P	Balbina dj. m. † (N Sredoposna)	18 Kiril A. † (N 4. P.)

SUNCE

ulazi 21. u 9 s. 30 m. u znak Ovna i počinje proljeće. Dan poraste za 1 s. 45 m.

	Izlazi:	Zalazi:
2.	6 s. 39 m.	5 s. 47 m.
9.	6 s. 26 m.	5 s. 57 m.
16.	6 s. 13 m.	6 s. 6 m.
23.	6 s. 0 m.	6 s. 16 m.
30	5 s. 46 m.	6 s. 24 m.

MJESEČEVE MIJENE

☽ Prvak	8. u	5 s.
☺ Uštap	14. u	17 s. 58 m.
☾ Trećak	22. u	4 s. 13 m.
● Mlađ	30. u	6 s. 46 m.

VRIJEME

Bolje ti je da si ugrižen
od zmije,
Neg ožujsko sunce da
mi te ugrije.

Babji budžak

Baba namrštila čelo,
Šalje nam kiše za cijelo,
Prede već tanko, bijelo,
Skoro će crno, debelo.

Dne	BILJEŠKE:	Primitak D.	Primitak p.	Izdatak D.	Izdatak p.
6)	77.120 : 241 = 320 -482				
7)	215.660 : 526 = 410 526				
8)	163.280 : 314 = 520 628				
9)	1,578,500 : 451 = 3500 2255				
10)	2,138,190 : 813 = 2630 5121 2439				

Dani	Rimski kalendar		Grčki	
1 U	Hugo bp.	†	19 Hrizant	†
2 S	Franjo P. priz.	†	20 O.ob.sv.Sav.	†
3 Č	Rikard b.	†	21 Jakov	†
4 P	Izidor bp.	†	22 Vasilije	†
5 S	Vinko Fer. priz.	†	23 Nikon. Zad.	
14. tjed. Isusa hoće da kamenuju. Iv. 8, 46.				
6 N	Gluha. Siksto p.	☽	24 N. 5. P. Zah.	
7 P	Herman Jos. priz.	†	25 Blagovijest	
8 U	Dionizije bp.	†	26 Zb. Ark. Gabr.	†
9 S	Marija Kleofe.	†	27 Matrona	†
10 Č	Mehtilda dj.	†	28 Ilarion i St.	†
11 P	7 Žal. M.B. Leon p.	1	29 Marko i Kir.	†
12 S	Julije p.	†	30 Ivan Lj. Zad.	
15. tjed. Isus svečano ulazi u Jerusalim. Mt. 21, 1.				
13 N	Cvjetna. Hermen.	○	31 Cvjetnica Hip.	
14 P	Justin m.	†	1 Marija Eg.	†
15 U	Lidvina dj.	†	2 Tito	†
16 S	Turibij bp.	†	3 Nikita	†
17 Č	Vel. Četvrtak	†	4 Vel. Čet.	†
18 P	Vel. Petak	†	5 Vel. Petak	†
19 S	Vel. Subota	†	6 Vel. Sub.	
16. tjed. Isus uskrsnu iz groba. Mr. 16, 1.				
20 N	USKRS	☾	7 USKRS	
21 P	Usk. ponedjeljak		8 Us. poned.	
22 U	Soter i Kajo m.		9 Us. utorak	
23 S	Juraj m.		10 Terentij i dr.	
24 Č	Fidelis m.		11 Antipa	
25 P	Marko ev.		12 Vasilij	
26 S	Kleto m.		13 Artemon	
17. tjed. Isus dođe kroz zatvorena vrata. Iv. 20, 19.				
27 N	Bijela. Petar R.		14 N. Tomina Mart.	
28 P	Pavao od Križa	●	15 Aristarh	
29 U	Petar m.		16 Agapija	
30 S	Katarina S. dj.		17 Simeon	

SUNCE

ulazi 20. u 9 s. 6 m. u večer u znak Bika. Dan poraste za 1 s. 38 m.

	Izlazi:	Zalazi:
6.	5 s. 34 m.	6 s. 33 m.
13.	5 s. 20 m.	6 s. 43 m.
20	5 s. 8 m.	6 s. 52 m.
27.	4 s. 56 m.	7 s. 1 m.

MJESEČEVE MIJENE

☽ Prvak 6 u 12 s. 25 m.
○ Uštap 13 u 6 s. 49 m.
☾ Trećak 20. u 23 s. 9 m.
● Mlađ 28. u 20 s. 8 m.

VRIJEME

Vedri li se travanj noću,
Škodi vinu ko i voću.

Kiša i rosa

Pada li kiša jutrom ili prije podne (4-9) onda će većinom oko podne sunce sjati.

Je li nebo tmurno, a počne kišiti navečer onda obično kiši i drugoga dana. To vrijedi kadikad i onda, kada kiša počne padati popodne.

Zorom kad lije:
Podne se smije;
Navečer kiše:
Sutra još više.

Pada li noću obilna rosa, nadaj se vedromu danu.

Dne	BILJEŠKE:	Primitak		Izdatak	
		D.	p.	D.	p.

svíbanj maj

Dani	Rimski kalendar	Grčki
1 Č	Filip i Jakov ap.	18 Ivan Dek.
2 P	Atanazije b.	19 Ivan Vet.
3 S	Naš. sv. Križa	20 Teodor Sr.
18. tjed.	Isus dobri pastir. Iv. 10, 11. N. 2. po Us.	N. Žen. Mir.
4	Florijan m.	21
5 P	Pijo p. ☽	22 Teodor Sik. (Teodor Vel.)
6 U	Ivan pr. vr. lat.	23
7 S	Zaštita sv. Josipa	24 Sava Str.
8 Č	Miholjice	25 Marko ev.
9 P	Grgur Naz.	26 Prepol. 50.
10 S	Antonin b.	27 Simeon S.
19. tjed.	Malo i ne ćete me vidjeti. Iv. 16, 16. N. 3. po Us.	N. o rasl.
11	Franjo Hier.	28 Jak.
12 P	Pankracij m. ○	29 Muč. Kizič.
13 U	Servacij m. Rob. Bel	30 Jakov Z.
14 S	Bonifacij m.	1 Jeremija
15 Č	Ivan de la S. priz.	2 Atanasij
16 P	Ivan Nep m.	3 Teodosij peč.
17 S	Paskal priz.	4 Pelagija
20. tjed.	Idem k onomu, koji me poslao. Iv. 16, 5. N. 4. po Us.	N. o Samar.
18	Vanancij m.	5
19 P	Petar Cel. p.	6 Job
20 U	Bernardin S. pr. ☾	7 Poj. sv. kr.
21 S	Feliks m.	8 Jov. bogosl.
22 Č	Julija dj. m.	9 Pr. m. sv. Nik.
23 P	Desiderij b. m.	10 Simon Zil.
24 S	Ivan Prado b. m.	11 Mokij
21. tjed.	Ako što zaištete od Oca, dat će vam. N. 5. po Us.	N. o slijepcu.
25	Urban p.	12
26 P	Filip N. pr. prosni	13 Glikerija
27 U	Beda Č. pr.	14 Izidor (Vaznesenije)
28 S	Augustin b. (Spasovo) dani ●	15
29 Č		16 Pahomij
30 P	Ferdinand kr.	17 Andronik
31 S	Marija djelit. mil.	18 Teodot

SUNCE

ulazi 21. u 8 s. 42 m. u večer u znak Blizanaca. Dan poraste za 1 s. 25 m.

	Izlazi:	Zalazi:
4.	4 s. 45 m.	7 s. 10 m.
11.	4 s. 35 m.	7 s. 18 m.
18.	4 s. 25 m.	7 s. 27 m.
25.	4 s. 19 m.	7 s. 35 m.
31.	4 s. 15 m.	7 s. 40 m.

MJESEČEVE MIJENE

☽ Prvak	5. u 17 s. 53 m.	
○ Uštap	12. u 18 s. 29 m.	
☾ Trećak	20. u 17 s. 22 m.	
● Mlađ	28. u 6 s. 37 m.	

VRIJEME

Kad u svibnju mnogo sijeva.
Mudar seljak neka pjeva.
Ako je svibanj s početka lijep i suh, onda će obično prema koncu biti kišovit.
Svibanj u smijehu poče,
U plaču doče.
Štogod su u svibnju jače kiše
To će biti — dao Bog! — ljetine više.

Dne	BILJEŠKE:	Primitak D.	Primitak p.	Izdatak D.	Izdatak p.

Železo

Najpotrebnije kovno je železo u zemlji
Zatoga željeza nema u drugih rudača
već se vadi iz
a to su:

Željezo imade 3 vrste lijevano
Željezo kovno gvožđe
lijevano gvožđe kovno
čelik. Željezo se dobije
rudnici nagomilava
rudače i ugljen
do velike peći
Te rude dovezu do mosta
bace u ovu peć
metnu najprije kroz željezne
rude onda 1 red kamenog

lipanj juni

Dani	Rimski kalendar	Grčki
22. tjed. Kada dođe Utješitelj. Iv. 15, 26.		
1 N	6. po Us. Pamfil m.	19 N. Ot. nik. sab.
2 P	Erazmo b. m.	20 Talalej
3 U	Klotilda kr. ☽	21 Konstantin
4 S	Kvirin b. m.	22 Vasilisko
5 Č	Bonifacije b. m.	23 Mihael ep.
6 P	Norbert b.	24 Simeon prep.
7 S	Robert op. †	25 Naš.gl.sv.Iv.Zad.
23. tjed. Učitelj Duh Sveti učit će vas. Iv. 14, 23.		
8 N	DUHOVI	26 Sošest. Duha S.
9 P	Duh. ponedjeljak	27 Duh. poned.
10 U	Margarita kr.	28 Nikita
11 S	Barnaba ap. Kv. † 🌕	29 Teodozija
12 Č	Ivan Pak. priz.	30 Isaakij
13 P	Antun Pad. priz. Kv. †	31 Jermej
14 S	Bazilije b. Kvatre †	1 Justin
24. tjed. Dana mi je sva vlast. Mt. 28, 18.		
15 N	Presv. Trojstvo	2 N. Svih Svetih
16 P	Ivan Franjo Regis	3 Lukilijan †
17 U	Adolf b.	4 Mitrofan †
18 S	Efrem S. priz.	5 Dorotej †
19 Č	TIJELOVO ☾	6 Visarion i I. †
20 P	Silverij p.	7 Teodot ank. †
21 S	Alojzije priz.	8 Teodor Str.
25. tjed. Neki čovjek zgotovi večeru. Lk. 14, 16.		
22 N	2. po D. Pavlin b.	9 N. 2. po D. Kiril
23 P	Agripina m.	10 Timotej †
24 U	Rođ. Ivana Krst.	11 Barnaba †
25 S	Vilim priz.	12 Onufrij i Pet. †
26 Č	Ivan i Pavao m. 🌑	13 Akilina i Tr. †
27 P	Srce Isusovo	14 Elizej pr. †
28 S	Srce Marijino	15 Amos pr.
26. tjed. Priča o izgubljenoj ovci. Lk. 15, 1.		
29 N	3. po D. Petar i Pav.	16 N. 3. po D. Tihon
30 P	Spomen sv. Pavla	17 Manuil †

SUNCE

ulazi 22 u 4 s. 53 m. u jutro u znak Raka i počinje ljeto. Dan poraste za 19 m.; a od 21. do konca smanji se za 3 m.

	Izlazi:	Zalazi:
1.	4 s. 15 m.	7 s. 41 m.
8.	4 s. 11 m.	7 s. 47 m.
15.	4 s. 9 m.	7 s. 52 m.
22.	4 s. 7 m.	7 s. 54 m.
29.	4 s. 10 m.	7 s. 54 m.

MJESEČEVE MIJENE

☽ Prvak	3. u 22 s. 56 m.	
🌕 Uštap	11. u 7 s. 12 m.	
☾ Trećak	19. u 10 s. 0 m.	
🌑 Mlađ	26. u 14 s. 47 m.	

VRIJEME

Lipanj pun hlada,
Narod strada.

U lipnju osobito je paziti na 8. dan (sv. Medard). Kažu, kakovo je vrijeme taj dan, takvo će ostati čitavih 40 dana.

Što Medardo sveti daje,
Četrdeset dana traje.

Dne	BILJEŠKE:	Primitak D.	Primitak p.	Izdatak D.	Izdatak p.

Sada ~~nikakir~~ ~~[illegible]~~ se
zapah i počinje izlaziti iz
kamenoga ug. razvijetni
plin. Sada nastane strašna
ne vrućina ~~rad~~ koje se
počne ~~g~~ grozdane rude
~~taljiti~~ taliti. Sada je
nastalo crveno grozđe.
Ako se crveno grozđe jo
jednom tek ~~ronde~~ nastane
kovno željezo. A ako se
crveno i kovno grozđe
zajedno pomiješaju nastane
najtvrđe željezo a to je
~~čelik~~ čelik. On je vrlo tvrd

SRPANJ JULI

Dani	Rimski kalendar	Grčki	
1 U	**Presv Krv Isusova**	18 Leontije	†
2 S	P o h o d Bl. Dj. M.	19 Juda ap.	†
3 Č	Heliodor b. ☽	20 Metodij	†
4 P	Udalrik b.	21 Julijan	†
5 S	Ć i r i l i M e t o d. ap	22 Eusebij	
27. tjed. O obilatom ribolovu. Lk. 5, 1.			
6 N	4. po D. Izaija pr.	23 4. po D. Agripa	
7 P	Vilibald b.	24 Rožd. Iv. Krst.	
8 U	Elizabeta kr.	25 Febronij	†
9 S	Brcko b.	26 David	†
10 Č	Amalija dj. 🌕	27 Samson	†
11 P	Pijo I. p.	28 Kir i Ivan	†
12 S	Ivan Gv. priz.	29 Petar i Pavao	
28. tjed. Ako pravda vaša ne bude veća. Mt.5,20.			
13 N	5. po D. Margarita dj.	30 5. po D. Zbor 12 ap	
14 P	Bonaventura b.	1 Kuzma i Dam.	
15 U	Henrik kr.	2 Haljina Bogor.	
16 S	M. B. K a r m e l s k a	3 Jakinto	
17 Č	Aleksij priz.	4 Andrija	
18 P	Kamilo priz.	5 K i r i l i M e t. ap	
19 S	Vinko Paul. priz. ☾	6 Atanazij	
29. tjed. Pomnoženje hljeba. Mr. 8, 1.			
20 N	6. po D. Ilija pr.	7 6. po D. Toma	
21 P	Danijel pr.	8 Prokopij	
22 U	Mar. Magdalena pok	9 Pankracij	
23 S	Apolinar b. m.	10 45 mučenika.	
24 Č	Kristina dj. m.	11 Eufemij	
25 P	J a k o v ap. 🌑	12 Proklo	
26	A n a m a t i B. Dj. M.	13 Zbor. Ark. Gabr.	
30. tjed. Čuvajte se lažnih proroka. Mt. 7, 15.			
27 N	7. po D. Pantaleon m	14 7. po D. Akita	
28 P	Nazarije i Inoc. m.	15 Vladimir	
29 U	Marta dj.	16 Antinogen	
30 S	Abdon i Senen m.	17 Marina	
31 Č	Ignacije Loj. priz. ☽	18 Emilij	

SUNCE

ulazi 23. u 3 s. 42 m. po podne u znak Lava. Dan se smanji za 55 m.

	Izlazi:	Zalazi:
6.	4 s. 16 m.	7 s. 53 m.
13.	4 s. 22 m.	7 s. 48 m.
20.	4 s. 28 m.	7 s. 43 m.
27.	4 s. 36 m.	7 s. 36 m.

MJESEČEVE MIJENE

☽ Prvak	3. u	5 s. 3 m.
🌕 Uštap	10. u	21 s. 1 m.
☾ Trećak	19. u	0 s. 29 m.
🌑 Mlađ	25 u	21 s. 42 m.

VRIJEME

Kišljiv juli
Sve potuli.

Oblaci.

Ako se na bližnjim brdima, ili u dalekim brdima prema zapadu, pokažu magloviti oblaci, koji dulje vremena stoje, po tom se raširuju i spuštaju nadaj se kiši.

Bijeli oblak pada,
Bit će kiše, hlada.
Crni oblak leti,
Duga kiša prijeti.

Dne	BILJEŠKE:	Primitak		Izdatak	
		D.	p.	D.	p.

KOLOVOZ AUGUST

Dani	Rimski kalendar	Grčki
1 P	Petar u okov. (prvak)	19 Mokrina
2 S	Alfons Lig. — Porcij.	20 Ilija
31. tjed. O nepravednom upravitelju. Lk. 16, 1.		
3	N 8. po D. Augustin b.z	21 N. 8. po D. Simeon
4 P	Dom'nik priz.	22 Magdalena
5 U	Snježna Gospa	23 Trofin i Teofan
6 S	Preob. Krist.	24 Boris
7 Č	Kajetan priz.	25 Ana
8 P	Cirijak m.	26 Ermolaj
9 S	Ivan Vianey priz. (uštap)	27 Pantalejmon
32. tjed Isus plače nad Jeruzalemom. Lk. 19, 41.		
10	N 9. po D. Lovrinac m.	28 N.9.po D. Prohor
11 P	Suzana dj. m.	29 Kalinik
12 U	Klara dj.	30 Sila
13 S	Hipolit i Kasijan m.	31 Jevdoki m
14 Č	Euzebije priz. †	1 Proisl. sv.Kr. †
15	P Uznesenje M. B.	2 Prenos sv. St. †
16 S	Joakim otac M. B.	3 Izakij i dr.
33. tjed. O farizeju i cariniku. Lk. 18, 9.		
17	N 10.poD Hijacint pr. (trećak)	4 N10.poD. 7 djel. ep
18 P	Jelena kr.	5 Evsigenij †
19 U	Ljudevit bp.	6 Preobraženje
20 S	Bernardo op.	7 Doomentije †
21 Č	Franciska Š. ud.	8 Emilijan Kir. †
22 P	Simforijan m.	9 Matija ap. †
23 S	Filip Ben. priz.	10 Lavrentij
34. tjed. Isus izliječi gluhonijemoga. Mr. 7, 31.		
24	N 11.poD. Bartol (mlađ)	11 N.11.poD. Euplo
25 P	Ljudevit kr.	12 Fokije †
26 U	Zofirin p.	13 Maksim i Od. †
27 S	Josip Kalas priz.	14 Miheja †
28 Č	Augustin b.	15 Uspenije Bogor.
29 P	Glavosjek Iv. Krst.	16 Diomid
30 S	Ruža Limska dj.	17 Miron
35. tjed. O milosrdnom Samaritancu. Lk. 10, 23.		
31	N 12.poD. Rajmund (prvak)	18 N.12.poD. Flor. i L.

SUNCE

ulazi 23. u 10 s. 27 m. u večer u znak Djevice. Dan se smanji za 1 s. 34 m.

	Izlazi:	Zalazi:
3.	4 s. 43 m.	7 s. 28 m.
10.	4 s. 39 m.	7 s. 18 m.
17.	5 s. 0 m.	7 s. 6 m.
24.	5 s. 10 m.	6 s. 54 m.
31.	5 s. 19 m.	6 s. 41 m.

MJESEČEVE MIJENE

Prvak	1. u 13 s.	26 m.
Uštap	9. u 11 s.	58 m.
Trećak	17. u 12 s.	31 m.
Mlađ	24. u 4 s.	37 m.
Prvak	31. u 0 s.	57 m.

VRIJEME

Ako august žeže,

Žeže i vino.

Sunce i zora.

Ako se sunce u jutro tek visoko nad oblačnim obzorjem pomoli sa silnim kano ognjenim rumenilom, koje se na daleko širi, osobito ako su ti oblaci tmaste boje, onda se nadaj kiši ili barem vjetru.

Dne	BILJEŠKE:	Primitak D.	Primitak p.	Izdatak D.	Izdatak p.
	[illegible]				

RUJAN SEPTEMBAR

Dani	Rimski kalendar	Grčki
1 P	Egidije op.	19 Andrija
2 U	Zeno m.	20 Samujlo
3 S	Manovet b.	21 Tadej ap.
4 Č	Rozalija dj.	22 Agatonik
5 P	Lovro Just. b.	23 Lup
6 S	Zaharija priz.	24 Eutih
36. tjed. Isus ozdravi 10 gubavaca. Lk. 17, 11. N. 13. po D.		N. 13. po D.
7	Marko Križ.	25 Bartol
8 P	**Rođ. Marijino** 🌕	26 Adrijan
9 U	Petar Kl. priz.	27 Pimen
10 S	Nikola Tol. priz.	28 Mojsije M. / Usp. sv. M. K.
11 Č	Proto i Hijac. m.	29 †
12 P	Ime Marijino	30 Aleksandar
13 S	Amat b.	31 Polož. poj. B.
37. tjed. Nitko ne može 2 gosp. služiti. Mt. 6, 24. N. 14. po D.		14. po D.
14	Uzv. sv. Križa	1 **N. ljeta**
15 P	Gospa Žal. 🌗	2 Mamant
16 U	Ludmila dj.	3 Antim
17 S	Rane sv. Franje Kv. †	4 Vavilo i Moj
18 Č	Josip Kuper. priz.	5 Zaharija od Pr.
19 P	Januarij m. Kvatre †	6 Eudoksij
20 S	Eustahij m. Kvatre †	7 Sozont. Predpr.
38. tjed. Isus uskirsuje mladića iz Naima. Lk. 7, 11. N. 15. po D.		15. po D. Rožd. B
21	Matej ap.	8
22 P	Mauricije m. 🌑	9 Joakim i Ana
23 U	Tekla dj.	10 Minodora
24 S	M. B. otk. sužnjeva	11 Teodora
25 Č	Kleofa m.	12 Od. r. i Avton.
26 P	Ciprijan i Justina m.	13 Kornel / Uzv. sv. Križa
27 S	Kuzma i Damjan m.	14 †
39. tjed. Isus ozdravi vodeničavoga. Lk. 14, 1. N. 16. po D.		16. po D.
28	Venceslav kr	15 Nikita
29 P	Mihael Ark. 🌓	16 Eufimija
30 U	Jeronim priz.	17 Sofija

SUNCE

ulazi 23. u 7 s. 36 m. u večer u znak Tezulje. Dan se smanji za 1 s. 40 m.

	Izlazi:	Zalazi:
7.	5 s. 28 m.	6 s. 28 m.
14.	5 s. 36 m.	6 s. 14 m.
21.	5 s. 45 m.	6 s. 1 m.
28.	5 s. 54 m.	5 s. 47 m.

MJESEČEVE MIJENE

🌕 Uštap	8.	u 3 s. 48 m.
🌗 Trećak	15.	u 22 s. 13 m.
🌑 Mlađ	22.	u 12 s. 42 m.
🌓 Prvak	29.	u 15 s. 58 m.

VRIJEME

Rujanski hlad —
Gotov jad.

Večernji žar, duga

Slično kao zora oglašuje i večernji žar — ako je silno rumen, osobito ako se širi prema jugu — lijepo vrijeme.

Večer rudi:
Radost budi;
Večer žari:
Dan nam kvari.

Dne	BILJEŠKE:	Primitak D.	Primitak p.	Izdatak D.	Izdatak p.

LISTOPAD OKTOBAR

Dani	Rimski kalendar	Grčki
1 S	Remigije b.	18 Eumenij
2 Č	Anđeli Čuvari	19 Trofin
3 P	Terezija od M. Is.	20 Eustahij
4 S	Franjo As. priz.	21 Kodrat
40. tjed. Koja je najveća zapovijed. Mt. 22, 34.		
5 N	17. po D. Placid m.	22 17. po D. Foka
6 P	Bruno op.	23 Zač. Iv. ev.
7 U	Sv. Krunica 🌕	24 Tekla
8 S	Brigita ud.	25 Eufrosinija
9 Č	Dionizij b.	26 Smrt Iv. ap.
10 P	Franjo Borg. priz.	27 Kalistrat
11 S	Nikazije bm.	28 Hariton
41. tjed. Isus ozdravi uzetoga. Mt. 9, 1.		
12 N	18.poD. Maksimil. b.	29 18. po D. Kirijak
13 P	Eduard kr.	30 Grigorij
14 U	Kalisto p.	1 Pokr. Bogor.
15 S	Terezija dj. ☾	2 Kiprijan
16 Č	Hedviga kr.	3 Dionizij
17 P	Margareta Al. dj.	4 Jerotej
18 S	Luka ev.	5 Haritina
42. tjed. Priča o kraljevskoj svadbi. Mt. 22, 1.		
19 N	19.poD. Petar Al. pr	6 19.po D. Toma ap
20 P	Ivan Kanc. pr.	7 Sergij
21 U	Ursula dj. m. 🌑	8 Pelagija
22 S	Kordula dj.	9 Jakov ap.
23 Č	Ignacije b.	10 Eulampij
24 P	Rafael Ark.	11 Filip đ.
25 S	Krizanto i Dar. m.	12 Prok. i Tarah
43. tjed. Isus ozdravi sina kraljeva čovjeka. I.4,46.		
26 N	20. po D. Isus Kralj	13 20.poD. Karpo i p.
27 P	Sabina m.	14 Nazarij
28 U	Šim. i Juda ap.	15 Lukijan
29 S	Narcis b. ☽	16 Longin
30 Č	Alfonzo Rodr. priz.	17 Ozeja
31 P	Vuk b. †	18 Luka ev.

SUNCE

ulazi 24. u 4 s. 26 m. u znak Štipavca. Dan se smanji za 1 s. 42 m.

Izlazi:	Zalazi:
4. 6 s. 2 m.	5 s. 36 m.
11. 6 s. 10 m.	5 s. 23 m.
18. 6 s. 20 m.	5 s. 10 m.
25. 6 s. 29 m.	4 s. 58. m.
30. 6 s. 36 m.	4 s. 49 m.

MJESEČEVE MIJENE

🌕 Uštap	7. u 19 s. 56 m.	
☾ Trećak	15. u 6 s. 12 m.	
🌑 Mlađ	21. u 22 s. 48 m.	
☽ Prvak	29. u 10 s. 22 m.	

VRIJEME

Kad listopad mnogo magle ima,
Mnogo snijega svima donijet će zima.

Magla.

Kod magle pazi najprije, gdje se pojavljuje; na bregovima ili u nizini.

Ako se na bližnjim brdima vidi posve laka, tanka magla, poput bijela dima ili vodene pare, pa se ta magla diže, dijeli i napokon ishlapi, znak je da će suho vrijeme.

Gore se puše,
Polja se suše.

Dne	BILJEŠKE:	Primitak D.	Primitak p.	Izdatak D.	Izdatak p.

Dani	Rimski kalendar	Grčki
1	(3 Svi Sveti)	19 Joel i Mar
44. tjed. Priča o praštanju duga. Mt. 18, 23. (N 21. po D.)		(21. po D.)
2	Justo m.	20 Artemij
3 P	**Dušni dan.**	21 Ilarijan
4 U	Karlo Bor. b.	22 Averkij
5 S	Mirko priz.	23 Jakov ap.
6 Č	Leonard priz. ☺	24 Areta
7 P	Engelbert b.	25 Markijan (Dmitrij)
8 S	Bogdan p.	26
45. tjed. Da li je slobodno porez dati. Mt. 22, 15. (N 22. po D.)		(22. po D.)
9	Teodor m.	27 Nestor
10 P	Andr. Avel. priz.	28 Petka
11 U	Martin b.	29 Anastazije
12 S	Martin p.	30 Zinovij
13 Č	Stanislav K. priz. ☾	31 Stahij
14 P	Jozafat bm.	1 Kozma i Dam.
15 S	Leopold priz.	2 Akkindin
46. tjed. Isus uskrse kćer Jairovu. Mt. 9, 18. (N 23. po D.)		(23. po D.)
16	Ivan trog. b.	3 Akeps.
17 P	Grgur čud. b.	4 Joanikij
18 U	Odo priz.	5 Galaktion
19 S	Elizabeta ud.	6 Pavao b. c.
20 Č	Feliks V. priz. ●	7 Jer. i Lazar (Zbor Mih. Ark.)
21 P	Prikazanje M. B	8
22 S	Cecilija dj. m.	9 Onizifor
47. tjed. Isus navješta propast Jerus. Mt. 24, 15. (N 24. po D.)		(24. po D.)
23	Klement p.	10 Erasto
24 P	Ivan od Križa	11 Mino (Jozafat)
25 U	Katarina djm.	12
26 S	Ivan Berhm. priz.	13 Ivan Zlat.
27 Č	Virgilije b.	14 Filip
28 P	Sostem priz. ☽	15 Gurij. Poč. p. †
29 S	Saturnin b.	16 Matej ev.
48. tjed. Isus proriče sudnji dan. Lk. 21, 25. (N 1. Adv.)		(25. po D.)
30	Andrija ap.	17 Gregorij

SUNCE

ulazi 23. u 1 s. 35 m. noću u znak Strijelca. Dan se smanjuje za 1 s. 16 m.

	Izlazi:	Zalazi:
2.	6 s. 40 m.	4 s. 42 m.
9.	6 s. 50 m.	4 s. 36 m.
16.	7 s. 0 m.	4 s. 27 m.
23.	7 s. 10 m.	4 s. 23 m.
30.	7 s. 18 m.	4 s. 18 m.

MJESEČEVE MIJENE

☺ Uštap 6. u 11 s. 26 m.
☾ Trećak 13. u 13 s. 27 m.
● Mlađ 20. u 11 s. 21 m.
☽ Prvak 28. u 7 s. 18 m.

VRIJEME

Što prije zima pobjesni,
To prije izbjesni.

Mjesec i zvijezde.

Kada je mjesec blijed, osobito kad ima oko sebe krug i kad se taj prelijeva u razne boje, onda znaj, da će biti kiše (snijega).

Crvena ograda u zimi naviješta vjetar.

Obratno: Čisto jasan mjesec obećava nam lijepo vrijeme.

Mjesec blijed, tužan:
Dan ružan.

Dne	BILJEŠKE:	Primitak D.	Primitak p.	Izdatak D.	Izdatak p.

PROSINAC DECEMBAR

Dani Rimski kalendar	Grčki
1 P Eligij b.	18 Platon †
2 U Bibijana djm.	19 Abdija †
3 S Franjo Ks. priz.	20 Gregorij
4 Č Barbara djm.	21 Uvod Bogor.
5 P Saba op.	22 Filimon †
6 S Nikola b. ○	23 Amfilohij †
49. tjed. Ivan šalje učenike k Isusu. Mt. 11, 2.	
7 N **2. Adv.** Ambrozije b.	24 N. 26. Katarina
8 P Bezgr. Zač. Bl. Dj. M.	25 Kliment †
9 U Leokadija djm.	26 Alipij †
10 S Prenos kuće Loret.	27 Jakov †
11 Č Damas p.	28 Stjepan i Ilin. †
12 P Maksencij m. ☾	29 Paramon †
13 S Lucija djm.	30 Andrija ap.
50. tjed. Židovi šilju svećenike k Ivanu. Iv. 1, 19.	
14 N **3. Adv.** Spiridion	1 N. 27. Naum
15 P Irenej m.	2 Avakum †
16 U Adelhajda ud.	3 Sofonij †
17 S Lazar b. Kvatre †	4 Barbara †
18 Č Oč. por. Bl. Dj. M.	5 Sava osvj. †
19 P Vladimir priz. Kv. †	6 Nikola
20 S Amon m. Kvatre † ●	7 Ambrozij
51. tjed. Ivan propovijeda u pustinji. Lk. 3, 1.	
21 N **4. Adv.** Toma ap.	8 N. 28. Patapij
22 P Zenon m.	9 Bezgr. Zač. Bog.
23 U Viktorija dj.	10 Mino †
24 S Adam i Eva. Bad. †	11 Danilo †
25 Č BOŽIĆ. Rod. Krist.	12 Spiridion †
26 P **Stjepan prvi muč.**	13 Eustratij i dr. †
27 S Ivan ap.	14 Tirs i Leukij
52. tjed. Marija i Josip dive se proroštvima. 2.	
28 N Djet. Is. Mladenci ☽	15 N. Praotaca
29 P Toma b.	16 Agej †
30 U David kr.	17 Danijel †
31 S Silvester p.	18 Sevastijan †

SUNCE

ulazi 22. u 2 s. 40 m. po podne u znak Kozoroga. Dan se smanji za 20 m. i opet poraste za 4 m.

	Izlazi:	Zalazi:
3.	7 s. 22 m.	4 s. 0 m.
8.	7 s. 28 m.	3 s. 58 m.
14.	7 s. 34 m.	3 s. 57 m.
21.	7 s. 38 m.	3 s. 58 m.
28.	7 s. 41 m.	4 s. 3 m.

MJESEČEVE MIJENE

○ Uštap 6. u 1 s. 40 m.
☾ Trećak 12. u 21 s. 7 m.
● Mlađ 20. u 2 s. 24 m.
☽ Prvak 28. u 4 s. 59 m.

VRIJEME

Bolje decembar ružan
Nego južan.

Pasunca (slijepa sunca) u zimi navješćuju snijeg i studen (jer nastaju otuda, što se u višim slojevima zraka tvore ledne igle).

Dim. Ako se dim spušta — kazuje kišu (snijeg), ako se okomito diže — lijepo vrijeme.

Dim se vije,
Sunce sije:
Dim k tlu teži,
Skoro će da sniježi.

Dne	BILJEŠKE:	Primitak D.	Primitak p.	Izdatak D.	Izdatak p.

Sv. Franjo Ksaverski na samrti. Zadnji pogled upire na Kinu.

Posljednja molitva sv. Franje Ksaverskoga.

Na oči moje padaju sjene,
Ne čujem više valovlje bučno,
Polako život zatvara vrata,
Samo se usne miču još mučno:
Gospode, duša! Gospode, duša!

Lađa se tijela lomi i krži,
Čudna me sila tjera u luku,
Veslo mi pada, umiru udi,
Posljednji živac grči još ruku:
Gospode, duša! Gospode, duša!

Pamet se mrači, trnu se misli,
Mašta se puši maglama sivim,
Jedna tek misô, jedna tek želja
Rasijeca tmine plamenom živim:
Gospode, duša! Gospode, duša!

Gubim se, gubim, tonem i padam,
Lađica moja k obali brza,
Hladno je čelo, hladne su ruke,
Samo još srce bolno se trza:
Gospode, duša! Gospode, duša!

S. B.

Misijske nakane u godini 1930.

Ove nakane preporuča sv. otac Papa svima katolicima u molitve.

U siječnju: Da svi budu jedno.
U veljači: Katoličke škole u misijama.
U ožujku: Pomoć lajika u misijama.
U travnju: Misije u ledenim krajevima.
U svibnju: Djelovanje misijonara među inteligencijom.
U lipnju: Da bi se otvorila vrata evanđelju u Tibetu, Nepalu i Afganistanu.
U srpnju: Oceanske misije.
U kolovozu: Sestre misijonarke.
U rujnu: Širenje apostolstva molitve u misijama.
U listopadu: Milostinje za misije.
U studenom: Obraćenja budista i muslimana.
U prosincu: Za indijance latinske Amerike.

ADRESE NAŠIH MISIJONARA.

P. Horvat Vlado, Catholic mission, **Taiyuenfu,** Shansi, **China,** Via Sibiria.
P. Kohnen Bernard, Catholic mission, **Tonga,** Upper Nile, Province Sudan, **Africa.**
P. Pavao Mesarić, Catholic mission, **Hamirpur,** Panposh P. O. — B. N. Ry, **British India.**
P. Mlakić Stjepan, Catholic mission, **Yoyuyang,** Uper Nile, Province Sudan, **Africa.**
P. Triplat Ivan, adresa ista kao kod o. Horvata.
P. Vizjak Antun, St. Mary's, **Kurseong,** D. H. Ry, **British India.**
P. Aleksije Benigar, međutim adresa ista kao kod oca Horvata.
P. Serafin Tvrtković, Catholic Mission, Karthum, Sudan, Afrika (privremena adresa).
Mg. Vizjak Josip, adresa kao kod P. A. Vizjaka.
Mg. Stanko Poderžaj, ima istu adresu kao o. A. Vizjak.
Br. Schmidt Mijo, adresa ista kao kod P. A. Vizjaka.
Br. Ivan Udovč, ima istu adresu kao o. A. Vizjak.
Br. Franjo Drobnić, ima istu adresu kao o. A. Vizjak.
S. Magdalena Kajnč, Novitiate, Loretohaus, **Darjeling,** D. H. Ry, **Britich India.**
S. Terezia Bojadis, adresa ista kao kod s. M. Kajnč.

Br. Schmidt Polykarp, blago u Gospodu preminuo u Kini 4. XII. 1928.

DUHOVNO CVIJEĆE U JEDNOM MISIJSKOM VRTIĆU U SARAJEVU.

Jučer kako je bila procesija, došla sam kući žedna pa nisam nikako pila vode, za misijonare.

Boljela me glava pa nisam nikome rekla pa ni mami.

Nije mi se dalo jesti čorbe pa sam ipak pojela, za crnce.

Bio je za ručak grah. Mislila sam prigovarati, jer imamo više puta taj grah, sjetila sam se crnaca, pa onda nisam, nego sam šutećke pojela.

U jutro kad me je mama zvala da ustanem, ja sam odmah skočio iz kreveta, što nije moj običaj. Svladao sam se za crnce.

Jedna djevojčica iz prvog razreda me je ćušnula, a ja je nisam htjela natrag. Pitam: Koja je to bila? » Ne ću da Vama reknem, neka bude još jedna žrtvica!« nadovezuje mali č. sestri.

Išao sam bos po kamenicima i sve sam u sebi govorio - neka bode za crnce, i oni nemaju cipela.

Meni upao jučer poslije podne čim smo došli na gimnastiku kamenčić u cipelu, ja nisam htjela da ga izvadim, nego sam sve do večera imala kamenčić u cipeli. Tekar na večer sam ga izvadila; vidjela sam da je bio prilično velik.

Meni se jedan mali putem kad sam išao iz škole rugao: mišo, mišo, - a ja sam se sjetio misijonara, kako i njima kažu svašta ljudi - pa ga nisam htio ni pogledati i nisam mu htio ništa odgovoriti.

Dobila sam 2 Din. od mame, da kupim sladoleda, a ja nisam kupila sebi sladoleda, nego sam stavila u našu kutijicu u školi - za crnce.

Seka kod kuće je pala pa je rekla mami da sam ju ja gurnula i malo se je ozlijedila. Onda je mama mene istukla šibom, a ja se nijesam ispričavala nego sam šutila - za crnce, makar nisam bila kriva.

Jutros sam rano ustao, tako da me nitko ne vidi (pripovijeda mali musliman) ispekao sam kavu, onda sam polako probudio mamu i rekao joj, što sam uradio. Mami je bilo drago, no ona nije znala, da sam to učinio više poradi crnaca nego poradi nje.

Živjeli dobri mali misijonari! Ugledali se i drugi u njih!

Danas u noći je kiša isprala sitne kamenice, pa kad sam išla danas bosa u školu, sve me je bocalo. Mislila sam ići tamo gdje ne bode, pa nisam išla. Svladala sam se za obraćenje crnaca i za misijonare.

Jedan mali me je udario šakom. Odmah sam mislio ići njegovoj mami da ga tužim. Već sam se uputio, pa kad sam se sjetio crnaca, nisam išao.

Jedna djevojčica iz prvog razreda me je čušnula (a ja je nisam natrag).

Svrbilo me ovdje, (pokazuje rukom na za vrat), a nikako se nijesam htjela počešati.

Naša sveta dužnost.*

»Žeđam« na križu puni nas samilošću prema božanskom patniku na križu. Mi bismo mu bili tako rado udovoljili.

Ovaj je poklik i danas usrdan, bolan na očigled jedne miljarde ljudi, koji ne poznaju pravoga Boga, niti Njegova jedinorođenoga Sina Isusa Krista, koji se ne okorišćuju divnim plodovima otkupljenja. Strašne realnosti! Grozna osjećaja u duši onoga, čije oko prodire kroz smrtno tijelo u dušu ili u krajeve beskrajne vječnosti.

Misijski putevi.

»Idite po svemu svijetu!« Tako glasi vizum u pasušu katoličkog misijonara. Široko polje rada: 134,820.000 km², otvara se porivu njegove apoštolske revnosti: da predobije sve ljude za Boga.

Nogom svojih apostola tijekom stoljeća prošao je Spasitelj misijska područja. Na njegov nalog Crkva je stvorila misijske pokrajine. Na nama je, da stavimo ruku na djelo.

Cijela zemlja mora da služi Bogu. On ju je stvorio i uzdržava je sebi na slavu. »Bogu jedinomu slava i čast« Tim. I, 17. I ona je krvlju Kristovom otkupljena i ona je u Njemu blagoslovljena. Ipak su $^3/_5$ čovječanstva neznabošci i krivovjerci. Nepravda prema Bogu i crna ljaga na licu Zemlje.

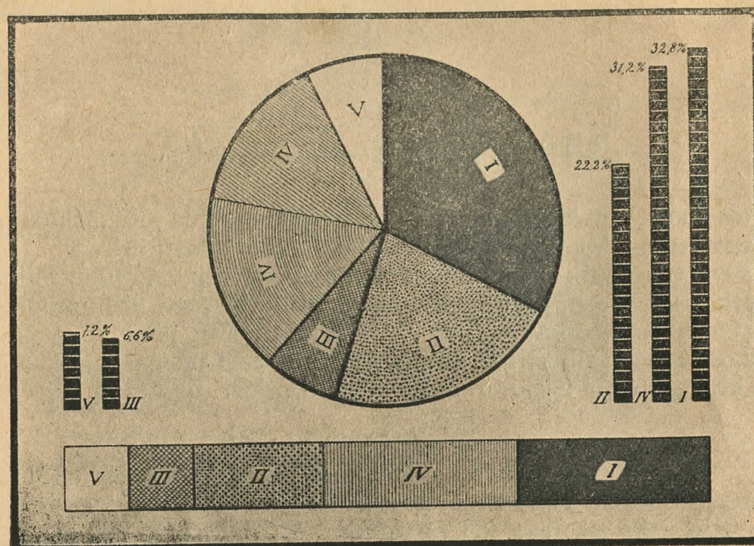
»Idite po svemu svijetu!« Među svim narodima neka se propovijeda blagotvorna nauka Evanđelja! Do krajnjih granica Zemlje i krajnjih granica vremena neka zađe misijski rad! Nijedna zemlja, nijedan narod nije izuzet! Sva zemlja ima postati carstvo Božje!

Kao što sunce rasvjetljuje, oživljuje, oplođuje cijelu Zemlju, tako i sunce kršćanstva mora cijelu Zemlju rasvijetliti, oživjeti, oploditi!

Svojim marom moramo pridonijeti, da ovo polje donese u žitnicu Božju što obilnijih plodova.

Kod misijskog rada vodi nas i misao, da će poganske zemlje jedino po misijskom kršćanskom djelu doći do prave uljudbe i kulture i da će narodi biti uistinu slobodni i sretni po miru Kristovu u kraljevstvu Kristovu.

*) Rimskim hodočasnicima sv. godine 1925. ne će dugi niz godina lako izbrisati lijepih uspomena, što su ih ponijeli sa veličanstvene misijske vatikanske izložbe. Ova misijska zložba bila je prozor, što ga je otvorio sv. Otac Pio XI. S prozora se toga pružao veličanstveni vidik na apostolski i preporodni rad Crkve katoličke u poganskim krajevima. Da bi i ostali katolici, koji nijesu imali sreće, da vide te izložbe, bili upućeni u rad svoje majke, divili mu se, oduševili se za nj i pomogli je u njezinom plemenitom radu, izdavan je bio tijekom svete godine posebni ilustrirani časopis. U istoj nakani izdao je nedavno o. Robert Streit, odlični misijski pisac, krasno djelo pod naslovom »Die Weltmission der katolischen Kirche, Zahlen und Zeichen auf Grund der Vatikan. Missionsausstellung 1925«. Verlag der Oblaten, Hünfeld, Njemačka. Odlika ove knjige jesu statističke tablice i 83 grafičke slike, koje zorno prikazuju stanje misija te godine. Mi ćemo se poslužiti ovim djelom i dati neke izvatke iz njega.

Površina Zemlje i misijskog područja:
134,820.000 km²

I. Azija:	44,240.000 km²	= 32'8%	= $^{3}/_{10}$
II. Afrika:	29,800.000 km²	= 22'2%	= $^{2}/_{10}$
III. Oceanija:	8,960.000 km²	= 6'6%	= $^{1}/_{10}$
IV. Amerika:	42,030.000 km²	= 31'2%	= $^{3}/_{10}$
V. Evropa:	9,790.000 km²	= 7'2%	= $^{1}/_{10}$

Misijski narodi.

»Učite sve narode!« Imperativ Božanskog Učitelja svima, kojima je mila stvar Božja i besmrtne duše. Svi bez iznimke neka čuju poslanstvo Božje! Tu nema geografskih, političkih, narodnih ni jezičnih granica. Svi narodi tvore jednu Božju obitelj, neka budu jedno veliko Božje kraljevstvo. Prava je Crkva Božja katolička t. j. općenita; dakle i misijski rad mora biti općeniti.

Sve narode! Katolička Crkva ima po planu Božjem značiti velesilu po broju, vrhunaravnoj veličini i vječnim vrednotama. Gdjegod živi na Zemlji čovječja duša, tu je za Kristovu Crkvu misijsko područje, veliko da je vrijedno, da čovjek za nj prevali i najdalji put; dragocjeno da prinese sve žrtve; zaslužno da prinese i život za nj. Čovječja duša, bila ona ne znam u kojem kutiću Zemlje, i u kakvom mu drago obliku tijela, jest i ostaje dah Božji i slika Njegova; jest i ostaje cijena krvi i smrti Kristove; jest i ostaje određena za nebo.

Misijsko djelo jest poštovanje čovječje duše. Govoriti o misijskom djelu, znači govoriti o vrijednosti duše.

1,726 milijuna ljudi živi na Zemlji. Ogromno misijsko polje čeka na žeteoce. Već je jedanaesta ura!

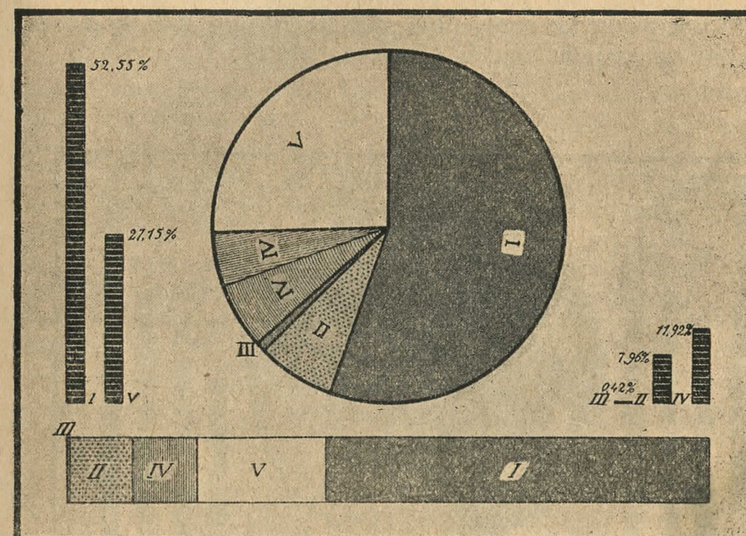
Istina ima žetelaca zlata i zemaljskih dobara, koji iscrpljuju zemlje i narode; ima žetelaca laži i bezvjerja, koji zbunjuju i zavađaju ljudske duše, da ih upropaste ovdje i u vječnosti.

A gdje su žeteoci, koje Krist zove i crkva šalje?

Već je zrelo klasje i čeka radnike: najmanji dio Zemlje, Oceansko otočje, njiva sa 7,200.000 snopova, Afrika sa 137,500.ooo duša zove na žetvu, u Americi ih čeka 205,600.000, Evropa ima 468,700.ooo, dok sama Azija broji 907,000.000 duša.

Pitaš, koliko je snopova već spremljeno? Odgovaram: Samo je jedna trećina rada obavljena.

Što kaniš ti u misijskoj žetvi Crkve učiniti?

Pučanstvo Zemlje, veličina misijskog rada:
1.726,000.000 ljudi.

I. Azija:	907,000.000	= 52'55%	= $^{1}/_{2}$
II. Afrika:	137,500.000	= 7'96%	= $^{2}/_{25}$
III. Oceanija:	7,200.000	= 0'42%	= $^{1}/_{100}$
IV. Amerika:	205,600.000	= 11'92%	= $^{1}/_{10}$
V. Evropa:	468,700.000	= 27'15%	= $^{1}/_{5}$

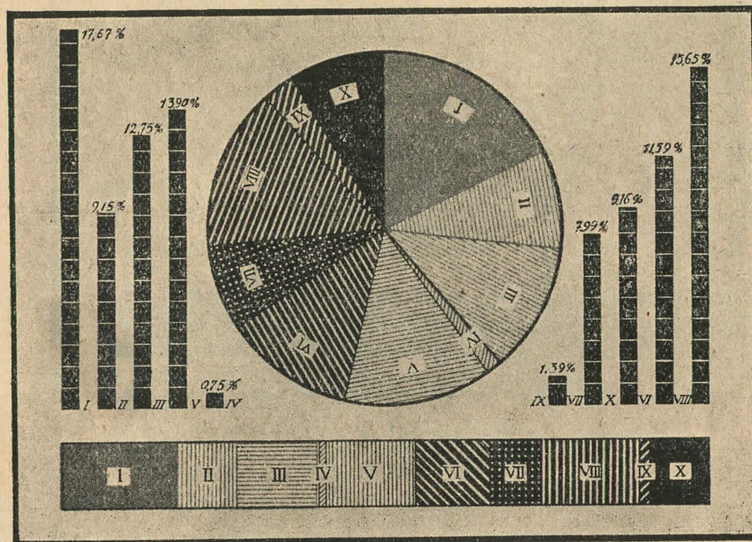
Vjere.

Vjera je mišljenje čovjeka o Bogu. A kako misle ljudi o Bogu? Odgovor nam daje statistika vjera. Ima 1.726 milijuna ljudi. Od tih je 683 milijuna kršćana, a 1.043 nekršćana. Od kršćana je 305 milijuna katolika, 220 milijuna protestanata i 158 milijuna grkoistočnih. Nekršćani su: 13 milijuna židova, 240 milijuna muhamedanaca, i 790 milijuna pogana. Kako misle ljudi o Bogu? Odgovor je: 1.043

milijuna ljudi misli krivo o Bogu i o Onomu, kojega je na svijet poslao, Isusu Kristu. 378 milijuna ljudi misle neispravno o Isusu Kristu i njegovoj Crkvi, koju je osnovao za spasenje ljudi. 1.421 milijun ljudi stoji izvan ovčarnice Kristove, katoličke Crkve.

Vjera je težnja čovjeka k Bogu. Čovjek je za Boga i nemirno je srce čovječje, dok ne počine u Bogu. Jedini je put k Bogu istina i milost. Tri petine ljudi idu putevima, koji ne vode Bogu. Dvije petine ljudi su kršćani, no daleko preko polovica od njih idu putevima, kojima se teško dolazi do Boga. Samo oni u katoličkoj Crkvi, jedna petina čovječanstva, sigurni su za svoj put i svoj cilj.

Jedina Crkva katolička posjeduje potpuno i sigurno od Boga objavljenu istinu; ona jedina raspolaže sredstvima milosti i spasa, koja je Krist postavio; ona jedina služi Bogu na način, koji Bog hoće; ona jedina vodi nepogrešivo putem Bogu.

I Katolička Crkva: 305,000.000 = 17·67%
II Grkoistočni: 158,000.000 = 9·15%
III Protestanti, Anglikanci i sl.: 220,000.000 = 12·75%
IV Židovi: 13,000.000 = 0·75%
V Muhamedanci: 240,000.000 = 13·90%
VI Hindi: 200,000.000 = 11·59%
VII Budisti 138,000.000 = 7·99%
VIII Konfucionisti: 270,000.000 = 15·65%
IX Šintoisti: 24,000.000 = 1·39%
X Animisti: 158,000.000 = 9·16%

Kraljevstvo Božje među ljudima! 1.726 milijuna ljudi pripada Bogu, Božje su vlasništvo, Božje kraljevstvo. Baš onako kako stvar pripada gospodaru, kako dijete pripada ocu. Pripadaju Bogu po izričitoj njegovoj volji: »Ja sam gospodin Bog tvoj, nemaj drugih bogova uz mene!« »Svoje časti ne dam nikome drugome!« Izaija 42, 14. A kad tamo od svih ljudi, 1.043 milijuna ljudi ne priznaju činom ovih prava Božjih.

Kristova vlast nad ljudima! Krvlju i smrću Kristovom spašen je čovjek od grijeha, time je osnovana i Kristova vlast nad ljudima. Oni su baština Sina Božjega, izvan kojega nema spasenja i pred kim mora da se prigne svako koljeno. A ipak od svih ljudi 60·43% ih je, koji ne priznaju Krista Sinom Božjim. Preko polovice ih je, koji uskraćuju Kristu dužno poštovanje i posluh.

Crkva Spas i blagoslov ljudi! Krist je ustanovio svoju Crkvu kao ustanovu spasa za cijelo čovječanstvo. Njoj je povjerio božansku istinu i božansku milost, da ih saopći ljudima. Po katoličkoj Crkvi mora ljudima doći kraljevstvo Kristovo puno mira i života. A šta vidimo? Tek jedna petina čovječanstva nalazi se u ovoj ustanovi spasa. Četiri petine ljudi vrludaju još izvan ovčinjaka dobroga pastira po pustinji života.

U svijetlu ovih brojka stoji misijsko djelovanje Crkve pred nama u svoj svojoj veličini i značenju. Misijsko djelo jest borba za kraljevstvo Božje, rad za Kristovu vlast, raširenje prave vjere na spas i blagoslov čovječanstva.

Katolička misijska vojska.

1.043 milijuna ljudi u poganskim zemljama nijesu još našli pravoga Boga i vrludaju poput ovaca bez pastira. Ove duše vapiju kao onaj slijepac s puta u Jeriho: »Isuse, Sine Davidov, smiluj mi se!«

Crkva dolazi poganima u ime Isusovo, pogani ne mogu Kristu doći nego li po Crkvi. Pogani moraju da čuju o Kristu, radi toga im treba o Kristu propovijedati. Potrebe poganskog svijeta su potrebe, kojima se ne da zadovoljiti samo dobrom voljom pogana, već poglavito dobrom voljom kršćana katolika.

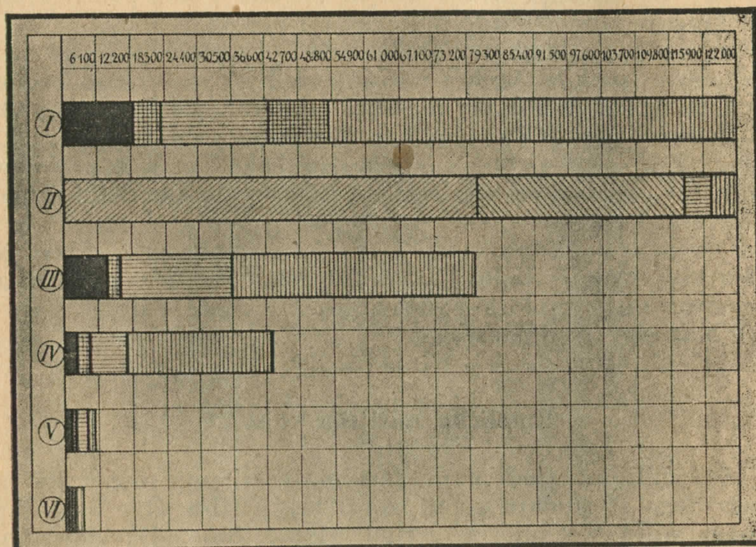
Idite, učite sve narode i krstite ih! Ova misijska zapovijed božanskoga Spasitelja bila je u isti mah zapovijed mobilizacije katoličke misijske vojske.

Kretanje katoličke misijske vojske poče sa misijskom djelatnošću apostola. Iz njihove umiruće ruke primiše križarsku zastavu drugi i pronesoše je do krajnih granica Zemlje. Čete dobrovoljaca nizale su se stoljećima i hrlile na misijske bojne poljane. I danas se tisuće izabranih sinova katoličke Crkve javljaju kao misijski križari.

Katolička misijska vojska broji danas 121.752 osoba: 12.712 svećenika, 4.456 pomoćnih misijonara (braće lajika),30.756 časnih

sestara misijonarki, i 73.828 pomoćnika (katehista, onih koji krste, i liječnika).

Ova misijska vojska vojuje ratove Gospodnje, najslavnije, najmironosnije,ratove, koji usrećuju. Idu za tim, da osvoje svijet za Krista. Taj je boj Božji boj. Razlika između, ovog Božjeg boja i svjetskih bojeva velika je. U svjetskom ratu krvare pobjeđeni, u Božjem krvare pobjednici. U misijskim bojevima ne bacaju se pobjeđeni u okove, već se oslobađaju od njih, tu nema mrtvih, već od mrtvih postaju živi, uskriseni na novi život. Tu nema ratnih nevolja, oni donose sreću skopčanu s najvećim dobrima vječnim i vremenitim.

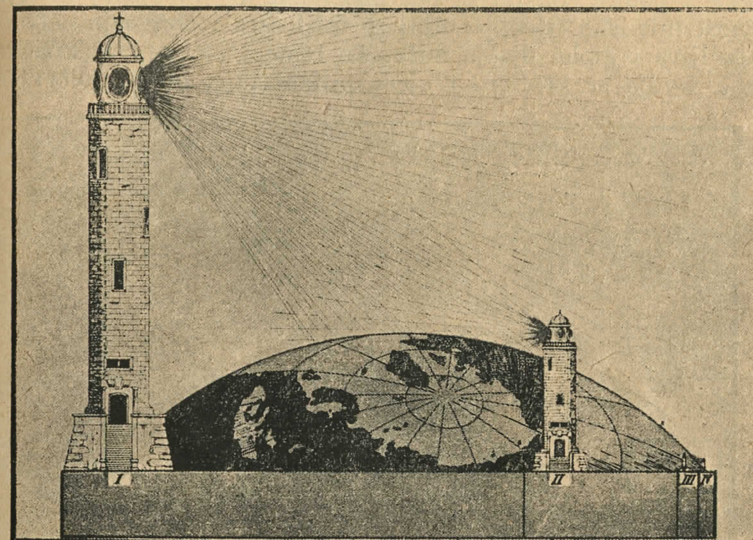
Evo kako je razdijeljena katolička misijska vojska:

I. Ukupna snaga: 1) 12.712 svećenika; 2) 4.456 braće; 3) 30.756 sestara; 4) 73.828 pomoćnika.
II. Pojedini dijelovi svijeta imaju: 1) Azija: 75.165; 2) Afrika: 37.651; 3) Amerika: 5.761; 4) Oceanija: 3.175.
III. U Aziji: 1) 8.155 svećenika; 2)1.958 braće; 3) 20.582 sestara 4) 44.470 pomoćnika.
IV. U Africi: 1) 2.769 svećenika; 2) 1.617 braće; 3) 6.525 sestara; 4) 26.740 pomoćnika.
V. U Americi: 1) 1.321 svećenika; 2) 575 braće; 3) 2.853 sestre; 4) 1.12 pomoćnika.
VI. U Oceaniji: 1) 467 svećenika; 2) 306 braće; 3) 796 sestara; 4) 1.606 pomoćnika.

Misijske postaje.

One su mjerilo misijske djelatnosti, Njihova linija jest linija napredovanja misijske vojske. Osnutak jedne postaje znači, da se je misija trajno i čvrsto nastanila u jednoj zemlji, da se u njoj počelo po planu raditi.

Ukupni broj misijskih postaja iznosi 66.397: u Aziji ih je 47.149, u Africi 15.717, u Americi 1.908, u Oceaniji 1.625.

Razdioba misijskih postaja:

I. Azija	. . . .	47.149 = 71·0%
II. Afrika	. . . .	15.717 = 23·7%
III. Amerika	. . . .	1.908 = 2·9%
IV. Oceanija	. . . .	1.623 = 2·4%

Misijske su postaje svijetle zrake katoličke misijske djelatnosti na svijetu.

Crkve i kapelice.

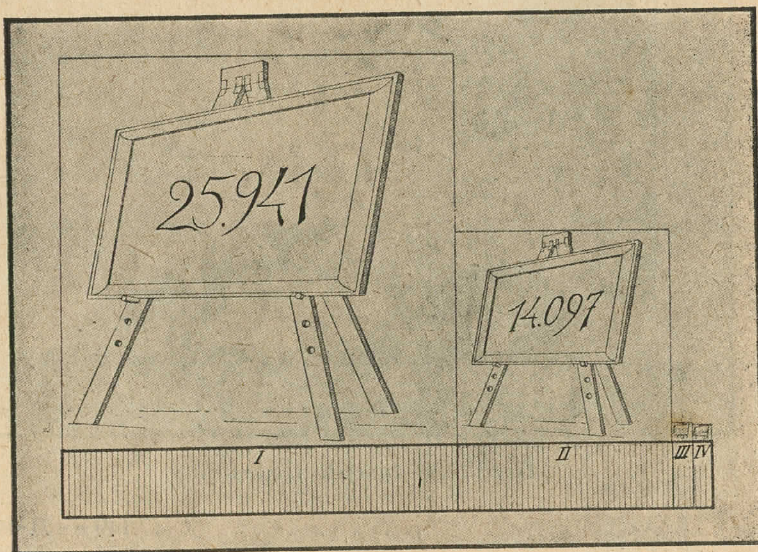
One su duša naše misijske postaje. U njima stanuje život, božanski život, što oživljava, kruh života, Spasitelj Isus Krist pod prilikama kruha. U euharistiji leži snaga katoličke misije. Iz svetohraništa sja sunce katoličkog misijskog djela.

Danas ima u misijama 44.525 crkvi i kapelica. Azija ima 26.329, Afrika 14.865, Amerika 1.929, Oceanija 1.402.

Škole.

Znanost i naobrazba bila je rezervirana u poganskim krajevima samo za više i bogatije društvene slojeve. Katolička je Crkva bila prva, koja je otvorila školska vrata djeci običnog naroda. Pučka je škola nikla na kršćanskom tlu i tvorevina je katoličke Crkve.

Crkva i škola, uzgoj i pouka, vjersko ćudoredna, duševna i tjelesna njega, glavna su uporišta misijskog preporodnog rada. Misija bez škole i pouke, misija je bez budćnosti. U misijskoj školi leži budućnost misijske crkve. U njoj se misionira i obrađuje nepokvarena, ćutljiva i gipka dječja duša. Tu raste i jača mladi kršćanski naraštaj. Ovdje se kršćanska vjera produbljuje, bistri i učvršćuje.

Misijskih škola ima: I Azija: 25.941 = 60·9%; Afrika: 14.097 = 33·1%; Amerika: 1.391 = 3·2%; IV Oceanija 1.184 = 2·8%

Sa misijskom školom počima i raste kršćansko socijalno dizanje poganskih naroda. Dizanje jednog naroda leži u vjersko ćudorednom uzgoju duše, u znanstvenoj naobrazbi duha, u tjelesnom dizanju zdravlja i snage. Ovoj trostrukoj svrsi služi katolička misijska škola. Time stavlja najjače temelje zdravom društvenomu životu. Ona diže narod na viši stupanj. Premošćuje opreke i jazove, koji dijele pojedine slojeve poganskoga društva, krči put društvenom izjednačenju u kršćanskom smislu. Oplemenjuje rad, čini znanost i naobrazbu zajedničkim blagom cijeloga naroda. Ona diže štovanje ženskoga spola, omogućujući ženskoj mladeži, da dođe do ugleda po znanju i uzgoju. U svakoj pravoj društvenoj kulturnoj politici katolička je misijska škola realna veličina na koju valja računati.

Ukupni je broj škola i uzgojnih zavoda, što ih uzdržavaju misije 42.613. Azija broji 25.914 škola, Afrika 14.097, Amerika 1.391, Oceanija 1.184.

Pregled raznih misijskih škola među poganskim narodima.

	Za molitvu i Katehizam:	Osnovne:	Obrtne:	Srednje:	Sveučilišta:	Svega:
Azija:	15.807	9.323	156	647	8	25.941
Afrika:	4.109	9.477	244	267	—	14.097
Amerika:	43	1.259	46	43	—	1.391
Oceanija:	288	819	16	61	—	1.184
Svega:	20.247	20.878	464	1.018	8	42.613

Misijska škola zaslužuje napose danas osbitu našu pažnju. U sve zemlje i među sve narode prodire evropska kultura i ćudoređe. Zadaća je misijske škole, da narodima donese povrh toga kršćanski duh. Ako toga nema, dobivaju zemlje i narodi ljusku bez jezgre.

Djela kršćanske ljubavi.

Kršćanstvo je vjera istine, milosti i ljubavi Kristove. Ljubav je kršćanska riječ. Ona je nikla u Srcu Isusovu, a proteže se na sve ljude, povezane vezom velike zajedničke obitelji, čije je otac Bog. Kao što kršćanstvo kao misijska vjera donosi narodima istinu i milost, tako im mora donijeti i ljubav Kristovu.

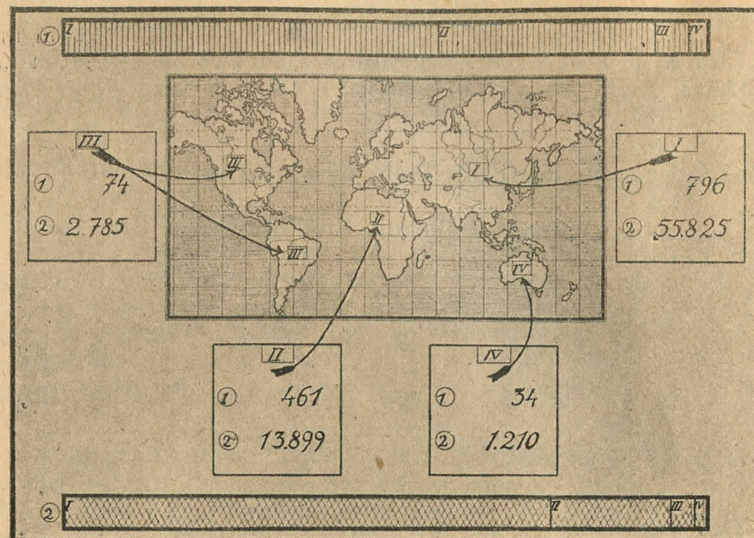
Putevima katoličkih misija stupa već stoljeća krugljom zemaljskom Anđeo Ljubavi. Pun sućuti sagiba se nad čovječanstvom, koje je palo na putu iz Jeruzalema u Jeriho među razbojnike, lijevajući mu na rane ulje i vino, zavijajući mu ih, vodeći umirućeg čovjeka pod siguran krov. Stoljetna povijest katoličkih misija povijest je tjelesnih i duhovnih djela milosrđa.

U službi siročadi.

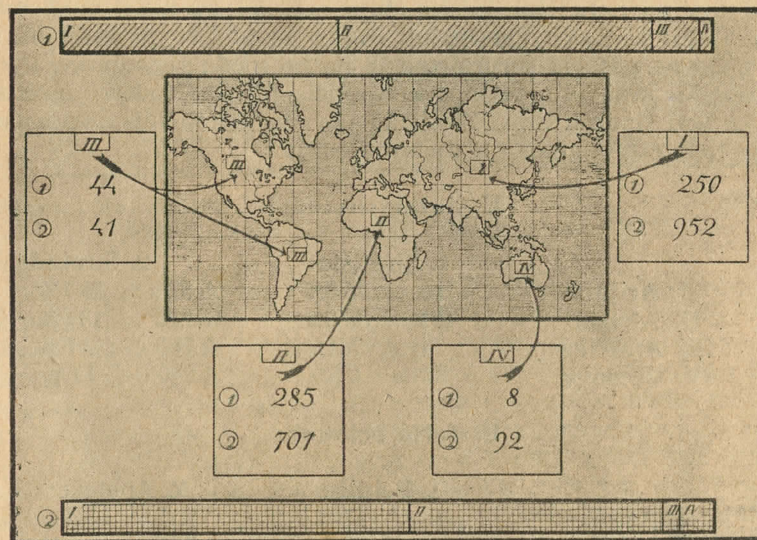
	1. Sirotišta:	2. Siročad:
I. Azija:	796 = 58·3%	55.825 = 75·7%
II. Afrika:	461 = 33·8%	13.899 = 18·9%
III. Amerika:	74 = 5·4%	2.785 = 3·8%
IV. Oceanija	34 = 2·5%	1.210 = 1·6%

U službi bolesnih.

	1. Bolnice:	2. Apoteke:
I. Azija:	8 = 1·3%	952 = 53·3%
II. Afrika:	44 = 7·5%	701 = 39·3%
III. Amerika:	285 = 48·5%	41 = 2·3%
IV. Oceanija:	250 = 42·7%	92 = 5·1%

U službi siročadi.
1. Sirotišta. 2. Siročad.

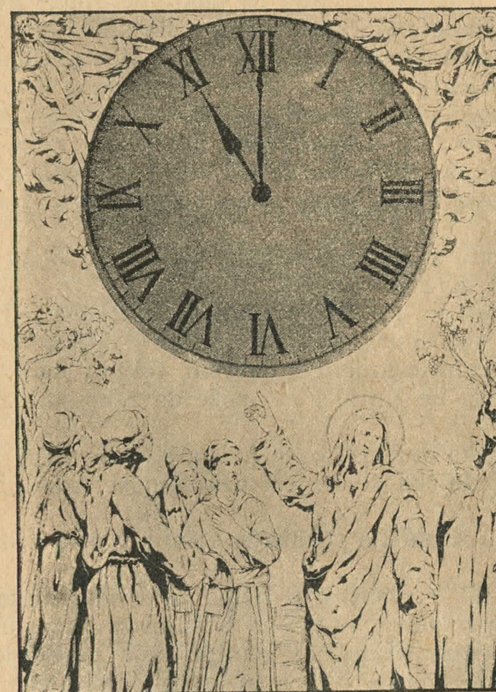

U službi bolesnika.
1. Bolnice. 2. Apoteke.

Jedanaesta ura.

»A kad iziđe (domaćin) oko jedaneste (ure), nađe druge gdje stoje i reče im : Što stojite ovdje vas dan besposleni? — Rekoše mu: Nitko nas ne najmi. — Reče im: Idite i vi u moj vinograd!« Matija 20, 6—7.

Kazaljka na svjetskoj uri pokazuje jedanaesti sat. U današnje misijsko doba izlazi božanski domaćina da traži radnike za svoj vinograd. Misijski poklik našeg vremena jest zapovjed na rad iz usta božanskog Spasitelja. Hoćemo li stajati skrštenih ruku cijeli dugi dan svoga života? Kako će nam biti u predvečerje izgubljenoga dana?

Stvar katoličkih misija, stvar je svih katolika. Dužnost msijskog rada bitna je dužnost Crkve, koje ona bez nas ne može izvršiti. Misijski rad velika je dužnost svih katolika, ne kakva mu drago, da je vršiš kako hoćeš, prema prilikama i po miloj volji. To je katolička stvar, koja se tiče svakoga katolika.

Misija znači: poslanje, nalog, zapovijed, ona sadrži: zadaću, rad, dužnost. Tu se ne radi o biranju, već o dužnosti. Tko je primio nalog: »Idi!« ne smije čekati, dok ga zovu. Kad se radi o oslobođenju iz teške duševne ili tjelesne potrebe, ne smije se oklijevati. Kad je prešan posao u vinogradu, ne smije radnik skrštenih ruku dangubiti.

Misijska dužnost jest i tvoja dužnost, jer te vežu obveze prema Bogu, prema tvome Spasitelju, prema tvojoj Crkvi, prema bližnjemu i prema samu sebi.

Naša misijska služba i rad jest naše znamenovanje znakom sv. križa djelom. Nijedan katolik, koji se iskreno i časno križa ili izgovara riječi: »Slava Ocu i Sinu i Duhu Svetome«, ne smije i ne može da se izmiče svojoj misijskoj dužnosti.

Naša misijska djelatnost jest u djelo privedeno naše katoličko vjerovanje; naš misijski duh jest katolički duh naše vjere; naša misijska revnost, jest snaga naše katoličke vjere; naša ljubav prema misijama jest cijena katoličke vjere.

Katolik, koji s nerazumijevanjem stoji pred svojom misijskom dužnosti, nema vjerske zanosne ni pokretne snage svoje vjere; on je danguba u vinogradu Gospodnjem. Katolički narod, koji pušta da u njem izumre misijski duh, pušta da ugine najljepša, najplemenitija, najdragocjenija snaga njegova religijoznog života i pregnuća, on je usahli bolesni list na stablu Crkve.

Naše učestvovanje u katoličkom misijskom radu, jest udaranje našeg srca za Boga, jest poriv naše ljubavi k Bogu, jest uzvrat naše zahvalnosti prema Bogu, dokaz naše blagohotnosti i ljubavi prema Njemu.

Kako daleko, kako veliko, kako duboko o Bogu mislimo, pokazuje naš misijski rad.

Briga za misije, jest briga ljudi za kraljevstvo Božje.

Naša misijska služba jest naš praktički »Očenaš«. Nijedan katolik, koji s razumijevanjem i dobrom voljom moli molitvu, koju nas je Krist učio, ne smije i ne može da zanemari svoju misijsku dužnost.

Naša misijska dužnost, naša je kraljevska služba za Krista; naša misijska zajednička stvar jest uzajamnost srdaca, želja, križeva s Kristom.

Naš smisao za misije pokazuje, kako o Kristu mislimo, što nam je Krist.

Katolik, koji u svom srcu nema za Krista nikakva misijskog oduševljenja, ravnodušan je prema Kristu, on je zaboravio na svoju zakletvu kod krizme. Katolička zemlja, koja za Krista ne daje nikakvih misijskih zvanja, niti je u stanju da sabire milostinju za misije, obustavila je svome Bogu i Kralju dužni porez, ona je u vjerskom pogledu neplodna.

Naše razumijevanje za misije, jest razumijevanje za Kristovu istinu, milost i pravdu, razumijevanje Kristovih želja i volje, jest smisao za Kristovo kraljevstvo i vlast.

Ispunjavanje naše misijske dužnosti, jest naše vjerovanje u jednu svetu, katoličku i apostolsku Crkvu. U misijskom uvjerenju očituje se katolički smisao za jedinstvo, svetost, općenitost i apoštolsku vremešnost naše Crkve.

Katolički duh mora biti misijski duh.

Sve je ljude Bog stvorio i stoga mu svi ljudi moraju služiti na način koji On hoće. Sve je ljude Krist spasio, i stoga valja da svima ljudima bude priopćena milost otkupljenja. Na spasenje svih ljudi, povjerena su sredstva katoličkoj Crkvi, sredstva milosti, stoga ih valja svima ljudima donijeti. Krist zove po misijskom djelovanju svoje Crkve cijeli rod ljudski.

Što držimo o vrijednosti ljudske duše, to pokazuje naša misijska požrtvovnost.

Prijatelj misija gleda poganski svijet Božjim okom, on važe Božjom vagom ljudske duše.

Ne prolazi bez obzira i bez srca mimo čovjeka, koji je upao među razbojnike. Uči na milosrdnom Samaritancu svoju misijsku dužnost. Hoćeš li ostati tvrd kao kamen na bolni vapaj golgotskog Patnika »Žeđam?«

Priredio T. M.

AFRIČKE CRNICE U SAMOSTANU SESTARA MILOSRDNICA U ZAGREBU.

Možda će malo kome od čitalaca Misijskoga kalendara biti poznato, da se prije sedamdeset godina u našem bijelom Zagrebu najedamput uzgibao val misijskog oduševljenja, da je mladež klicala od radosti, a stariji ljudi jedva ostali suha oka od ganuća, da se davalo novaca i darova možda u većoj vrijednosti nego sada, kad je hvala Bogu počela da se trajnije i sigurnije razvija misijska ideja kod nas. Bilo je to godine 1856. Zagrepčani su ugledali pred sobom dvije siromašne crnice iz centralne Afrike, ugledali su ih u svoj njihovoj crnačkoj naivnosti i osobitosti, u svoj otvorenosti i pripravnosti srca, da prime sve što im budu dali bijeli ljudi.

Kako su došle u Zagreb?

U ono su vrijeme bujno cvale katoličke misije u centralnoj Africi. Na čelu im je bio Slovenac Dr. Ignacije Knoblehar, apost. provikar. Iz bivše Austrougarske napose iz Slovenije, Tirola i Koruške hrlili su oduševljeni svećenici u žarku Afriku, da među onim jadnim ljudima siju sjeme kršćanstva i da otkupljuju robove. Žrtve su svećenikâ bile velike. U 4 god. otišlo ih je iz tri spomenute pokrajine 16, a umrlo ih je u to vrijeme 12. Žrtvama je odgovarao i uspjeh: bile su osnovane tri misijske postaje, jedna u Kartumu, druga u Gondokoru, a treća u Angweywu. Iz njih se širila sveta vjera Isusova po cijeloj žarkoj središnjoj Africi.

Našlo se i plemenitih svećeničkih srdaca, koja su se brinula za bijednu zarobljenu afričku djecu. Među takvim se svećenicima osobito isticao talijanski svećenik Nikola Olivieri rodom iz Genove. On je trinaest puta išao iz Evrope u Aleksandriju i Kairo, gdje je otkupio 474 zarobljene crnačke djece, muške i ženske, i vodio

ih u Evropu milosrdnim srcima da ih othrane i da im priskrbe najveće blago za čovjeka — sv. krst. Ta su djeca bila većinom oteta iz roditeljskih ruku. Otimali su ih bezdušni trgovci i dobro prodavali bogatim Turcima u Aleksandriji i Kairu. Misionari su se od otkupa ovih robova nadali dvostrukome dobru: prvo, da će ta nesretna djeca dobiti dobar kršćanski odgoj i donekle evropsku naobrazbu, a drugo, da će se vratiti u Afriku, gdje će kao domaći sinovi i kćeri najbolje moći da porade među svojim zemljacima za raširenje kršćanstva, pogotovo kad su evropski misijonari u Africi toliko umirali.

Taj veliki dobrotvor afričke djece Nikola Olivieri proputovao je prvi put kroz Zagreb na početku godine 1856. i ostavio u samostanu sestara milosrdnica dvije crnačke djevojčice, da se kao gojenice samostanskoga konvikta priprave za sveto krštenje. Naskoro im je bila dovedena i treća družica. Dakako da je dolazak tih crnica bio senzacija za Zagreb, napose za samostan milosrdnica, gdje su brojna hrvatska djeca s čudom motrila svoje nove crnačke družice i nisu ih se mogla sita nagledati. Najveće su se gospođe i gospoda zanimala za te tri sada sretne bijednice, a za njihovo su se uzdržavanje sami ponudili da će plaćati pola blagopokojni kardinal i nadbiskup zagrebački Haulik, a pola kaptol zagrebački. Olivieri je dobivao obilnih milodara, da nastavi svoj teški ali prezaslužni pothvat. Tako mu je sam kardinal Haulik darovao 200 forinti srebra.

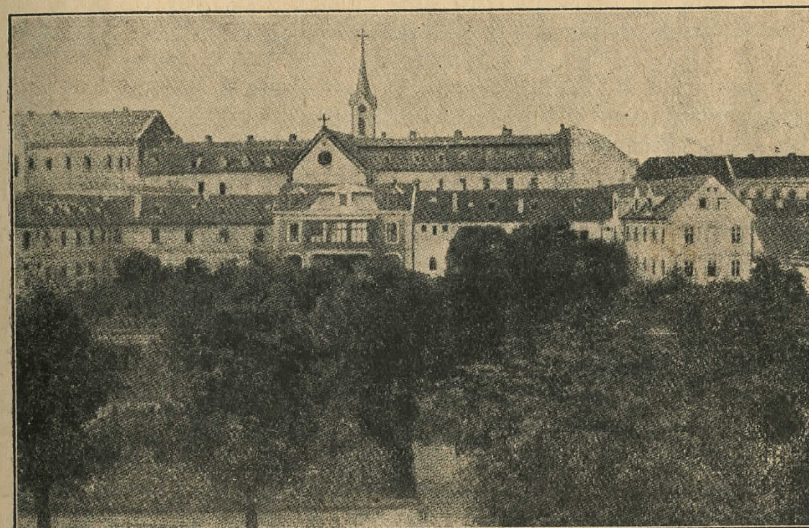
Crne su djevojčice malo što znale o sebi da kazuju, a koliko su znale i govorile, nije ih nitko razumio. Računalo se, da im je moglo po prilici biti 14 do 15 godina. Jedna se zvala Sofrana, druga Eša, a treća Bakita. Sestre su se svojski zauzele, da te neobične gojenice što prije nauče njemački, koji se onda govorio u Zagrebu, i za čudo, to im je dobro i brzo pošlo za rukom.

Pokrštenje.

Sva je briga i nastojanje sestara milosrdnica oko njihovih crnih gojenica smjerala na to, da male poganke što prije i što dostojnije prime sv. krst. Dobre su se crnice već bile prilično uputile u glavne istine naše svete vjere. I one i njihova okolina sve je jedva čekalo, da budu krštene. Taj je sveti čin odlučio izvršiti sam kardinal Haulik, ali ipak nije bilo tako. Jedna je naime od tih triju crnica neprestano pobolijevala, pa kad joj je jednoga dana naglo pozlilo, pobojali su se svi, da ne umre bez sv. krsta. Zato su odlučili, da im se sv. krst podijeli u najbližu nedjelju. Bilo je to 15. lipnja 1856. Kardinala Haulika nije bilo u Zagrebu, pa je svečanost obavio mjesto njega prečasni prepošt kanonik Petar Šatvar.

Mala crkva sv. Vinka u Frankopanskoj ulici jedva je obuhvatila množinu onih, koji su došli da vide taj dirljivi prizor. Djevojčicama su bila ždrijebom određena imena: prvoj Paulina, drugoj Matilda, a trećoj Magdalena. Prvoj je kumovala banica Jelačićka, a jer i nje nije bilo toga dana u Zagrebu, zastupala ju je barunica Dahlenova, a drugim je dvjema kumovala gđa Rubidova, rođena grofica Erdödy. Prije samoga krštenja izrekao je svečanu propovijed samostanski duhovnik Antun Traut, a pod misom je govorio kanonik Petar Šatvar, koji je u svome govoru istaknuo važnost otkupljivanja robova i dužnost katolika, da to veliko djelo na svaki način pomažu.

Toga je eto dana Zagreb doživio rijetku zgodu. Sve je o njoj govorilo, sve je željelo, da se mlade kršćanke što bolje učvrste u životu po vjeri Isusovoj i da pune svetoga zanosa krenu jedamput u svoju domovinu. A zacijelo je i njihova radost bila velika, pogotovo i stoga, što su kod iste mise iza krštenja prvi put

Samostan Č. S. Milosrdnica u Zagrebu, koji je gostoljubivo primio crnice.

primile Isusa u svoje Srce.

Premda su misijonari željeli, da se ova otkupljena djeca vrate pokrštena u Afriku, Bog je drukčije odredio. Sva je sreća bila, da su se male poganke tako brzo krstile, jer već 14. studenoga iste godine (1856.) umire jedna od njih, ona boležljiva, Magdalena Bakita. Druga ju je nažalost brzo slijedila, t. j. 17. prosinca iste godine. Bila je to Paulina Sofrana. Treća Matilda je poživjela najdulje, ali i ona samo do 3. svibnja 1859. Tako su eto završile svoj kratki život među Hrvatima tri dobre crnačke djevojčice.

Novi gosti iz Afrike.

Upravo nakon smrti Matildine prošao je opet kroz Zagreb svećenik Olivieri vodeći sa sobom 15 mladih nedavno otkupljenih

crnaca i crnica. »Katolički List« od 1859. piše: »Naše milosrdne sestre, koje su prije tri godine, kad je g. Olivieri s takvom družbom u Zagrebu bio, tri djevojčice primile, uzele su opet dvije crnice na odgoj«.

Iz ove oskudne bilješke Katoličkog Lista možemo zaključiti, da je požrtvovni misijonar Olivieri stalno računao sa Zagrebom, i da su se male crnice dobro snalazile u samostanu sestara milosrdnica, samo što im nažalost nije prijao evropski zrak. Tako je po svoj prilici i od ovih dviju jedna brzo umrla, jer nalazimo u samostanskoj mrtvačkoj knjizi, da je 3. kolovoza 1859. umrla crnica Ana Georgija, kao poganka zvana Sera Tadalulaso, 14 godišnja djevojčica rodom iz Afrike.

Nego jednoj bi siroti bilo sada zacijelo vrlo teško živjeti, gdje niti tko nju razumije, niti ona koga, pa joj je po svoj prilici dovedena druga družica, i to najvjerojatnije iz Ljubljane, gdje ih je onda bilo više.

Čini se, da je Olivieri trebao za putovanje iz Evrope u Afriku i natrag, uračunavši i smještanje otkupljenih robova po različitim većim evropskim gradovima, svaki put po tri godine. Nalazimo naime god. 1862. (»Kat. List« 1862.) opet ovo napisano: »Misionar Olivieri bio ovih dana u Zagrebu s još jednim drugom, te pohodio svoje dvije crnice, koje se u ovom samostanu odgajaju i koje već lijepo napreduju. Vrijedni starina veoma je slaba zdravlja«.

I te dvije male, premda su lijepo napredovale, nisu bile duga vijeka. Jedna je umrla 13. svibnja 1863., zvala se Elizabeta Hera, a druga se preselila u vječnu domovinu 14. lipnja 1866. Ta se druga zvala Magdalena Mabruka.

Tako im nijednoj nije bilo dano da se vrate u Afriku i da pomažu tamošnjim evropskim misijonarima. Ipak se možemo nadati, da žrtva njihova i žrtva svećenika Olivierija nije bila uzaludna.. Bog je obilnom mjerom blagosivljao afričke misije, a neke je od afričkih djevojaka u Evropi uzdigao na najveće dostojanstvo, koje može biti dano ženi — na dostojanstvo svojih zaručnica.

Afričke crnice — zagrebačke milosrdnice.

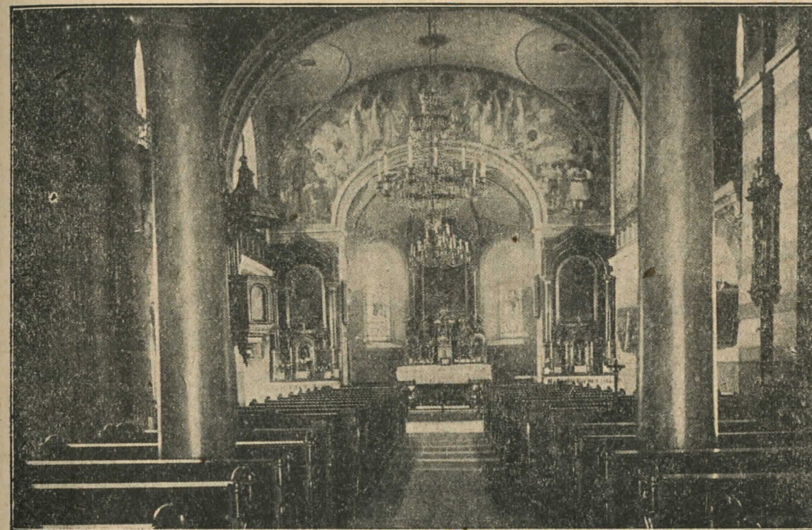
Jedna od crnih djevojčica posvetila se Bogu u redovničkom staležu — afrička crnica postala zagrebačka milosrdnica.

Ne znamo stalno, kada je ta odabrana duša došla u Zagreb. U analima samostanskim nalazimo samo to, da je 20. VIII. 1863. primljena za kandidatkinju Wilhelmina Fatme, rođena Arapkinja, koju su kao djevojčicu doveli u Zagreb u samostan sa još dvije drugarice. Njezine drugarice da su obadvije brzo umrle, jer im nije prijala evropska klima, a ona kao najjača ostala je zdrava i zadovoljna. Dali su je u školu, gdje je prilično dobro naučila njemački. Redovničko je odijelo dobila na Malu Gospu 1864., a dvije godine iza toga položila je sv. redovničke zavjete.

Tako se u samostanskoj crkvi sv. Vinka iza onoga još nezaboravljenoga krštenja zbio i drugi zanimljivi događaj, da je

nekadašnja siromašna afrička ropkinja postala zaručnica Isusova, koja se time odrekla svoje makar siromašne ali mile domovine i želje, da je ikada u životu više vidi. Sretnica je dobila u redu ime sestra Ciprijana.

Sestra je Ciprijana bila živahna i okretna, pa ju je glavarica odredila da bude vratarica na samostanskoj porti u Frankopanskoj ulici. No kako je njezino lice mnoge dolaznike pri prvom koraku u samostan nemalo zastrašilo, morali su je riješiti te službe. Odsad se bavila običnim kućnim poslovima.

Crkva sv. Vinka u Zagrebu, gdje su bile krštene crnice.

I jako zdravlje sestre Ciprijane nije moglo dugo odolijevati neprilikama, što ih evropska klima zadaje djeci žarke Afrike. Dne 2. svibnja 1871. predala je Bogu svoju dušu nakon vrlo strpljivo i boguodano podnesene bolesti. Tako je kao redovnica živjela samo sedam godina.

Kroničarka joj je u pohvalu zabilježila više vrijednih riječi, među ostalim i ovo: Sie war im Umgange recht liebevolt« — »Bila je u saobraćaju s bližnjim od srca ljubazna«.

Više nego o sestri Ciprijani znamo o dvije njezine druge zemljakinje, koje su došle u samostan gotovo dvadeset godina iza nje. Obadvije su došle u Zagreb već kao zrelije djevojke, a čudan ih je slučaj doveo baš zagrebačkim milosrdnicama. Povijest njihova djetinjstva opisana je u brošurici »Die Feier der hl. Taufe vorgenommen an drei Negermädchen in der Ursulinner - Kirche zu Laibach«, a o njihovu kasnijem životu u redu znadu nam još i danas potanko da pričaju starije sestre, koje su s njima živjele.

I njih je doveo u Evropu Olivieri i to u veljači god. 1856., te

ih je prolazeći kroz Ljubljanu ostavio uršulinkama, da se kod njih priprave za sv. krštenje. Sreća je njihova bila, što je tada u Ljubljani boravio svećenik Luka Jeran, koji je znao arapski, njihov materinski jezik, jer je sam bio u afričkim misijama pošavši sa Knobleharom, ali se radi bolesti morao vratiti u Evropu. Njemu su male crnice rekle, što su god znale o svome jadnom životu u Africi. Starijoj je bilo ime Zeineb, (obično su je zvali Senap), imala je, kad je došla u Ljubljanu, oko 13 godina. Rodila se u Egiptu, u Benesuefu, neko dva dana hoda od Kaira. U ranome djetinjstvu ugrabili su joj bezdušni trgovci mladu majku, brata i sestru, tako da je ostala sama s ocem. Otac joj je bio namješten u jednom magazinu žita, u mjestu Fom-el-Mahmudije, i kad se jednoga dana za poslom nešto udaljio, ugrabi je jedan Turčin, odvede u Aleksandriju i proda nekom bogatom Turčinu, kod kojega je živjela dva mjeseca t. j. do časa, kad ju je iz ropstva otkupio Olivieri.

Mala je Senap bila djevojčica lijepih duševnih sposobnosti i otvorena srca za sve što je dobro i lijepo. Usto se osobito isticala blagošću, milinom, povučenošću i gotovo da je naginjala na kontemplaciju. Ništa nije bilo u nje od prirođene crnačke živahnosti i razdražljivosti.

Mlada se njezina družica zvala Fatima. Jedva joj je bilo osam godina, kad je došla u Ljubljanu. Šta je siromašno dijete moralo prepatiti na dugom putovanju, ne možemo ni da spominjemo. Ipak je u nje bila velika srčanost i neustrašiv duh. Nju su već kao nejako dijete ugrabili zajedno s njezinom sestricom i svezali ih u vreću pa s njima na magarca, da ih odvedu na prodaju. Mala Fatima opazi u vreći nož, i premda je još bila ludo dijete, mudro se domisli, razreže vreću i sretno pobjegne i ona i sestrica joj. Opet su u blaženoj slobodi pasle ovce i dolazile navečer da otpočinu kod brižne svoje majke. Taj lijepi život nije dugo potrajao, jer Fatimu uskoro jednoga dana opet ugrabiše nemilosrdne ruke. Od tada je prelazila iz ruke u ruku kao kakova roba, dok je nisu otkupile milosrdne svećeničke ruke Olivierove.

Fatima je po svojoj naravi bila vrlo otvorena, bistra, ljubazna i svima draga djevojčica. I u školi i u vjerskoj obuci lijepo je napredovala, pa je dosta brzo već natucala njemački. I Senap je također lako shvćala njemački. Za osam mjeseci bile su već obadvije spremne za sv. krst, koji im je bio vrlo svečano podijeljen u uršulinskoj crkvi u Ljubljani na blagdan Kraljice sv. Krunice, 5. listopada 1856. Senap je kumovala grofica Chorinsky, a Fatimi gospođa zemaljskog sudskog poglavice Joscha. Od poganke Senap postala je sretna kršćanka Ana, a od male Fatime Alojzija. Dan krštenja bio je obadvjema ujedno i dan prve sv. pričesti i dan sv. potvrde (krizme).

Kako su se dalje razvijale mlade sretnice i što su radile, mogle bi nam najbolje da kažu ljubljanske uršulinke. Mi ih susrećemo tek god. 1880. i to u Zagrebu, u samostanu milosrdnica. Dolazak njihov u Zagreb ovako se zbio.

U ono je vrijeme bila glavarica uršulinskoga samostana u Ljubljani č. m. Antonija Murgel. Ona je imala dvije rođene sestre zagrebačke milosrdnice, i to pokojnu sestru Juliju i Adelheidu. Kad su one god. 1880. došle pohoditi svoju sestru, koja radi klauzure nije mogla k njima doći, ugledaše ih crnice, i tako im se svidje njihova nošnja, da su odmah navalile da idu u Zagreb, da i one budu bijele sestre. Njihova živa crnačka narav tako se taj čas uzbudila, da nije bilo druge, nego ih pustiti u Zagreb.

Prvi domaći japanski biskup Mgr Hoyasaka.

U Zagrebu su se one u mnoštvu bijelih sestara osjećale vrlo voljko i jedva čekale čas, kad će obući na se odijelo kćeri sv. Vinka. Na Veliku Gospojinu 1881. ispunila se obadvjema vruća želja; Senap — Ana dobila je redovničko ime sestra Bona, a Fatima — Alojzija sestra Arhanđela. Za dvije godine položile su zavjete.

Sestra Bona, nekadašnja Senap, svojom tihom prirodom i svojom pobožnom ćudi bila je kao stvorena za kakvo tiho, povučeno mjesto, gdje će njezin život biti na uzor drugima. Zato je poglavari postaviše za pomoćnicu u novicijat. Radila je skromno,

tiho i marljivo kao crv. Nije se žacala ni od najnižih posala. Premda bi čovjek gledajući je zaključio, da ništa nije trpjela, ipak nije bilo tako. I ako nije govorila o svojim unutarnjim bolima, tjelesnih muka nije mogla sakriti. Trpjela je naime vrlo mnogo od preteškoga reumatizma. Uvijek, i usred ljeta, bilo joj je studeno. Evropa je malo pomalo ubijala njezino zdravlje, dok se nije god. 1886. na 24. II. sretno preselila u vječnu domovinu.

Sestra Arhanđela je svojim živim temperamentom bila opet kao stvorena za djecu. Sama je još uvijek zadržala mnogo sretne djetinje ćudi, bila nada sve poduzetna, okretna, sasvim je već lijepo govorila njemački, tako da je izvrsno ispunjavala mjesto pomoćnice prefekte u poznatom »gornjem konviktu« u Zagrebu, gdje su se odgajale najodličnije hrvatske djevojke. Istina, svako bi

Misijska izložba u Sarajevu u zavodu sv. Josipa (30. V. - 2. VI. 1929.

je se dijete u prvi mah vrlo prestrašilo, jer joj je lice u bijelom okviru izgledalo crnje nego što je i bilo, ali njezina ljubežljivost je začas rastjerala taj strah, pa nije bilo boljih prijatelja od gornjih konviktica i sestre Arhanđele.

I ta živa i jaka narav, koja je obećavala još mnogo rada i uspjeha, podlegla je prije nego se itko i nadao. Kao kod svih koje su došle iz Afrike, tako je i kod nje evropska klima našla prikladno tlo za razaranje. Umrla je 17. VII. 1884.

Tako je svršena historija crnica u Zagrebu, a po svoj prilici je bilo slično i u svim drugim evropskim mjestima, gdje su bile smještene. Umro je plemeniti Olivieri, novi su transporti prestali da dolaze, a iskustvo je pokazalo, da i nije dobro da dolaze. Gospodin je Bog zacijelo primao žrtve tolikih života.

Žalimo, što nije bilo onda u običaju, da se redovnice slikaju, da nam je i na papiru ostala živa uspomena na crne »bijele sestre«. Ali eto neka ovi retci ožive njihovu uspomenu u hrvatskom misijskom svijetu, a njih zamole za pomoć hrvatskim misionarima u dalekim krajevima, napose u Africi. Dao Bog da doskora pođu i hrvatske kćeri u misije i da u zamjenu ostave svoje kosti i prah u zemlji nevjernih pogana.

Hrvatska zemlja čuva prah afričkih crnica. U grobnici zagrebačkih milosrdnica pod crkvom sv. Vinka, naći ćeš na jednoj ploči napisano ime sestre Ciprijane. Samo te na Svi svete popodne i na Dušni dan može zapasti sreća, da to vidiš, jer je inače grobnica za izvanji svijet nepristupačna.

Od 1873. prestale su se sestre ukapati u samostansku grobnicu, zato su sestre Arkanđela i Bona zakopane najprije na zajedničkom groblju za sve vjernike kod sv. Duha, a poslije prenesene na Mirogoj. Na lijepom ćeš Mirogoju naći jedno polje sa samim jednostavnim drvenim križevima i skromnim natpisima na njima: ime i prezime, datum rođenja i datum smrti. Ti već pogađaš, da je to polje sestara milosrdnica. Uzalud ćeš tražiti imena sestara Bone i Arkanđele. One leže u zajedničkom grobu, s mnogim sestrama prenesenim sa sv. Duha, a na njihovu zajedničkom križu stoji napisano:

»Već je davno na Vas pala
Zaboravi sjena tavna,
Al' ko zvijezda još nam sjaju
Sveta Vaša djela slavna«.

S. Bogoljuba Jazvo, zagrebačka milosrdnica.

PJESMA MALE NOVAKINJE.

Crno vam je moje lice,
Kukavna je moja halja,
Ali čujte, ja sam ipak
Drago dijete slavnog Kralja.

Imam blago preveliko,
Imam dušu bijelu, čistu,
Imam biser u grudima,
Taj ću dati samo Kristu.

I još jednu tajnu imam,
Vrijedi više neg sve blago,
Kazat ću vam, jer znam dobro,
I vama će biti drago.

Nek je trošna moja halja,
Nek su crna moja lica,
Ja ću ipak biti jednom
Isusova zaručnica. **S. B.**

Što sam našao jedne noći u šumi.

O. Petar Massmann*) S. C. J.

Vraćao sam se iz prašuma porječja Nepokko u glavnu misijsku postaju Ituri. U selu Bossobangi, uz samu obalu, gdje sam morao preploviti rijeku, zaustaviše me dva čovjeka iz plemena Mobali i zamoliše me, da posjetim bolesnu majku jednoga od njih.

»Dobro«, rekoh im, »rado bih pošao k bolesnoj majci jednoga Mobalia, ali sami vidite, da mi se žuri. Sunce će doskora zaći, a ja bih rado da još danas stignemo u selo Mungalula. Stoga neka jedan od vas ode i pobrine se, da moji nosači, koji su već na obali, odmah prijeđu preko rijeke.

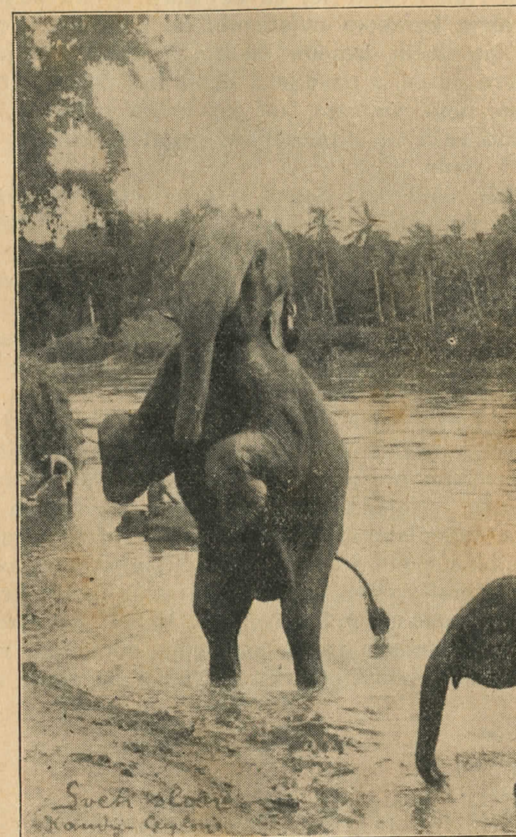
No oni mi nijesu rekli, da je stara žena u selu daleko u šumi. Došavši k bolesnici nisam smio dugo kod nje ostati, a nažalost nijesam joj mogao ni mnogo pomoći. Reknem ženi i ukućanima nekoliko prijaznih riječi, izvadim iz torbe svoga sluge dvije žlice soli, da osole starici jelo i zapovjedim, da nitko drugi ne smije uzeti od te soli. Objesim joj medaljicu sv. Benedikta, obećam, da je ne ću zaboraviti i odem.

Radi opreza povedem sa sobom dva snažna veslača. Prijašnjih veslača više nije bilo. Moradosmo prijeći komad puta pješice do mjesta do ispod vodopada, gdje je stuja bila slabija. Već se smračilo, kad smo se na drugoj obali iskrcali. Do sela Mungalula mogao si doći pješice po bijelome danu za šest i po sati kroz gustu šumu uskom i divljom stazom. Pustio sam bosonoga momka da ide preda mnom i dadoh mu da prihvati jedan kraj mojega štapa. Tako krenusmo oprez-

*) 18. siječnja 1904. ostaviše dva misijonara Nijemca misijsku postaju St. Gabriel kod Stanleyvilla u Kongu i zaputiše se šumskim stazama prema sjeveroistoku. Bijaše to pisac ove pripovijesti o. Massmann i njegov zemljak o. Wulfers.

21. dan iza mučna pješačenja kroz prašume dođu do rijeke Ituri kod Avakubi-a, gdje su bili nastanjeni arapski lovci na roblje. Arapi su došli sa istoka, osnovali veliku naseobinu i naselili u nju tisuće crnih robova. U blizini ovoga grada robova imali su agenti Kongo-države vojničku postaju, da uzmognu pomoću crnih vojnika (sirikani) sabirati što više kaučuka i gume iz prašuma duž rijeke Ituri. Naša dva misionara nađu tu u šumi čistinu i započnu sami svojim rukama graditi misijsku postaju, koja je i danas jedina među poganskim plemenima u prostranim ovim prašumama. Zaputiše se među poganska plemena razasuta širom ovih prostranih šuma poučavajući ih u katoličkoj vjeri. Naročitu brigu posvetiše ubogoj i mnogobrojnoj crnoj pogančadi, koju su Vanguani, crni robovi arapskih lovaca, odvukli iz zavičaja i razdijelili da rade po ropskim selima i mjestima, gdje je državna vlast imala svoje ispostave sa bijelcima na čelu. Uspjelo je ovoj dvojici Kristovih vojnika, da lijep broj onih jadnika oslobode iz ropstva i odgoje u misijskim postajama za dobre kršćane.

no kroz tamnu šumu. Nažalost zaboravismo ponijeti baklju. Od vremena do vremena malo se rastvoriše nad nama krošnje drveća i slabi trak zvijezda pade na nas, no odmah nas zatim obavila opet najcrnja tama. Na nekim mjestima, gdje je valjalo proći kroz duboka korita potoka, pomicali smo se naprijed samo pipajući nogama. Često smo se sad jedan, sad drugi, a sad obojica spoticali i pali. Gotovo da sam požalio, što sam uslišao molbu one dvojice ljudi.

Bengalija: I on je danas dobre volje.

Išli smo dugo šuteći. Silan šum Yanga slapa kod Bossobangia gubio se iza nas. Najedamput začujemo pred sobom šum velikoga šumskog potoka. Bijasmo otprilike na polovici puta. Polagano i tapajući približio se moj vodič potoku. Rukama i nogama tražio je most od motaka. Napokon ga nađe. Popne se na nj, a ja za njim. Pomolismo se anđelu čuvaru. Momče primi ljevicom moju desnu ruku, drugom se prihvatismo za uzljuljano uže od vinjage i tako se pomicasmo korak po korak po glatkim i rasklimanim motkama, dok je pod nama bjeso-

mučni potok bučio i rušio se preko kamenja. Bučio je strašnije od ričućega lava, a ovo je bilo to strašnije, što smo si bili svijesni, da bismo se mogli pri svakom nesigurnom koraku strmoglaviti u njegovo šdrijelo. Trebali smo sigurno četvrt sata, dok smo na drugoj strani stupili na čvrsto tlo.

Izmolismo Oče naš u zahvalu anđelu čuvaru i nastavismo polagano i oprezno put.

Čudnovato. Nadali smo se, da će staza s onu stranu mosta biti bolja, ali se svakim korakom uvjerismo, da biva sve gora. Sve češće se moradosmo provlačiti između šikarja i ispod granja. Trava pod nogama bivala sve gušća, a povaljena debla sve češća, a ni šum potoka nije se udaljivao, nego smo ga čuli još uvijek u blizini.

»Da nijesmo zašli na stranputicu?« upitam vodiča. »I to je moguće«, reče on i stade.

Nijesmo čuli ništa osim šuma potoka i to više postrance nego ozad, što je potvrdilo naše naslućivanje, da smo zabludili.

»Kuda li vodi ovaj divlji i zarasli put?« pitao sam.

»Možda u kakovu šambu (krčevinu)«, odgovori moj mali sluga, kojega sam doduše čuo, ali vidjeti ga nijesam mogao.

»To može da bude samo šamba kojega Mungalula, pa ćemo odanle sigurno naći put u selo«, tješio sam sebe i njega.

»To i ja mislim«, odgovori Sanga.

»Dobro«, reknem, »idemo dalje«.

Ali bez bosih nogu svojega vodiča ne bih znao dalje, jer nijesam više osjećao staze pod nogama. Dugo smo koračali preko debele naslage lišća i pruća. Najednom ugledasmo pred sobom slabi tračak. Iz visoke, tamne šume stupili smo u grmlje, što je svjedočilo, da je ovdje bila naseobina. Tlo je bilo obraslo šumskom travom, ali smo sasvim jasno razabirali smjer staze. Sad smo mogli brže ići. Šum gorskoga potoka pomalo se gubio iza nas. Nakon što smo možda pola sata išli kroz rosnu šumsku travu, začujemo opet šum vode. No sad je morao biti tek mali šumski potočić. Najednom stane moj vodič pa će tiho:

»Tu je koliba«.

»Gdje?« upitam ja.

»Pred nama«.

Naprezao sam oči, ali ništa nijesam razabrao. On me tiho povuče naprijed i opet stane. Sad sam i ja vidio glavne crte ljudskoga stana. Prisluškivali smo. Grobna tišina.

»Ovdje nema nikoga«, reknem.

»Tko zna«, primijeti Sanga.

Približismo se bliže i stanemo pred kolibom.

»Netko je unutri«, šapne Sanga.

Pogledam bolje i razaberem slab odsjev vatre u kolibi.

»Je li tko ovdje?« upita sad Sanga glasno.

Nema odgovora.

»Pogledaj unutra«, reknem, »pa ako nema nikoga, pogledaj, možda ćeš naći koju baklju, da si malo rasvijetlimo put.

On pruži glavu kroz vrata od letava, što su bila iznutra prislonjena na otvor. Onda se okrene i rekne gotovo uplašeno:

»Oče moj, kraj vatre leži netko mrtav«.

»Tako? Onda moramo unutra«.

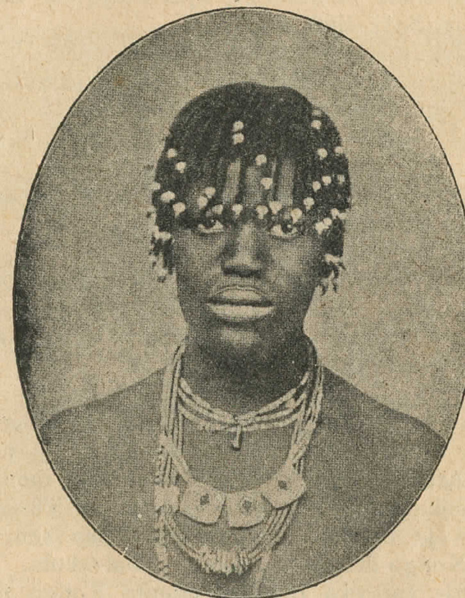
Zavirim unutra. Tu je ležao zgrčen čovjek leđima okrenut prema vatri.

»Tko si ti?« upitam glasno.

Odgovora nije bilo.

»Ndugu! Brate!« dozivao ga Sanga.

»Aaaah...« čuli smo labi uzdah.

Najnovija vrst bubikopfa u Oceaniji.

Otisnemo vrata i uđemo. Osjetismo zadah. Sanga raspiri vatru, da se je koliba za par časaka rasvijetlila. Tada vidjesmo, da je to neki dječak, komu je moglo biti 10 godina. Ležao je na suhome lišću od banana, odjeven u siromašno odijelo.

»Sinko«, reknem mu, »zar si bolestan?«

On podigne malko glavu i htjede me pogledati. Lice mu bilo strahovito natečeno. Nije mogao otvoriti oči. Odmah sam znao, kakova je to bolest i zahvalim u srcu našim anđelima čuvarima, što su nas doveli ovamo. On opet spusti glavu.

»Ndugu! Brate!« reče Sanga, »bijeli je otac ovdje«.

»Je li to istina? Bijeli otac?« rekne sad glasnije bolesnik i ponovno podigne glavu, da me vidi.

»Istina je, moje dijete«, reknem mu prijazno.

»Oče moj«, dahne mučno, »ostani malo kod mene, htio bih nešto s tobom govoriti«.

»Kako ne, dijete moje«, reknem ja i sjednem na komad drveta, dok je Sanga raspirivao vatru i pružio mi lulu i žeravicu.

Bolesnik je i opet spustio glavu na ležaj i rekao:

»Zovem se Masikini (ubogi). Ja sam tvoje dijete, jer ja poznajem Boga. Ali ja sam jako bolestan. Skoro ću umrijeti. Ali ja ne ću da idem Zabbulovim (vragovim) putem, ja hoću da idem Božjim putem, koji vodi u nebo... Čuješ li, oče moj«.

»Čujem, Masikini«.

»Onda mi daj Dana ya Muungu, lijek Božji, oče moj«.

»Poznaješ li ti Božji lijek?«

»Da. Zar to nije krštenje?«

»Tako je, dijete moje. Sad ću te odmah krstiti. Bit ćeš onda Božje dijete i ne ćeš se morati ničega bojati«.

»To je dobro, oče moj. Nijesam se uzalud molio. Bog te je k meni poslao«.

»Pripovijedaj mi, dragi moj Masikini, gdje si naučio moliti?«

Šutio je neko vrijeme. Onda reče:

»Ali onda moram najprije piti«.

Sluga mu pruži lončić s vodom, koji je stajao pored njega. Mukom proguta nekoliko gutljaja. Onda opet legne i ispriča mi isprekidanim riječima, sve sporije i tiše, povijest svoga spasenja, pri čemu je više puta morao popiti gutljaj vode.

»Moja domovina bijaše prijeko kod plemena Bangvetu, gdje je Mungalula. (To je okrutni crnac muhamedanac, koji je hvatao roblje pomoću Arapa.) Arapi mi ubiše oca i odvedoše mene s majkom u ropstvo. Moja majka umrije od bolesti, koju su Vanguani donijeli u zemlju. Kad sam je oplakao, pobjegnem. Išao sam sa sirikanima, crnim vojnicima Kongo-države i prispio u Bafvakubi. Tu bijaše onda postaja za sabiranje kaučuka bijeloga agenta Kongo države. Tu sam bio više mjeseci poslužnik jednoga vojnika. Kad se je ovaj povratio u svoj zavičaj, sakrio sam se i ostao među dječacima bijelca bulamatari (agent Kongo-države). Tada si došao ti i tvoj brat (drugi misijonar) u Bafvakubi. Stigli ste prije podne, ja sam pravio cigle, a kiša je padala. Još prije vašega dolaska molio sam se s djecom bijeloga oca (kršćanima). A sad sam svakiput bio s njima. Ti me nijesi poznavao, jer si ti učio žene i djevojke, a tvoj je brat učio ljude i djecu.

Sada sam mislio, da će mojem ropstvu biti kraj. Ali ne! Malo iza vašeg dolaska ja sam već morao dalje. Bijelac je metnuo na papir sve robove, koje mu poglavice Vanguana navedoše kao svoje i radi toga spisa smjeli su Vanguani sve robove, koji bijahu na tom državnom popisu, dovesti natrag i ako su im bili pobjegli. Tako me dopremiše opet ovamo i predadoše podzapovjedniku na čuvanje. Morao sam raditi sa robinjama u jednoj šambi. (Šamba je polje zasijano na krčevini u prašumi. Na njem kroz dvije godine siju rižu, manioku i banane. Robovi ondje imadu i svoje kolibe, pa tako nastane mala naseobina).

Što da učinim, da ublažim gorku bol u svom srcu? Potajno potražim nekadanju kolibu svoje pokojne majke u staroj naseobini, gdje sam nekoć s njome jeo i sjedio, a gdje sad evo trava raste. Popravio sam kolibu i uredio grob svoje majke. Travu s groba i unaokolo počupao sam, grobni humak čvrsto sam oblijepio blatom i povrh njega načinio krov od lišća. Tu sam češće duže vremena sjedio osamljen i tih kraj majčina groba, pa kad sam onda opet odlazio, bilo mi je lakše pri srcu. Kod Vanguana nijesam smio nositi svoju medaljicu oko vrata. Ušijem je u kaputić. I molitve sam skoro zaboravio. Jer Vanguani govore »Suru« iz korana i zovu to molitvom. Meni to bijaše preglupo, ali svoje molitve kao dijete bijeloga oca morao sam samo napustiti. Tako sam živio više mjeseci bez molitve. Samo sam se

Misijska izložba u Sarajevu u zavodu sv. Josipa:darovi za misijonara O. S. Tvrtkovića.

križao i nosio svoju ušivenu medaljicu. Najednom se Mungalula zaputi u Stanleyville, a ja sam ga morao pratiti i nositi stvari njegovih dviju žena, koje su ga pratile. Na povratku obolim od boginja, pa kad se povratih u svoju šambu, padnem na ležaj. Osjećao sam se tako zlo, da sam odmah rekao: »Umrijet ću«. Zamolim svoga gospodara, da me dade odnijeti u Bafvakubi k bijelome ocu, jer on imade dobar lijek. Mislio sam na krštenje, ali mu to nijesam rekao. Ali Vanguana me ostavi da ležim. Ta ja sam samo ropče!

Pozovem k sebi jednu robinju, ženu iz moga zavičaja i reknem joj: »Hoću da umrem tamo, gdje je umrla moja majka. Odnesi me u kolibu moje majke«. Ona me donese ovamo, gdje bijaše nekoć naseobina, uredi staru kolibu moje majke i položi me unutra. Samo ona i još jedna žena znadu, gdje sam i obilaze me, da vide, kako mi je. Svoju sam medaljicu metnuo opet na vrat. Gledaj, evo je. Na moju

molbu otišla je žena, koja me je donijela ovamo, da poruči bijelome ocu u Bafvakubi, neka potajno dođe k meni. Odgovoriše mi, da je bijeli otac na putu prema rijeci Nepoko.

Sad mi ne preostade druga utjeha do moje medaljice, molitve i blizine majčina groba. Kajao sam se za grijehe i molio za sveto krštenje. Evo već pet dana ležim ovdje posve sam. I ti si došao k meni, bijeli oče. Moja mi je medaljica pomogla, Bog je uslišao moje molitve. Gotov sam. A sad me krsti«.

Susprežući srdačno, veliko veselje u svom srcu reknem mu: »Masikini, dragi Bog te vrlo ljubi. On će te uzeti u svoje lijepo nebo«.

»I ja ljubim samo Boga i hoću da ozdravim samo u nebu«, rekne on naprežući glas.

Sa Sangom i sa bolesnikom izmolim kršćanske molitve. Onda mu podijelim sveti krst u kisvahili-jeziku i dadnem mu ime svoga sluge Pavla, koji mu bijaše kum.

»Oče moj«, reče sad srdačno tronutim glasom bolesni dječak, »osjećam se dobro. Sad sam dijete Božje i tvoje dijete, i zabbulu (zao duh) me više ne može odnijeti. Kad umrem, dođi i položi me u grob pored moje majke, iza kolibe, kao što si u Bafvakubi položio u grob jedno dijete, koje si krstio. Pozvat će te žena, koja me pregledava«.

Od umora zaklopi natečene oči i zašuti. Zamalo mu reknem: »Pavle, moram ići, da mogu opet doći«.

On i opet podigne glavu, pruži mi obje ruke i rekne: »Ostaj zdravo, oče, i ponesi krštenje, Božji lijek, mnogoj ubogoj poganskoj djeci. U nebu ćeš me opet vidjeti«.

»Hoćeš li se moliti za me, Pavle?« upitam ga.

»Tvoj će se Pavao moliti za te, dok ne dođeš«.

Bilo mi je tako teško ostaviti ovo dijete milosti. Obećam mu, da ću opet doći. »Kad ja umrem«, rekne on.

Uzmemo svaki po jednu goruću baklju i dok smo izvana čvrsto zavezivali vrata od letava, viknu nam sretni dječak zadnji pozdrav: »Baba! Tumusifu Jesu Kristu! (Oče, Hvaljen budi Isus Krist)«.

»Kva milele Amen«, odgovorim mu i mahnem mu još gorućom bakljom kroz tamu.

Bez većih poteškoća nađemo put, prođemo ubrzo pored jedne naseobine, gdje je sve spavalo. Povedemo odanle vodiča i stignemo u 11 sati u selo Mungalulu. O podne slijedećeg dana bio sam u misijskoj postaji.

Tri dana iza toga dođe jedna žena sa poznatim znakovima ropkinje u ušima i ponudi mi mladoga pijetla za komad sukna.

»Tvoje dijete Masikini u šumi kod Mungalule umrlo je«, rekne mi.

Odem odmah sa dvojicom dječaka onamo, prividno kao da ću u naselju kupiti riže. Grob je bio već gotov. Sa suzama u očima pokopah smrtne ostatke ovoga djeteta Božjeg, koji bijahu od kozica grdno iznakaženi. Sahranih ga iza kolibe, kraj groba njegove majke poganke. Na mali grobni humak zasadih križ, što sam ga ponio i... odem. Koliba se srušila, a gusta šuma pokriva **grob majke i sina.**

CVIJET IZ BENGALSKE DŽUNGLE.

Ima kod nas Hrvata mnogo plemenitih duša, koje ljubavlju milosrdnog Samaritanca žrtvuju za najnesretnije među ljudima, siromašne pogane. Koliki od njih postaju na taj način izabrana djeca Božja!

Gca. M. G. iz Z. otkupila je u Hamirpuru u bengalskoj misiji pogansku djevojčicu i dala joj na krštenju svoje ime. Darežljivošću kume mala Marijana bila je smještena u školu č. sestara i napredovala je u mudrosti i svetosti.

Kako je preporodno djelovala milost Božja na dušu ovog izabranoga djeteta Božjega, pokazuje nam list o. Mesarića, u kojem opisuje njezinu smrt:

Hamirpur, 27. IV. 1929.

Prije par dana javio sam Vam, da je mala Marijana ostavila školu i to zauvijek. Otišla je kući, gore k svojoj nebeskoj Majci, koju je za života tako srdačno ljubila. Mala Marijana bila je predobra za ovaj opaki svijet, pa stoga ju je Gospodin zarana presadio k sebi u svoj lijepi raj. Prošle nedelje (21. IV.) rano u jutro, kad je zora stala sipati svoje rumene zrake, duša dobre Marijane poletjela je u nebo.

Ne sjećam se, da bih kad vidio tako lijepe, mirne i rekao bih vesele smrti, kako sam to vidio kod Marijane. Milost sv. krsta i kršćanski uzgoj u školi časnih sestara, posve je preporodio tu malu djevojčicu, koja je još prije 2 godine živjela kao poganče usred indijskih džungla.

Evo Vam par podataka o njezinim posljednim danima, da o tom obavijestite njezinu dobru kumicu u Zagrebu, koja se svojim velikodušnim darom pobrinula, da to djevojče dođe u školu.

Bila je bolesna samo tjedan dana. Za cijelo to vrijeme nije trpjela nikakvih posebnih boli, jedino visoka groznica sve ju je više izjedala. Sva sredstva, što smo poduzeli da je spasimo, bila su uzaludna. Iz dana u dan sve je više oslabila. Pri tom ostala je vedra i vesela sve do zadnjeg časa. Naše dobre indijske sestre bile su dan i noć uza nju poput najbrižnije majke. Za vrijeme bolesti češće sam je posjetio. Kadgod bi me opazila, lice joj se još više razvedrilo, a za svaku i najmanju uslugu uvijek se najtoplije zahvalila srdačnim »Jesu ki barai!«

Zadnja tri dana nije više o ničemu drugom govorila nego samo o nebu i Isusu. Kad sam je 2 dana prije smrti zapitao, da li još što želi, odgovorila mi čvrstim glasom: Khođaton — Želim!

»Pa što želiš?« — pitam je ja.

»Svarag đajek Khođaton! — Želim ići u nebo!« To je bila njezina najveća čežnja i jedina želja. Kad joj je č. sestra dan prije smrti pružala lijek, nije ga htjela primiti. Kad ju je sestra na to stala nagovarati, da uzme lijek, uzvrati mala sa nekim blaženim smiješkom na licu:

»Meni više ne treba lijeka!« »Zašto ne?« Zapita je č. sestra. »Zato, jer ja idem sad u nebo!« — bio je njezin odgovor.

U petak navečer, kad sam vidio, kako je slaba, podijelio sam joj sv. pomast i donio sv. Poputbinu. Oboje je primila s najvećim počitanjem. Sve školske djevojčice okupile se oko bolesnice i molile za nju. Dok sam je mazao sv. uljem, mala je Marijana pobožno sklopila ruke i glasno pratila sve molitve.

Iza svršenih obreda obodrio sam je s nekoliko utješljivih riječi, a na koncu joj rekao:

»Eto, drago dijete, Isus je sada došao u Tvoje srce. U njega valja staviti svu svoju nadu, jer On je gospodar života i smrti. On te neizmjerno ljubi i On će učiniti sve, što god će biti najbolje za te. Što ćeš dakle ti učiniti, kad Isus dođe po tebe i kaže ti: »He Marijana, dođi k meni u nebo!« Hoćeš li se rado odazvati njegovu pozivu?« »Khob khob khusi se!« — Od sveg srca rado!

Malo kasnije opet sam joj rekao:

»Gle Marijana, sve tvoje družice tako su revno sada molile za te, hoćeš li se i ti sjetiti njih, kad dođeš k Isusu?«

»Za sve ću se moliti, za sve...Recite mojoj dragoj kumici, da ću se i za nju moliti... kad dođem k Isusu!«

Uvjeren sam, da će to svoje obećanje vjerno ispuniti.

Malo za tim opazila je, da nema škapulara. Stane odmah pretraživati i pitati: Gdje je moj škapular? Kad su ga našli i dali joj ga natrag, rastuži joj se Srce. Vidjela je naime, kako je njezin škapular trošan i zamazan, pa će stoga časnoj sestri posve tužnim glasom: »Kako ću s ovako zamazanim pred Bl. Gospu?« —

Potražio sam stoga brzo lijepi, novi škapular za nju. Primila ga s najvećom radošću i objesila oko vrata.

I tako je stupila pred svoju dobru nebesku Majku.

Sad je u nebu. S kolikom li se zahvalnošću sjeća pred Bogom svoje dobre kumice. Njoj treba da zahvali, što je došla u školu, u kojoj je naučila poznavati Isusa i svoju nebesku majku i obogatila svoju dušu tolikim krasnim svrhunaravskim darovima.

Koliko ima ovakve djece, koja bi postala pravi anđelci, kad bi se tko zauzeo za njihovo školovanje i pripomogao im, da mogu doći na odgoj u školu čč. sestara. Na svom zadnjem misijskom putovanju našao sam više dobrih djevojčica, koje bi bile presretne, da dođu u školu, no ovaj put nisam im mogao molbi udovoljiti, jer nemam dovoljno riže, da ih prehranim. Čekam na nove dobročiniteljke u domovini, koje će imati srca za tu siročad, kako je to imala gđica G. za svoju malu Marijanu.

Na koncu Vas molim, da se u moje ime srdačno zahvalite gospojici G. na svemu, štogod je učinila dosad za svoju dobru Marijanu. Uvjeren sam, da će joj mala Marijana — sada kada je u nebu — sva ta dobročinstva obilno uzvratiti. Daj nam, Bože, što više ovakvih kumčeta i takvih kumica! Srdačno vas pozdravlja

Vaš u Isusu **P. Mesarić D. I.**

KATOLICIZAM U JAPANU.

Alojzije Ogihara*) **D. I.**

Naša druga japanska misija počela se razvijati istom prije 60 godina. Prva je misija bila za vrijeme sv. Franje Ksaverskoga. Krvavi stoljetni progoni otkriše životnu snagu mlade Crkve i dadoše tisuće sv. mučenika. Neprijatelji su radili na uništenju katolicizma mačem i klevetanjem. Vlada i narod smatrali su dugo vremena katolike zločincima, neznalicama i izdajicama domovine pa su ih mrzili. No požrtvovni i tihi rad misijonara nije bio uzaludan, jer se položaj katoličke Crkve, ima već nekoliko godina, znatno poboljšao, tako te stojimo pred osvitom lijepe budućnosti za katoličke japanske misije, i ako Japan broji tek 87.000 katolika u sklopu od 70 milijuna žitelja.

Navesti ću nekoliko primjera iz današnjega katoličkog japanskog života, što će najbolje pokazati životnu snagu pomlađene misije. Prije nekoliko mjeseci dođe činovnik jedne električne tvornice u neku katoličku obitelj da kontrolira svjetiljke. Naravno bio je poganin. Stupivši u sobu primijeti križ, što je bio na kućnom oltaru. »Ovo je katolička obitelj, a ovih ne treba nadzirati«, reče i udalji se. Primjer, kako su si katolici znali steći povjerenje i ugled.

Jedna je vrlo radosna pojava u japanskoj Crkvi, cijeli niz obraćenika visokog društvenoga položaja. Uzoran je katolik kontra-admiral Jamamoto, vođa omladinskog saveza, osnovana 1916. u Tokiju. God. 1921. pratio je sadanjega cara Hiro-Hito, dok je još bio prijestolonasljednik, na njegovu putovanju u Rim. I danas je carev učitelj franceskoga jezika.

Nekadanji profesor na carskome sveučilištu u Tokiju Dr. Torii također je vrlo revan obraćenik. Danas je on najbolji poznavalac japanskih starina.

Isto je tako Dr. Nagai, profesor liječničke kemije na carskom sveučilištu, vrlo dobar i revan katolik.

Dr. K. Tanaka, profesor trgovačkog prava na istom sveučilištu, napisao je knjigu o svom obraćenju, i ona je bila raspačana u 14 dana. I profesor na visokoj školi Isusovaca u Tokyu g. Mizuno je obraćenik. Godine 1922. postao je katolikom pjesnik Miki Rofu, od toga vremena dao je mnogo predavanja o Crkvi i redovničkom životu. Njemu se ima zahvaliti, da se na jednom sveučilištu osnovalo udruženje, koje se bavi študijom religijoznih pitanja, a pridružilo mu se i dosta pogana. Sam je rektor začasni član društva.

Nedavno su donijele sve veće japanske novine, kako je Ka-

*) Zamolili smo vlč. A. Ogiharu, prvog japanskog Isusovca novijega doba, koji ove godine svršava svoje študije u Innsbrucku, da bi za naš Misijski Kalendar napisao nekoliko redaka o stanju katoličke Crkve u svojoj domovini. On se je najpripravnije latio pera i poslao nam ovaj članak, na čemu mu najljepše zahvaljujemo. (Uredništvo)

vada Sueka, kći direktora »Japanske banke«, iz otmene japanske obitelji stupila u red Trapistkinja. Godine 1924. postala je katolkinjom, doma je živjela čisto po redovničku, a pošlo joj je za rukom te je svoje posvema za se predobila.

1922. pokrsti neki o. Štajlovac jednog od izravnih potomaka stare vladalačke obitelji Tokugava, koja je 1603.—1868. vladala Japanom i nemilice proganjala kršćane. Obraćenik a sada svećenik vlč. Iwashita vanrednim uspjehom radi i perom i predavanjima za Crkvu. Isto vrijedi za njegova prijatelja liječnika i svećenika vlč. Tozuku.

Prije malo vremena pokrstilo se nekoliko djevojaka iz najodličnijih obitelji tako Kunikida Midori, kćerka barona Tajiri, zatim kći grofa Ogimachi, pa kći milijunera Yanagidani.

I druge neke činjenice svjedoče o velikom ugledu katolicizma.

Izmjena listova i pozdravnih brzojava između sv. Oca Pape i carskog dvora biva sve češće.

Zadnjih 30 godina vidjeli smo, gdje četiri izvanredna papinska poslanika dolaze iz Rima u Tokyo.

Ustanovljena je papinska delegacija u Tokyu. Papinskog delegata susreću s poštovanjem i časte vlasti kao i narod. Priznate su mu skoro sve povlastice diplomatskoga zbora.

Škole misijonara i misijonarki uživaju veliki ugled i lijepo se razvijaju. Kad je otac Corret, vrhovni poglavar reda Marista, bio u Japanu i pregledavao zavode svoga reda, bio je odlikovan radi velikih zasluga, što ih njegov red ima na uzgojnome polju kod nas, redom »izlazećeg sunca«, najvećim odlikovanjem u Japanu.

Sv. je Otac Papa dao Japanu svjedočanstvo osobite pažnje posvetivši na blagdan Krista Kralja u crkvi sv. Petra jednog japanskog svećenika za biskupa.

Ne smijemo mimoići brojnih prijelaza na katoličku vjeru među japanskim iseljenicima u Južnoj Americi. Brazilija je dopustila, da se u nju smije useliti pol milijuna Japanaca. Redovito svakog mjeseca ide tamo iz Kobe jedna lađa sa iseljenicima. 50.000 ih se već uselilo, najvećim dijelom u južnu državu Sao Paolo. Rim je povjerio brigu za iseljenike Isusovcu o. Hermanu Heuversu. On se brine za njih pri ukrcavanju, dijeli im knjige i spise o Braziliji i vjeri tamošnjeg žiteljstva, katoličkoj naime. Japanska mu vlada pomaže u svemu. U Sao Paolo preuzima brigu za njih drugi Isusovac o. del Toro. Poučava ih u školi i crkvi. U veljači 1927. bila je po treći put velika svečanost za 50 mladih Japanaca, koje je pokrstio. Jedan bogati posjednik Japanac išao je 12 sati daleko i umolio oca, da dođe poučiti u katoličkoj vjeri 30 japanskih obitelji na njegovoj fazendi (gospodarstvu). U Peru je o. Josip Pineda pokrstio već preko 1000 Japanaca.

U budućnost polažemo velike nade. Uza sve poteškoće Bog će dati, te će se stvar Njegova dobro razvijati. Drage čitatelje molim, da svojim molitvama porade na pokrštenju moje drage domovine.

Pogrebne svečanosti kod Uraonca.

P. Mesarić D. I. misijonar.

Kad je Uraonac na umoru, nastoje ukućani da mu zaslade i olakšaju rastanak s ovim svijetom. Ako je bolesnik bio za života pijanica, lijevaju mu u usta od časa do časa pivo ili rakiju govoreći pri tom: Nek se siromah još jednom dobro okrijepi, jer tko zna, kad li će opet! Ako pak smrt zateže da dođe, pozovu susjede u pomoć. Djeci i ženama lijevaju u usta vode. To je jedina utjeha, što mogu dati svojim milima na smrtnom času.

Čim je bolesnik izdahnuo, žene ga operu, pomažu tijelo uljem, a čelo i sljepočice namažu crvenom bojom. Nekoliko glasnika spremi se odmah na put, da jave smrt znancima i rođacima pokojnikovim.

Sprovod na Himalaji.

Sada valja brzo sve pripraviti za pogreb. Ako je moguće, tijelo se pokojnikovo mora spaliti još istga dana. Običaj spaljivanja poprimili su Uraonci (pogani) od indijskih kasta. Iza spaljivanja slijedi velika gozba. Ako je žetva te godine bila siromašna, pa nemaju dosta riže za gozbu, odgodit će spaljivanje do slijedeće godine. Mrtvaca će međutim pokopati izvan sela, u sjeni kojeg stoljetnoga krošnatog stabla.

Susjedi i bliži rođaci daju se na posao.

Jedni nose na hrpu suho granje i drva, drugi brzo slažu lomaču. Kad je lomača gotova, dadnu bubnjem znak, da se svi skupe. Mrtvaca zamotaju u novu ponjavu i povorka kreće na mjesto spaljivanja.

Poganski sprovod.

Kad sam prije tri godine boravio u Rančiju, doživio sam ovaj događaj. Jednoga dana vraćao sam se sa sela kući. Bilo je oko 11 sati prije podne. Sunce silno pripicalo, pa sam želio da što prije budem kod kuće. Stoga zakrenem putem kroz jednu pokrajnu ulicu, u kojoj prije još nikad nisam bio. Najednom začujem iz daljine viku i graju popraćenu zviždanjem i potcikivanjem. Mislio sam, da je kakova buna u gradu. Činilo mi se, kao da sam negdje blizu zagrebačke Ilice za vrijeme demonstracije. Masa ljudi uz divlju viku sve se više približavala. Nisam znao, što će se dogoditi. Tada me umiri moj drug i reče:

»Ne bojmo se ništa. Pričekajmo dok prođu. To je poganski sprovod. Mrtvaca nose na spaljivanje«.

»To je sprovod! Čemu onda toliko viču kao pijanice na sajmištu?«

»Sve to ima svoju svrhu« — reče mi pratilac. Tom vikom žele da rastjeraju zle duhove, koji bi mogli da naude mrtvacu i njegovim ukućanima«.

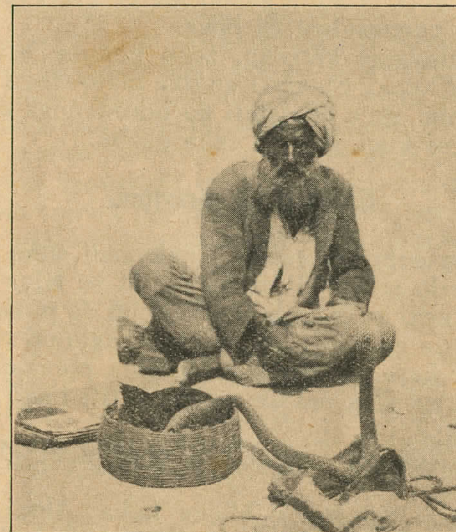
Povorka se približila. Koracaju žurno. Sva sila gološave dječurlije lete oko njih. Šest čvrstih momaka nose mrtvaca privezana na bambusovim kolcima. Bližnji rođaci imaju u rukama velike zemljane kadionice i kade tamjanom pokojnika i ulice, kojima prolaze. Ostali uz divlju viku poskakuju kao pomamni i na sve strane, kud prolaze, bacaju punom šakom rižu, gorušicu i drugo zrnje. Drugi su pak, koji ne ponesoše riže, otvorili svoj suncobran naopako kušajući da uhvate štogod zrnja, da se iza toga i sami mogu njime nabacivati.

A znate li zašto nabacuju zrnje?

Nije to samo za zabavu, nego i to ima svoje značenje. Pogani se silno boje, da se pokojnik ne bi možda vratio kući. Pošto poto valja ga spriječiti. Zato sipaju putem rižu. Zaputi li se naime mrtvac po noći kući, naići će putem na razbacano zrnje, i kako ga silno mori glad, stat će odmah to kupiti. Taj će mu posao uzeti toliko vremena, da ga sve do zore ne će dospjeti svršiti. Kad jednom osvane, svaka je opasnost minula, jer mrtvi treba da se prije zore vrate natrag u svoje kraljevstvo.

Štošta od toga praznovjerja nađe se i kod kršćana. Prošle godine pojavila se u susjednom selu Dajpoša kolera. Prvi je umro jedan od naših kršćana i još istoga jutra pokopasmo ga na groblju. Na večer sam išao opet u selo, da pripravim na smrt njegova susjeda, koji je bio jutros još posve zdrav. Mrak se već spustio. Malo izvan sela, na putu što vodi do groblja, opazim da leži u travi potpuno spremljena večera. Bilo je tu u zdjelicama spletenim od lišća kuhane riže s prismokom, malo soli, vode, rukovet vune i šačica duhana. Raspitujući se u selu, tko je to zaboravio svoju večeru na stazi, saznao sam, da je sve to priredila pokojnikova majka i brižno odnijela na ono mjesto. Poganski je običaj, da kroz 8 dana iza smrti nose na grob ili bar na put izvan sela hrane za pokojnika, da ga tako spriječe te ne dođe kući. Tako je učinila i starica, da pogosti svoga sina.

Kad u jutro pođu da vide, je li se pokojnik vratio, obično nađu na svoje najveće zadovoljstvo, da su sve zdjele prazne. Uvjereni smo, da je pokojnik oko ponoći došao i sve ispraznio. Tko je taj pokojnik, koji je očistio zdjele, možemo se lako domisliti, kad znademo koliko ima po selima gladnih pasa, a po šumama divljih šakala, koji su presretni, kad mogu naići na kakav dobar zalogaj.

Bengalija: krotilac zmija.

Lomača.

Mjesto spaljivanja daleko je izvan sela, obično u blizini kakove rijeke. Čim izdaleka opaze mjesto, gdje će pokojnik biti spaljen, žene narikuše stanu najžalobnijim glasom naricati napominjući sve moguće vrline pokojnikove. Zanimivo ih je slušati, kakvim se sve prispodobama služe. Žena neće nikad izustiti ime svoga muža, a ni muž ime svoje žene, nego mjesto toga upotrebe koji drugi izraz. Tako će žena naričući za svojim mužem neprestano ponavljati: »O dragi moj slone, o jadni moj slone, zašto me ostavljaš nevoljnu?« Majka tugujući za djetetom nariče: »O tužna moja ptičice, draga moja papigo, što si tako zanijemila, zar više ne poznaješ majke svoje?«

Ovako naričući približe se do mjesta, gdje je od suhog i svježeg granja pripravljena visoka lomača.

Do tri puta približe se s mrtvacem do lomače i opet se udalje. Istom treći put polože tijelo na lomaču. Svi bliži rođaci

opraštaju se od pokojnika mećući mu lijevom rukom malo riže u usta, a ako su imućniji, dadnu mu u usta nešto sitnoga novca za putni trošak na drugi svijet.

Kad je sve gotovo, zapale lomaču. Onaj koji je pokojniku najbliži, treba da prvi podmetne vatru: otac za sina, sin za oca, majka za kćerku. Iza toga redaju se ostali. Kao što mi bacamo u grob grudu zemlje s riječima: »Laka ti bila zemljica!«, tako oni bacaju na mrtvaca suho granje govoreći: »Izgorio što prije! Nemaj više nade, da ćeš izmaći, jer gle, dobro smo potpalili vatru, da brzo izgoriš«.

Dok lješina gori, prisutni ga škrope po glavi rakijom, da bi se omamio i postao nesposoban za bijeg.

Kad je spaljivanje svršeno, žene pokupe ostatke kostiju i metnu u zemljani lonac. Stavivši unutra malo riže i novaca, zakopaju lonac u zemlju, gdje će ostati do određenoga dana. Okupavši se u rijeci vrate se kući, gdje ih čeka gozba.

Strah pred mrtvima.

Pošto su se dobro pogostili i nakvasili suho grlo rakijom i pivom, postaju vrlo srčani. Poznato je, da su silne kukavice i da se svi silno boje mrtvih. No gdjekoji od njih da pokažu pred drugima, kako se tobože ne boje ništa, ustanu naglo od večere, pograbe srpove, sjekire i kose, pa pođu izvan sela pjevajući i izazivajući mrtvaca. Podalje od sela nalože veliku vatru i sad počnu još jače izazivati mrtvaca:

»Ava - re, Ava - re = Hoj, hoj, dođi, dođi, gle kuća ti gori, dođi brzo!«

Začuje li koji gdjegod u blizini kakav šušanj, svi udare u bijeg kao zečevi i nijedan se ne usuđuje pogledati natrag. Da se ipak ne osramote pred selom, stanu udarati o srpove, noževe i kose, da bi drugi mislili, kako se pobjedonosno vraćaju sa svoga izazivanja. Vrativši se kući svaki ode brzo na počinak. No za mnogoga je ta noć vrlo nemirna, jer im je neprestano pokojnik pred očima. Kroz više dana ne će se usuditi izaći po noći van na samu, da se ne sastanu s mrtvim. Na svakom koraku vide prikaze.

Prije godinu dana umrla u školi naših sestara jedna djevojka. Umrla je vrlo naglo. Našli su je jednoga jutra mrtvu usred njezinih družica. Navečer bilo je stotinu muka, da ih spremimo spavati. Toliki ih je strah obuzeo, da nijesu htjele leći na počinak. Kad su vidjele, da želim na svaki način, napokon su pristale, ali uz pogodbu, da boca blagoslovene vode bude preko noći usred spavaonice i da jedna starija ženska spava s njima. Udovoljio sam im želji. Mislio sam sada, da je stvar svršena i da će se malo pomalo posve smiriti. Slijedeći dan začujem po noći silni vrisak i viku iz njihove spavaonice. Brzo ustanem i potrčim sa svojim drugom onamo, da vidim, što se je dogodilo. Od straha sve je bilo kao izvan sebe. Jedna djevojka, što je malo prije po noći morala izaći van, dotrčala je među njih sva izvan sebe i počela svima sva uzbuđena pripovijedati, kako je vidjela pokojnicu. To je bio razlog tolikoj stravi. Pošao sam odmah na ono mjesto, gdje joj se ukazala pokojnica i našao sam jednoga gladnoga psa, kako glođe staru kost. To je bila ta prikaza.

Prenos kostiju.

Jedan je dan u godini određen za prenos kostiju. Pepeo i ostatak spaljenoga mrtvaca pomno čuvaju do toga dana. Ta svečanost nije posvuda u isto vrijeme. Obično svi čekaju do svršetka žetve, jer je s tom svečanosti spojena obilna gozba i pijanka. Sva obližnja sela odrede zajednički dan za prenos kostiju. Dan prije svečanosti po svim onim kućama, gdje je tijekom godine tkogod umro, žene brižno pripravljaju sve što je potrebno za dobru gozbu.

Rano ujutro dadne se bubnjevima znak po svim selima, da je svečanost započela. Po selu izvjese zastave. Već dan prije iskopaju lonac sa mrtvačkim ostacima, smjeste ga ispred kuće i pokriju krpom. Pahan (poganski žrtac) ide od kuće do kuće, u kojoj je bio mrtvac, na utjehu pokojnikovu izlijevajući pred žarom lonac pive. To isto učine iza njega i svi ostali ukućani davši još povrh toga pokojniku malo riže i kolača. Toga dana neka se i on siromah još jednom dobro okrijepi! Međutim se skuplja cijelo selo. Momci stanu bubnjati, a svi ostali plešu, da se sve zemlja trese. Sve pleše, mlado i staro, a najviše poganski pahan. Tu radost valja priuštiti i pokojniku. Stoga šta čine? — Žene pograbe žaru s mrtvačkim ostacima, stave je na glavu i nastave ples. Lonac ide s glave na glavu, pa tako i pokojnik ima sreću, da sudjeluje kod plesa.

Plešući i naričući polazi povorka polako prema rijeci. Ovdje muškarci preuzmu od žena mrtvačke žare i u trku nose ih prema rijeci. Na obali rijeke udare svom silom loncima o zemlju tako te se razbiju na sitne komadiće, da kosti slete u vodu. Svi, koji su se dotakli žare, treba da se u rijeci dobro okupaju. Prije nego odu, još se jednom sjete pokojnikâ i pokraj rijeke ostave za njih riže i drugih jestvina. Iza toga vrate se kući.

Gozba.

Na večer započinje velika gozba, koja traje cijelu noć. Rodbina pokojnikova dadne krmka, riže i pive. Pahan zakolje i žrtvuje krmka i krvlju njegovom poškropi mjesto određeno za ples i zabavu. Tu se jede, pije i pleše bez svake mjere sve do rane zore. Iza toga se oni, koji se još kako tako drže na nogama, odvuku kući, dok drugi ostaju ležeći na zemlji, dok se opet ne otrijezne. Time se svršava svečanost prenosa ostataka mrtvih.

Uraonac s velikim čeznućem očekuje tu svetkovinu, jer toga dana moći će se opet do mile volje najesti i napiti. Mnogi od njih treba da kroz više mjeseci gladuju, no oni iza žetve dobro nadoknade taj prisilni post. Sve glavnije svetkovine slave se iza žetve.

*

Kad je tko bolestan, pokušat će razna sredstva, da ga spase, no ako ipak kraj svega toga nadođe smrt, ne pokazuju izvanredne uzrujanosti. Pa i sam bolesnik kao da ne mari mnogo za smrt, ostaje dosta miran. Smrt je za njega udes, kojem se, hoćeš nećeš, moraš podvrći, kao i tolikim drugim nevoljama. Na smrtnoj postelji malo će tko od njih misliti, da uredi štogod za svoju obitelj.

Kršćani ipak rado pozovu svećenika, da moli nad bolesnikom i da ga providi Sv. Sakramentima.. Kad je svećenik daleko, onda taj posao preuzme katehista. Cijelo se selo sakupi, da s njime mole nad bolesnikom. U nekom selu, gdje kršćani još nisu bili dosta poučeni u sv. vjeri, preuzeli su kršćani sami svu ulogu svećenika. Kad je prije nekoliko godina došao misijonar u jedno selo, razgovarajući se o ovom i onom, napokon opazi da jedan od kršćana manjka, pa ih zapita, kamo je otišao.

»Umro je prije par mjeseci« bio je odgovor.

»Umro? Zašto niste poslali po mene, da ga okrijepim sv. sakramentima?«

Bilo je prekasno! Umro je vrlo naglo. No mi smo ga sami dobro opremili za smrt, odgovore zadovoljno — dali smo mu zadnju pomast!

»Tako?! Da čujem, kako je to bilo?«

»Mi smo se svi skupili oko njega i molili »He pita humare — Oče naš« i »Pranam Maria — Zdravo Marijo«, a naš panč (seoski starješina) mazao ga je uljem«.

U nekom drugom selu ljudi su imali veliko pouzdanje u katekizam. Neki je čovjek bio na umoru, a misijonar daleko. Da potjera đavla od bolesnika, uzeli su mali katekizam i neprestano mahali nad njegovom glavom. Kad je poslije došao misijonar u njihovo selo, pripovijedali su mu s ponosom taj svoj čin.

Taj slučaj pokazuje dobru volju tih kršćana, a to je ono, na što Bog najviše gleda.

Dao Bog, da bi doskora svi pogani, koji umiru bez ikakve nade i utjehe, upoznali i prigrlili vjeru Isusovu, koja je jedini zalog za put u sretnu vječnost!

SNAGA MISIJA.

Francuski poslanik Le Hérissé posjetiv francusku koloniju Côte d'ivoire, obalu slonove kosti, u Zapadnoj Africi, dade izvještaj francuskoj vladi o svojim opažanjima. Velikim priznanjem ističe rad misijonara: »Da čovjek ostane u tropskim krajevima među crncima, da ustraje za sparnih kišnih dana, usprkos tomu, što ga trese groznica i grizu komarci, zato treba više nego zdravlja i želje za dobitkom: zato treba zvanja, vrhunaravnoga zvanja, što ga osjećaju samo oni, koji vjeruju u vječnost, kojima je ovaj život samo neko predhodno i prelazno doba, koji s veseljem trpe i čekaju vječnu plaću... treba gledati izbliza to tvrdo, teško, nezahvalno življenje...«

† Desanka Vlaisavljević,

misijonarka u Palestini.

S. Franciska Dušić F. D. C.

Misijski pokret zahvaća u našoj domovini, uz pomoć Božju, sve veći mah. Utješna je pomisao, što naši misijski pokretači i suradnici toga velebnog djela nastoje, da se to širenje ne očituje samo u vanjskom radu t. j. u materijalnom skupljanju prinosa i raznih predmeta, nego još više, da prodre u dubinu, u nutarnjost, potičući na moralni i vrhunaravni rad, na rad molitve, žrtve, samozataje, na rad žrtvovanja samoga sebe u tu svetu službu. Iako su još dosta rijetki od nas Hrvata, koji su ostavili dom svoj i pošli u tuđinu da navješćuju riječ Božju, ono se ipak možemo pouzdano nadati, da je Bog blagoslovio naš mladi pokret, jer je dopustio, da izgori prva žrtva, koja se sama dragovoljno stavila na žrtveni oltar. To je mlada misijonarka, zagrepčanka Desanka Vlaisavljević, s kojom želimo da upoznamo sve prijatelje misija.

Djetinjstvo.

Dne 19. listopada 1899. godine, nadario je Bog obitelj Ise, zemaljskog školskog nadzornika i Melanije Vlaisavljević, djevojčicom, Benjaminom obitelji, koju su svi u kući pozdravili velikom radošću. Šesnaesti je dan života primilo maleno čedo milost sv. krsta u župnoj crkvi sv. Marka u Zagrebu, te mu nadjenuše ime Desanka, Štefanija.

Njezino je najranije djetinjstvo proteklo u veselju i bezbrizi dječjoj, bez oblačka žalosti, vedro kao gorski potočić čiste i bistre vode. Uz svoju živahnu ćud posjedovala je neku privlačivu dražest i umiljatost, pa je ubrzo postala mezimica sviju u obitelji, a naročito oca.

Jedno je osobito svojstvo resilo malu djevojčicu: dobrota i nesebičnost srca. Već kao malo dijete zabavljala je sebe, da druge razveseli. Tako nije na primjer nikada htjela sama da pojede darovanih slatkiša ili voća, a da ih ne bi s drugima podijelila. Najrađe bi to činila sa svojom starijom sestricom i bratom, a kad njih ne bi bilo, eno je, gdje skakuće oko majke pa zanovijeta i moli, da s njom podijeli.

Dobra je i pobožna majka učila Desanku zarana moliti. A malo je dijete sklapalo nevine ručice i molilo do umora. Bog, anđeli i svete stvari, bile su najdraži predmet njene zabave već u prvom djetinjstvu. Misli o anđelima i nebu dublje su se usadile u malo srce i napunile ga miljem, otkako je, kao pet godišnje dijete, usnula vrlo lijep san. Sanjala je, da je odjednom opazila veliko svijetlo, u kojem su se pojavili anđeli. Oni su je prihvatili i odnijeli u nebo, gdje su spleli vijenac od divnih ruža i njime ovjenčali njeno čelo. — Toga lijepog sna nije Desanka zaboravila do svoje smrti. On joj je u djetinjstvu dizao nedužno srce k nebu, a kasnije se pretvorio u jaku, neprekidnu čežnju za rajskim vijencem.

U petom razredu osnovne škole, koju je polazila na evangeličkoj školi u Zagrebu, pristupila je Desanka k prvoj gozbi Kruha anđeoskoga. Dan njene prve svete pričesti ostavio je lijepu, tajanstvenu uspomenu u njenoj duši. Isus, koji toga velikog dana prvi puta došao u srce ma'e Desanke, ponovio je češće svoj dolazak k njoj. Nekom svetom čežnjom pristupalo je dijete k pričesnom stolu, kao da potpuno razumije, kakve se tu nedokučive tajne zbivaju. Još se i danas sjeća jedna zagrebačka učiteljica, kako je Desanka u djetinjstvu sabrano i pobožno molila klečeći u crkvi Presv. Srca Isusova. Nije se okretala, kako to već nemirne glavice dječje znaju, nego je lijepo sklopljenih ruku i očima upravljenim na oltar, šaputala nevine molitvice. Ona Desanka, koja je kod kuće, u školi i društvu svojih drugarica bila vesela i neobično živahna kao obijesni proljetni lepirić, u crkvi i kod molitve bila je sabrana.

Učenica.

U osnovnoj i višoj djevojačkoj školi, koju je također polazila na evangeličkoj školi, odlikuje se marljivošću, bistrim odgovorima i uzornim vladanjem. Kao kod kuće, tako je i u školi postala središte, koje je privlačilo i nastavnike i suučenice.

Drugarice su je veoma voljele nesamo stoga, što im je često pomogla, da ne dobiju lošu ocjenu, nego i zato, što ih je znala duhovito pozabaviti igrom ili lijepim pričanjem. U pričanju je bila pravi vještak. Iskusile to njene drugarice, pa su je često saletjele molbama: »Deso, pričaj nam štogod!« Nijesu je trebale dugo moliti, jer je sipala priče kao iz rukava. Posjedale bi oko nje, kao nestašna unučad oko bake, a ona im je pričala toplo, srdačno i zanimivo, pa bi se broj malih slušateljica od dana u dan množio.

Nakon svršene djev. škole nastavila je Desanka nauke u učiteljskoj školi čč. ss. Milosrdnica u Zagrebu. Sva je bila razdragana, što je mogla da polazi samostansku školu, jer je njena duša ondje našla za čim je čeznula, duhovni odgoj. Njena razrednica, dobra č. s. Natanaela, koja je imala mnogo smisla da vodi mlade djevojke putem savršenstva, upoznala je čežnju Desankine duše z duhovnim životom pa bi vanredno finom taktikom često skrenula razgovor na ascezu. Kao što ruža otvara latice svoje blagoj rosi, da je razblaži i sunčanom traku, da je napuni toplinom, tako je i Desanka otvorila svoje srce i dušu blagoj i svijetloj riječi Božjoj i pobožno primala svetu nauku. Kasnije bi o svemu razmišljala i gradila dalje na dobrome temelju.

Svojom je marljivošću i tačnim vršenjem školskih propisa i dužnosti bila uzor suučenicama na učiteljskoj školi. Savjesnošću je natkrilila sve u razredu. Što je upoznala, da je kao učenica dužna učiniti, izvršila bi, pa makar se zamjerila svima ili je to stajalo i većih žrtava. Za lijepih su proljetnih dana poduzimale njene drugarice veće šetnje u prirodu — pa bi i nju pozivale, no ako nije zadovoljila školskim dužnostima, ostala bi kod kuće.

Prigodom većih školskih praznika o Božiću i Uskrsu, kada i savjesniji đaci zaklope knjigu, smatrala je Desanka strogom dužnošću da nauči najprije, što joj je bilo zadano, a onda se predala odmoru i šali, koje je bilo, za slobodnoga vremena, u vedre i nestašne Desanke na pretek.

Dijete Marijno.

Kad je bila u drugom tečaju preparandije, dogodi se velika radost. Na Bijelu nedjelju dne 15. travnja 1917. god., primljena je Desanka u zbor odabrane djece Marijine. Nevinom se radošću pripravljala na taj dan tako savjesno i ozbiljno, kao na kakve redovničke zavjete. Što je bio bliži taj lijepi dan, nastojala je, da što više cvjetića samozataje prostre pred prijestolje Neokaljane. Djetinjska obijest, zbog koje su se često drugarice, a i učiteljice znale nasmijati i do suza, pretvorila se u tihu ozbiljnost.

Zagreb: Maturantice u preparandiji č. s. Milosrdnica. U trećem je redu sa oznakom ╳ Desanka.

Na sam dan primanja nije imala gotovo za svoju okolinu ni riječi, jer joj je duša bila odviše zaokupljena slatkom srećom. O, kako je radosno klicala sretna duša, kada je na podnožju oltara samostanske crkve čč. ss. Milosrdnica izgovarala riječi posvetne molitve... izabirem Te za Gospodaricu, Odvjetnicu i Majku svoju! Tiha sreća, što je dijete Marijino, sasvim ju je obuzela toga dana. Izljeve sreće izražavala je čestim ponavljanjem: »Kako sam sretna, što sam kongreganistica!«

Medaljicu, koju je dobila na dan primanja, čuvala je kao svetinju. U dane, kad je mogla da modrom vrpcom zakiti svoje grudi, bila je upravo ponosna. Zajedničke svete pričesti kongreganistica bile su za nju dani osobite radosti, jer se istupalo sa znakovima kongregacije.

Jedne je godine padala na Tijelovo kiša, pa nije bilo procesije gradom. Kolika je to bila žalost za dobru Desanku, jer se veselila, kako će prolaziti ulicama Zagreba kao pratilica Euharističkoga Kralja sa znakom djeteta Marijina.

Nije se ona zadovoljila, da samo vanjskim znakom pokaže, da pripada izabranoj četi Marijinoj, nego je više nastojala da usvoji kreposti svoje nebeske Majke, naročito ljubav prema Bogu i bližnjemu. Ljubav nikada ne traži sebe. I Desankina je ljubav tražila samo čast Božju i korist duša, a svoje je interese zaboravljala. Ova nesebičnost očitovala se za školskih dana sastavljanjem pismenih zadaća, osobito njemačkih, slabije nadarenim učenicama. Radi toga se je morala odreći više puta odmora, koji joj je bio veoma potreban, jer je za sve vrijeme školovanja bila nježna zdravlja.

Ako je koju od drugarica zadesila bilo kakva žalost ili neprilika, u školi ili obitelji, evo Desanke, da je tješi. Kad bi nedostajale riječi, govorile bi oči, u kojima se zrcalila duša puna samilosti prema tuđoj nevolji.

Za materijalno stradanje nije ona nikada znala, a ipak je njeno srce često plakalo, gledajući siromštvo i golotinju mnogih bijednika. Naročito je imala za vrijeme rata osobitu sklonost i veliko srce prema gladnoj i ispaćenoj dječici naše domovine. Za dječačko sirotište u Leskovcu skupljala je milodare među svojim znancima, a jer je znala usrdno moliti za svoje male sirotane, nije ju nitko odbio.

Gdje nije mogla riječima i djelom da iskaže ljubav, činila bi to molitvom, znajući, da se milosrdno Srce ne će oglušiti.

Kršćanski demokratizam pokazivala je Desanka u osobitoj sklonosti i prijaznosti prema služavkama i radničkom staležu. Mnogo je doprinijela, da se uzdržao pjevački zbor služavka kongreganistica u crkvi Presv. Srca Isusova, a kadšto je i sama s njima pjevala ranim jutrom kod sv. Mise. Neki su joj od rođaka to predbacivali naglašujući, da takvo društvo ne dolikuje njenom staležu, da vrijeđa ugled njihove obitelji. No sve neprilike nijesu mogle da je odvrate od lijepoga djela ljubavi, nego se još nježnijom brigom zauzimala za svoje miljenike slijedeći kršćansko načelo: svi smo braća jednoga Oca.

Isus kuca...

Povijest nebrojenih duša dokazala je, da se po nježnom štovanju Marije dolazi do užega sjedinjenja s Isusom. Tako je bilo i kod naše Desanke. Svom se je dušom predala Mariji, a za uzvrat uči dobra Majka dijete, da razumije tajanstveni šapat Njenoga Sina, kojim progovara duši, koju je odredio za svoju posebnu pratnju među djevičanskim dušama. Šapat Isusov pretvorio se u glasno kucanje u svetim duhovnim vježbama, dok je Desanka bila još učenica u IV. tečaju učiteljske škole. Razabrala je jasni poziv Isusov: Čuj kćeri, vidi i prikloni uho svoje, zaboravi narod svoj i kuću oca svojega. (Ps. 44, 10.) Potaknuta milošću Božjom upoznala je, da Bog od nje traži, da Mu se posveti u misijskoj službi.

No trebalo je prije, nego će stignuti lađica njenoga zvanja u luku,

da pretrpi još mnogu tešku bol, muku i nevolju. Pred ostvaranjem svoje odluke ugleda pozvana duša duboki ponor, koji joj prijeti, da će je progutati, pokuša li da ga prijeđe.

Njen otac, koji je ljubio mezimicu svoju kao oro nedohitne visine, bio je pravoslavne vjere. Desanka se nije nikako usudila da mu povjeri tajnu srca svoga, dok ne bude skrajni čas. A kako će mu saopćiti, što namjerava, kad je i onako ne će shvatiti ni razumjeti. A ostala rodbina? Znala je, da bi svi nastojali da zapriječe njen odlazak. Stoga je stavila Desanka sve svoje pouzdanje u Boga i molila je odano, da je Isus sam izvede iz ovih zapreka i povede u dom svoj.

Miljenike svoje pohađa Gospod svakovrsnim križevima, da ih njima odlikuje kao kakvim plemićkim grbom ili počasnim znakovima. Odredi li kojoj duši veće odlikovanje, zapane je i veći križ.

Providnost je Desanki odredila mjesto među odabranim dušama, koje polažu život za bližnjega u prijegornom misijonarskom zvanju. Za takav život žrtve treba da se duša dolično pripravi, da si pribavi potrebitu jakost, da može ustrajati na bolnom putu križa. Zato je Bog pripustio na Desanku razne bolove, nutarnje i vanjske, da se njima usposobi za uzvišeno zvanje.

Borba za zvanjem.

Velika je bol snašla Desanku očevom smrti 23. IX. 1919. Nije to bila samo naravska bol, koja tuži za izgubljenim dragim ocem, nego više i nadasve trpjela je ona, što joj dobri otac nije umro u krilu svete Crkve. Tko je imao priliku da bude onih dana uz rastuženu kćerku, mogao se uvjeriti, da je bol njena duboka i teška.

U takovim okolnostima nije htjela, da još i ona rastužuje ucviljenu majku svojim odlaskom u samostan, zato odluči teška srca, da će ostvarenje svoje vruće želje za redovničkim životom odgoditi sve dotle, dok rane srca ne zacijele. Ovaj je bolni obiteljski događaj još više raspirio u Desankinu srcu ljubav za spasavanjem duša. Odsada ona i ne misli na drugo nego da se što prije i potpunije preda Gospodinu kao žrtva paljenica. Velika ova čežnja učinila ju je gotovo mrtvom za sve, što ju je okruživalo. Uklanjala se veselom društvu svojih drugarica, pa i onih, s kojima je vodila duhovno prijateljstvo. Kad bi baš morala da bude s njima, nije mogla da sakrije velike promjene u duši, koju nijedna od njih nije znala da otkrije. U krugu obitelji još unosi svijetle sunčane zrake radosti nevinim šalama, ali to čini iz vrhunaravnih razloga, da ih utješi. Raspršujući tamne oblake tuge nad obzorjem milih svojih, skupljala je nad sebe oblak trpljenja, roneći nepresušne suze čežnje za samostanom. No Spasitelj, koji ju je pozvao na veliko djelo, kao da je spavao u njenom srcu, te je pustio, da se mala lađica ljulja i bori s valovima poteškoća, a kad kucne pravi čas, tada će božanskom riječi utišati valove i svojom moćnom rukom uvesti lađicu u luku pokoja i sreće. A kako prima ona tu dragocjenu posudu patnja? Neka odgovore njene vlastite riječi, koje je zapisala kao 17 godišnja učenica, kad je još nije Gospod pohađao težim bolima: »Vježbam se već pomalo, da tražim više trnja, a manje varava cvijeća«. Nije samo

rado k srcu privinula trn boli, ako joj je bila uskraćena ruža radosti nego je i sama nastojala da nađe što više trnja. Spasitelj je uslišao molbu njenu i posuo joj stazu žića gustim trnjem.

Kad se stišala u obitelji bol za mrtvim ocem i Desanka mislila, da je kucnuo čas njenoga ulaza u samostan dođe nova, teška neprilika. Dok je bila u Hodošanima, međumurskom selu, učiteljica, opasno se razboli. Teška je bolest oslabila toliko njene sile, da na odlazak nije mogla ni pomisliti.

Ovom se zgodom opet otkrila lijepa strana te nesebične duše. Bojeći se, da odviše ne uplaši svoju majku, nije joj javila o bolesti ni jednom riječi. Njegovale su je tuđe ruke, i premda su joj dobri ukućani iskazivali pravu kršćansku ljubav, ipak je bolesnica u stranoj okolini mnogo trpjela, kako je to sama otkrila jednoj svojoj drugarici. Nesebična duša nije marila za sebe; ona je bila sretna, što je mogla da odvrati žalac boli od svoje majke.

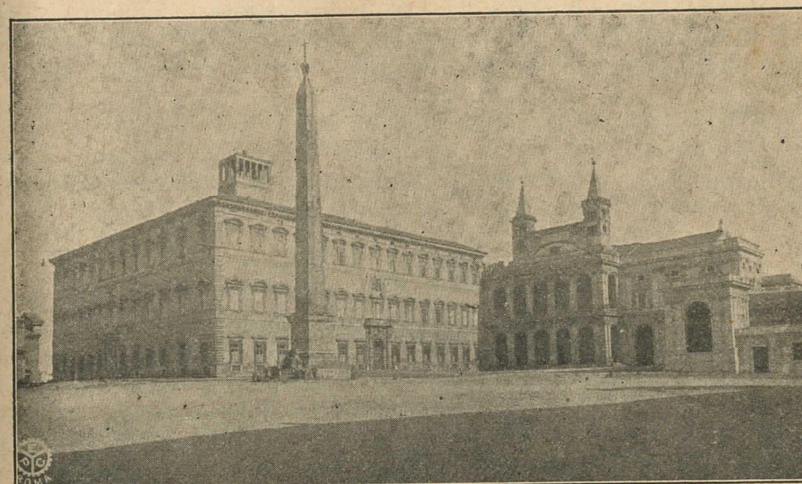
Iza prve bolesti slijedila je druga, teža. Iz Hodošana bi premještena u Hrv. Kostajnicu. Tamo je jednom Desanka, kao dobrovoljni vatrogasac, nekoliko sati crpla vodu za gašenje vatre stojeći u rijeci Uni, a vlaga je i studen ostavila teške posljedice na slabašnim plućima. I opet je morala da čeka, dok ne ozdravi.

Godine 1922. donio je »Vjesnik Marijine kongregacije Učiteljica« u Zagrebu neke vijesti o redovnicama Euharistinkama, koje djeluju misijski na Balkanu, naročito u Sofiji, glavnom gradu Bugarske. Te je vijesti primila Desanka kao izravan poziv odozgo, da stupi u taj red. Nebeski se radovala, što će djelovati među nesjedinjenom braćom, koja su izašla iz Kristovog ovčinjaka. Tako je ona mislila, a Bog je odredio drugo polje rada. Kojekakve zapreke i nezgode zadržale su i opet Desanku u Zagrebu, a ona je ponovno svom dušom molila, da je dobri Bog prosvijetli, kamo da upravi svoj pogled, da joj pokaže mjesto žrtvovanja.

Odanost, kojom je Desanka primila i ovu bol, brzo je nagradila dobrota Božja. Ustrajnom i strpljivom molitvom bude prosvijetljena i spozna, da je mjesto njenoga određenja Sveta Zemlja. Spoznavši Božju volju nema više mira kod kuće. Želja, da što prije pođe za željkovanim ciljem, mami joj bezbroj uzdaha, toplih molitava, otimlje joj noćni pokoj; ne može više nikako da se smiri i snađe. Njena obitelj: majka, brat i sestra, ne mogu da si protumače to njeno raspoloženje. Na hiljadu joj načina iskazuju upravo ganutljivu nježnost, a jadno dijete prima sve sa smiješkom na licu, ali žalošću u srcu, jer je cilj njenih čežnja daleko nad svim osjetnim radostima.

Napokon se razvedri tmurno obzorje, a zraka neopisive radosti prožme dušu buduće misijonarke. Iz samostana časnih sestara Dames des Nazareth (Dam de Nazaret), koje imaju kuću maticu u Lyonu u Francuskoj, a misijske postaje u Siriji i Palestini, stigne Desanki presretna vijest, koja joj je navijestila, da će se lađica naskoro zaustaviti pred lukom, za kojom već odavna čezne. No ta vijest nije bila ujedno i glasnik mira kao Noi golubica s maslinovom grančicom. Ne, još je morala da neko vrijeme trpi u svijetu, ali ona je puna pouzdanja kliknula sa psalmistom: Bog je naše utočište i jakost, pomoćnik u nevoljama, koje nas preteško snađoše. Zato se ne ćemo strašiti pa da se i zemlja pomjesti i gore se provale u dubinu morsku. (Ps. 45, I. 2.); i nije se bojala novih borba i napora.

Slutila je, da joj ni majka ni bliži rođaci ne bi dozvolili, da stupi u misijski red, zato odluči, nakon što se je više mjeseci žarko molila za rasvijetljenje, da potajno ode od kuće. Gorka bol razdirala joj srce kod pomisli, koliko će tim bijegom ražalostiti predragu majku, brata i sestru. Teška i očajna borba započne u izmučenom srcu, koje se ipak nije dalo svladati nježnim čuvstvovanjem, nego je pravom muževnom jakošću utišalo sve naravne sklonosti i privrženost, samo da se može odazvati pozivu Boga svoga.

Rim: Lateranska palača, u kojoj se nalazi novi misijski muzej. U istoj je palači sklopljen ugovor između sv. Stolice i Musolinija.

Od svoje prištednje spremala si pomalo rublje i sve potrebne stvari za samostan. U privatnoj je školi učila francuski i žilavom ustrajnošću sjedila po 6 sati dnevno nad knjigom, da što prije nauči jezik, kojim će doskora širiti slavu Božju.

Njeni su se ukućani veselili videći je, kako veselo uči i već su se nadali, da će nestati tajne promjene u duši, kojoj ne znaju za uzrok. A Desanka je trpjela, teško trpjela, što se više približavao dan odlaska. Neizrecivo ljubi svoje, ali nadasve Isusa i želi posvema da izvrši Njegovu svetu volju pa makar joj i pucalo srce od žalosti za dragom obitelji.

Bijeg od kuće. — U Lyonu.

I nadošao je dan radosti i boli za malu junakinju. Godine 1924. u devetnici pred blagdanom sv. Josipa, jedne nedjelje poslije podne, kad su joj majka i sestra bile u crkvi, pokupi Desanka svoje stvari i uputi se na kolodvor. Sama si je kod »Putnika« kupila voznu kartu i br-

zim se vlakom odvezla preko Ljubljane — Trsta — Milana — Švajcarske u Lyon.

Kod kuće je ostavila za majku, brata i sestru oproštajno pismo, u kojem se najnježnije oprašta od rastuženih srdaca i toplo moli, da joj oproste taj korak, ali morala je da slijedi poziv Isusov.

Kad je stigla u Lyon i unišla u samostan, davno žuđeno mjesto, zanosno je pjevala duša njena pjesmu radosti i zahvale Bogu svemogućemu, koji ju je na tako čudnovati način štitio i doveo u posvećen dom svoj.

Četiri mjeseca nakon bijega uputila se do Desanke njena sestra, da razvidi, kako se u samostanu snašla. Kad je opazila velike poteškoće s kojima se imala boriti, pa njeno slabo zdravlje, koje je znatno stradalo uslijed vlažnoga podneblja, stade da nagovara miljenicu svoju, neka se povrati kući. Uzalud ju je nagovarala. Ni suze dobre joj sestre nijesu je mogle sklonuti, da ostavi mjesto, kamo ju je Isus pozvao.

Iste godine posjetio je Desanku i pok. Dr. Ivan Merz, koji je onda bio u Francuskoj na studiju. Iznenadilo ga junačko držanje hrabre Desanke, koja je uza sve poteškoće, koje su je danomice stizale, bila vedra i potpuno smirena.

Pod bijelim velom.

Kad je prošlo osam mjeseci i 9 dana, otkako je sretna duša prebivala u domu Gospodinovu, svanu za nju blaženi dan. Bilo je to 21. studenoga, na dan, kada Crkva slavi blagdan Prikazanja bl. Djevice Marije u hramu. Toga je dna primila iz ruku Božjega zamjenika, odoru zaručnica Isusovih s bijelim velom, koje je bilo prava slika njene djetinje, čiste i požrtvovne duše. Poput svoje nebeske Majke, koju je uvijek nježno ljubila, prikazala se i ona Bogu svevišnjemu. Nije drugo molila, nego da bude sva Isusova, neprekidna žrtva za slavu Božju i spas duša.

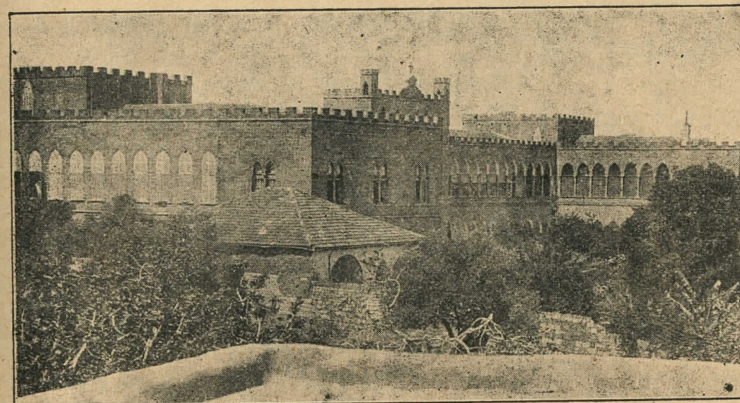
Istoga dana piše svojoj ljubljenoj majci: »Neka bude hvaljeno Ime Isus i Marija! Dobila sam bijeli veo!« Dalje niže izjave radosti nad neiskazanom srećom duše svoje, koju malo zasjenjuje pomisao na rastuženu majku. Srdačno je tješi riječima: »Nemoj biti žalosna! U nebu ćemo se svi opet naći«.

Dvije godine novicijata ne čezne mlada novakinja ni za čim, osim, da se što tjesnije sjedini sa svojim Isusom. A kako se Isus najlakše i najbrže nađe u siromaštvu, poniženjima i trpljenju i na trnovitom putu prezira, nije Ga ni ona drugdje tražila. Njega je uistinu na tom putu našla, te sada živi samo za Isusa i poradi Njega vesela srca podnosi sve teške kušnje, koje su je neprestano snalazile među tuđim ljudima. Treba da se znade još i to, da je sve vrijeme novicijata pobolijevala, pa će onda tek u pravom svijetlu sinuti njena velika ljubav, dok je u takvim prilikama mogla da uščuva nepokolebivi mir i veliko pouzdanje u dobroga Boga. Svršetkom propisanog novicijata odrediše poglavari, da revnuje za čast Božju u Palestini. Iz srca sretne novakinje

vinulo se bezbroj zahvalnih uzdaha na velikoj milosti. »Smatram za sreću, da smijem živjeti, gdje je nekoć živjela sveta Obitelj«, riječi su razdragane duše.

Prvi zavjeti.

Putem u Palestinu zaustavila se u Beyruthu u Siriji, gdje redovnice njenoga reda imaju misijsku postaju. Tamo je sestra Desanka položila 21. XI. 1926. tri redovnička, jednostavna zavjeta. Što je dala, na ovaj veliki dan, sretna zaručnica Božanskom Zaručniku svoje duše kao uzdarje za nježnu ovu ljubav? Što Mu je dala ova sretna misijonarska duša, koja je tako spremno slijedila Njegov poziv: »Ostavi sve i dođi za mnom!, koja je već prije novicijata odlučnom, junačkom gestom doista ostavila sve — predragu obitelj i domovinu — koja je za vrijeme novicijata nastojala da posve uguši svoj »Ja«, da se uvijek i svagdje posve zaboravi? Nova nije mogla više ništa dati, jer je svu sebe već prije zavjeta potpuno predala, a sada je samo dragocjenim pečatom sv. zavjeta zapečatila dobrovoljnu predaju.

Beyruth: zavod č. s. Dames de Nazareth, gdje je † Desanka položila prve redovničke zavjete.

Nije imala ništa da dade, ali je imala mnogo da moli bogatoga Zaručnika svoga. Za sebe je tražila najbiranije vjereničke darove: boli, trpljnje, poniženja, da može tim neprocjenivim blagom otkupljivati duše za nebo, zbog kojih se i odlučila na tako ogromnu žrtvu.

U Palestini.

Nakon zavjeta opredijeliše joj poglavari službu učiteljice u Caiffi. Redovnice drže tamo školu te se imadu mnogo boriti s protestantima, koji nastoje da bogatim darovima odvrate siromašno žiteljstvo od katoličke vjere.

Mlada je redovnica apostolskim žarom naučavala vjerske istine i širila kršćansku kulturu bijednim dušama, koje su toliko ugrožavane zamamljivanjem protestanata. Vodila je i crkveno pjevanje, pa se osobito radovala, kad su školska dječica svojim srebrnim glasićima,

poput malih anđelaka, pjevala Bogu na slavu. Kod takvih se zgoda rado sjećala, kako je i ona, prije redovničkoga života, u crkvi Presv. Srca Isusova u Zagrebu, zajedno sa svojim družicama pjevala. U pismu svojoj sestri piše o tome:... »no u našoj je kapeli samo harmonij, a tamo su lijepe orgulje. Neka bude dragome Bogu za ljubav, to je glavno, a za ljepotu manje više«.

U zimi godine 1926. razboli se požrtvovna misijonarka. Promjena klime, hrane, velika revnost u školi i drugom radu za spas neumrlih duša, a nadasve velika savjesnost mlade sestre u vršenju Pravila i samostanskih propisa, prouzrokovaše jaka krvarenja na slabim plućima. Sve su redovnice u kući držale da će izgubiti tu dragu sestru. No Bog je odredio, da još trpi na zemlji. Nakon nekoga vremena se oporavila i premda nije bila zdrava, pomagala je divnom ustrajnošću svojim susestrama u misijskom radu. Vješto je znala da sakrije boli svoje, ta ona je htjela da trpi, puno trpi, stoga nije pnuštila iznemoglom tijelu nikakvih povlastica ili iznimaka u zajedničkom životu, što je dozvoljeno i slabijim članovima reda, a kamo ne bolesnima! No hrabra duša htjela je da primljenu milost trpljenja što svetije primi i primijeni na neke duše, hoteć da gane Srce dobroga Pastira, te ih On potraži i dovede u svoju ovčarnicu.

Na liječenju u Cheffa - Amar.

Ipak nije uspjela da dulje sakriva tešku bolest pred budnim okom poglavarice samostana. Stoga je poslaše u zdravo mjesto Cheffa-Amar, da se liječi i oporavlja. U ovoj je kući brzo našla bolesna redovnica novo područje rada. Časne sestre uzdržavaju tamo bolnicu, gdje se nalaze uvijek pogani i njihova djeca. Izmolila je dozvolu, da smije posjećivati bolesnike, pa bi im tom zgodom umiljatim riječima olakšavavala bolno stanje, a svijetlom naukom sv. Evanđelja rasvjetljivala duše zastrte tamom poganstva.

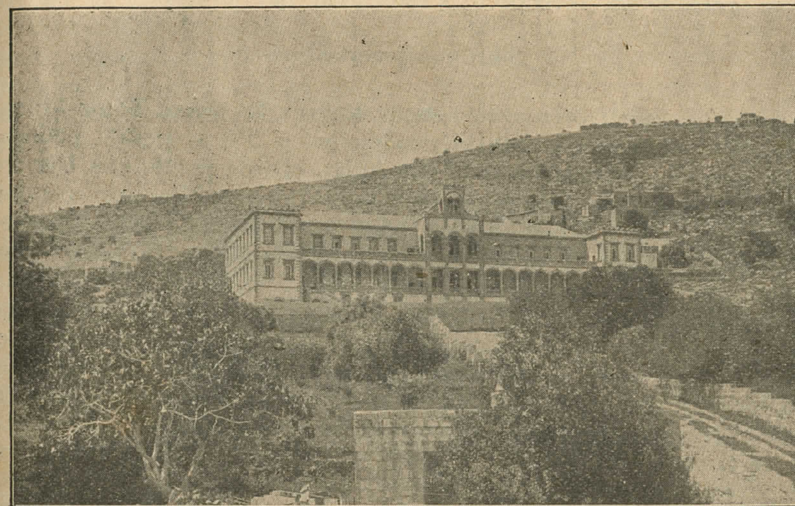
Nakon kratkoga boravka tamo piše svojoj drugarici u domovinu: »Pokrstila sam dva teško bolesna pogančeta, a jer me to jako veseli, »abonirala« sam se i na slijedeće brojeve«. Redovnice su vrlo rado ustupile mjesto »krstitelja« svojoj bolesnoj sestri, koja se je djetinjski radovala, da može sv. krstom otvoriti poganima vrata lijepoga raja.

U kolovozu godine 1927. obavila je Desanka propisane godišnje duhovne vježbe u Nazaretu. Hodočastila je tamo sa svojim susestrama po svim svetim mjestima, a najviše je radosti uživala u crkvi »Utjelovljenja«, gdje jedan oltar, koji se nalazi u podzemnoj špilji, nosi natpis: »Hic Verbum Caro factum est — Ovdje je Riječ postala Tijelom«. Suze ganuća i radosti lijevala je lijepa ova euharistijska duša ljubeći mjesto, gdje je bilo prvo svetohranište, da pridigne i spasi palo čovječanstvo. Željela je još da pođe sa svojim susestrama na goru Tabor, mjesto radosti i slave Spasitelja, ali radi preslaba zdravlja nije dobila od starješice dozvolu.

Posljedni dani bolesti.

Vrativši se iz Nazareta u Cheffa-Amar, redaju se požrtvovnoj misijonarki posljednje postaje njenoga križnog puta. Bolest se na plućima sve snažnije širila, a neprestana je groznica nesmiljeno obarala tjelesne sile. Čemerni dani nastupiše za mladu sestru, ali ona ne odbija kalež boli, nego hoće da ispije još preostale kapi muke. U takovim časovima puna predanja govori: »Ja imam sve što trebam; imam dragoga Boga, to mi je dosta!«

Iza Božića raširila se bolest još žešće. Patničko je tijelo mnogo trpjelo, ali vedra duša ne gubi sunčanih zraka duhovnih radosti. Uvjeravala je zabrinutu poglavaricu, koja se više nego materinskom nježnošću starala, da joj ublaži bolno stanje, da joj nije odveć teško. Da to i »dokaže«, ustajala bi dnevno na kratko vrijeme i zabavljala se vezenjem.

Cheffa - Amar: Zavod č. sestara Dames de Nazareth, gdje je preminula naša misijonarka.

Koncem veljače 1928. sva je iznemogla, te je liječnik izjavio, da se bliža dan smrti. Dobra je glavarica htjela, da njena »mala, draga sestra«, kako ju je običavala zvati, pođe u nebo urešena bogatim nakitom milosti vječnih zavjeta. Zato je odredila, da položi vječne zavjete na bolesničkom krevetu, dne 28. veljače 1928. Tako joj se ispuni i ta vruća želja. U tajanstvenom prisuću presvete Euharistije, svoje nebeske Majke, anđela čuvara i cijeloga neba, obavi Desanka taj uzvišeni čin posvemašnje žrtve Trojednome Bogu. Ali Bog je htio, da se ta žrtva već na zemlji sasvim sažeže, te bude tako prijatna Božjem Veličanstvu, a spasonosnija za bijedne duše. Stoga još nije bio čas, da anđeo Božji presadi taj požrtvovni cvijetak u rajsku bašču.

Još puna 3 mjeseca morala je da trpi ispaćena misijonarka. Bili su to dani neprekidne bole. Svjedoče o tome riječi njene časne Majke glavarice, koja je bila najviše uz njen bolesnički ležaj. Ona piše: »Slabost sve više napreduje, pa se čudimo, kako može još da živi, kad gotovo ništa ne jede i ne spava. Bolest je zahvatila i crijeva i

radi toga mnogo trpi i po danu i po noći«. A i sama je Desanka u ovim posljednjim danima trpljenja napisala: »Jako sam slaba. Lice mi se promijenilo, skoro sam kao kostur. Teško mi je«. Jest, teške su bile boli »male« misijonarke i to ne samo tjelesne nego i duševne. Pomisao na bol, koju će zadati ljubljenoj majci vijest o njenoj smrti, gotovo ju je razapinjala. Neprestano je zahvaljivala Bogu, što draga majka ne zna za njeno trpljenje. Tako misli i na svoga brata i sestru. Ali lijepa duša ostaje unatoč svih muka vjerna Bož. Vjereniku i ne povlači zadane riječi. O tome piše spomenuta glvarica: »Njeno je duševno raspoloženje vrijedno udivljenja. Svim se je srcem predala u volju Božju i predbacuje si svako i najmanje uzdisanje. Svoga »slatkoga Isusa« dozivlje ganutljivom nježnošću. Često ponavlja: »Žeđam za nebom!«

Smrt misijonarke.

Veliku i trajnu čežnju za nebom doskora je utišao Božanski Zaručnik. Bilo je to »na Duhovski ponedjeljak u $5^3/_4$ s. poslije podne«, opisuje glavarica samostana u Cheffa-Amar, »Došla je Blažena Djevica da si ubere svoj ljiljan i da njime okiti raj, u mjesecu Njoj posvećenom. Naša je mala dugo i mnogo trpjela. Gospod je htio od nje posvemašnju žrtvu i našao ju uvijek spremnom, da vrši njegovu svetu volju.

Kad sam je jučer na čas ostavila, glasno me je dozivala: »Dođite brzo, brzo! Umrijet ću!« Kad sam joj se približila, zamoli me, da je odnesem na naslonjač. Ispunim joj želju i počnem namještati jastuke, ali mi ona reče: »Ne, u vašem naručaju hoću da umrem«. Naslonila je glavu na moje grudi, uprla je pogled u sliku sv. Obitelji i izdahnula je u tom božanskom sjedinjenju. Svećenik je upravo dovršio molitve za umiruće, a prije joj podijelio odrešenje i papinski blagoslov. Tako okrijepljena pošla je njezina duša u vječnost. Bez sumnje je ova lijepa duša, tako čista i prostodušna, poletjela odmah u nebo, da se sjedini sa svojim Božanskim Zaručnikom. Putni list bili su joj redovnički zavjeti i njeno trpljenje«.

Kad se saznalo u samostanu za smrt Desankinu, sve obuze žalost. A glavarica reče: »Očevidno je volja Božja, da je ubrao taj cvijetak osobite ljubavi, a mi ne znamo drugo, nego da se podvrgnemo njegovoj svetoj volji«.

Drugi je dan mala pratnja palestinskih misijonarka otpratila »dragu malu sestru« na vječni počinak. Zadržale su je u svojoj sredini, u malom samostanskom vrtiću, gdje joj počiva tijelo, izmučeno u kratko vrijeme misijskim radom i bolešću, sasvim blizu kipa Blažene Gospe, podno lurdske špilje.

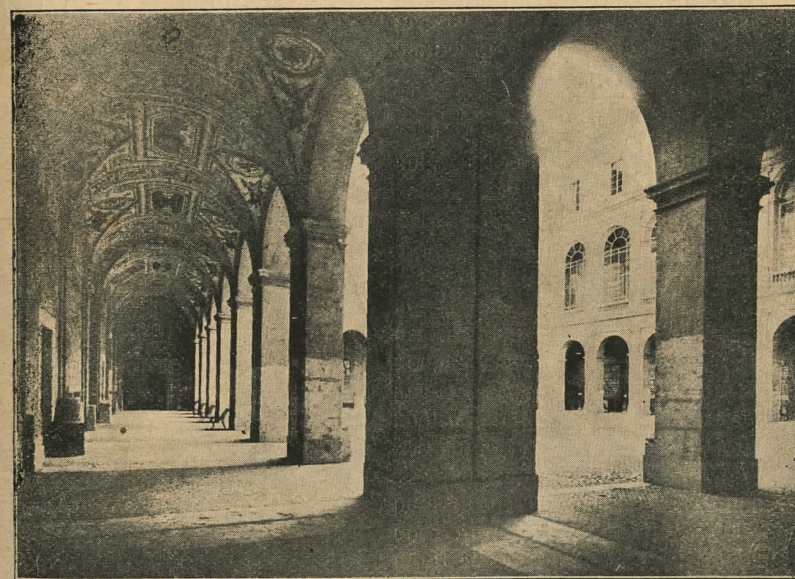
Tako se ispunio san petgodišnje Desanke, da joj anđeli ovjenčaju čelo vijencem mirisnih ruža: Dovinula se uistinu nebeske slave, toga divnog vijenca krasnih ruža putem borbe, pregaranja i žrtve.

Dao Bog, da uzorni primjer ove lijepe misijonarske duše urodi mnogim misijonarskim zvanjima među našom mladeži, te se i Hrvatska može ponositi, kao i ostali katolički kulturni narodi, da je jak sudionik u širenju Kristova Kraljevstva u poganskim krajevima.

U čijim su rukama?

Zagonetna Indija.

Mnogi smatraju Indiju nekom cjelinom. Ali Indija nije jedna homogena zemlja već broji blizu hiljadu kraljevina i državica; niti je to jedan narod, već mješavina pocijepana u preko 100 hiljada kasta i na mnogo raznih plemena; još manje vlada Indijom jedan jezik, a najmanje jedna vjera. Indija je raskomadana, šarena kao možda nijedna druga zemlja na svijetu. Što vrijedi za jednu kraljevinu, jednu kastu, to se ne može reći o drugoj. Francuz bi se ljutio da ga usporedimo s Evropljaninom Albancem; tako je i ovdje u Indiji.

Dvorište lateranskog misijskog muzeja u Rimu.

Obično se kaže, da Indijom vlada vjera hinduizam. To je istina, ako njima pribrojimo onih 60 milijuna ljudi, potištenih klasa poluhinduista, koje hindu pogani odbacuju. Tada broji hinduizam prema zadnjem državnom brojenju od 1921. god. 216,734.586 sljedbenika. Od drugih poganskih vjera imade budista 11,571.268; animista 9,774.611; sikha 3,238.803; džajna 1,178.596; zoroastera ili parsa 101.778, a muslimana 68,735.223.

Crna Slika.

Od tih 316 milijuna ljudi obraćeno je dosad samo 4,754.064 na kršćanstvo, od kojih je preko 2 i pô milijuna katolika. Ogromna pak većina od preko 310 milijuna čami još uvijek u tmini, ne poznaje Spasitelja Boga. A ipak se ovdje već radi 400 godina neumorno. Ovdje su živjeli, trpjeli, umirali najveći misijonari novijega doba: Sv. Franjo Xav., De Britto, Aquaviva, De Nobile i cio niz svetih muževa, prožetih apostolskim duhom. Napreduje li kršćanstvo ovako kao dosad, trebat će još 40 hiljada godina, dok se Indija obrati — ali jao Indija propada već ovoga stoljeća; dan nam je radi preokreta samo još malen broj godina, da je spasimo za Krista. Ima li nade? Jest ima i to velikih nada, samo nam treba molitve, žrtava, revnih misijonara.

Teškoće i nade.

Obraćenja nijesu kod svih indijskih vjera ista. Pripadnici sikh, džajna i parsi su obično ljudi bogati, zakopani u blagu ovoga svijeta. Usporedio bi ih s našim židovima. Kod njih zasad nema nade za obraćenje; a jer imade svih zajedno 4 i pô milijuna, ne ćemo da se njima napose bavimo.

O teškoćama obraćenja muslimana već je dovoljno poznato, zato ih ovdje mimoilazim, i ako su ovdje za njihovo obraćenje puno veće nade nego li igdje drugdje.

Hinduizam.

Ovaj se raspada na mnogo sekta, a sljedbenici na mnogo kasta. Sekte i vjera nemaju tolikog upliva na obraćenje, ali kaste su najsilnija zapreka.Najviša kasta, kasta brahmanaca, zadáje nájveće poteškoće. Da ih ne nabrajam, nanizat ću nekoliko crtica prigodom obraćenja. Svi brahmani obraćenici idu istim trnovitim putem.

Brahmani.

Već 2 godine polazi mladi brahman poganin isusovačko sveučilištu u Tričinopoliu. Sve ga voli, jer je srca plemenita, vanredno darovit, krasan mladić, silno bogatih roditelja. Došao je na škole s uvjerenjem, da je za njega njegova vjera prava: sve su vjere dobre, slično kao i sve narodnosti. Tako je Kanu mislio, jer je tako čuo i naučio. A tu je sad uvidio, da nije tako, da Bog, vječna Istina, može objaviti samo jednu vjeru, da je samo jedna prava, uvidio je, da to njegova nije... Mučile ga sumnje dan i noć, ali svoje tajne nije nikomu odavao: roditeljima se nije usudio, drugovima bilo mu je ispod časti, ta on je brahman! Napokon o kršćanstvu nije mogao ni čuti dobra, jer je to vjera njegovih neprijatelja Engleza, koji mu domovinu iscrpljuju. I on se je ovako tješio: Kršanstvo nije prava vjera, i to zato, jer prava vjera mora učiniti ljude svetima. A tu vidim engleske koloniste kršćane, gdje se nepravedno obogaćuju žuljevima sirota, nemilosrdni su, okrutni, nepošteni, nijedna čestita kuća nije više od njih sigurna. Ne, vjera, koja to

dozvoljava, nije prava! Prava vjera mora biti jedna, a ja vidim, da svaki Evropljanin ispovijeda drugu vjeru: protestanti, kalvini, zviglijevci, anglikanci, prezbiteranci... nemoguće ih je sve nabrojiti. A svi ti govore, da je njihova vjera jedino prava, jedan ruje protiv drugog; ne to nije prava vjera. Napokon da je i prava, Bog od mene ne traži tolikih žrtava. Jer prijeći na kršćanstvo, znači za me više nego li sama smrt. Ja silno ljubim roditelje. Postanem li

Stanovnici s Himalaje.

kršćaninom, ja im se nikad više ne smijem približiti, oni će me prokleti, razbaštiniti, oni će plakati i od tuge i sramote zdvojiti. I mnogi će me rođaci prezreti, nitko me ne će pogledati, još manje pomoći, i cijela će me kasta isključiti, svi brahmani će mi se rugati, a svi pristaše hindu vjere prezirati kao psa. Past ću u najveći prezir, najveće siromaštvo i oskudicu, ostati bez ijednog prijatelja. Pa kad bih ja to sve žrtvovao, hoće li to htjeti i moći moja

žena i to kroz čitav život? Hoće li me htjeti slijediti, ostaviti svoju vjeru, ili će me ostaviti zauvijek? To bi bilo za me strašno.

Kanu nije nalazio mira. Providnost Božja htjede i on se očitova jednom isusovcu; dolazio bi potajno češće i tražio istinu. Dođu praznici i on pođe kući. Tu su opažali na njemu veliku promjenu. Bio je zamišljen, molio se mnogo, ali ne više Višni i Gonešu, kako je to običavao dosad. A nije htio vršiti ni propisane dnevne obrede brahmana. Majka je plakala, otac se ljutio, sestre ga nagovarale, žena mu je prijetila, da će ga ostaviti. Naslućivali su nešto svi i kad dođe vrijeme, da se vrati na škole, otac ga makne s isusovačkoga kolegija i smjesti u hindu-kolegij u Tanđor. Tu je on još bolje upoznao ništetnost hinduizma i potajno se dopisivao s ocem isusovcem. Osvjedočio se, da je jedino rimokatolička Crkva prava i on zamoli za sv. krštenje netom svrši svoje zadnje ispite. Ali ga otac preteče. Došao je po njega u Tanđor osobno i odvede ga odmah iza zadnjih ispita kući, gdje mu je dosudio još 2 godine boravka, da se opet učvrsti u hinduizmu. Uzalud se je bilo opirati, nije još bio punoljetan. Sve molbe, zaklinjanja njegovih kod kuće, da vrši poganske obrede, ostadoše uzaludna. Kanu je nastojao, da ženu potajno obrati. Ali žena nagovorena od svojih pobjegne od njega, ne bi li ga »naučila pameti«, i poruči mu, da ga ne želi više vidjeti, dok ne žrtvuje bogovima. U očinskoj kući mu je postajalo sve nesnosljivije i on postavši punoljetnim umakne u Tričinopoli, da se pokrsti i da dobije nove snage za borbu. Otac je za taj bijeg doznao, ali ne za krštenje. To ga silno razjari i čim se Kanu vrati kući, okuje ga u lance i zagrozi mu se, da će tu tako dugo ostati i postiti, dok bogovima ne žrtvuje. Dani su prolazili, a naš mučenik ostaje stalan kao hrid, o koju se razbijaju valovi bijesne bujice. Da ga lakše sklone, doveli su mu češće ženu, koja bi uz njega plakala, zaklinjala ga, da žrtvuje bogovima, da spasi tako sebe i nju.

Kanu je samo šutio, molio se za njeno obraćenje, a znale su mu poteći i suze. Ta vanredna strpljivost i mirnoća njegova djelovala je silno na njegovu ženu; stala ga smatrati svetim bićem i jedne se noći potajno dokrade do njega, razdriješi mu lance i oboje pobjegnu u gluhoj noći prema Tričinopoliu. Ranom su već zorom bili u potjeri za njima, ali ih nijesu stigli. Kad je za par dana doznao otac, da mu je sin kršten i da će mu žena postati kršćankom, prokune ga i razbaštini zauvijek. Time Kanu nije više smio stupiti na očinski prag, on je postao izmet roda ljudskoga. Ali ne samo to. Cijela ga je kasta proklela i izbacila. Nitko od sljedbenika hindu vjere ne smije mu pomoći niti dati hrane, niti pila, niti odjeće, baš ništa. Živjeli su zato u najvećoj bijedi, brinuo se za njih po mogućnosti spomenuti o. isusovac, dok napokon Kanu ne nađe mjesto pisara, gdje je zaslužio mjesečno 10 rupija oko 230 dinara. Koliko su te odabrane duše prepatile od svojih, koji su im se i nadalje na svakom koraku osvećivali, da ih privedu natrag poganstvu, ne da se opisati. Jednoga dana, kad je Kanu bio u uredu, provališe mu rođaci u stan, svezaše ženu i odvukoše u očinski dom.

Kanu pođe po nju, ali ga ne pripustiše ni blizu dovikujuć mu: Parijo, nosi se odavle, da nas ne kaljaš! Kušao je da sudbeno zatraži svoju ženu, ali mitom pogana otezali su suci iz dana u dan, dok mu ne javiše nakon 2 mjeseca, da mu je žena umrla. Je li umrla od žalosti, zlostavljanja, jesu li je otrovali, ne zna se. Iznenadilo nas ne bi, jer se to u Indiji često događa. Sada je hajka pošla dalje na njega i kroz 2 godine nije bio siguran za život, dok nije umaknuo u drugo mjesto.

Indija: ova se dvojica razumiju.

Eto tim putem dolaze redom svi brahmani u krilo svete crkve. Zato se tu traži vanredna plemenitost duše, koja je spremna sve i život svoj žrtvovati za Krista. Traže se mučenici prvih kršćanskih vremena. I ako kažem, da je zadnjih 30 godina bilo više od 50 takovih mučenika, zar je onda ovdje u Indiji rad uzaludan i bezutješan? Sudite sami.

Danas je obraćenje za brahmane u toliko lakše, što su im isusovci milodarima kupili oveće ograđeno zemljište u Tričinopoliu i tu živi sada blizu 100 članova brahmina u sigurnosti od poganskih napadaja. Mnogi misijonari goje zato sada velike nade u lijepu budućnost.

Srednje kaste.

Srednje kaste je lakše obratiti. Čujte, što mi je nedavno pisao naš misijonar o. Marija Alojzije, isusovac iz mjesta Palui: »Godine 1927. poslan sam u posve poganski gradić Palui. Obično ljudi misle, da nema ništa na svijetu jednostavnije, nego li obraćati po-

gane, a uistinu nema teže stvari. Tu imade tolikih teškoća, da nam jedino preostaje ufanje i pouzdanje u Boga, koji je svemoguć.

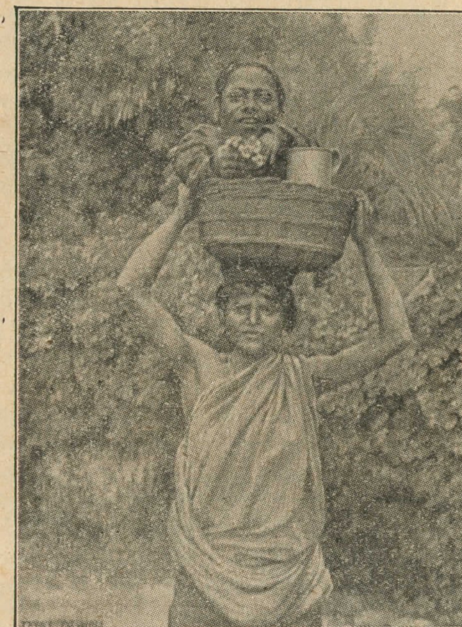
Jedna je od najvećih teškoća pokazati narodu, da je katolička vjera velika i časna. Ovdje je naša sveta vjera od brahmana i protestanata silno oklevetana i zato prezrena. Prvo je dakle moje djelo i nastojanje odstraniti duboko ukorijenjene predrasude, a to je teško i posao od više godina. Druga je moja teškoća protestantska propaganda, koja ovdje već više od deset godina svim sredstvima radi, dok mi nijesmo mogli ni započeti misije, jer nijesmo imali ni ljudi ni sredstava. Odavle protestanti razašilju naokolo po selima bezbrojne svoje propovjednike, svoje misijske agente, a nada sve žene, koje svakom badava raspačavaju protestantsko sveto pismo. Nagovaraju, obećavaju onima, koji se obrate, zlatnu budućnost i obilnu pomoć. Osim toga su podigli u samom tom gradiću 7 lijepih škola i kad sam ja došao ovamo, sagradili su odmah sučelice moga stana sjajnu školu kao protest protiv mene. Stajala ih je 21.000 rupija, t. j. upravo pô milijuna dinara. I oni primaju sad u tu školu svu djecu besplatno i razbacuju se darovima, samo da pokažu poganima, da su oni puno više nad nama rimokatolicima. Ipak im je uspjeh prema izdacima vrlo kukavan. U jednom se ne dadu natkriliti, a to je, što svim marom kleveću rimokatoličku crkvu rugajući se meni siromahu i mojoj napola podrtoj potleušici, ne bi li tako pogane od mene odvratili.

Uza sve to postaju mnogi pogani sve skloniji našoj svetoj vjeri, a ja ne žalim ni truda ni muke te putujem skorom neprestance od sela do sela nastojeći da pogane pomalo privedem s svetoj vjeri. I možda ćete se začuditi, da sam već 6 škola podigao. Ipak jadne su te škole! Samo jedna se može nazvati kolibom, druge su pojate, jedna pače nema ni krova. Silno trpim od prevelikoga siromaštva, jedva nekako isplaćujem katekiste, što ih imam, a trebao bih ih bar 10 puta toliko, da prodremo u sva sela, da poučavaju narod. Ne znam, kako ću isplaćivati učitelje ovih 6 škola, a već me mole druga sela, da im gradim školu; oni ne će k protestantima, hoće k meni. Ipak do njihova obraćenja još je vrlo daleko. Boje se, kako će živjeti, ako postanu kršćani i kad budu izbačeni iz kasta. Izgubiti kastu je za Indijca nešto najstrašnije. Najednoć biti prezren, bez prijatelja, bez svake pomoći i od onih, s kim su prije u najvećoj ljubavi živjeli. Ljudi bi još katkada htjeli pomoći, ali se radi zakona o kastama ne usuđuju, jer bi ih isto stiglo. Postati kršćaninom znači odreći se onih velikih slavlja poganskih, onih veličanstvenih raskošnih procesija, divnih zlatnih hramova, što Indijca posve opčara i dolaziti na svetu Žrtvu u jednu potleušicu. Mi te teškoće pravo ne shvaćamo, jer ne znamo, da Indijcu najviše godi sjaj i bogatstvo. On gubi napokon svoje poganske običaje i žrtve, uz koje je svom dušom prirastao. Za njega će reći odreći se kasta više i to puno više nego da se mi odreknemo mile domovine zauvijek, jer Indijac ne poznaje domovine, njemu je kasta domovina, rodbina, vjera — sve.

I zato, dok im ne mogu bar nekako osigurati materijalnu pomoć, da ne podlegnu najvećoj bijedi, ne smijemo ih pokrstiti. Kad bih to mogao, mnogo bi teškoća time bilo riješeno. Tako moram čekati, dok se poprilici jedna trećina sela obrati i tad ne će biti bojazni, jer će jedan drugome pomoći«. — Takve eto teškoće susreće misijonar kod srednjih kasta.

Najniže kaste.

Dolazimo do naniže kaste Sudra i beskasnih ljudi, koji su samo napola hinduisti. Ovi su ljudi tako tlačeni i prezirani, da se gore s ljudima postupati već ne može. Tih imade sad u Indiji oko 60 milijuna ne ubrojivši onih 20 milijuna, što su ih muslimani pri-

Indijski prosjak u košari.

veli na islam i to jedino time, što su im dali najmanju materijalnu pomoć. Tih 60 milijuna bijednih čeka sada samo na to, da ih tko izbavi iz prevelike materijalne bijede, i oni će mu dati i srce i dušu. Kod njih nema upravo nikakvih teškoća za obraćenje i odmah će svi danas još postati kršćanima, samo nam dajte misijonara i materijalne pomoći velikodušnih srdaca. Bez toga nema ni govora, jer kao pogani nemaju još smisla za uzvišenu kršćansku vjeru, a niti što znadu o njoj. Zato, ako ne vide, da će im se pomoći materijalno, ne će ni da čuju o vjeri. Jednoć obraćeni vrlo su dobri kršćani, puni žive vjere i stalni.

Animisti.

Oni ne štuju raznih bogova, već duhove, bijesove i neko vrhovno biće. Za ove se stali danas u Indiji mnogi otimati. Protestanti nam prave ovdje u bengalskoj misiji već više od 50 godina razne spletke, kuju razne klevete, da nam ih otmu, ipak mi ovdje danas brojimo njih 233.099 obraćenika. Druga nova i to puno veća pogibelj nego se misli, jesu hindu - pogani, koji su počeli novom žestinom prije 3 godine raditi, da ih predobiju za poganstvo. Ti pogani nas napadaju svim mogućim sredstvima i uz poklik »Indijcima indijska vjera!« omrazuju nas kao tuđince. Ovih zadnjih 20 godina smanjio se broj animista skoro za polovinu. I uznapreduje li tako dalje, za 20 godina ih nestaje, postat će hindu - pogani ili kršćani. To ovisi jedino o tom, hoće li nam ljudi pomoći ili ne. Dajte nam misijonara, pomozite nam, da mognemo bar za 3 sela uzdržavati po jednog katehistu, koji će ljude poučavati; da možemo sagraditi škole bar kao pojate, i animisti su spašeni za Boga. Slično vrijedi i za budiste ovdje na Himalaji.

Eto zašto Indija tako sporo prihvaća kršćanstvo.

Ne zaboravimo ovo: Obraćenje je u prvom redu djelo milosti Božje. Ljudi su je slabim životom svojim protratili. Zato im je moramo izmoliti mi, moramo im izmoliti jakost, spremnost, ustrajnost i Indija je obraćena. Molitve, molitve, žrtava trebamo!

Ali kako će se obratiti, ako ne čuju riječ Božju?

Zato treba misijonara, a tih nema. I opet moramo moliti Gospodara žetve, da pošalje poslenika na žetvu svoju.

Bez škola, bez bolnica, bez raznih zavoda, bez urođeničkoga svećenstva, bez katehista, bez učitelja ne može nigdje biti govora o dostojnom napretku kršćanstva. Misijonari i narod ovdje su najveće sirote. Zato mole pomoć velikodušnih ljudi, koji shvaćaju najveće želje i osnove Isusove. I na naše iznenađenje moramo priznati, da nas katolike u toj stvari protestanti daleko natkriljuju, oni žrtvuju miljarde. Ljaga, koja nas pred svijetom ponizuje, da nemamo shvaćanja za onu djelotvornu ljubav, koju je Isus propovijedao.

Odazovite se, mladići, djevojke, i dođite na žetvu Isusovu! Plemenite duše, prikazujte za obraćenje pogana molitve, žrtve, pomozite nam... i Indijom će zavladati Krist Kralj. Što dulje oklijevamo, prilike će biti sve teže i buduća pokoljenja ne će moći ništa više učiniti bit će prekasno.

Od koga će jednoć na posljednjem sudu tražiti Bog izgubljenu Indiju? **A. Vizjak D. I.**

Današri, ili: zlo što ga činiš drugima, oborit će se na te.

(Indijska priča.)

U gradu Adheranapuru živio trgovac Dhanja. Žena mu se zvala Današri i rodi mu dva sinčića. Gradom hodaše danju i noću jedan pokornik imenom Davalanata. On moljaše hranu na trgovima, putevima, raskršćima, dućanima, hramovima, na svim prometnim mjestima i govorio bi uvijek: »Što tko čini, to će i žeti«.

Jednog dana čuje Današri, što Davalanet govori i pomisli

Današri

u sebi, jesu li njegove riječi istinite? Da se uvjeri, ispeče dva kolača i metne u njih jaka otrova, pa ih dade pokorniku. On ode s kolačima i ostalom hranom, što je isprosio, do ribnjaka, umije si lice, opere ruke, i htjede da sjedne i jede. Uto dođu oba sinčića Današtrina, da se tamo igraju.

Davalanetu se svidješe lijepa i dobra djeca i pokloni im kolače. Dječaci pojedu kolače, napiju se vode te legnu pod jedno drvo. Otrov je djelovao i za čas umru dječaci. Davalanet ode kući.

Kad je Današri čula, da su joj sinčići mrtvi, mislila je, da ih je ujela zmija ili koja druga otrovna životinja. S vremenom stišala se njezina tuga.

Jednoga dana vidje ona Davalaneta, kako hoda prosjačeći i govori svoju običajnu izreku. Uplaši se silno i učudu se upita: »Zar on nije jeo kolače?« Zovne ga i reče mu: »Zar niste pojeli one kolače, što sam vam ispekla?« On joj pripovijedi, što je bilo s kolačima. Kad je to čula, razumjela je riječi Davalanetove. Pokaja se skrušeno i odonda življaše pobožnim životom.

DAR JEZIKA.

Kad bi barem siromašni misijonari imali onaj dar jezika prvih Duhova, koliki bi kamen pao s njihovih leđa! Prava je nevolja učiti riječ po riječ divlje, nimalo zvučne i neizgrađene jezike i to bez rječnika, bez gramatike. Mnogi divlji narodi do u najnovije doba i nemaju tiskane gramatike ni rječnika. Hoćeš nećeš valja misijonaru sjesti do nogu crnca, često nestašnog dječarca, postati njegovim učenikom. I takovi su učitelji vrlo dragocjeni, jer misijonar mora biti vrlo dobar lovac, da ga ulovi ili dobije. Koliko muke, dok se smiri takav učo, dok pribere pamet, tako te često sve pedagoške zasade učenika ne pomažu, da bi se učitelj uživio u svoju ulogu. Tu se valjalo latiti načina, za koje ne zna moderna uzgojna nauka. Jedan od kanadskih Isusovaca, prvi od misijonara među tamošnjim divljim plemenima prije svake pouke u jeziku postavio bi pred učitelja zdjelu voća i kolača uz zlobnu primjedbu »samo pred ovakovim tronogom nizat će se proročanstva.« To je svaki put pomoglo, jer je učitelj odlično vršio svoju ulogu pogledajući svaki čas na zdjelu, koja ga je imala zapasti na koncu predavanja.

Nije ni u tom bila jedina poteškoća. Naši nastavnici moraju izvlačiti mudrost iz svojih učenika, u misijama je sve obratno, učenik mora izvlačiti iz učitelja. Kako tako kod stvari, koje se dadu pipati ili pokazati, ali kod abstraktnih pojmova, hiljadu muka. Kalifornijski misijonar o. Kühn D. I. iz 1683. trudio se na sve moguće načine, da izvuče iz urođenika izraz »uskrsnuti«, ali bez uspjeha. Konačno mu sinu sretna misao. Uhvati nekoliko muha i uduši ih u vodi na očigled divljaka tako te su bile kao mrtve. Zatim ih izvadi i stavi na pijesak. Sunčane zrake povratiše im nanovo život. Divljaci, koji su držali, da su muhe bile mrtve, počeše u čudu vikati »ibimaheite, ibimaheite« t. j. oživjele su, oživjele su!

I to bi se dalo pregorjeti, kad ti dobri ljudi ne bi bili kojiput »huncutski« raspoloženi. »Često su se divljaci, veli jedan kanadski misijonar, mjesto da nas poduče, šalili i izrugivali s nama, a katkad su nas naučili i sasvim nepristojne riječi, koje smo mi kao evanđeoske izreke iznosili pred vjernike«. T. M.

Prokletstvo ropstva.

Sve do nedavno teretio je zločin ropstva kao prokletstvo crno pleme. Lov na roblje i trgovina robljem uništiše ovdje na najodurniji način mnogu ljudsku sreću. Akoprem je danas toga većim dijelom nestalo, postoji ipak u Africi još mnogi potajni način ropstva. Wissmann naziva Arape kugom Afrike, jer imaju mnogo toga na duši. Nažalost moramo spomenuti, da ni bijelac nije čist od te strašne nepravde.

Afrički robovi na putu patnja.

Vlade raznih država gledale su u trgovini s crncima izdašno novčano vrelo. Stoga su prodavale društvima pravo na trgovinu robljem ili su sklapale ugovore, po kojima je dotični poduzetnik morao godišnje davati stanoviti broj crnaca.

Španjolska, koja je tek kasnije dobavljala roblje, snabdijevala se većinom preko Portugiza, Francuza, a osobito preko Engleza.

Za grad Liverpol vele, da je popločen crnačkim lubanjama, jer je svoje radne sile snabdijevao robljem. Godine 1771. pošlo je 105 lađa u zapadnu Afriku, da kupe crnaca, iz Bristola ih je iste godine pošlo 25, iz Londona 58, iz drugih luka 5, dakle gotovo 200 lađa, koje su primile više nego 46.000 crnaca. Iz Holandije, iz sjeveroameričkih luka te iz Francuske plovile su mnoge lađe po crnce.

Lov na roblje.

Do zubi naoružani provaljivali bi lovci na robove u najnapučenije krajeve praćeni miroljubivim plemenima. S odjeljenjem razbojničkih polucrnaca napadali su noću sela. Kolibe su upalili, prve stanovnike,

koje bi sastali, zatukli su, druge opkolili, izmrcvarili; a poveli sa sobom samo žene, djecu i mali broj dobro razvjenih muškaraca. Cijelih sela znalo je nestati sa lica zemlje, kao da ih nije nikad ni bilo. Stanley pripovijeda o jednom slučaju: »118 sela razdijeljenih u 43 općine bilo je opljačkano, a cijelo ovo uništenje dalo je razbojnicima samo 2300 robova, žena i djece i 2000 slonovih kljova«. U knjizi istraživača Afrike Wissmanna: »Pod njemačkom zastavom duž Afrike«, čitamo: »Danas još raj, a četiri godine kasnije bio je taj isti gaj paoma opustošen. Kolike li promjene! Desno i lijevo kraj ceste pokrivala je trava mjesta, gdje su prije živjeli sretni ljudi. Samo koji izgorjeli stup ili koja lubanja, što je blijeŝtila na suncu pokazivala je, što se tu dogodilo. Grozna je bila ova mrtva tišina, kad sam 1886. godine prolazio sjenom istih paoma, pod kojima me nedavno pozdravljalo veselo i prijazno klicanje hiljada! Spopao me pravi bijes na one, koji su prouzročili toliku pustoš — na Arape.

Put trpljenja.

Ako uzmemo u obzir one, koji su kod prevoza stradali, možemo reći, da je na 10 robova, što su došli na trg, bilo 100 drugih, koji su platili glavom. Misijonari tvrde, da se godišnje prodalo oko 400.000 robova. Koliki li su tu ljudski životi bili uništeni! A i ovi siromasi pretrpješe na putovanju strašne muke.

Wissmann pripovijeda o tome u svojoj knjizi: »Moj drugi put kroz Ekvatorijalnu Afriku«: »Nekoliko tisuća metara dalje naiđosmo opet na jedno taborište i zamijetismo u njegovim kolibama nekoliko lješina isušenih poput mumija. I na cesti su ležale lubanje i kosturi. Nije bilo teško prepoznati glavnu cestu za trgovanje robljem, taj najviše izgaženi put od arapske naseobine na Lualali do Tanganjike. Put po toj karavanskoj cesti dao nam je prilike da upoznamo, što se uvaža i izvaža iz središnje Afrike. Dok se u nutarnjost uvažalo samo oružje i municija, dotle smo susreli tri karavane, koje su za izmjenu za oružje nosile iz nutrine prema obali nešto bjelokosti i... stotine robova, 10 do 12 zajedno svezanih lancima oko vrata. Kod slabijih, žena i djece, koji nijesu mogli bježati, upotrijebili su konope. Oni, na koje je bila valjalo više paziti, bili su udvoje spojeni nekom vrsti drvene vilice. Nemoguće je opisati bijedno i strašno stanje crne robe. Ruku i nogu gotovo bez mesa, osušena iznaborana trbuha, pogleda mutna i pognute glave, vukli se ususret strašnoj sudbini sve dalje prema istoku, uvijek dalje od svojega doma, odijeljeni od žene i djece, oca i majke, koji su se možda pred progonom povukli u šume, ili bili poubijani braneći se. Strašnu je sliku u takvoj karavani pružalo večernje dijeljenje hrane. Raskolačenih očiju žurili su se jadnici do mjesta, gdje je stajao jedan od stražara i dijelio živež, goneći batinom one, koji su se gurali. Malu mjericu u veličini čaše za vodu, napunio je zrnjem, kukuruzom ili prosom i to bacio svakome u kakvu krpu ili kožu, kojom su si pokrivali golotinju. Mnogi od tih ljudi nemoćni od slabosti, da to zrnje samelju ili stuku, jednostavno su ga kuhali u vrućoj vodi, ili ga pržili u loncu na vatri i tako gutali, samo da utišaju žestoku glad.

Jedva da je jedna četvrtina ovih bijednika dospjela do primorja, gdje su ih prodavali ili spremali za izvoz. I veliki arapski posjedi u unutrašnjosti, osobito Uđija i Tabora iziskivali su veliku množinu robova. Uđija je bio na glasu radi loše okoline. Vele, da ovdje rob radnik, nije izdržao više od jedne godine.

Na tijesnom brodu.

Nakon ovih muka trasporta kopnom, počela je nova muka za robove, koji su putovali u azijsku Tursku, i potajno bili ukrcani na arapske lađe. Afrički putnikCameron piše kardinalu Lavigeriu (Lavižeriu), »Na svoje sam oči vidio robove na palubi arapskih lađa, kako su čučali, privukavši koljena pod bradu. Pokriveni su brazgotinama i ranama; umirali su uslijed nestašice vode i hrane; mrtve strpaše među žive, a kraj sve ove silne bijede crne kozice harale su u tom tijesnom prostoru«.

Afrika: rob sa karikom oko vrata, koja je pričvršćena na stup.

Msgr. Bridonx (Bridu), apostolski vikar iz Tanganjka, opisuje brodove s robljem, što ih je vidio u Zanzibaru: »Bilo je nagomilano njih 80 u prostoru, koji je bio jedva za desetoricu. Mršavi, isušeni poput lješina, upalih očiju, gladni, zastrašeni i zdvojni. Užasan je pogled na ove nesretne, bolesne, izranjene ljude, kojih su leđa i ruke još kod iskrcavanja pokazivale tragove kožnatoga biča, kojim su ih za vrijeme vožnje mrcvarili«.

Na trgu za roblje.

Kada je konačno povorka nesretnika, često nakon nekoliko mjeseci putovanja, stigla na trg, počeli su najodvratniji prizori. Zarobljeni

crnci bili su izloženi na prodaju kao životinje; kupci su redom pregledavali njihove noge, ruke, zube, sve dijelove tijela. Cijenkali se za njih kao za životinje. Kad su se konačno pogodili, onda su robovi pripali tijelom i dušom onome, koji ih je kupio. Ništa se nije uzimalo u obzir: ni krvne veze, jer su bez milosrđa rastavljali oca, majku, djecu, bez obzira na njihove suze; niti savjest, jer su morali poprimiti muslimansku vjeru; niti sram, jer su se morali predati najsramotnijim zahtjevima. Njihov je život ovisio o samovolji gospodara.

Biskup Geyer pripovijeda ovaj doživljaj: »Dječaci i djevojčice bili su po redu dovedeni i trgovina je počela. Za dječaka se plaćalo 25 engleskih funti, a za djevojčicu mnogo više. Na koncu ostade još siromašni bratac i sestrica. Dječak je trebao otići u Meku, a djevojčica je bila prodana u neki mali egipatski gradić. Brat je čvrsto držao sestru, a sestra se privinula uz brata. Udarci bičem ih rastaviše zauvijek«.

Misijonar o. Guillemé (Gijemé) iz postaje Kibanga našao je g. 1887. grad Uđiju, glavnu točku na Taganjiki, poplavljen robljem, koje su dopremili sa svih strana. Radi velike množine bili su jako jeftini. »Trg je bio pun robova na prodaju. Ovi su bili međusobno dugim lancem svezani, ljudi, žene, djeca, sve u strašnom neredu. Nekojima su provukli kroz uši uže i tako ih zajedno povezali. Po ulicama mogao si na svakom koraku susresti gotovo kosture, koji su se mučno vukli pomoću palice. Oni nisu bili vezani, jer im je u tom stanju bilo nemoguće pobjeći. Oskudica i patnje poznavale im se na licu, a vanjština im odavala, da umiru više od gladi, nego od bolesti. Široke brazgotine na leđima, pokazivale su nečovječni postupak. Drugi su ležali na zemlji ili kraj kuća ispruženi i umirali od gladi, jer im gospodari nijesu više davali hrane radi njihove boležljivosti. Na cesti, koja dijeli trg robljem Uđiju od Tanganjike bile su najstrašnije posljedice ljudskoga trgovanja. To je bilo pokopalište ili još bojle smetište, na kojem su bili pobacani umirući i mrtvi robovi. Brojne su ih hijene trgale. Neki mladi kršćanin, koji nije poznavao mjesta, htio se s ove strane približiti morskoj obali; no opazivši razbacane lješine, koje su napola bile izgrižene od hijena i strvinara, pobjegao je zgrozivši se nad ovom strašnom slikom. Kad sam upitao nekog Arapina, zašto u okolici Uđije leže tolike lješine, odgovorio je ravnodušno: »Mi smo oduvijek bacali lješine mrtvih robova na ovo mjesto, odakle ih svake noći hijene raznose, no ove godine ih je previše za grabežljive životinje, one više ne će ljudskoga mesa«.

Prodani! U ropstvo!

Čim je rob bio prodan, počelo je ropstvo. O tome pripovijeda biskup Geyer: »Kada je gospodar kupio roba, postao je ovaj njegovo vlasništvo. Nema više prava na slobodu i pravdu; dosadašnje prezime mijenja se u muslimansko, on je postao oruđe, stvar, vrelo zarade, služi zadovoljavanju grijeha. Djevojčice odlaze u skupini u bareme, no one služe samo ženskim stanovnicima harema iz Grčke i Armenije. Najžalosnije izgleda u muslimanskim obiteljima, gdje vlada siromaštvo i grijeh. Svaki musliman, pa bio kako siromašan, mora si kupiti roba

ili robinju, pa se događa, da su Primorska muslimanska sela prepuna crnih robova i crnačkih djevojaka. Sa robovima se loše postupa. Dječak dok još nije sposoban za posao, sjedi cijeli dan bez posla pred vratima svoga gospodara u društvu sa psima i drugim životinjama. Nestade žive naravi, što ju je naslijedio od svoga plemena; on biva tup i propada uslijed grijeha. Često pokrivaju njegovo tijelo ružne, neizlječive bolesti kao posljedice pretrpljenoga straha, opasnosti i muka za vrijeme otmice i putovanja pustinjom. Ako li je ostao sposoban za rad, onda ga gospodar svakojako izrabljuje. Mora cijeli dan raditi kao tegleća marva. Gospodar ga šalje drugome u službu uz dobru naplatu. Plaću zadrži gospodar, dok rob cijeli dan gladuje. Musliman se ne žaca nikakvoga zlodjela ni grijeha, samo da iz crnca izvuče korist. U jutro ga pošalje sa strogim nalogom, da do podne ili večera donese kozu ili

Afrika: okovano roblje.

određenu količinu žita. Tako je rob prinužden krasti i jao njemu, ako ne zadovolji potpuno gospodara. Bič od nilskoga konja udara ga nemilice«. Tako je bio život roblja velika muka i trpljenje. Još gore, kad je ostario i oslabio. Odbacili su ga i ostavili, da izdahne negdje u grmlju sam, ostavljen.

A danas?

U prvom redu može Afrika da zahvali oslobođenje od strašnoga ropstva velikom kardinalu Lavigerieu, koji je svoj životni rad žrtvovao oslobođenju crne rase i prvi poveo pokret protiv ropstva. Ne će se zaboraviti, kako je veliki kardinal u Saint-Sulpiceu (Sen Silpis) u svojem prvom govoru pozvao narode, da porade oko oslobođenja crne rase.

Još i danas ima robova i trgovine robljem. Možemo se međutim nadati, da će i te sramote malo po malo nestati. Mnogo se ima zahvaliti misijonarima, što djeluju svojom snagom i izvještajima proti robovanju. Oni su prvi u egipatskom Sudanu otkrili grozote robovanja, pa je po englesko-egipatskom ugovoru g. 1878. bilo zakonom zabranjeno trgovanje robljem u onom području. I savez naroda nastoji oko jedne međunarodne konvencije za ukidanje ropstva. 10. rujna 1919. bilo je na konvenciji u Saint Germainu (Sen Žermen) u članku 11., odlučeno:

»Potpisane vlasti, koje imaju suverenska ili autoritetska prava u afričkim područjima, nastojat će da nadziru uzdržavanje urođenika i da popravljaju njihovo moralno i materijalno stanje. Naročito će nastojati, da ublaže ropstvo uopće i da zapriječe trgovanje robljem na kopnu i na moru«.

U Abesiniji vlada još sada to žalosno stanje »Das neue Wienes Yournal« donosi 19. siječnja 1927.: »Madžarski istraživač Afrike, Geza Demeter, vartio se nedavno iz Abesinije u domovinu te iznaša u svojim doživljajima zanimivu stvar: Vitarari Asta Giorgis je danas najveći političar Abesinije i najmoćniji savjetnik carice. On nije samo ratni ministar, već je ujedno i glava klike i vođa konservativaca. Ovaj državnik, čije su sposobnosti priznavali i zavidnici i politički protivnici, nedavno je otvoreno ustao za ropstvo u Abesiniji, usprkos brojnih pisama, što su ih velevslasti poslale abesinskoj vladi. Asta Giorgis odgovorio je na ta pisma, da bi naglo ukinuće ropstva u Abesiniji stvorilo revoluciju, jer bi oko milijun ljudi ovim ukinućem ostalo bez gorke, ali ipak sigurne zarade. Druga bi posljedica bila, da bi se broj težaka, robova smanjio na milijun. U Abesiniji vladaju danas dva društvena razreda: rođeni Abesinci, kojima pripada zemlja, koji obnašaju visoke časti i služe u vojsci kao časnici. Druga vrst pučanstva sastoji se od robova, koji se abesinski nazivaju »Gabbar«. Ovi su robovi dužni svome gospodaru, guverneru raznih područja, pa i samoj carici plaćati porez. Ima dvije vrste robova: oni, koji su u ratu zarobljeni i oni, koji su pali u ropstvo, jer nisu mogli plaćati poreza. Jedan dio robova nastaje tako, da roditelji jednostavno svoju djecu prodaju. Ova je vrst ropstva zabranjena od abesinske vlade. Sama vlada doprinaša umnožavanju robova, jer svojim zakonima dopušta, da dužnika bace u lance i drže tako dugo, dok nije dužna svota isplaćena. U koju vrst robova spadaju oni, koje smo na prolazu kroz Abesiniju susreli, ne znamo.

Dok smo putovali iz Đime u Kaffu, susreli smo više karavana robljem. Jedan mi se ovakav suret duboko usjekao u pamet. U metar dubokom blatu, uz pljusak kiše bili smo se na rubu prašume u blizini brda Čokorda. Ovdje smo opazili čudnu skupinu. Oko trideset žena bilo je opkoljeno do zubi naoružanim vojnicima. Svaka od njih nosila je na leđima dojenče, a nekoje su vodile za ruku osam do deset godišnju djecu. Još žalosniji prizor pružali su muškarci. Oni su bili na nogama i rukama okovani, tako da su se jedva uz najveću muku gibali. Na koncu karavane, koja je pobuđivala neopisivo žalosni osjećaj,

bili su abesinski konjanici; sa dugim su kožnim bičevima udarali jadnike, koji bi malo stali, da odahnu. Presenećeno gledali smo za ovom sablasnom povorkom.

Profesor Grühl, njemački istraživač, koji nas je pratio, bio je sav izvan sebe od toga prizora i glasno je tome prigovarao. Grozio se da će to saopćiti engleskom konzulu i da će o tome obavijestiti savez naroda. Jedan ga od naših pratioca upozori, da će se i on već priučiti na takve prizore. Toga poslijepodneva sastali smo još četiri takve karavane, a kada se spuštala noć, opazili smo na cesti lješinu čovjeka, što su je divlje zvijeri rastrgale... Bilo je nejasno otkuda su dolazili ti bijednici. Doskora saznasmo, da se u abesinskom gradu Deira drže redoviti sajmovi roblja. Cijena odrasloga čovjeka iznaša 25 do 30 levantska talira, žene 15, a djeca u dobi od osam do deset godina stoje pet do deset levantskih talira. Tako smo saznali od jednoga posjetnika trga robljem, da je ponuda vrlo živa. Na sjeveru zemlje plaća se dapače dvostruko više od spomenute cijene.

Značajno je, da je u ovakim prilikama u Abesiniji veći dio robova zadovoljan sa svojom sudbinom. Kad bi netko htio dokinuti ropstvo, bili bi sami robovi prvi, koji bi se tome usprotivili, jer bi kako je već spomenuto, ostali bez kruha. Kako je robovanje u Abesiniji uobičajeno, vidi se već po tome, da u abesinskim gradovima roditelji nuđaju svoju djecu na prodaju. Ovo trgovanje djecom je navodno prestalo, no ja ne držim isključenim, da se još danas može kupiti cijela hrpa djece za nekoliko levanskih talira.

Neki ugledni abesinski političar, kojemu sam predočio te strahovite prilike, rekao mi je, da je između roba i prije spomenutoga Gabbara velika razlika.

Prva vrsta vodi skoro isti život, kao posjednik robova, otmeni Abesinac. Prava žrtva robovanja je Gabbar. Ako jedan Gabbar oboli, on je sigurno izvrgnut smrti, jer njegovom gospodaru ne pada na pamet, da mu dozove liječnika. Gabbar mora obavljati najteži posao, a za to dobije jedva toliko hrane, koliko je potrebno, da baš ne umre od gladi. Među Gabbarima je zato upravo užasan pomor. Kraj toga je taj političar odlučno govorio proti ukinuću ropstva; time bi rođeni Abesinac bio prinužden da sam obrađuje zemlju. Ovakve reforme, tvrdio je političar, ne može savez naroda tražiti od abesinske vlade, jer bi se carstvo uzdrmalo«.

U najnovije vrijeme zapaža se odlučni početak reforme i u Abesiniji. Tako je uređena i jedna škola za oslobođene robove. Razumljivo je, kako je teško ukinuti kućno ropstvo, koje je stoljećima činilo glavni dio abesinskog života. Neka nastupi što prije čas slobode, da nestane i posljednjega ostatka ropstva sa zemlje.

»Ne mogu dosta zahvaliti Bogu, da me je pozvao u ovu zemlju, gdje ima toliko pogana, a tako malo svećenika!... Kad bi naši ljudi znali, kako su sretni misijonari među Indijancima, odmah bi se odlučili, da pođu u ovu zemlju.« Misijonar Baraga

Veliki misijski Papa Pio XI.

Molimo za Papu našega Pija. - Gospodin ga sačuvao i blažena učinio na zemlji i ne dao ga na volju neprijateljima njegovim!

Lakomac.

(Japanska priča.)

U glavnome gradu Japana živio je prije mnogo godina stolar, vrlo vješt svome zanatu, ali škrt i lakom. Svaki je dan molio bogove, da mu dadu još jedan par ruku, pa će vidjeti, kako će on njima vjerno i marljivo raditi. Bogovi uslišaše njegovu molbu i dali su mu još dvije ruke. Sada je dvostruko zarađivao, zgrtao novac,

ali siromahu ni da bi pare udijelio. Njegova je lakomost sve većma rasla, i on stao moliti bogove, da mu opet umnože ruke. Uslišali ga bogovi i on radi sada sa osam ruku, no još mu uvijek nije bilo dosta novaca.

Jednog dana dođe k njemu neki stranac, pohvali njegovu marljivost i spretnost i divio se čudu njegovih osam ruku. »Zar ne bi li bilo bolje za vas«, reče stranac, »da se, kad ste već takovo čudovište, pokazujete svijetu za novac? Dohodak bi vaš bio veći, a ne biste trebali raditi, već samo toliko, da svijet vidi vašu

spretnost«. Stolar je bio s time zadovoljan. Dao se zatvoriti u jedan kavez, da ga svijet bolje vidi. Stranac je putovao sa stolarom od grada do grada, svagdje je jadni stolar morao zabavljati svjetinu, za plaću je dobivao nešto hrane, a stranac se obogaćivao. Ludi stolar jadikovao je sada nad svojod jadnom sudbinom, a kad bi gospodar čuo njegovo jadikovanje, pošteno bi ga izlemao. Sada je upoznao, kako je griješna bila njegova lakomost, i pokaje se radi nje.

Stranac, koji ga je u kavezu okolo vodio, nije bio nitko drugi, već poslanik staroga boga Inari, pomoćnika božice ratarstva, koji je prema sirotama i prosjacima osobito dobar, i koji je hotio kazniti stolara za njegovu lakomost i škrtost. — »Korijen svih zala je lakomost«. Tako već uči malo dijete u katekizmu, a to pokazuje i ova priča o stolaru. Prihvatimo dakle dobar nauk ove japanske priče. Danas možda, više nego ikad prije, teže ljudi samo za zemaljskim dobrima. Teška će bit jednom kazna za ovu griješnu lakomost i gramženje za novcem i drugim zemaljskim dobrima.

MALI FILOZOF.

Među grupom djece, koja su nas jednog dana posjetila, opazio sam vrlo pažljivog i ozbiljnog dječaka od oko desetak godina. Još je bio poganin, no želio se je pokrstiti.

»Moliš li se«, upitah ga. — Ne još. — Pa što radiš cio dan? — Čuvam koze. — Jesu li koze jače od tebe? — Nijesu. — Zašto? — Ta ja sam veći od njih. — Ala pogledaj ovo drvo; ono je veće od tebe i ti si prema tome manji. Dječak malo pomisli pa će: — Ja mogu ubiti kozu i pojesti je; mogu sasjeći drvo i spaliti ga. — Dobro, to je već neka nadmoć; ti si gospodar koze i drveta, dok možeš raspolagati s njihovim životom. No idimo dalje. Šta ostane od koze, kad je pojedeš i od drveta, kad ga spališ? — Od koze kosti; od drveta pepeo. — A šta će biti od tebe kad umreš? — Ukopat će me, reče dijete tiho i postati ću prah. Potom digne glavu pa će blistavih očiju:

— No ja ne ću biti samo prah, jer imam dušu, koja će živjeti, živjeti uvijek, a drvo i koza toga nemaju. S. Š.

SUD PROTESTANATA O KATOLIČKIM MISIJONARIMA.

Prije nekoliko godina izrazio se jedan engleski guverner u Birmi o katoličkim misijonarima, koji su radili u toj provinciji: »Kakova moć i kako odlično oruđe su katolički misijonari! I ako nijesu moje vjeroispovijesti, ne mogu a da im ne izrazim svoga najvećeg udivljenja i poštovanja. Kad bi Engleska imala takovih apostola, cio svijet bi pripao njoj!«

Biskup ljudoždera: Mgr. Augouard (Oguar).

1852. — 1921.

Čudan seminarac.

Prosper Filip Augouard rodio se u Poitiersu (Poatjeu) 16. septembra 1852. Otac mu bio stolar. O njegovoj se majci govorilo, da je bila vrlo izobražena i čvrsta značaja. Vidi se, Prosper se vrgao na mater.

U 14. godini pošalju ga u malo sjemenište u Montmorillon. (Monmorijon). On se tu osjećao kao stisnut i brzo to i očituje.

Rim: Otvorenje misijskog muzeja u lateranskoj palači. U sredini sjede kardinali.

»Šutnja nije bila na čelu moga programa«, pričaše kasnije; i nauka ga nije zanosila. A i učitelji su slabo cijenili tog čudnoga đaka, kome se već na licu viđala kao neka bura.

Doskora provali to i na javu. Jedne noći zaori oštar zvižduk spavaonicom.

Svima bijaše na ustima ime Augouard. Ali se ovaj put prevariše.

»Ako izdate krivca...«

»Zar držite, da sam policijski uhoda?«

500 stranica prepisati — bila je kazna za taj odgovor.

»To je nepravda!«

A kad mu zapovjediše, da se pokori:

»Ako je tako, gospodine Nadstojniče, dajte mi spremiti moj kovčeg«.

Drugi dan Prosper Augouard prekorači sjemenišni prag mrmljajući: »Pa da moram ići do drugoga kraja svijeta, bit ću ipak svećenik!«

Lako je pogoditi, kako su ga kod kuće primili. Da se utješi, pođe u Charette (Šarét) među zuave. Nažalost, i ovdje se kao i u sjemeništu valjalo pokoravati. Jednoga se dana nalazio u službi pred vratima vojarne, kad li prođe onuda g. Segir (Ségur), koga je otprije poznavao. »Pridrži mi pušku«, reče svome drugu, »hoću da govorim s tim svećenikom«.

»Ispričao sam g. Séguru«, pripovijedaše kasnije, »kako sam izašao iz montmorillonskoga sjemeništa, ali da ipak želim postati svećenikom. No da budem svećenikom u Francuskoj, nije me nikako volja. Najvolio bih biti misijonar. Dobri me svećenik posluhne prekidajući me. »Znam ja tebe, ti si kao stvoren za svećenika, ali pravo imaš, u Francuskoj ne! Ti bi sa svojom živom i nepokornom ćudi živio u vječitoj opreci sa svojim biskupom. Bit će bolje: idi među divljake, tamo ćeš si osvjetlati lice!...«

G. se Ségur pobrine za nj, te bude 16. oktobra 1871. primljen u Séez. I tu bijaše za njega novo zatočenje.

Kad je bio u drugoj godini bogoslovije, posjeti sjemenište neki otac reda Duha Svetoga, upravitelj zanzibarske misije.

Brzo se odluči. Afrika zove i njega, da joj naviješta Evanđelje, i on će biti Otac reda Duha Svetoga. God. 1876. bude zaređen za svećenika i malo zatim položi zavjete.

Sad mu je 25 godina, lice mu vedro, pogled bistar, noga hitra i čvrsta, sve je to trebalo na crnome kontinentu. Još nekoliko dana i bude izaslan u Cellule (Selil) u Auvergni. (Overnji.)

Ovaj se put nije čula tužba. Mladi je redovnik bio dugo razmišljao o poslušnosti i zato se podvrgne nalogu.

Njegovi se poglavari divili potpunoj njegovoj poslušnosti. Već naredne godine ukrca se u lađu »Orenoque« (Orenok), koja ga odveze u Dakar.

Istraživalac.

Iz punine srca pozdravi zemlju svojih želja i pomoli se Bogu, da mu blagoslovi djelovanje među braćom crncima.

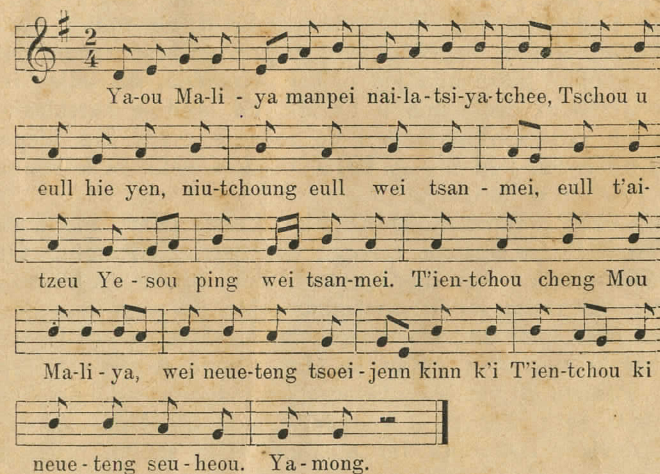
Tek se iskrca u Dakar, i već se pun običajnoga zanosa stane upoznavati s jezikom urođenika. Ali doskora bude nestrpljiv. »O da mogu«, pisao je svojim rođacima, »smjesta otputovati i raditi na obraćenju svojih crnaca u Gabonu! Učim jezik pangueski, bez kojega ne mogu gotovo ništa raditi. Otkada sam ovdje, mogao sam već upoznati, kako je mučan život misijonara. Ali mi to sve snosimo drage volje, jer znamo, da nije ništa izgubljeno«. 27. siječnja, prije nego li je i mislio, doplovi u zaton Gabon lađa »Dives« (Div), koja je imala da otpremi nove misijonare u nutarnjost. 4. novembra naredne godine

već je Otac 600 kilometara južno od Librevilla, u kraju, koji je imao postati francuski Kongo.

Odmah zatim započne niz velikih istraživanja.

6. jula 1881. O. Augouard polazi pravcem prema Stanley-Poolu (Stenli-pul), da vidi, gdje će osnovati misiju. Prevali put od 380 kilometara u pratnji od 35 nosača. 17 puta valjalo je istraživanje ponoviti, podižući svuda misije.

Istraživalac Stanley iđaše međutim pred njim s velikom naoružanom pratnjom. Svojim nasilnim istupanjem protiv crnaca napunjaše ih mržnjom i odvratnošću protiv Bijelaca i tako otešćavaše rad ubogome misijonaru, koji se čvrsto držao toga, da putuje nenaoružan i u maloj pratnji.

Ave Maria (kineski).

Da izbjegne okršajima i da uzmogne putovati većom brzinom, O. Augouard ostavi češće trag svoga predhodnika. Time naiđe na razne nepredviđene i nesavladive zepreke.

Groznica, moskiti i crveni mravi umoriše mu u jedan dan šest nosača. Nato dođoše i poteškoće tla: ovamo visoke gore, koje je valjalo hoćeš ne ćeš prevaliti pod ekvatorskim suncem, onamo vodopadi, koje je valjalo obići ili oprezno prebroditi, ako nijesu htjeli, da im se lađa prevrne i svoju posadu pošalje u tamno carstvo krokodila i vodenih konja.

1. kolovoza nakon dvadeset dana putovanja O. Augouard opazi s visoke litice zadnji vodopad, za kojim se krije neizmjerno jezero (Stanley-Pool).

Na suprotnoj obali rijeke izabire mjesto, gdje će da podigne prvu školu. I odmah ga zaokupe djeca, željna da vide bijelca. »Ej, ej, misie Bateki, što će on da uradi od te djece? Hoće li ih odvesti, da ih pojede? Nema li ih dosta kod kuće?«

Između M'foa i Gamakue odabere mjesto, gdje će se jednoga dana uzdizati glavno mjesto francuskoga Konga.

Uz tisuću poteškoća, mudrim nagovaranjem crnaca uspije Ocu, da s trojicom urođenih poglavica potpiše 22. siječnja 1884. ugovor, kojim su mu odstupili blizu sela Kisanga zemljište od dvadeset hektara, gdje se je imala podići misija sv. Josipa de Linzolo.

U ožujku 1884. o. Augouard se vrati u Evropu, da raspravlja i zagovara stvar crnoga kontinenta.

U Rimu preda o. Augouard svoju prvu molbu, da se u francuskom Kongu osnuje apostolski vikarijat. Nakon dvije godine bude vikarijat doista utemeljen.

Od toga su doba nebrojena putovanja po rijeci i ekvatorijalnim prašumama, nebrojene su i misije, koje redom osniva.

Gdjegod se pojavi »prava lavina crnih poglavica«, dolazi k bijelome poglavici, koji ih znade predobiti ne toliko darovima i oružjem, koliko svojom blagošću, svojom pravom kršćanskom dobrotom.

Kraj svojih putovanja još nalazi vremena, da šalje izvještaje raznim geografskim društvima u Evropi, da uređuje katekizam i gramatiku raznih crnačkih narječja i da zasnuje svoja dva lijepa atlasa o plovidbi po rijeci, koji mu g. 1910. urodiše velikom kolajnom Geografskoga Društva u Parizu.

Iza nekoliko godina, — 1890. Mgr. Carrie (Kari) mu dođe javiti, da ga je predložio za biskupa novoga vikarijata u Ubanghi. Otac Augouard usklikne: »Ja — pa biskup, to bi bilo odviše smiješno. Ja sam samo vrstan da živim među divljacima i da ih učim temelje vjere!« Da izbjegne časti, pisa smjesta u samostan trapista na Rtu Dobre Nade, da ga prime u samostan. Kad je Mgr. Carrie (Kari) čuo, stane ga opominjati. Ponizni ali vatreni misijonar još jednom posluhne. Svečanost posvete obavi se u Parizu, u kapelici Otaca Sv. Duha. Novi biskup odabra si devizu: Da robur fer auxilium! Daj snage, pruži pomoći!

Biskup ljudoždera.

G. 1894. Mgr. Augouar klečaše do nogu Njegove Svetosti Pape Leona XIII., koji ga je pozvao, da izbliza vidi onoga, koga su prozvali »biskup ljudoždera«.

»Je li istina«, reče mu Papa, »da vaši Crnci jedan drugoga jedu?«

»Dakako, Sveti Oče, i to svaki dan«.

Nato Papa primijeti, da Crkva još nema svetaca, koji bi bili pojedeni: »Dobro, Sveti Oče, ja ću nastojati da počnem. — A, to ne odvrati Leon XIII., ja to ne ću, vaši nam vjernici ne bi ostavili relikvija!«

Prijateljska šala, što je sakrivala samilost, koja je napunjala te dvije velike duše pri pomisli na strašnu zbilju!

Otac Augouard crta svoje gnušanje, koje je oćutio, kad je prvi put kupovao ljudsko meso: djevojčicu od dvanaest godina, čiste vanjštine, za koju je crnac tražio od njega veliku cijenu u tkaninama. Pogodi se s njime o manju cijenu i odvede djevojčicu, koja za pleše rukama od veselja zahvaljujući tako svome spasitelju. »O vi mlade

djevojke«, piše Otac, »koje trošite toliki novac u beskorisne zabave, kad biste vi znale!...«

»Najgnjusniji ljudožderi, što ih ima na svijetu«, bilježi Mgr. Leroy (Leroa) »jesu Bonžoe u Ubanghi.

Koliki li bi se niz grozota mogao nanizati, kad bi se složile ujedno sve stranice listova, u kojima biskup ljudoždera crta običaje groznih Bonžoa.

»Najvećom prostodušnošću ubijahu oni ubogoga sužnja, raskomadaju i žderu, kao da je vol ili ovan. Žene su osobito spretne u raščinjavanju lješina«.

Na povratku s nekoga pogreba zaustavi Oca jedan crnac: »Zašto si dao zakopati mrtvace iz karavane? Bili bismo ti dali mnogo krmaka i ovaca za njih. O koliko je dobra mesa time propalo!«

Đačka mis. sekcija u Zemunu.

»Poglavice«, priča jedan misijonar, »goje čitave čete robova i djece, kako se kod nas goje bravci ili guske. Roditelji se ni najmanje žacaju, kad ih spopadne želja da prožderu svoj vlastiti porod, kako se god i ne sustežu ubiti prijatelja, ako ga sretnu bez oružja i obrane«.

Jesti ljudsko meso tolika je čast, da kod nekih plemena žene ne pripuštaju tim gozbama.

Prvo selo, u koje je stigao bilo je okićeno mrtvačkim glavama, obješenim kao znaci pobjede; žene se nakitile ogrlicama od čovječjih zubi.

Pa ipak Mgr. Augouard posjeti kao biskup ta plemena najprije.

»Kako je ime tomu robu, što izdiše?« zapita seoskog poglavicu. — »Nyama«, odgovori ovaj nehajno, »to je meso!« a drugi mu povjeri isto tako iskreno: »Nema ništa bolje od mesa što govori«.

Na taj način, po svome običaju nenaoružan, stupi Mgr. Augouard među Bonžoe. Moglo ga je to stajati života, ali njegova premoć nad dušama, koja je izbijala iz čitave njegove ličnosti, njegova smionost i okretnost spasiše ga.

Betu strašni poglavica toga naroda, htjede da s velikim poglavicom bijelaca utvrdi krvni savez i da se s njim pobrati. Mgr. Augouard pristane na taj obred. Betu zatrubi. Crnci izađu iz svojih koliba. Doskora se divlji skokovi i plesovi pomiješaju s paklenom muzikom tamtama. Biskup pruži svoju golu ruku, a Betu svoju. Stari neki crnac zareže u obje ruke. Svaki sad uzme list biljke »kola« i njime otare ranu. Zatim izmijene međusobno listove i poližu krv. Mgr. Augouard postade tako krvni pobratim crnačkoga poglavice.

Tome nerazrješivom pobratimstvu mogao je biskup zahvaliti, da je na tom negostoljubivom zemljištu mogao podići križ i zastavu. Tako bude osnovana njegova najmilija i najutješnija misija.

Kad je poslije dvadeset godina prolazio tim selom, razveseli ga veoma, kad mu izađe u susret stari poglavica, njegov pobratim u pratnji od sedam stotina crnaca, koji su došli, da slušaju svetu misu, koju će im odslužiti biskup u sjeni misijske zastave.

Kako uopće kod svih crnaca, tako je i u Bonžoa vladalo mnogoženstvo, što je bilo najveća zapreka obraćenja.

»Hoćemo li u tvome nebu imati žena?« zapita neki divljak misijonara. »Nama trebaju žene. Ti veliš ne? Bijelče, tvoje nebo ne valja. Mi ne ćemo u nj«.

Gdjekoji poglavice imađahu i po četrdeset žena. »Ne znam, kako ti ljudi već za osam dana ne polude«, govoraše biskup porugljivo, »kad je u civilizovanoj zemlji često i jedna žena previše!« Jedan njegov misijonar bijaše sklonuo nekoga poglavicu, da si drži samo jednu ženu. I požuri se da mu čestita. »Da, reče ovaj, »zadržao sam si jednu, koja je manje zla«. »Dakle si drugu otpustio?«. »Ne ja sam je pojeo!«

Fetišizam, naslijeđen od djedova i neizlječiva lijenost Crnaca bijahu zapreke obraćenju.

Kako da obratiš odrasla čovjeka, koji na pozdrav misijonara odvraća ovakvom željom: »Opij se svaki dan... Ubij sve svoje neprijatelje!... Kradi, a da te ne vide!... Imaj mnogo žena!...« Shvatljivo je, da su misijonari svu svoju revnost posvećivali najviše djeci. Mgr. Augouard otvori u svakoj misiji školu. Djecu su učili kršćanski nauk, ali su ih priučavali i na rad i poučavali u zanatima. Tako su doskora imali zidara, tesara, upravljača brodova, klesara slonove kosti; dapače i vrsnih upravnih činovnika.

Malo pomalo podizahu se kršćanska sela sa zračnim kućama od zemlje pa i od opeke. Nekoć je Mgr. Augouard uz pomoć jednoga Oca misijonara i jednoga brata pomoćnika sam samlio zemlju i sažegao 800.000 opeka za gradnju svoje misije, na veliko čudo Crnaca.

Velika je teškoća bila uliti crncima volju k poljskome radu, koji su oni smatrali nečasnim i prepuštali ga ženama.

Već prije Mgr. Augouarda, Mgr. Cárrie (Kari) bješe odredio, da se poljski rad postavi kano temelj, kano središte i vrhunac uzgoja. Malo pomalo, nepregledni pješčani krajevi pretvoriše se u obrađeno tlo, a šume ustupe mjesto rodnim voćnjacima. U istu uzgojnu svrhu podigne Mgr. Augouard veliku poljodjelsku školu, kojoj se i evropski doseljenici diviili. Upravitelj nekoga društva za eksploataciju iskaže čast tome biskupovome djelu riječima: »Samo djelovanju misijonara imam da zahvalim, što sam mogao u samoj zemlji naći radnika, dok su prije toga urođenici svako djelo Evropejaca tek uništavali«.

Čovjek Božji.

Da predobije duše za Boga, Mgr. Augouard znao je, da valja najprije svladati sama sebe, zato ga briga o vlastitom usavršivanju nije nikada ostavila. Usred karavane, na putu u vrući pojas Stanley- Poola (Stanli-pul) piše u svoju putnu bilježnicu: »Danas počinjem svoje četvrtgodišnje duhovne vježbe, koje nijesam mogao obaviti prije Duhova«. Dobivši dopuštenje, da mjesto čitanja svećeničkog časoslova može moliti Krunicu, rijetko se služio tim dopuštenjem hoteći da okrijepi svoju dušu čitanjem života Svetaca, što ga je uznosilo i veselilo.

Na putovanjima kod najmanje zgode, njegova se živa vjera očitovala u molitvicama:

— Bože moj, kako si dobar!

— Bože moj, ja ti darujem svoj život za obraćenje crnoga plemena!

— Bože moj, kako ti hoćeš! Sav sam tvoj. Oprosti mi nedostatke u mome radu i ne ostavi me!

Na svakom povratku u Francusku zatvorio bi se po više dana u samoću u skolastikat u Chevillyu blizu Pariza.

»Nasljeduj Krista veli: »Oni koji mnogo putuju, rijetko sebe posvećuju«. Prema tomu, nemam se čime da pohvalim. Recite mi, što mislite o mojoj zbunjenosti? Premda u šaljivoj formi, moje je pitanje vrlo ozbiljno i priznajem, da sam često vrlo zabrinut za svoju budućnost. Ako Bog već u anđela nalazi nedostataka, što li će naći kod mene?«

Ovaj je list pisao 8. ožujka 1918., tri godine prije svoje smrti. Još jednom, taj nam list otkriva u tome svećeniku, obasutom častima, ponizna čovjeka.

Početkom godine 1921. kratko vrijeme poslije Božića, kada je još u svojoj katedrali u Brazzavilleu nabrojio o ponoćki više od 1500 pričesti, shrva ga groznica. U srpnju se već reklo, da mu je potreban povratak u Francusku. Držao je, da će se skoro zdrav povratiti, da još dalje djeluje i da umre među svojim dragim Crncima. Dragi Bog zaište od njega veću žrtvu. On umre naglo u Parizu, 31. oktobra 1921.

Kako bismo završili, a da ne ponovimo riječi odličnog Gordon-paše? One sadrže najljepšu pohvalu katoličkome misijonaru: »Za civilizaciju Afrike, treba apostola, ljudi, koji bi ostavili sve svoje, razumijte me dobro: sve, ljudi, koji su svijetu umrli«.

Mgr. Augouard bijaše jedan od takovih. **Viktor Marmoiton.**

LIJEPA RIJEČ.

Američki kardinal Maning, koji je morao svojim troškom uzdržavati jako mnogo katoličkih škola u svojoj biskupiji i prema tomu nije imao nikada suvišnih novaca, nije zaboravio misija: »Kad ne bih znao, odakle bih uzeo sredstava za osnutak jedne škole, govorio bi kardinal, ne bih stoga nikada uskratio svoje pomoći misijama«. Tko misije pomaže, stostruko prima.

KINESKA PJESMA.

Tcheu ts'eu ou Tchou Ye - sou

K'i - li - seu - tou, tzeu kan cheou chang k'eng hue

ting seu tsai cheu tzeu - kia - chang wei kiou

tchoung tsoei, you young liou cheng T'i ta

Tsi yang jenn ling i jenn sinn.

keng hien k'i nai u ou k'ioung ki

tsoei jenn teng kan cheou jou cheu houng nenn

t'oung hoei wang k'ien ta fa sinn yuan

tsiang neue hing chenn tsinn hien ou Tchou cheu cheu

k'inn king seu mou Cheng Ti, k'enn seu

nenn you kai kouo kien ting neue sinn ling neue

i hao li jenn - nai pao Tchou ou k'ioung

jenn - nai tei tcheu chan tchoung hiang t'ien

chang jenn Tchou young yuan tchenn fou. Ya - mong.

Fou wang ou Tchou neue - teng koung hing

tch'oung tchao sien tcheu fou i ts'ien tsinn cheu neue fan tchou

tao-tchee hing-tchee tch'ang tzeu Tchou tchao you lai Tchou

k'i. Wei neue-teng Tchou K'ili - seu - tou. Ya-mong.

KINESKE PJESME.

Kinezi katolici ne mole zajedno molitava, kao što to mi činimo, niti ih pjevaju. Njihov način molitve mogli bismo nazvati nekom vrstom pjevuckanja, koje izdaleka sjeća na naše koralno pjevanje. To je vrlo stari običaj u Kini. Kako je nastao, ne zna nitko da kaže. Ovdje iznosimo dvije pjesme; riječi su pisane na francuski način, zato izgovaranje kod pjevanja valja prilagoditi našem jeziku n. p. ou=u, tch=č i t. d.

Prva je pjesma jedna od najljepših i najsvečanijih molitava južne Kine. Pjeva se lagano. Čim svećenik prije blagoslova izađe iz sakristije, cijela je crkva oduševljeno zapjeva. Mnogi misijonari tvrde, da ih prevladalo svakiput ganuće, kad su slušali pobožnu i oduševljenu ovu pjesmu.

Drugu pjesmu (zadnja četiri reda na ovoj stranici) pjevaju prije svake pobožne vježbe. Ona je prijevod latinske molitve: Actiones nostras, quaesumus... Djela, naša, molimo, Gospodine, nadahnućem priteci i pomoću pokrijepi, da svaka naša molitva i djelo s Tobom vazda počne i s Tobom započeto da se svrši. Po Kristu Gospodinu našem. Amen.

Na grobu Konfucija u Ćifu.

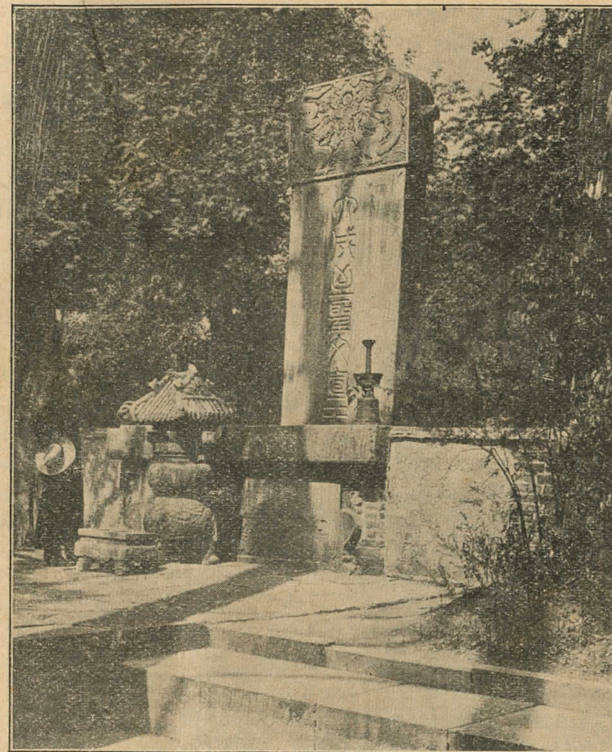
Nedaleko Jen-đo-fua u apostolskom vikarijatu južni Šantung leži starodrevni grad Ćifu, u kojem se čuva grob najsvetijega Konfucija, osnivača kineske državne vjere i njegovih učenika Kut-ce i Mencije. Ovamo hodočasti kineski narod iz cijele Kine već stoljeća, tu mu se klanja i pali tamjan. Njemu kineski narod zahvaljuje svoje kulturno i ćudoredno stanje. Konfucije je dao kineskom narodu pred 2½ tisuće godina ona ćudoredna pravila, kojih se još i dandanas čvrsto drži. Samo su ova pravila žalibože sve vanjština, koja ljudskog srca ne može zadovoljiti.

Groblje se nalazi izvan grada, k njemu vodi krasan drvored od orijaških cipresa, što već više stotina godina ovdje čuvaju stražu. Put je dug 2 Lia, a rese ga tri iz kamena isklesana slavoluka: jedan je na početku, drugi na sredini, a treći na kraju. Groblje obzidano velikim zidom, obuhvata otprilike 3000 jut. površine, dok je sam grob, kao obični kineski grobovi, velika hrpa zemlje, samo što je ova nešto veća od običnih. Nadgrobni kamen, što stoji pred grobom, nosi natpis: »Grob najsvetijega Konfucija«. Pred ovim kamenom stoji umjetno iz kamena izrađen tronog, na kojem se Konfuciju pali tamjan. Prije nego smo pogledali glavne znamenitosti, pošli smo u katoličku misijsku postaju Ćifu. Ova se nalazi u predgrađu, jer grad je katoličkoj crkvi još uvijek zatvoren. Kako smo bili razočarani, kad smo došli u predgrađe i u jednom zakutku stali pred malu kućicu od zemlje, sa krovom od slame i malim drvenim križićem. To je dakle Tien-đu-tang: crkva gospodara neba. Kapelica je otprilike 6 m duga i 3 široka, sav je namještaj jedan stol pokriven s oltarnikom i na zidu slika sv. Josipa, znak, da je crkvica njemu posvećena. To je sve, što je bilo katoličko ondje. Pače ovdje nema ni misijonara, tek dođe od vremena do vremena da obađe svoje stado. Sve ovo učini na mene žalostan utisak, kad sam pomišljao: zar da ovo djeluje na pogane i da ih osvjedoči, da je katolička vjera prava vjera!? A ipak je ova mala crkvica i taj mali križić usred poganskog bogatstva, slavna pobjeda nad poganstvom, izvojštena mnogim žestokim borbama i ustrajnošću. Kada će zasjati nad poganskim hramovima ovoga grada sveti križ? Za to treba još mnogo molitava i žrtava!

Poslije objeda pošli smo da razgledamo znamenitosti napose razne hramove, koji se ovdje nižu. Premda smo sve samo letimice pregledali, trebali smo puna dva sata, dok smo sve obašli. Kolikog li bogatstva i umjetnosti, što su ih kineski carevi kroz stoljeća ovdje nagomilali. Ovdje nam se pokazala sva veličina kineske kulture. Ovdje se može vidjeti, što Kinezi umiju! Do sada smo vidjeli Kineza tako rekuć samo u svakidašnjem trošnom odijelu, gdje se bori za dnevni krušac, ali ovdje smo ga vidjeli u svečanom ruhu, nakićena najvišom umjetnošću i bogatstvom. Samo je žalosno, da

je sve ovo u službi obožavanja jednog čovjeka. Obični su motivi carski zmaj i ptica feniks, neka vrst pauna.

Krovovi su svi žuti, to je carska boja, jer Konfucije znači veliki car u carstvu misli i znanja. U hramu sjedi u kamenu izrađen Konfucije u nadčovječjoj veličini, pred njim je poznati tronog za tamjan. Oko njega se nanizali žrtvenici i kipovi njegovih učeni-

Ćifu: grob Konfucijev.

ka. Prva 4 najglavnija dobiše najodličnije mjesto i to, s obje strane po dvojica, iza njih slijede dvanaestorica drugih, koji su njegovu nauku najbolje shvatili i protumačili i to sa svake strane po četvorica. Za ostalih 150 učenika su napravili posebne duge hodnike. Od ostalih hramova znatniji su onaj za njegovu suprugu i njegove roditelje. Između hramova stoje velike ciprese, u kojih se hladu odmaraju umorni hodočasnici i krijepe za svoj daleki put. — Na svemu tome leži neka tajna čežnja za nečim višim, za jednim učiteljem puta pravednosti, za jednim čovjekom, koji je u svemu ideal i koji može k sebi privući obične, smrtne i slabe ljude. Tako je ova čežnja kroz vjekove podigla ovog velikog učenjaka na ovu visinu, na kojoj se sada nalazi.

Kada li će taj narod naći pravi put, put k Isusu, koji je put istina i život? Do sada su tek preko 2 milijuna od ovih 400 milijuna našli put k Isusu.

Tko želi nešto velika učiniti za veću slavu Božju i spas neumrlih duša, taj neka se moli i žrtvuje za obraćenje Kine, jer predobije li se za katoličku Crkvu ovaj narod, koji sačinjava jednu trećinu cijelog pučanstva zemlje, prestat će nutarnji nemiri i vanjske opasnosti, a Kineski narod ne će se više klanjati i žrtvovati zlim dusima, nego pravom Bogu, gospodaru neba i zemlje i naći u Njemu svoj mir i spas.

† Polikarp Schmidt S. V. D.

Mučenička smrt jedne kršćanske općine za vrijeme boksera.

Godine 1900. bješnjeli su u Kini strašni bokserski nemiri upereni protiv kršćana i Evrope.

Evropskoj su javnosti bile poznate u glavnom strahote, što su se zbivale oko glavnog grada Pekinga. Ne smijemo zaboraviti, da je ta buna bila u pokrajini strašnija. Opsjedanje male kršćanske općine u Čely-u, smrt 1.800 kršćana i mučeništvo dvojice francuskih Isusovaca: Leona-Ignacija Mangina iz Lotaringije i Pavla Denna iz Lilla, dat će čitaocima bar nekakav pojam o grozotama te bune. Pred nama su pisma i bilješke dvojice otaca, koji su bili opkoljeni od boksera i zapisci misijonara, svjedoka tih događaja, od kojih neki još i sada žive.

*

Na carskoj cesti Peking-Nankin, 200 km južno od glavnoga grada, a 50 km udaljeno od Sienhiena, vidi se stari grad King-Ču, metropola budista i taoista. Slavan je taj grad po svome tornju od 13 katova, gdje vjernici štuju jedan zub Budin.

Davno je tome, što se u blizini toga mjesta, 6 km na zapad, smjestila obitelj Ču.

Novo selo, u kojem se nastanila, prozvalo se po ovoj obitelji i riječi, koja okružuje selo, Ču-Kia-Ho.

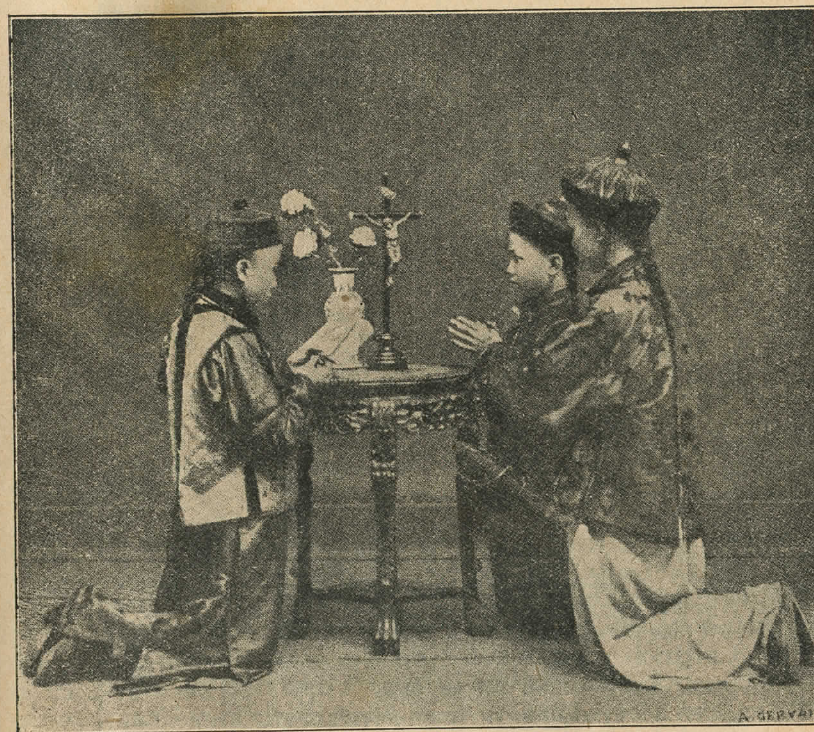
No obitelj Ču nije ostala sama, doskora se nasele u isto mjesto i Fan i Kie, a miješanje tih triju obitelji dade jaku seljačku rasu, smionu, željnu izvanrednih događaja, neustrašivu i buntovničku u najvećoj mjeri. Inače su ti ljudi bili dobra srca, pristupačni vjeri te su uživali plodove obećanja, koja su dana ljudima dobre volje.

Prvo svijetlo kršćanske vjere donijeli su im Isusovci iz Pekinga u 18. stoljeću. Naučili su moliti, dobili su i svoga katehistu, a napokon su tražili i krst. Nijesu se dali smesti velikim progonom kršćana u Kienlongu (1736.—1795.), te je sredinom stoljeća polovica Ču-Kia-Ho bila pokrštena. Pače to selo dalo je i jednog svećenika Crkvi.

U 19. stoljeću sačinjavali su kršćani u Ču-Kia-Ho ¾ pučanstva. Sagradili su si i crkvu. Bila je bez ukrasa, pokrivena sirkom, a visinom je nadilazila sve kolibe u golemoj ravnici. U času, gdje počinje naša pripovijest, Ču-Kia-Ho bio je sjedište upravitelja misije O. Ignacija Mangina, točka, gdje su se sastajali misijonari i kršćani čitavoga kraja.

*

1899. u septembru, glasoviti biskup u Pekingu, Msgr Favier u pratnji nekolicine Lazarista dođe u Sienhsien da posjeti oce Isusovce u jugozapadnom Čeli. Sastali se budući mučenici iz O-Y, oci Andlauer i Isore i oni iz Ču-Kia-Ho, Mangin i Denn. Za ugodnog sastanka stigne vijest iz Pekinga, da se Msgr Favier brzo vrati u glavni grad. Spremala se strašna bura: princ Toan pohvalio se pred caricom Tzeuhi, da će baciti u Istočno more sve »đavle sa Zapada«. Da mu uspije posao, uvrsti u carsku vojsku oduševljene pristaše »Pravde i Sloge«. Engleske novine nazvale su ih bokserima: »I-Ho-K' nan«, (»I» znači pravednost, »Ho« sloga, a »K' nan«

Male kineskinje mole za progonjenu Crkvu.

pesnica). Posve naravno, da će kršćanstvo biti ugroženo po tim zakletim neprijateljima svega, što je sveto. Msgr Favier ode odmah u Peking, a oci Isusovci raziđoše se svaki u svoj okrug.

Prvih pet mjeseci u god 1900. vatra je tinjala pod pepelom. Bokseri su bili sigurni, da će njihova djela ostati nekažnjena, zato dođu iz Šantonga u naš Čely. Osnovali su svoje klubove. Sastali bi se u veče u predvorju pagode, a predsjedao je sastanku »veliki brat« iz Šantonga. Žrtvovali su tamjan, da se u njima utjelovi duh, koji donosi neranjivost. Pod vodstvom »velikoga brata« izvodili su vježbe stare kineske gimnastike, što se nazivalo »igranje pesnicama«, Čoa K' nan. Sama ta igra po sebi je nedužna, no često se u nju umiješalo i praznovjerje. I kršćani su voljeli tu igru, jer se sastojala u velikoj okretnosti i silnoj raznolikosti kretnja: dva mladića skinuvši odijelo, koje bi im smetalo, razmaknuli bi se, omjerili se pogledom, plumps, čuješ pljesak ruku, nasrnu bijesno jedan prema drugome, no jedva se dotaknu, ugnuvši se i izmjenivši mjesta udalje se, opišu četvrtinu kruga i nanovo se zalete jedan prema drugome. U samoj toj igri nije bilo ništa pogibeljno ni u kojem pogledu.

No u 1.900. stvar je krenula drugim pravcem. Za »velikoga brata« često su izabrali vrača, koji je širio praznovjerje po našim selima. Ovaj bi na sastancima boksera, dok su se odmarali od svoje igre, sipao otrov mržnje prema strancima i u srce glumaca i u srce gledalaca. Uvjeravao je mlade ljude, da će biti neranjivi u »svetom ratu« protiv kršćana i da im je osigurana pobjeda. Naši mladi Čelijci izlazili su s tih noćnih sastanaka pijani od mržnje na kršćane i kao začarani od »velikoga brata«. Njegovoj se moći nijesu mogli oteti. Naši oci i kršćani počeli su uviđati, da se sve priprema za buduće strahote.

*

U svibnju se kršćani počeše spremati da se zakonitim putem brane. Velike se kršćanske općine opkoliše utvrdama, kamo su smjestili i oružje. Ovamo su se zaklonili bjegunci iz malih općina, koje su bile preslabe, da se same brane. Siromašni seljaci upregli su kola i metnuli na njih svu svoju imovinu, žito, oruđe i odijelo. Žene i djeca posjedali su na tu hrpu i ostavivši rođenu kuću zaputili se prema utvrdama. U tim teškim danima misijonari su preuzeli veliku brigu i odgovornost za te bijednike. Misijonar je imao u rukama tri vlasti: svjetovnu, vojničku i duhovnu. Na njemu je bilo, da smjesti iseljenike, da dijeli živež, morao je rješavati sporove, stišavati nenadani strah, organizirati obranu: bio je u isti mah načelnik, sudac, vojskovođa i svećenik.

Ču-Kia-Ho, kršćansko središte u Kingčeu, bio je utvrda prvoga reda. O. Mangin, upravitelj, vršio je, kako je najbolje mogao svoje mnogobrojne dužnosti, kad se najednom raširi vijest o krvoproliću u U-Y, 20 km sjeverozapadno od Ču-Kia-Ho: oce Andlanera i Isore sasjekli su bokseri kod oltara.

Taj udarac bio je početak strahota. Bokseri se podigli sa

svih strana i stali plijeniti sela i ubijati vjernike. Otac Mangin ostavio nam je pisma i bilješke napisane u to vrijeme. Upravljeni su na njegove poglavare, koji su bili opkoljeni u rezidenciji u Sienhsienu. Rečenice su nepravilne, riječi isprekidane, sadržaj pruža potankosti o opsjedanju i o brigama, o žrtvi, kojom predaje Bogu svoj život ovaj budući mučenik. Ima tu mnogo kineskih izraza, nepoznatih imena, pa ih nije tako lako pročitati. Iznijet ćemo samo nekoliko rečenica:

»20. juna, 3½ ujutro. — Fiat! Neka bude volja Božja! Došao je jedan katehista iz U-Y i najavio umorstvo otaca: Andlanera i Isorea. Juče oko 3 sata poslije podne zapaljen je Tangli (rezidencija). Što će biti od nas?...

Split: jedna od pet misijskih sekcija u sjemeništu.

24. juna. Glave naših dvojice mučenika još su uvijek obješene na gradskim vratima u U-Y. Mandarin je dao zazidati vrata od kapele, gdje se nalaze lješine, no mogu se vidjeti kroz prozor.

26. juna. Mi još čekamo. Mislim, da bi se mogli spasiti samo čudom i da imamo samo još nekoliko dana. Imamo poprilici 150 ljudi i 100 pušaka. Kršćani su dosada bili hrabri i puni pouzdanja, no hoće li to raspoloženje ostati pred navalom, ne znam. Ovdje kao i u rezidenciji u Sienshienu svi smo izloženi smrti; no ne će nam se dogoditi ništa, što Bog ne bi htio.

7. jula ujutro. To je posljednje pismo prije posvemašnje opsade. »Mučenici se množe, nadajmo se, da će ublažiti srdžbu Božju.

U Ku-č' engu mandarin je nagovarao kršćane, da potpišu »Toei-Kiao«, odmetnuće od vjere. Njegova je namjera čovjekoljublje; ali koliko će biti odmetnika?*)

Prekinuo sam pisanje, jer su mi došli najaviti pljačkanje i razaranje grada Ku-č' enga; to je početak!... Fiat! Neka bude, što Bog dade! Presveto Srce Isusovo može nas spasiti kao i pripustiti da nas pogube; neka sve bude Njemu na slavu!

Zahvaljujem presvijetlome g. biskupu na očinskom blagoslovu; hvala na molitvama subraće! U sjedinjenju u molitvama. Ignacije«.

Međutim se četa boksera umnožila. Plijenili su i palili kršćanska sela u okolici. Silna svjetina nagrnula je prema Ču-Kia-Ho. Za 10 dana broj je stanovnika iznosio 3.000.

Otac Mangin sve primi običajnom svojom blagosti; jedne smjesti kod kršćana, druge u kuće napuštene od pogana, jednu obitelj u pokrajne prostorije crkve, drugu u koji kut tvrđave. Od množine djece, kola i životinja, zapeo je promet. Otac Mangin je u neprilici, jer nema mjesta u utvrdi. Brzo se dosjeti, da se dade i tome pomoći. Dade srušiti jedan zid od utvrde, te naloži, da se sagradi dalje, da se poveća prostor u utvrdi. Prihvate se posla i 14. jula uvečer utvrda je bila dosta velika, da primi pod svoje okrilje sve kršćane, kojigod su tražili zaštitu pred bokserima. Oci Mangin i Denn bez prestanka su ispovijedali cijelo to mnoštvo, crkva je bila puna. Svakog jutra prije mise otac bi sokolio vjernike, da ustraju do konca. Zatim bi muškarci otišli na zidove, da izmijene one, koji su imali noćnu stražu.

14. jula prilike su bile povoljne: opkopi i jarci bili su svršeni, a utvrda sama bila je obogaćena obilnom zalihom puščanog praha. Branitelji nijesu imali nijednoga topa, a pušaka, većinom starih, bilo je tek oko 150, no ni bokseri nijesu bili bolje naoružani.

Bila je nedjelja 15. jula 1900. Kršćani su htjeli da se odmore prije velike bitke, za koju su bili stalni, da će im donijeti pobjedu.

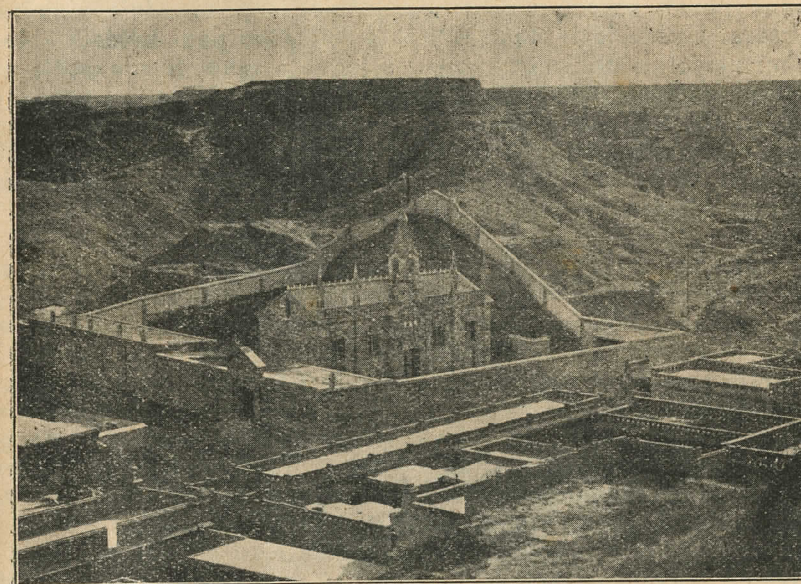
No nije trebalo dugo čekati. Oblak prašine dizao se u ravnici. U tvrđi zaori bubanj »tam-tam«, ljudi priskaču zidovima, a žene idu u crkvu. Domala navale bokseri. Bitka je bila žestoka i dugo je trajala, malo je manjkalo, te bi tvrđa nastradala. Više je kršćana na zidovima poginulo.

16. jula bokseri iznova navale. Kršćani su ih hrabro odbili, dapače natjerali su ih u bijeg i gonili sve do njihova gnijezda Lu-Kia-Čoanga. Premda je ovaj bio utvrđen, nije mogao odoljeti kršćanima; oni osvojiše tvrđu i oteše im jedini top, što je bio unutra. Neopisivo je bilo veselje, kad su se naši kao pobjednici vratili u svoju utvrdu vukući sa sobom znak svoje pobjede.

*) Hvala Bogu, crne slutnje nijesu se ispunile, jer je bilo mnogo više mučenika, nego li odmetnika. »Toei-Kiao, odbaciti religiju«, kineski je izraz. Ovaj postupak mandarinna novi je dokaz, da su mučenici zaglavili od onih, koji su mrzili vjeru.

Bokseri nijesu mogli oprostiti toliku drskost šačice kršćana. Trebala im je pomoć, osobito topova, da se osvete. Tih dana prolazila je carska vojska cestom Nankin—Peking. Dolazila je sa »Plave Rijeke«, a pozvala ju carica, da zaustavi evropsku i japansku vojsku, koja je pošla na Peking.

Kad bi bokseri mogli dobiti carsku pomoć samo za jedan dan, Ču-Kia-Ho bi bio doskora hrpa pepela. Zapovjednik carskih četa bio je sklon bokserima. Bio je to znameniti general Li-Ping-Heng, nekadašnji upravitelj Šantonga. Čim je stigao u King-Čeu, poglavice boksera pozdrave ga i upozore na Ču-Kia-Ho kao buntovničko gnijezdo, te ga zamole za nekoliko odjela vojske, da očiste taj kraj od nemirnih duhova. Veliki taj čovjek pokazao se vrlo sklonim, no kako se žurio u Peking, povjeri riješenje te stvari jednome od svojih pomoćnika, a sam nastavi put u prijestolnicu.

Kina: Crkva o. Horvata na misijskoj postaja Jan-čhuen.

General Č'en, koji je bio na čelu zaostale vojske, imao je 2000 ljudi naoružanih novim puškama i opskrbljenih sa nekoliko Kruppovih topova, no ni on nije htio da se zaustavlja. 17. jula ujutro njegova vojska krenu prema sjeveru. Kršćani su bili spašeni.

Bokseri učine zadnji pokušaj: nagovore mandarina iz King-Ču, i on pošalje hitno pismo generalu. Sadržaj mu je ovaj: »Umoljava se, da se umiri kraj, koji je žrtva neprestanih nemira, što ih dižu buntovnici iz Ču-Kia-Ho. Čestiti ljudi su plijen njihovih nedjela. Umoljava se general, neka uništi to buntovničko gnijezdo koje podržaju Evropljani!«

General nije mogao uskratiti odgovora mandarinu. Na ličnom sastanku ovaj ustvrdi, da imade čitav svežanj optužba protiv »đavola sa Zapada«. Konačno se general Č'en dade sklonuti, i povede svoju četu na Ču-Kia-Ho u nadi, da će obračunati s kršćanima istoga dana.

Oko podne pojavi se redovita vojska naoružana sa 2.000 pušaka, što su blještile na suncu. Ususret su im dotrčali bokseri s mačevima i kopljima. Doskora su okružili utvrdu.

U času, kad najaviše dolazak vojske, oci Mangin i Denn sjedili su za ručkom. Ostave ručak i potrče prema utvrdi sa kršćanima. O Mangin se popne na crkveni krov. Kad je sišao, bio je vrlo potišten, prestao je izdavati naredbe te se posve dao na dušobrižnički rad, koji je bio silan.

Kršćani su se nadali, da nije sve izgubljeno. Čitavo poslijepodne pucali su na neprijatelja; odbiše sve napadaje vojnika i boksera. Uveče je tvrđava čvrsto stajala. No neki kršćani sluteći kobni svršetak pobjegnu, jer su s jedne strane utvrde protivnici pošli na počinak. Predlože i ocima neka bježe, da će ih ispratiti do Sienhsiena. Ali oci ni da čuju: »Kako da ostavimo tolike starce, žene, djecu same, bez ikakve utjehe!« Mnoge je dirnula tolika plemenitost, te su rado ostali, da dijele mučeničku smrt namijenjenu vjernim dušama.

*

18. jula u srijedu ujutro započne pucnjava. No vojnici nijesu dobro smjestili topova, te su taneta padala s druge strane sela pa i u sam tabor boksera. Čitavi dan poticali su bokseri čete na navalu. Na veče su bili na istom mjestu, gdje i dan prije. Kršćani su se hrabro opirali, kad se najednom dogodi teška nesreća. Njihov glavni vođa Ču htjede da sam upravi top otet bokserima, i u času, kad je ispalio, nagli mu uzmak stroja raznese grudi. O. Mangin priskoči, da mu podijeli zadnju pomast. Nakon kratkog vremena utvrda izgubi zadnju nadu u pobjedu. Vojnicima je pošlo za rukom da zgodno namjeste topove, koji su udarali na utvrdu i kuće. U sumračje obuze silan strah naše Kineze. Kao dan prije i sada je pobjeglo nekoliko desetaka kršćana. 19. jula nasta nova topovska paljba. Jedno tane prodre u sobu O. Denna, drugo probije zid crkveni, nekoliko kuća bude oštećeno. Tvrđava je i dalje čvrsto stajala. U večer istoga dana bokseri su bili na starome mjestu. Bedem nije bio visok, a ni jarak dubok pa ipak su mnogo stradali od udaraca branitelja. U zoru stali su smišljati konačno sredstvo, kojim će pobijediti: kola za navalu.

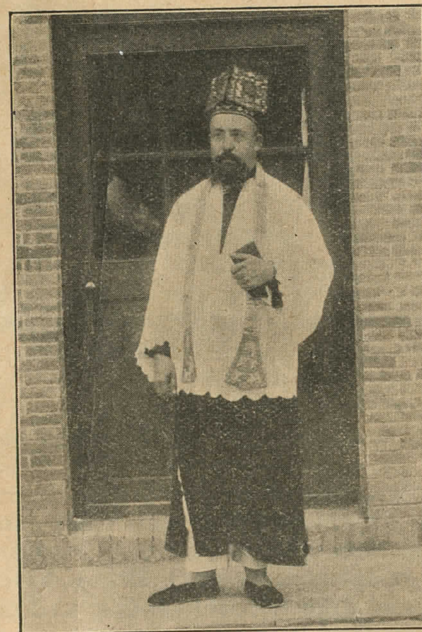
*

Izaberu šest velikih seljačkih kola, te pomoću greda načine na njima neku vrst tornjeva, koji su visinom bili jednaki bedemima. Radili su cijelu noć, i u zoru bilo je spremno šest pomičnih kula.

U petak 20. jula od 4 sata ujutro stali su navaljivati; vojnici naoružani puškama uspeše se na kola, koja su vukli bokseri, a s jedne i druge strane imali su naoružanu pratnju. Tih 6 kola pođu prema sjevernoj i istočnoj strani bedema. Vojnici su bacali sa visine tornjeva kutije puščanoga praha, koji se rasprskao i ubijao branitelje utvrde. Opirali su se 3 sata. Utvrda se punila mrtvima. Koji su preostali živi, provale iz utvrde te bježi. Neprijatelji se iznenadiše tim bijegom. Brzo se snađu te se stanu penjati na bedeme. I Ču-Kia-Ho bio je zauzet!...

*

Kako su se začudili, kad su s nutarnje strane zida opazili druge vojnike, gdje se penju na bedem! Bili su obučeni u bijelu haljinu, s rupcem na glavi, lice im nagareno od ugljena, a u rukama noževi i kosirići. Vitlajući noževima, strašna pogleda, užasno vičući navališe na neprijatelja. No kad se bokseri približiše i prepoznaše crte lica i boju glasa, udariše u smijeh i navališe; ovi strašni vojnici bijahu žene.

O. Vlado Horvat, Franjevac, misijonar u Kini. Na glavi ima kinesku kapu.

U Kini je za ženu ropstvo strašnije nego li sama smrt. U Ču-Kia-Ho sklonile su se djevice-katehistkinje te su voljele smrt nego biti prepuštene najgorem zlostavljanju boksera.

U početku opsjedanja bile su u sirotištu pod upravom svoje učiteljice Paule Wang. 20. jula oko 6 sati ujutro, kad je već bilo

junačku smrt. Preobukle su se u muškarce, namazale tintom lice, razdijelile kuhinjske noževe i kosiriće te tako opremljene čekahu smrt moleći strelovite molitve.

Paula je pratila bitku sa bedema; kad su branitelji izjavili, da će bedem napustiti, izađe iz sirotišta četa djevica te pođe da ih zamijeni. Našle su se nasuprot bokserima, koji ih poubijaše.

Pobjednici očistivši bedem pođu u selo, ubijajući ljude, žene i djecu, što su ih sretali na ulicama. Neke su poštedjeli, da ih mogu prodati.

20. jula ujutro, poslije noći strašnih napora, dva Oca bila su bez sila, slomljeni od uzbuđenja, mučeni silnom žeđom. Ranom zorom izmolili su jutarnju molitvu sa svijetom, koji je tražio pomoći u crkvi, saslušali su i nekoliko ispovijedi, no nije bilo ni sv. mise ni sv. pričesti. Svi su čekali smrt... oslobođenje.

Dva svećenika htjela su umrijeti usred svojih ovčica; katehisti donesu dva naslonjača te ih smjeste na stepenicu oltara; misijonari obuku rokete i sjednu na naslonjače okrenuti prema vjernicima, otac Denn sa strane evanđelja, a otac Mangin sa strane epistole. Katehisti su se poredali oko njih, bacili se na koljena i uprli pogled na križ. U lađi je klečao svijet, većinom žene, a bilo je i djece; u svemu je bilo oko 1.000 osoba. Čekali su i molili.

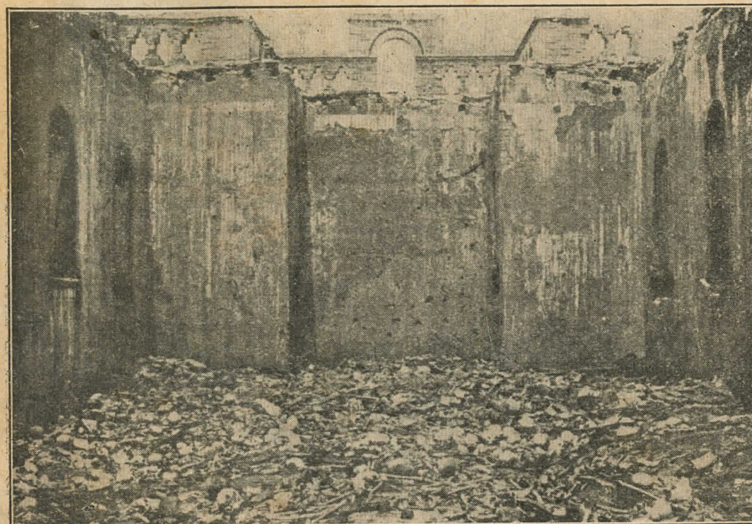
Međutim su se bokseri uspeli na bedem. Mnoštvo pobjeđenih i pobjednika upravi korake prema crkvi. To je bilo zadnje utočište kršćana, jedina netaknuta utvrda već zauzetoga grada. Nije se moglo u crkvu, zato se valjalo smjestiti u dvoriztu. Nekoliko hrabrih mladića naoružanih puškama čuvali su vrata; drugi su se uspeli na krov te pucali na boksere. Ovi se nijesu usudili približiti se, već su se uspeli na krovove susjednih kuća i nastavili sa pucanjem na kršćane. Žene začuvši puške stanu bježati po crkvi i tražiti vrata, kuda bi mogle izaći. O. Mangin ih brzo umiri blagim riječima: »Ostanite na mjestu! Još malo i svi ćemo biti u raju!«

Poslije jednoga sata bila je izgubljena svaka nada. Nije drugo preostalo, nego se spremiti na smrt. Hrabri borci pođu u crkvu, da tamo uz svoje žene i djecu dočekaju čas, kad će primiti nagradu za svoju hrabrost. Oko 9 sati bokseri uđu u dvorište. Crkvena su vrata širom otvorena. Približe se: vide oltar sa pozlaćenim svetohraništem, sjajni križ, svijećnjake od mjedi; pred oltarom dva svećenika Evropejca s velikom bradom, mirno sjede u naslonjačima, a pred križem je ostali kršćanski svijet. Barbari su se jedan čas začudili, a kad su vidjeli, da se svako opiranje svršilo, stanu pucati u masu dajući oduška svome bijesu. Izdišući padale su žrtve. Nasta strašna gužva i zabuna. U tim mladićima, ženama i djevicama budio se nagon za životom. Pošto su osjećali blizu smrt, nijesu htjeli umrijeti, htjeli su bježati, kad je svaki bijeg bio nemoguć. Trebalo je posebne milosti Božje, da se u njihove duše vrati mir. O. Denn ustane i snažnim glasom započne »Confiteor: Ispovjedam se«. Na njegov se glas čitava kršćanska općina

sigurno, da će bokseri pobijediti, počele su one da se spremaju na pridruži zajedničkoj molitvi. Iza pokajanja slijedio je čin odrešenja. Kad su utihnuli svi glasovi, O. Mangin, stojeći sred pucanja pušaka podijeli općenito odrešenje.

*

Crkva se napunila dimom, neprijatelji su gađali na sreću Žena upravitelja Ču htjela je da zaštiti svojim tijelom O. Mangina, kad jedno tane obori tu hrabru ženu. I O. Mangin bi pogođen. Pade na pod, a katehisti mu pomognu, da klekne na stepenicu

Kina: kosti katolika, što su bili ustrijeljeni u crkvi. Nakon smrti ostala su tjelesa dulje vremena u porušenoj crkvi. Kad su nastala mirnija vremena, kosti su bile sahranjene u 57 lijesova.

oltara naprama križu. O. Denn je bio također pogođen, no on sam ustane i klekne pokraj svog starješine. I tako na onome svetom mjestu, gdje su obojica često prinijela Gospodu nekrvnu žrtvu, čekaju na koljenima čas, kad će mu prinijeti žrtvu svoga života.

Oko 11 sati strop se od sirka zapali. Gusti dim gušio je one, koji su još preostali na životu. Neki su otvorili prozore sakristije te su jedan po jedan izlazili na polje. Bilo je nažalost nekoliko otpada od vjere. Ovi su vikali skačući kroz prozor »Pei-Kiao« t. j. okrećem leđa vjeri. Svi su bili pošteđeni. Ostale su bokseri poubijali. Među onom pedesetoricom, koje su odveli sa sobom u Lukiačoang bijaše neki mladić od kojih 15 godina. General Čenn opazivši njegovo lijepo lice stane ga nagovarati:

— Odmetni se, i ja ću te spasiti.
— Ne, to ne ću nikada učiniti.
— Kaži samo jednu riječ i ja ti poklanjam život.
— Ne ću!

— Pričini se samo, kao da se hoćeš odreći kršćanstva, inače ću te ubiti.

Dugo je trajalo to nagovaranje, i napokon general pusti toga mladića, no naloži jednom vojniku, da mu odrubi glavu.

Jedan bokser uhvatio dvije djevice, stavio ih u mala kolica te ih vozio prema Kingčeu. Nakanio ih prodati. Ove se bace iz kola, a bokser ih u srditosti ubije. Ostale su djevice zauvijek.

21. jula, sjutradan iza pokolja, redovita vojska pođe prema Pekingu. Vidjeli su ih sa svojih bedema misijonari i kršćani opsjednuti u središnjoj rezidenciji blizu Sienhsiena. Čudnovato! Ti poganski vojnici nosili su o vratu medaljice, krunice i škapulare, što su ih skinuli svojim žrtvama u Ču-Kia-Ho misleći da će im ti predmeti dati nešto od hrabrosti kršćana.

Bokseri su posve uništili pobijeđeno selo. Tražili su bajoslovno blago misijonara i zbog toga mučili katehistu O. Mangina. Na mnogim mjestima dizali su lješine i kopali pod njima, ne bi li našli kakovih dragocjenosti. No taj im posao bijaše uzaludan. Poradi toga potraživanja nemoguće je dokazati istovjetnosti tjelesa dvojice svećenika.

Ne našavši ništa bokseri se raziđoše; ostavili su Ču-Kia-Ho, koji je postao sa 1800 lješina grad mrtvih. Izgladnjeli psi obilazili su danju oko mrtvih tjelesa, u noći pak došuljali bi se razbojnici u crkvu, da otmu mučenicima još zadnje komade odijela i da poskidaju ženama nakit neznatne vrijednosti, što im je bio preostao.

Prošla su 3 mjeseca od tog žalosnog pokolja, a nitko nije ni slutio, da će iz tog grada mrtvih uskrsnuti kršćansko selo.

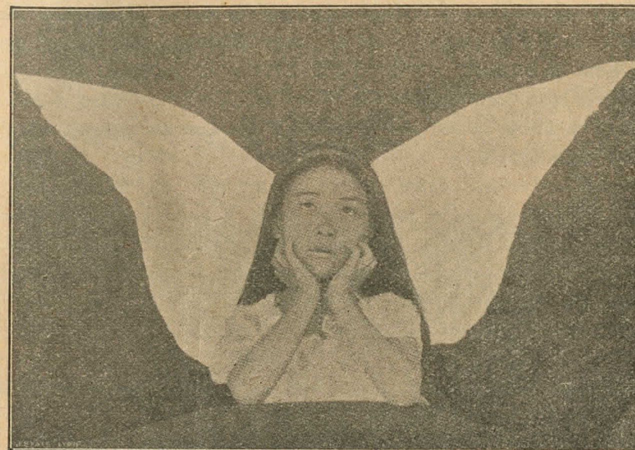
Jedne lijepe noći u oktobru 1.900. pretraživalo je opet nekoliko lopova crkvu. Najednom u uglu porušena zida zasja vatra, a razbojnik pade mrtav. Pogani su sada razumjeli, da kršćanska općina nije posve uništena. I zbilja sjutradan su bila otkrivena dva mladića od 20—25 godina, kršćani iz Ču-Kia-Ho. Dali su bez ikakvog oklijevanja, da ih vode mandarinu u King-Čen. Prije 3 godine bili su primljeni u carsku vojsku.

Neustrašivo su progovorili mandarinu: »Poštovani gospodine! Mi smo redovni vojnici carske vojske, vojevali smo najprije protiv razbojnika mongolske fronte, zatim protiv evropskih četa, koje su išle na Peking. Sada, kad se vratismo u svoj kraj, pošto smo izvršili svoju dužnost, nalazimo naše selo uništeno po tvojim bokserima«.

Što su više ta dvojica govorili, to im se mandarin pokazivao sklonijim. Upravo je stiglo francesko odjelenje pukovnika Arlabossa u Sienshien. Mandarinu je bilo vrlo neugodno, što je dopustio, pače izazivao smrt 1.800 kršćana. Htio je da popravi svoje nedjelo, zato podijeli ovim mladićima sva prava nad zemljom kršćana.

Taj postupak mandarinov ulio je velike nade kršćanima. Svi, koji su preostali na životu, sastali su se; bilo ih je u svemu 18, sami mladići u punoj snazi. Bili su to sinovi siromašnih roditelja, koji

su se iselili prije bokserstva, da si zasluže potrebito za život. Nekoliko mjeseci živjeli su u mjestima između Pekinga i Tientsina. Vrativši se kućama svojim postali su bogati, jer im je pripalo zemljište od trideset uništenih obitelji. U Kini naime bogatstvo sastoji u velikom posjedu zemljišta. I tako tih 18 junaka osniva novi Ču-Kia-Ho.

Anđeo Kine. (izradio jedan Kinez.)

Danas selo broji 170 kršćana, a pokrajina King-Čen, koja je imala poslije boksera 1.100 kršćana, ima 5.300 vjernika. Iz ruševina nekadanje crkve diže se nova, veličanstvena, mnogo ljepša od prijašnje; u njoj počiva naših 1.800 mučenika u ogromnoj grobnici načinjenoj ispod velike lađe. Pogrebnoj svečanosti pribivalo je šest mandarina, koji su htjeli svojom nazočnošću popraviti nepravde nanesene kršćanima. Uspomena na velike mučenike bit će trajna. Svake godine slavi se njihov spomen na 20. jula svečanom službom Božjom, a i svi vjernici pričeste se na taj dan.

Da li je to dostatno, što su imena naših hrabrih borilaca zapisana zlatnim slovima u novoj crkvi? Gospodin neka dade, te se naskoro ispune Njegove osnove, da se Njegova čast poveća obraćenjem novih poganskih općina!

P. Petar Ksaver Mertens D. I.

KAKO MOŽEMO BITI MISIJONARI DOMA?

Najkorisniji i najodličniji način misijskog rada je molitva. Misijonar treba puno pomoći Božje u teškom radu. Isprosimo mu je molitvom! Žrtve, koje prikazujemo za misije, imaju istu moć. Misije su duhovna banka, koja najviše nosi i dušama i nama samima. Misijonari trebaju i materijalne pomoći.

Kako ćemo s markama?

Baš sam odložio svoj svećenički časoslov i svršavao zaključnu molitvu, kad netko pokuca na vrata moje sobe.

— Naprijed!

Otvoriše se vrata, a s njih zasja ko pun mjesec lice dječaka. S očiju mu odsijevaše zadovoljstvo i radost... U ruci je držao svežnjić. To je moj misijonar, duša đačke misijske sekcije, inače gimnazijalčić četvrtog razreda; uzoran u svakom pogledu.

— Hvaljen Isus, velečasni!

— Uvijek hvaljen, Ivica! Što je veselo? Ti zacijelo opet nosiš nešto, što će obradovati male crnce.

— Pogodili ste, velečasni. Izvolite primiti za misije ovaj paketić maraka, što ih je sabrala naša misijska sekcija u zadnja dva mjeseca. Ima ih preko 20 hiljada. Očistili smo ih od suvišna papira, poredali po vrstama i povezali u snopiće što ide skupa, da se vi ne morate mučiti. Među njjima ima krasnih bosanskih, osobito predratnih od 20, 30, 40, 45... ima ih i sva sila pretiskanih iz vremena sloma, mnogo ih je starijih jugoslavenskih, koje ne kolaju više.

Dok je dječak hvalio svoju robu, vadio je iz kutije cijele serije u snopiće naslaganih maraka i nizao ih po stolu.

— Tako valja Ivice! Dobro si učinio, što si ih očistio i razredio. Markama će naša misijska sekcija iskazati lijepih usluga misijonaru. Veliko je to blago, kojega ne znamo dosta cijeniti. Čuj, kako cijene u stranom svijetu naše marke. Pripovijedao sam vam na misijskom sijelu, da sam poslao u Belgiju marke, što ste ih prije dva tri mjeseca sabrali. Uputio sam ih o. J., prokuratoru bengalske misije, da ih dade prodati u Bruxellesu đacima tamošnje isusovačke gimnazije, koja broji oko 1100 đaka. I evo što mi on piše:

»... Vaše sam jugoslavenske marke pretvorio u zlato, donijele su misijama 650 franaka. Đacima se izvanredno sviđaju i otišle su ko na jagmu, osobito one iz Bosne i Hercegovine. Bit ću Vam od srca zahvalan za svaku novu pošiljku, jer time misije mnogo dobivaju. Molim Vas zahvalite posebice svojim malim prijateljima misija i recite im, da time iskazuju misijama ne malih usluga. Neka ne sustaju!...«

— To je krasno! uzdahnu Ivica.

— Zar ne?

— Joj, velečasni, kako bi to lijepo bilo, kad biste taj list dali pročitati na novom sijelu, da svi drugovi čuju, to će sve oduševiti.

— Svakako ćemo to učiniti. To će upaliti!

— Nego, velečasni, još mi se jedna misao vrze po glavi. Moji drugovi i mnoge osobe po gradu imaju pune albume stranih maraka i za skupe ih novce kupuju od trgovaca. Zar nam ne bi misijske sekcije u drugim državama mogle slati u zamjenu svoje marke? Mi bismo ih prodavali sabiračima i ljubiteljima maraka.

— I na to sam mislio. Poznam nastavnika u jednom našem zavodu, koji stalno dobiva u zamjenu iz inozemstva marke i prodaje ih đacima, a novac daje misijama. A znam i jednog franceskog Isusovca, koji ovako dobiva i šalje svake godine po koju tisuću franaka nekadašnjim đacima, koji su sada misijonari na Madagaskaru.

U ostalom nije to jedini način, kako se dadu marke upotrijebiti. Mogu se slati i izravno misijonaru. Poznam par misijonara, koji daju marke svojim dobrotvorima i tako podržavaju prjateljstvo i nadu za nove milodare. Jedan stari misijonar u Kalkuti dobiva iz Evrope toliko maraka, da se može potpuno izdržavati novcem, što ga za njih dobije. Jedna mu gospojica iz Belgije šalje svakog tjedna po kuvertu maraka, a on ih proda u Kalkuti za skupe novce, jer se tamo marke vrlo dobro plaćaju.

— Iz toga se vidi, velečasni, kolika šteta, da mnoge naše mis. sekcije nemaju veza s misijonarima. Koliko bi se dalo više dobra učiniti.

— Dušo draga, to je lahko pomoći. Neka šalju marke uredništvu »Katoličkih Misija« u Zagreb, Palmotićeva ul. 33, ovo je u poznanstvu i vezama s cijelim svijetom.

Rim: Ulaz u misijski muzej.

— Velečasni, imam još nešto. Nedavno je predlagao jedan drug, da marke prodamo trgovcu. Što više i pitao je trgovca, a ovaj se pokazao vrlo veselim i spremnim, da će ih kupiti. Što vi velečasni mislite o tom?

— Nipošto! Trgovci često ne plaćaju niti četvrtinu prave vrijednosti. Poznam gospodina, koji je nudio trgovcu u Bruxellesu naše marke na prodaju, a ovaj mu davao za kilogram maraka 3 franka, što nije iznosilo ni deset dinara. To je pravo ruglo. Marke bi u tom slučaju izgubile toliko vrijednosti, a korist bi misijama bila tako malena, da se ne bi isplatilo ni sakupljati ih. Naše marke vani mnogo traže i cijene, te ih moramo dobro prodati i upotrijebi-

ti, čega nažalost mnogi ne umiju. Kod sabiranja je maraka najvažnije, da ih dobro prodamo. Jesmo li se razumjeli?

— Jesmo, velečasni. Nego još imam jednu sitnicu. Među markama sam našao jednu, koja ima tiskarsku pogrešku, evo je ovdje izvolite, da li ona što vrijedi?

— Dobro si učinio, što si je odlučio od ostalih, jer ona ima mnogo veću vrijednost nego li njezine drugarice. Ovdje pogreška nije zla za nas i skupo se plaća. Isto vrijedi za sve marke, koje imaju na sebi štogod izvanredno bilo u tisku, bilo u broju zubaca.

— Imaš li još štogod?

— To je sve, velečasni. Hvala vam lijepa na pouci, koju ste mi dali. Mnogo će mi to koristiti.

— Tako Ivica! Budi i nadalje dobar i revan i Bog će blagosloviti tvoj mali rad! Ne zaboravi molitve! Glavno je u misijskom radu, da se molimo, da se puno molimo za misije. Živio! s Bogom! T. M.

JAVANSKA UMJETNOST: PRESVETO TROJSTVO.

Djelo je izradio Dr Schmutzer iz Buitenrog-a na Javi. Ono je remek djelo bogoslovskog izražaja. Bog Sin je s desne Oca, Duh Sveti u sredini, što nas podsjeća, da je Bog Ljubav. Svaka osoba drži svoj karakteristični znak u ruci. Jedinstvo naravi i djelovanja izraženo je u gornjim narukvicama, koje spajaju dvije ruke susjednih osoba; i odijelo je povezano. Tri aureole oko glave povezane su u pupoljku lotova struka. Smjer pupoljaka označuje postanak osoba. Aureole, koje nose simbole porijetla, okružene su jednom velikom aureolom, koja označuje Božanstvo.

Veseli kutić.

Pita misijonar crnca: »Zašto si stvoren na svijetu?« - »To je stvar Stvoritelja, on to znade«, glasio je odgovor.

»Koja sila tjera parobrod?« upitaše Kongoleza. - »Um Evropejčev«, ogovori ovaj.

Tajna gladi.

»Jesi li se najeo?« pitali crnca. Odgovor je bio: »Glad je divlja mačka, koja je vrlo žilava. Tko nju može ubiti?«

Što je munja?

Evropejac pitao afričkoga crnca, da mu kaže, što je munja. »Što bi bila drugo nego li vodena zmija, koja se uzverala preko duge na nebo, pa se odozgo baca, da nas proguta«.

Mala zabuna.

Jedan belgijski misijonar davao mladeži iz munda plemena u Bengaliji duhovne vježbe. Misijonar je morao dobro paziti kod izgovora nekih glasova, jer se dosta istih slova izgovara na različit način. Tako njihov jezik ima tri r, koji se različito izgovaraju, izgovoriš li samo malo nakrivo, izaći će sasvim drugi smisao. Kod jedne propovijedi izgovori dotični misijonar r nakrivo i mjesto »draga mladeži« izađe »stari volovi, koji se jedva vuku«. Plod je propovijedi bio, da su se mladići među sobom nazivali »stari volovi«, a djevojke »stare krave«.

Drugi misijonar pripovijedao djeci, da se njihov biskup vraća iz Evrope i da će na moru ostati tri tjedna. U pripovijedanju dodao je jedno »ag« suviše: mjesto samundar rekao je agsamundar i tako je mjesto »mora« izašlo »vatreno more«. Tako je biskup morao tri tjedna pribivati u paklu.

Sretno se izvukao.

Na jednom od salamonskih otoka uhvatili ljudožderi misijonara i htjeli ga pojesti. Misijonar ih odgovarao, da ne čine toga: »Ja sam neprobavljiv«, reče im. Kao dokaz odreže komad noge, imao je naime drvenu nogu. Kušaju divljaci tu čudnu nogu, i nikako im ne ide u tek. Napokon ga pustiše u miru.

Dobar lijek.

Neki Nijemac profesor zemljopisa sastao se u jednome brazilskom gradu s nekim doktorom Talijanom, koga je poznavao iz Evrope. Doktor je bio vrlo dobar, dok je profesor bio škrčina.

Stoga se je ovaj svaki dan našao kod doktora o podne te je ostao na objedu. Liječnik nije znao, kako bi se riješio nepovoljna gosta.

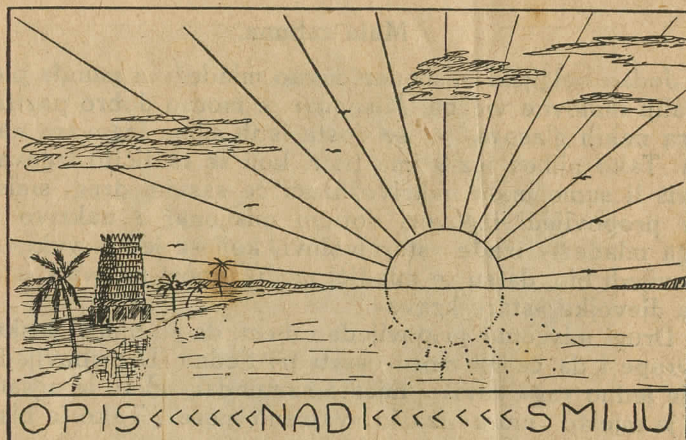
Jednoga dana evo našega geografa baš u vrijeme doručka. Bio je i ovaj put gostom. Toga jutra bio je sav zanesen za jedno novo iznašašće jednoga new-yorškog profesora, koji je točno proračunao, kad bi jednu životinju bacili s mjeseca, došla bi na zemlju za 12 godina.

Domišljati doktor primijeti zlobno: »Ta je teorija kriva. Kad bi vas bacili s mjeseca u jedanaest sati i po, ja sam siguran, da biste bili kod mene o podne na ručku«.

Profesor se nije više vratio.

Zagonetke.

Zagonetan natpis (P. G.)

Zagonetna rečenica (Vj. L.)

Lim — ona — da

Odgonetni, tko se osobito zagrijava za misije!

* * *

Ako si našao riješenje, javi to uredništvu »Katolički Misija« Zagreb I. pp. 147. Nekoliko odgonetača pretplatnika Misijskoga kalendara dobit će nagrade.

Važniji sajmovi u Hrvatskoj i Slavoniji.*)

Andrijevci, 5. svib. 28. kolovoza. — **Andrijaševci,** 27., 28. i 29. stud. marveni, a 15. kol. i 30. stud. robeni. — **Babina greda,** 21. trav. i 7. kol. marveni, 23. trav. i 10. kol. robeni, 24. lip., 15. stud. — **Badljevina,** prvu nedjelju iza sv. Iv. Krstitelja, 29. kol. — **Bapska,** prvi i treći dan po Tijelovu, 6., 7. i 8. rujna — **Bakar,** 13. do 15. srp., 1. i 30. stud. — **Banoštar,** svake nedjelje. — **Banovajaruga,** 1. svibnja, 17. kol. — **Barci,** godišnji 26. srp. — **Barna** Vel., 7. svib. — **Bednja,** 2. ožuj. 9. svib., 14. kol. i 28. rujna, tjedni ponedjeljkom. — **Bektež,** 6. svib. i 29. rujna. — **Belec,** 24. trav., na duhov. utorak, 17. lip., 2. srp., 6. kol., 29. ruj. i 25. stud. — **Belgrad,** 5 .kol. — **Beravci,** 5. srpnja marveni. — **Berek,** 29. list. — **Beška,** prva nedjelja po Velikoj Gospi, prva nedjelja po Blagovijesti. — Tjedni petkom. — **Bistra,** u četvrtak pred Đurđevom, 26. srp. i 16. ruj. — **Biškupci,** 10. svib. i 22. ruj. — **Biškupec,** 24. ožuj., 14. kol. 7. ruj. i 3. stud. — **Bizovac,** 19. ožuj., 20. ruj. — **Bjelopolje,** prva nedjelja po pravoslav. Spasovu, na pravosl. duhov. ponedjeljak i 26. listopada. — **Bjelovar,** 17. trav., 19. svib., 17. ruj. 20. list. Mjesečni svakoga prvog ponedjeljka. Tjedni črtvrtkom. — **Bobota,** 7. i 8. trav., 3. lip., 3. srp. i 28. kol. — **Borovac,** 11. stud s robom. — **Bosiljevo,** 19. ožuj., utorak po Uskrsu, utorak po Spasovu, ponedjeljak po Vidovu, 26. srp., 24. kolov., 14. ruj. i 15. list. — **Bošnjaci,** 8. stud. marveni 11. stud. robeni, svakoga četvrtka marveni. — **Brckovljani,** 14. velj., na Vel. Petak, u ponedjeljak po Tijelovu, u ponedjeljak iza 2. srpnja, u ponedjeljak po sv. Jakovu, 28. kolov., 29. ruj., 24. list. i 13. stud. — **Brdovec,** utorak po Uskrsu, utorak po Duhovima, prvi dan po Vidovu, u ponedjeljak po Petrovu, u ponedjeljak za anđ. nedjeljom, na Barbarinje. — **Bregi,** 20. srp. i 13. list. — **Breznički Hum,** 15. velj., 18. ožuj., 8. trav., 15. svib., 8. lip., 30. lip., 13. srp., 18. kol., 9. ruj., 12. stud. — **Brezovica,** na sredoposni ponedjeljak. — **Bribir,** 29. lip. i 29. stud. — **Brinje,** tjedni ponedjeljak. — **Brod Moravice,** 25. ožuj., 10. svib., 16. kol., 15. st. marveni. — **Brod,** 4., 5. i 6. trav. sa marvom, a 7. i 8. trav. sa robom, 3., 4. i 5. lip. sa marvom, a 6. i 7. lipnja sa robom, 30., 31. srpnja i 1. kol. sa marvom, a 2. i 3. kol. sa robom, na 22., 23. i 24. stud. sa marvom, a 25. i 26. stud. sa robom. Tjedni četvrtkom. — **Bučica dolj.,** 24. trav. 13. lip., 29. kol., 18. list. i 8. pros. sa robom i marvom. — **Budinjak,** ponedjeljak po Spasovu, ponedjeljak po Petrovu, ponedjeljak po Rokovu, ponedjeljak prije Male Maše (Gospe). — **Budinščina,** 24. trav., 16. svib., 3. lip., 30. lip., 23. srp., 13. kol., 29. ruj., ponedjeljak iza anđeoke nedjelje, 25. stud. — **Budrovci,** 8. svib. — **Buševac,** 20. ožuj., dan po Ivanju, dan po apostolima. — **Cerna,** 14. siječ., 15. kol. (robom), i od 26. do 29. rujna (sa robom). — **Cernik,** (kot. N. Gradiška), godišnji na dan sv. Linarte, prva nedjelja po rim.-kat. Spasovu, 29. lip. i 6. stud. — **Cernik** (kotar Sušak), mjesečni prvog ponedjeljka u mjesecu, te ponedjeljka, koji pada iza 14 dana u mjesecu. — **Cetin-grad,** 19. ožuj., 30. lip., 16. kol. Tjedni svake subote. — **Crikvenica,** 15. siječ. 15. kol. i prvu nedjelju po Uskrsu. — **Crnac,** 19. lip. — **Crnilug,** godišnji 29. lip. — **Cvetković,** 27. lip. i 4. lisst. — **Čabar,** ponedjeljak pred Duhove, ponedjeljak po skapularskoj nedjelji i ponedjeljak po Maloj Gospi, 3. i 4. lip. — **Čađavica,** marvinski tri dana prije Spasova, tri dana prije Petrova, tri dana prije Martinja, a robeni na Spasovo, Petrovo i Martinje, 3. i 4. lip., 19. srp. marveni. — **Čaglić,** tjedni utorkom. — **Čalma,** 6., 7. i 8. studena. — **Čazma,** 8. ožuj., 20. trav., 23. srp., 8. kolov., prvoga ponedjeljka poslije sv. Triju Kralja, prvog utorka po Duhovima, prvog ponedjeljka po sv. Kati, 23. list. Tjedni utorkom. — **Čepin,** 8. trav., na drugi dan Duhova i 11. stud., a robeni na Duhove i 21. stud., 9. ruj. — **Čerević,** 20. i 21. lip. i 18., 19. i 20. srp. Tjedni subotom. — **Čučerje,** u ponedjeljak po Mariji Škapularskoj, ponedjeljak po Imenu Marije. — **Dalj,** 5. svib., 30. list., 14. veljače. — **Daruvar trg,** u subotu pred pravoslav. Bijelu nedjelju, 1. trav., u subotu po pravosl. Spasovu, 27. lip., 26. srp., 11. kol., u ponedjeljak po rimo-kat. Maloj Gospi, 31. listop. Tjedni subotom. — **Davor,** 21. velj., 12 . srp. i 8. ruj. — **Delnice,** 24. lip., nedjelju poslije 15. listopada, mjesečni svakog prvog čet-

***) Ako je koji dan krivo zabilježen, molimo da nam se pošalje ispravak.**

vrtka u mjesecu. — **Desinec**, na sredoposnu subotu. — **Desinić**, 25. trav., 16. lip., 26. srp. i 18. kol. Tjedni utorkom. — **Donja Konšćina**, 13. velj., 20. ožuj., 19. trav., u subotu iza Tijelova, 5. srp., 5. kol., u subotu iza Svih Svetih. — **Donja Stubica**, u subotu pred pokladama, u subotu pred prvom kvaternom nedjeljom, u subotu pred Cvjetnicom, u subotu pred drugom kvaternom nedjeljom, na dan poslije Petrova, n adan sv. Lovrinca, u subotu pred anđeoskom nedjeljom, u subotu pred trećom kvaternom nedjeljom, u subotu pred Terezijom, u subotu pred adventskom nedjeljom, u subotu pred četvrtom kvaternom nedjeljom. Tjedni ponedjeljkom. — **Donja Voća**, u subotu prije sv. Izidora. — **Donja Zelina**, 18. siječ., 20. trav., 22. svib., 30. lip., 17. kol., 7. pros. Ako na koji od tih dana padne nedjelja, drži se sajam slijedećeg dana. — **Donje Prilišće**, u četvrtak po Uskrsu, i 6. stud. — **Donji Lapac**, drugi dan pravosl. Duhova. Tjedni srijedom. — **Donji Miholjac**, 2. velj., tri dana prije Cvjetne nedjelje, na dan sv. Kilijana, 8. srp., tri dana prije sv. Mahajla, t. j. 26. ruj. Na ove se dane obdržavaju marvinski sajmovi, a robeni na Cvjetnu nedjelju. Na nedjelju poslije sv. Kilijana i na sv. Mihajla. Tjedni četvrtkom. — **Donji Rajić**, 29. kol. sa robom. — **Dragalić**, 29. kol. sa robom. — **Drenovci**, 27. ruj. marveni, 29. ruj. robeni. — **Drnje**, 24. trav., na duh. utorak, 9. rujna. Tjedni subotom. — **Dubica**, tjedni subotom. — **Dubrava**, 17. siječ., 24. velj., 1. trav., drugi ponedjeljak po Tijelovu, 14. srp., 11. kol. 1. ruj., u subotu p oMiholju, 15. stud. Tjedni četvrtkom. — **Dubravica** (Lušaki), na bijeli ponedjeljak pred Križevom, na ponedjeljak poslije Tijelova, na ponedjeljak pred Margaretinjem, na dan sv. Jakoba, na ponedjeljak po Posvetilu i na Bartolovo. — **Dugoselo**, 9. velj., 8. ožuj., 8. svib., 27. lip., 26. srp., 4. ruj., 21 list., 4. pros. Tjedni je dozvoljen ponedjeljkom ali se ne obdržava. — **Dvor**, tjedni subotom. — **Đakovo**, 20., 21. i 22. siječ.; 24., 25. i 26. trav.; 24., 25. i 26. srp.; 26., 27. i 28. listop. Mjesečni svakog prvog u mjesecu osim onih mjeseci, kad se obdržava godišnji sajam. Tjedni svake nedjelje. — **Đelekovec**, tjedni četvrtkom. — **Đulaves**, 3. lip., 28. ruj., 13. srpnja. Tjedni srijedom. — **Đurđevac**, 7. siječ., 6. velj., 12. ožuj., 24. trav., dan poslije Spasova, 30. lip., 29. srp., 10. kol., 4. ruj., 18. listop. ,19. stud., 21. pros. Tjedni četvrtkom. — **Đurmanec**, 23. lipnja, subota poslije Augustinova u kol. — **Erdevik**, 7., 8. i 9. trav., 7. i 8. lip., 27., 28. i 29. ruj., 27. i 28. listop. Tjedni četvrtkom. — **Erdut**, tjedni petkom. — **Farkaševac**, 22. svib., 6. kol., 29. ruj. — **Ferdinandovac**, 30. svib., 29. kol., 6. pros. — **Feričanci**, 14. i 19. ožuj., 5. dana prije Duhova, na duhov. nedjelju, 19. kol., prva nedjelja iza sv. Stjepana kralja, 27. list., 1. stud., (19. ožuj., na duhov. nedjelju i prvu nedjelju iza sv. Stjepana kralja robom). Tjedni srijedom. — **Fužine**, 13. lip. — **Gaboš**, 5. ožuj., 1. srp., 18. i 19. ruj. — **Gaj**, 24. velj., 4. trav., 10. svib., 22. lip., 21. kol i 25. stud. — **Galdovo**, 12. stud., na četvrtak po Bijeloj nedjelji, 17. kol. — **Garčin**, 24. ožuj. marveni. — **Garešnica**, 3. srp. (na Martinje), na trojački rimo-kat. utorak, u ponedjeljak po anđeoskoj nedjelji, 28. list., Tjedni utorkom. — **Gerovo**, 25. trav., 16. svib., 26. lip., 12. srp. i 16. kol. — **Glina**, tjedni srijedom. — **Gola**, 7. sij. 21. kol., 15. stud. Mjesečni svake prve srijede u mjesecu. — **Golubinci**, 20., 21. i 22. svib., 6., 7. i 8. ruj. Tjedni petkom. — **Gora**, pete nedjelje po rimo-kat. Uskrsu, 26. srp., 15. kolov. i 8. ruj. — **Gorjani**, 4. i 7. svib., 25. i 31. rujna. — **Gornja Rijeka**, 10. ožuj. 31. srpnja. Tjedni ponedjeljkom. — **Gornja Stubica**, 20. ožuj., 23. trav., subotu pred Duhovima, drugu subotu po Petrovu i Pavlovu, 5. kol., drugu subotu po Miholju, 10. stud. Tjedni subotom. — **Gornji Kosinj**, tjedni nedjeljom. — **Gornji Miholjac**, 3. trav., tri dana prije pravoslav. Duhova, 6. kol. i 12. list. (Sa robom uvijek tri dana kasnije.). — **Gornji Rajić**, 29. lip. i 21. pros. sa robom. Tjedni srijedom. — **Gospić**, tjedni petkom. — **Gračac**, na dan rimo-kat sv. Jurja i na pravoslavno Spasovo. Tjedni subotom. — **Gradina**, 21. srpnja i 20. list. — **Gradište**, 3. list. marveni, a 4. list. robeni. — **Gradec**, ponedjeljak po Glušnici, ponedjeljak po Spasovu, 30. lip., ponedjeljak po uzvišenju sv. Križa i 13. prosinca. — **Grižane**, 11. studena. — **Grubišnopolje**, 20. ožuj., 4. list., osmi dan po rimo-kat. Spasovu, 10. trav. i na dan poslije Imena Marijina u ruj., 15. pros. marveni. Tjedni ponedjeljkom. — **Gudovac**, 20. lip. i 29. kol. — **Gundinci**, 21. velj. i 27. lip. marveni, a 24. velj. i 30. lip. robeni. — **Gunja**, 15. kol. samo robeni. — **Hercegovac**, 3. velj., 19. kol. — **Hrastovica**, duhov. utorak i 24. kol. — **Hrašćina-Trgovišće**, Cvjetni petak, 4. svib., 28. lip., 26. srp., 21. kol., na dan po Imenu Marije, 4. listopada. Tjedni ponedjeljkom. — **Hrtkovci**, tjedni nedjeljom, 1. trav., 15. lip., 29. ruj. — **Humski Brod**, 24. velj., 22. ožuj., 19. trav., 17. svib., 25. lip., 13. srp., 24. kol., 14 ruj., 30. stud. Tjedni ponedjeljkom. — **Ilača**, 29. srp. marveni. — **Ilok**, 24. trav., 13. lip., 2. kol., 23. list. Tjedni petkom i nedjeljom. — **Indija**, 16. v., 22., 23. i 24. trav., 1., 2. i 3. lip., 19. kolov., 26., 27. i 28. ruj., 17., 18. i 19. pros. Tjedni svake nedjelje. — **Irig**, dva dana prije pravoslav. Teodora, u petak prije pravosl. Duhova, 26., 27. i 28. kolov. Tjedni nedjeljom. — **Ivanec**, 5. sij., 14. velj., 1. svib., 25. svib., 21. srp., 28. kolov. i ponedjeljak prije Šimunova. Tjedni srijedom. — **Ivanić-grad**, 12. ožuj., 24. trav., 15. svib., 30. lip., 12. srp., 29. kol., 22. ruj., 4. list., 6. stud. i 21. pros. Tjedni nedjeljom. — **Ivankovo**, 14. velj., 10. lip., 14. ruj. i 11. stud. — **Ivanska**, 15. trav., 25. lip., 17. srp., 15. ruj. i 10. list. — **Ivanovoselo**, 4. svib. i 29. kol. — **Jalžabet**, u ponedjeljak pred Duhovima, 16. srp., 10. sij., 28. trav., 28. lip., 15. list., 19. stud., 11. pros. — **Jamena**, svakoga prvog četvrtka u mjesecu sa marvom. — **Jamnička Kiselica**, u utorak po Presv. Trojstvu, 15. i 16. kol. — **Jarmina**, 16. list. — **Jasenovac**, 16. kol., 8. stud., a 7. srp., 15. kol., 8. ruj. i 6. pros. sa robom. Tjedni utorkom. — **Jasenovački Jablanac**, 2. kolov. sa robom. — **Jastrebarsko**, 7. siječ., utorak poslije Duhova, ponedjeljak po Škapularu. 9. ruj. i 7. pros. Tjedni ponedjeljkom. — **Javorje**, (kod župne crkve sv. Vida), utorkom po Uskrsu, utorkom po Duhovima, prvi dan po Vidovu, ponedjeljak po Petrovu, ponedjeljak po anđeoskoj nedjelji, na sv. Barbaru. — **Jelenje**, 29. ruj. i 11. stud. — **Jesenje**, vidi **Đurmanec**. — **Jurovski Brod**, u ponedjeljak pred Josipovom, u ponedjeljak pred Duhove i u ponedjeljak pred Malu Gospu (Mašu). — **Kamanje**, na dan poslije Imena Marijina u rujnu. — **Kapela**, 20. trav., 8. svib., 13. lip., 22. i 23. srp., 12. ruj. — **Kaptol**, 22. lip., a 29. lip. sa robom, 16. svib., 24. kol. marveni. Tjedni svakog utorka. — **Karlovac**, na Miholjice, na Vidovo 15. lip., na Jakobovo 25. srp., na Miholje 29. ruj., na Tominje 21. pros. Tjedni petkom. — **Kastav**, 20. siječ., na sv. Fab. i Seb., 22 .svib., na prvu nedjelju listopada i pros. — **Kašina**, 14. velj., ponedjeljak poslije rimo-kat. Vidova i 24. kol. — **Kešinci**, 7. ožuj., 13., 14. i 15. lip., 15. stud. marveni. — **Klanjec**, prvi ponedjeljak poslije sv. Triju Kralja (padnu li Tri kr. u ponedjeljak, obdržaje se slijedeći ponedjeljak). Dan prije fašnika (fašinski ponedjeljak). Svaki prvi ponedjeljak poslije kvatra. Cvjetni ponedjeljak. Prvi ponedjeljak poslije Petrova i sv. Lovrinca. Na dan sv. Leonarda, a ako taj dan padne u nedjelju, obdržaje se slijedeći dan. Tjedni utorkom. — **Klenak**, drugi i treći dan pravoslav. Uskrsa, drugi i treći dan pravosl. Duhova, na pravosl. Petrov dan, 12. lip. — **Klenovnik**, 1. trav., 13. lip. i dan po Presv. Troj. — **Klinča selo**, 26. ožuj. — **Kloštar**, 21. ožuj., 8. svib., 8. lip., 5. srp. — **Kloštar-Ivanić**, 3. i 26. ožuj., 27. lip., 16. kol., 9. ruj., 26. list., 9. pros. i dan po pravosl. Spasovu. — **Kobaš**, 15. kol. i na prvu nedjelju po Miholju (robeni sajmovi). — **Komin**, 7. siječ., 6. velj., 10. ožuj., u četvrtak iza Uskrsa, ponedjeljak iza Spasova, utorak iza Tijelova, 10. srp., ponedjeljak po Kraljevu, 30. ruj. i 20. list., 20. stud. i 22. pros. Tjedni četvrtkom. — **Koprivnica**, 3. velj. (na sv. Blaža), 26. ožuj. (prvi djelatni dan iza Blagovijesti), 4. svib. (na sv. Florijana), 2. srp. (na sv. Mariju), 28. list. (na Šimunovo), 7. pros. (prvi djelatni dan iza sv. Nikole). Mjesečni svakog trećeg ponedjeljka u mjesecu. Tjedni ponedjeljkom. — **Korenica**, tjedni subotom. — **Korog**, 25. svib. i 4. list. marveni. — **Kostajnica**, 12. ožuj. 26. srp., 28. ruj. i 19. stud. Tjedni ponedjeljkom. — **Kostel**, 10. svib., 21. kol. — **Koška**, na nedjelju iza Male Gospe, 30. ruj., 23. list. — **Kraljevec**, svaki kvaterni četvrtak. Tjedni četvrtkom. — **Kraljev vrh**, u subotu po Uskrsu, u subotu po Tijelovu, u subotu po Ladislavu, 7. kolovoza, u subotu po Miholju. — **Krapina**, 3. velj., 19. ožuj., 5. i 16. svib., 27. lip., ponedjeljak po Škapularu, ponedjeljak po Preobraženju. Ponedjeljak po Imenu Marije, na Miholje, Martinje i na Nikolinje. Mjesečni svaki prvi četvrtak u mjesecu. Tjedni četvrtkom. — **Krapinske Toplice**, 14. velj., 24. trav., 4. ruj., 5. stud. Tjedni subotom. — **Krapje**, 4. svib., 13. lip., 29. kol. — **Kravarsko**, u ponedjeljak po Bijeloj nedjelji, na dan sv. Antuna Padovanskoga, 2. kol., 15. .rujna. — **Križ**, 22. svib., 13. lip., prvi ponedjeljak po Jakobovu, 15. ruj. — **Križevci**, 20. sij. (Fabijanovo), 14. velj. (Valentinovo), u ponedjeljak po Cvjetnici, 3. svib. (Križevo), trojački utorak, 27. lip. (Ladislavovo), 18. srp. (dan po

Aleksijevu), 2. kol. (Porciunkula), 14. ruj. (jesensko Križevo), 18. list. (Lukovo), 11. stud. (Martinje), ponedjeljak prije Božića. Tjedni subotom. — **Krk,** 10. kol. — **Krmpote,** 25. srp. — **Krtinja,** svake srijede. — **Kruševica,** 5. ruj. marveni. — **Kukujevci,** dva dana prije Presv. Trojstva i na Pr. Trojstvo, 20. srp., 16. list. — **Kukunjevac,** 3. lip., a na sv. Petku sa robom. — **Kupinec,** 25. velj., 30. ožuj., 24. lip., 28. kol. — **Kupinovo,** 12. kol., 16. studena. — **Kutina,** 4. svib., prvu srijedu po sv. Petru i Pavlu, i prvu srijedu po sv. Klari. Tjedni srijedom. — **Kutjevo,** 2. srp., 1. ruj., 8. st. Tjedni subotom. — **Kuzmin,** 12. i13. srp. sa marvom, 14. srp. sa robom, 12. i 13. stud. — **Laćarak,** 24. i 25. srp. — **Lasinja,** 19. ožuj., 18. trav., 22. svib., u subotu po Spasovu, 20. srp., 22. kol., 19. stud. (Ako dani 18. trav. i 22. kol. padaju na nedjelju, tada se dotični sajmovi drže prvi ponedjeljak po Markovu, dotično po Kraljevu.) Tjedni ponedjeljkom. — **Ledenice,** prve nedjelje iza 16. srp. — **Lekenik,** 15. svib., na ponedjeljak po Presv. Trojstvu, 5. srp. i 29. ruj. — **Lepoglava,** 26. ožuj., 14. list. — **Levanjska** varoš, 19. ožuj. — **Ležimir,** tjedni sajam subotom. — **Ličko Petrovo selo,** 13. srp., tjedni utorkom. — **Lipik Buč,** 2. velj., 6. svib., 4. list. — **Lipovljani,** 19. ožuj., 25. trav. (marvom), 8. prosinca. Tjedni subotom. — **Ljubeščica,** 17. sij., 24. velj., 19 .ožuj. na Josipovo, na Uskrsni utorak, četvrtak po Duh., 6. i 13. lip., 2. i 15. srp., 6. i 24. kol., 21. ruj., 28. list., 30. stud. Tjedni srijedom u Presečnom. — **Lobor,** 20. trav., 13. lip., 22. i 27. srp., 9. ruj. i 12. stud. — **Lokve,** 25. stud. i prvu nedjelju po Duhovima. — **Lonja,** na treći dan Duh. sa robom. — **Lovas,** 9., 10. i 11. stud. Tjedni srijedom. — **Lovinac,** tjedni četvrtkom. — **Ludbreg** u subotu pred Pepelnicom, u subotu pred Cvjetnicom, 1. svib., u srijedu pred Tijelovo 16. srp., u subotu pred prošetnjem Majke Božje, a 14 dana poslije svetonedjeljnog sajma, u subotu pred Malu Gospu, u subotu pred Tomašem. Tjedni srijedom. — **Ludina,** 9. svib., 5. srp., 3. kol., 4. ruj. — **Luka,** (općina Vel. Trgovište), 12. ožuj., 1. svib., 22. svib., 22. lip., 22. srp., 17. kol., 9. i 29. ruj., 18. list. na dan sv. Luke, 11. stud. na Martinje. (Padne li na koji dan nedjelja ili blagdan, sajam se obdržava slijedeći dan). Tjedni petkom svinjski. — **Lukač,** 13. ožuj. i 18. list. — **Lupoglav,** 4. kol. i 20. list. **Mače,** 21. trav., 10. svib., 15. lip., 16. kol., 4. ruj., 18. list., 4. stud. Tjedni subotom. — **Madžarevo,** 12. ožuj., 25. trav., 16. lip., 22. srp., 10. kol., 30. ruj. Tjedni srijedom u Presečnom. — **Maja,** treće nedjelje po Uskrsu i 20. srp. — **Mali Bukovac,** u srijedu prije Spasova, 25. stud. Tjedni ponedjeljkom. — **Marija Bistrica,** u ponedjeljak po Đurđevu, u četvrtak po Bijeloj nedjelji, u ponedjeljak po Tijelovu, u ponedjeljak po Katarini. Tjedni petkom. — **Markušica,** 25. ožuj., 12. trav., 1. ruj., 12. listop. — **Martinci** (Srijem), 20. i 21. svib. marveni, 27. list. Tjed. srijedom. — **Martinska ves desna,** 19. ožuj. i 12. stud. — **Maruševac,** 13. svib., 30. lip., u ponedjeljak poslije sv. Čisla, 17. srp. — **Medak,** tjedni utorkom. — **Međurić,** na rimo-kat. Spasovo, 6. kol., 14. ruj., 4. srp., 1. stud. i Cvjetnu nedjelju. — **Miholjanec** 29. ruj. — **Miholjec,** 12. lip., 22. srp., 29. kol. i 29. ruj. — **Mitrovica,** 20., 21. i 22. ožuj.; 4., 5. i 6. svib.; 26. i 27. lip., 31. srp., 1. i 2. kol., 19., 20. i 21. ruj., 29., 30. i 31. list. Tjed. petkom i nedjeljom. — **Mahovo** (Srijem), 28. lip. godišnji. — **Molve,** 24. velj. i 25. stud. Tjedni utorkom. — **Moravče-Bjelovar,** u ponedjeljak poslije Presv. Trojstva, na dan sv. Izidora, na dan sv. Roka, ponedjeljak poslije Imena Marijina. — **Morović,** 5. i 6. srpnja, 13., 14. i 15. kol. Tjedni srijedom. — **Mrokpalj,** 1. **svib.,** 10. kol., nedjelja poslije 8. ruj. — **Nart,** 13. svib. — **Našice,** 5. i 10. ožuj., 8. i 13. lip., 10. i 15. kol., 25. i 30. stud. Tjedni nedjeljom. (Sajmovi na 10. ožuj., 13. lip., 15. kol. i 30. stud. sa robom). — **Nikinci,** 15. svib., 12. lip. i 15. ruj. — **Nijemci,** 23. i 24. stud. samo marveni, 25. stud. robeni. Tjed. četvrtkom. — **Nova Bukovica,** 13. kol. — **Nova Gradiška,** 25. ožuj., 21. kol., 1. stud. na pravosl. Duhove. Tjedni subotom. — **Nova Kapela,** 24. velj., osmu nedjelju po Duh., 12. kol., u rujnu na svetac »Ime Marija«. (Sajmovi robom). Tjedni petkom. — **Nova Pazova,** 23., 24. i 25. ožuj. Tjedni srijedom. — **Nova Ves Petrijanečka,** 6. trav., 24. stud. — **Novi Mikanovci,** od 15. do 24. kol. — **Novi Slankamen,** 17., 18. i 19. ožuj., 16., 17. i 18. list. Tjed. subotom. — **Novi Vinodolski,** 20. siječ. prve nedjelje u mjesecu svibnju, 13. pros. — **Novska,** 20. sij., 25. ožuj., 15. lip., 18. list. — **Tjedni** ponedjeljkom s marvom. — **Nuštar,** 10. sij. marveni, tri dana prije rimo-kat. Duhova i na Duhove, 23., 24. i 25. i 26. srp., 28. i 29. ruj., 11. i 12. ožuj. — **Ogulin,** tjedni srijedom. — **Okučani,** 20. siječ., 8.

svake subote. — **Sikirevci,** 16. i 19. ožuj. Tjedni četvrtkom. — **Sisak,** 3. svib., na Spasovo, 14. ruj., 19. stud. Tjed. četvrtkom. — **Skrad,** 13. lip. — **Slakovci,** 20. kol. — **Slatina,** 18. i 19. ožuj., 9 . srp., 31. kol., 16. pros. s marvom, a 21. ožuj., 12. srp., 1. ruj. i 19. prosinca sa robom. Tjedni petkom. — **Slatinski Drenovac,** 7. srp. i 11. ruj. — **Slunj,** tjedni četvrtkom. — **Sokolovac,** god. 15. svib., 13. srp., 25. kol., 22. ruj. Tjedni utorkom. — **Soljani,** 29. lipnja marvinski, 27. ruj. robeni. — **Sopje,** 15. lip. — **Sotin,** god. u subotu i nedjelju po rkat. Spasovu, 17. i 18. listop. — **Sošice,** god. 8. trav., 7. svib., 16. lip. i 13. srp., mjesečni svake prve subote u mjesecu. — **Srb,** tjedni petkom. — **Srp. Kapela,** 23. svib., 6. kol., 29. ruj. — **Sriejmski Karlovci,** godišnji 2., 3. i 4. ruj., 2., 3. i 4. pros. Tjedni subotom. — **Stara Gradiška,** 16. kol., 29. ruj. Tjedni četvrtkom. — **Stara Pazova,** 31. srp., 1. i 2. kol., 30. i 31. list. i 1. stud. Tjedni četvrtkom. — **Stara Ploščica,** 26. srp. — **Stara Subocka,** 2. srp. — **Stari Jankovci,** god. 13. i 14. kol. — **Stari Mikanovci,** 1. trav., 9. velj., 20. svib., 21. ruj. marv. — **Stari Slankamen,** god. 27., 28. i 29. lip. — **Staro Topolje,** 30. lip. marv. — **Stenjevac Donji,** 26. ožuj., 18. lip., 16. kolov. — **Stipernica,** u četvrtak po Josipovu, u četvrtak po Miholju, u četvrtak po Svim Svetima. — **Stupnik** 17. svib. — **Suhopolje,** 15. trav., 15. i 16. svib., 5., 6., 7. i 8. lip., 15. kolov., 25., 26., 27. i 28. list., 24. i 25. stud. Tjedni subotom. (16. svib., 8. lip., 28. list. i 25. stud. sa robom.) — **Sunja,** 19. ožuj., nedjejla pred Ivanjem u lipnju, 22. srp., 29. ruj. Tjedni petkom. — **Surčin,** 19. ožuj., 21. ruj. Tjedni ponedjeljkom. — **Sv. Helena Koruška,** 3. velj., 21. ožuj., 1. i 22. svib., 5. lip., 26. srp., 10. kol., 26 ruj., 25. stud. — **Sv. Jana,** 27. srp. — **Sveta Jelena Dramalj,** u nedjelju iza 22. svib. — **Sveta Marija Magdalena,** utorak po Uskrsu, utorak po Duhovima, 25. srp., 17. kol., 10. ruj. — **Sveti Ivan Zelina,** 26. ožuj., na Vel. Četvrtak, dan po Spasovu, dan po Tijelovu, 25. lip., 27. srp., 14. kol., 7. ruj. i 30. stud. Tjedni subotom. — **Sv. Ivan Žabno,** 11. siječ., 8. velj., 1. ožuj., 15. trav., 16. svib., 24. lip., 6. srp., 25 kol., 23. ruj., 11. list. 22. stud., 30. pros. Ako je koji od tih dana nedjelja, sajam se drži u ponedjeljak. — **Sv. Križ Začretje,** vidi **Začretje!** — **Sv. Kuzma,** 27. ruj. Tjed. petkom. — **Sv. Peter Orehovec,** 10. svib., 30. lip. i 24. kolov. — **Svibovec,** 19. kol. — **Svilaj,** na Ime Marije sa robom, a tri dana pred tim s marvom, 17. srp. marveni. — **Šamac,** 21. lip. marveni, 29. lipnja robeni, 3. pros. — **Šandrovac,** 2. srp. i 8. pros. — **Šid,** 10., 11. i 12. velj., 17., 18. i 19. ožuj., 30. i 31. list., 1. stud., 10., 11., 12. i 13. pros. Tjedni svake subote rogatim blagom i konjima. — **Šimanovci,** 5., 6. i 7. trav., 6., 7., i 8. stud. Tjed. utorkom. — **Širokopolje,** 12. ožuj., 28. ruj. — **Šišljavić,** u srijedu pred Josipovom, 14. lip., 7. kol., 6. list. — **Šljivoševci,** 28. trav, 15. list. samo marveni. — **Špišić Bukovica,** 10. ožuj, 10. svib., prvu nedjelju poslije sv. Ivana Krst., 30. ruj. — **Štefanje,** 9. trav., 21. kol., 19. stud., na dan poslije 7 žalosti Bl. Dj. Marije i na ponedjeljak poslije 15. lip. — **Štitar,** 24. ožujka, 18. ruj. marv., a 21. ruj. robeni. — **Štivica,** 6. siječ. i 22. srpnja. — **Taborište,** 29. lip. — **Tomašica,** 13. lip., na Žalosni Petak.— **Topolovac,** 25. siječ., ponedjeljak po Cvjetnici, 24. lip., 20. srp., 29. kol., 18. list. i 30. stud .— **Topolje st.**. 30. lip. — **Topusko,** tjedni utorkom. — **Tovarnik,** 22., 23. i 24. kol., 5. i 16. srp. Tjedni svake nedjelje. — **Tribalj,** 2. srp. — **Trgovišće,** na Cvjetni petak, 4. svib., 28. lip., 26. srp., 21. kol., dan po Imenu Marijinu i 4. list. — **Trnovitica,** 21. srp. — **Trojstvo,** na dan po rkt. Presv. Trojici, 21. kol. i 15. list. — **Trpinja,** 22. ožuj. i 19. kolov. — **Tuhelj,** 28. ožuj., u ponedjeljak poslije druge nedjelje po Uskrsu, 16. kolov. na dan sv. Roka, 16. list., na dan po Terezijinom. — **Udbina,** u subotu pred god sv. Čisla. Tjedni ponedjelj kom sa marvom. — **Uljanik,** 8. srp., 29. ruj. Tjed. ponedjelj. za svaku vrst marve. — **Vališselo,** vidi Cetingrad. — **Valpovo,** 23. i 24. velj., 5. svib., 21. lip., 21. kol., 5. pros. marvinski, a 24. velj., 24. lip., 24. kol. i 8. pros. sa robom. Tjedni nedjeljom. — **Varaždin,** 20. sij., 18. velj., dan iza gluhe nedjelje i 24. trav. đurđevski, na Bernardovo, 20. svib., 24. lip., na Jakobovo, na Ljudevita kr. 25. kol., na Tomu Vilanskog 18. ruj. na Franju Borgia 10. list., na Mirkovo 5. stud. i na Tomaševo 21. pros. Tjedni četvrtkom i subotom. — **Varaždinske Toplice,** ponedjeljak prije sv. Matije u velj., ponedjeljak iza Josipova u ožuj., ponedlj. iza sv. Filipa i Jakova u svib., ponedlj. iza sv. Iv. Nepomuka u svib., ponedlj. iza Tijelova, ponedlj. iza sv. Ćirila i Met., ponedjeljak iza Križeva u rujnu, ponedjeljak iza Martinja u stud. Tjedni subotom. — **Varoš,** 18. srp. i 12. ruj.

svib., 13. srp., 8. stud., te na pravosl. Cvjetnicu i Blagovijest sa robom. Tjedni petkom. — **Orahovica,** 28. sij., 2. velj., 28. trav., 3. svib., 16. i 21. ruj., 20. i 25. stud. 2. velj., 3. svib., 21. ruj. i 25. stud. sa robom. — **Oriovac,** 13. lip., 5. stud., 5. stud., 14. nedjelju po Duhovima. — **Orolik,** 29, lip. marveni. — **Oroslavlje,** tjedni četvrtkom. — **Orubica,** 20. srpnja. (sa robom). — **Osijek,** Fabijanski 16. i 17. siječ. Đurđevski 22. i 23. trav., Erazmovski 31. svib. i 1. lip., Ilijinski 18. i 19. srp., Lučinski 16. i 17. list., Katarinski 23. i 24. stud. Mjesečni svake prve subote u mjesecu. Tjedni sajmovi: svake srijede, subote i nedjelje, a osim toga svake subote tjedni svinjski sajam u donj. gradu Osijeku. Na mjesečne se sajmove ne dogoni blago. — **Ostrovo,** 5. i 6. srp. — **Otočac,** tjedni srijedom. **Otok,** 18. ožuj., 13. i 21. lip. Tjedni subotom. (Samo robeni sajmovi). — **Otruševac,** vidi **Podvrh!** — **Ozalj,** 25. velj. i 21. lip. — **Pakrac,** drugi dan pravoslav. Duh., 2. sij., 7. trav., 2. kol. i 21. ruj. Tjedni četvrtkom. — **Pakračka Poljana,** 16. lip. — **Petaki,** prvi dan po Jurjevu 24. trav. i prvi ponedjeljak po Martinju. — **Peteranec,** županija bjelovarsko-križevačka, 30. ož. i 5. kol., u koliko pada u nedjelju, ima se obdržavati slijedeći prvi utorak. — **Petrijanec,** 4. i 16. svib., ponedjeljak po Petrovu, 6. srp., 7. kol., 4. i 28. ruj. — **Petrijevci,** 12. ožuj., 9. ruj. — **Petrinja,** na Veliki Petak, na petak poslije Tijelova, 10. kol. i 21. pros. Tjedni utorkom. — **Petrovaradin,** 24. velj., 29. lip. i 11. stud. — **Petrovina,** 30. lip. i dan pred Tijelovom. — **Petrovsko,** na Petrovo i 25. kol. — **Pisarovina,** svakog prvog utorka u mjesecu. — **Pisarovinska Jamnica,** 17. sij., u utorak po Uskrsu. — **Piškorevci,** 25. ož. — **Pitomača,** 10. trav., 15. svib., 15. lip., 20. srp. i dan poslije Imena Marijina u rujnu. Tjedni srijedom. — **Pivnica,** 20. kol. i 10. stud. marveni. — **Plaški,** tjedni utorkom. — **Plešće,** 10. svib. i 1. kol. — **Pleternica,** 6. pros., a 25. srp. sa robom. Tjed. srijedom. — **Podgajci podravski,** 22. trav. i 25. list. — **Podgorač,** 11. i 16. svib., 6. i 11. stud., (16. svib. i 11. stud. robeni sajmovi). — **Podgora,** na Ime Marijino. — **Podravska Moslavina,** 1. ožuj., tri dana prije mladog Uskrsa, tri dana prije Male Gospe. Na ove dane obdržaju se marveni sajmovi, a s robom na ml. Uskrs i Malu Gospu. — **Podravske Sesvete,** 24. lip. i 2. stud. — **Podravski Novigrad,** 14. velj., 19. ožuj., 15. srp., 12. kol., 4. pros. Mjesečni svakog prvoga petka u mjesecu. Tjedni svakog petka. — **Podvinje,** 25. ožuj. i 10. lip. — **Podvrh** (kod kapele sv. Križa u Otruševcu), ponedjeljak pred pokladnim utorkom, na Grgurovo, na dan po Spasovu, u četvrtak po Duh., na dan sv. Ivana Krst., u četvrtak po Bartolu i u četvrtak po Imenu Marije. — **Pokupsko,** 10. svib., 15. i 30. lip., u ponedjeljak po sv. Jakovu, 10. i 29. ruj. — **Poljana,** 16. lip. — **Popovača,** 21. lip., 24. kol., 13. list. Tjedni subotom sa marvom. — **Požega,** 10. sij. sa marvom, a 17. sij. sa robom, 8 dana pred Cvjetnicom sa marvom, a na Cvjetnicu sa robom, 8 dana pred Duhove sa marvom, a na Duh. sa robom, 8. list. sa marvom, a 15. list. sa robom. Tjedni sajam četvrtkom. — **Pregrada,** 22. velj., 12. ožuj., četvrtak po Uskrsu, 18. trav., 8. svib., 12. lip., 31. srp., 28. kol., 29. ruj., 15 list. ponedjeljak po zahvalnoj nedjelji i drugi dan po Leonardu. Tjedni ponedjeljkom. — **Prezid,** 29. trav., 15. lip. i ponedjeljak po sv. Krunici. — **Prilišće** donje, u četvrtak po Uskrsu i 6. stud. — **Privlaka,** 18. list. — **Prišlin,** 18., 24. i 30. lip., 5. srp. — **Rača,** 25. trav., 30. lip., 20. srp., 15. i 16. kol., 8. i 9. ruj. — **Radoboj,** na prvu srijedu iza Bijele nedjelje, u četvrtak pred Presv. Trojstvom i 20. kol. — **Rajevoselo,** 19. i 20. srp., 30. stud. — **Raić donji,** 19. kol. s robom. — **Raić gornji,** 29. lip. i 21. pros. — **Rakovica,** ponedjeljkom. — **Rasinja,** godišnji 24. velj., 21. lip., 16. ruj. i 4. pros., u subotu pred Terezijom, subotu pred Martinjem. — **Raven,** 15. svib., 24. kol. — **Ravnagora,** 24. kol. i 15. list. — **Retkovci,** 10. ruj. marveni. — **Ribnik,** prvog poned. u mjesecu. — **Rtić kraj Lukovdola,** (kotar Vrbovsko), u drugu nedjelju poslije Miholja. — **Ruma,** 12. i 13. i 14. velj., na pravosl. Cvjetnicu, na pravosl. Spasovdan, na pravosl. Petrovdan, 10., 11. i 12. list. 19., 20. i 21. stud. Tjedni subotom. — **Ruševo,** 26. ožuj. i 15. ruj. — **Samarica,** 4. svib. — **Samobor,** godišnji 14. velj., 19. ož., na Vel. Petak, 22. svib., 28. srp., 10. kolov., 21. pros. Tjedni subotom. — **Selce,** godišnji 18. list. i 24. stud .10. siječ., 5. trav. — **Semeljci,** 4., 5., 6. i 8. ruj. (8. ruj. s robom.). — **Sesvete Podravske,** 24. lipnja, 2. studena. — **Sesvete Požeške,** 1. stud. s robom. — **Sesvete** (kot. Zagreb), na Urbanovo, na Mariju Magdalenu i Dušni dan. — **Severin,** na pravosl. Petrovo i slijedeći dan, 22. ruj. po Matejevu. Tjedni **Velika,** 24. trav., 14. kol. i 11. stud. — **Velika Gorica,** 4. siječ., ponedjeljak po Svijećnici, utorak prije Josipova, 1. svib., ponedjeljak po Tijelovu, 21. srp., 10. kol., ponedjeljak pred Malom Mašom (Gospom), 21. ruj., 15. list., 5. stud. i 14. pros. Tjedni četvrtkom. — **Velika Kopanica,** u četvrtak pred Presveti mTrojstvom i 29. ruj. — **Velika Pisanica,** 26. ožuj., 10. lip. i 27. ruj. **Veliki Bastaji,** 8. svib., 19. list. Marveni utorkom. — **Veliki Grđevac,** 9. svib., 24. srp. Tjedni petkom sa marv. — **Veliki Poganac,** 7. svib., 28. ruj. — **Veliki Zdenci,** 15. velj., 15. svib., 10. kol. i 15. stud. Tjedni srijedom. — **Veliko Trgovišće,** u utorak pred fašnikom, utorak pred Cvjetnom nedjeljom, u srijedu po Uskrsu, u utorak pred Duhovima, na dan sv. Ilije 20. srp., na Porciunkulu 2. kol. Tjed. svakog ponedjeljka. — **Vera,** 2 dana prije pravoslav. Duhova, 26. velj. i 11. ruj. — **Vidovec,** 10. lip. i 1. rujna. — **Viduševac,** treće nedjelje po Uskrsu i na anđeosku nedjelju. — **Viljevo,** 17. srp. i 28. list. — **Vinica,** u prvi ponedjeljak iza proljetnih kvatra, ponedjeljak po Markovu, prvi četvrtak po Tijelovu, prvi ponedjeljak po Kraljevu, prvi ponedjeljak po jesen. kvatr., 6. pros. (Ako je nedjelja, onda slijedeći dan). — **Vinkovci,** 30. i 31. siječ. 13., 14., 15. i 16. svib., 3., 4., 5. i 6. kol., 29. list. Tjedni nedjeljom i četvrtkom. — **Virje,** 20. siječ., 4. trav., 1. svib., 21. lip., 25. srp., 18. kol., 21. ruj., 11. stud. Tjedni subotom. — **Virovitica,** 2., 3. i 4. siječ., na Vel. Petak, 27., 28. i 29. trav., 29., 30. i 31. srp., 17., 18. i 19. ruj. i 21. pros. sa marvom, a 5. siječ., na Vel. Petak, 1. svib., 2. kol., 21. ruj. i 21. stud. sa robom. Tjed. nedjeljom i četvrtkom. — **Vivodina,** 1. svib. i 11. kol. — **Vočin,** 25. ožuj., 20. srp. i 4. list., 15. stud. marveni. — **Vodinci,** 1. svibnja i 4. listopada. — **Vojakovac,** 31. svib., 27. list. — **Vojnić,** tjedni četvrtkom. — **Vrbanja,** u petak pred Ime Marijino marveni, a na Ime Marijino robeni vašar. — **Vrbica,** 29. lipnja, 2. srpnja s robom. — **Vrbovec,** 20. siječ., 21. velj., 19. ožuj., 25. trav., 4. svib., 15. lip., 5. srp., 5. kol., 21. ruj., 15. list., 3. i 29. stud., 19. pros. Tjedni utorkom sa svinjama. — **Vrbovsko,** 2. kol., 11. stud. — **Vrdnik,** 27. lip. marveni. — **Vrginmost,** 7. svib., 5. kol., prvog četvrtka po pravosl. sv. Jurju i četvrtak po pravosl. sv. Iliji. Tjedni četvrtkom. — **Vrpolje,** 11. i 14. velj., 24. lip. (14. velj. samo sa robom, a 24. lip. sa robom i marvom). — **Vugrovec,** ponedjeljak iza 8. svib., 25. srp., ponedjeljak po Miholju. — **Vukovar,** 1. ožuj., 29. i 30. trav., 1. svib., 22., 23. i 24. lip., 13. i 14. ruj., 13., 14. i 15. stud. Tjedni nedjeljom i četvrtkom, a mjesečni svakoga prvog. — **Vukovje,** 28. lip., 30. srp., na pravosl. uskrsni utorak. — **Zabok,** 23. velj., 21. svib., 6. kol., 25. stud. Tjedni svakoga petka. — **Začretje sv. Križa,** na 17. siječ. ponedjeljak po bijeloj srijedi, 3. svib., dan pred Spasovom, srijeda pred Tijelovom, 24. kol. Bartolovo, 15. rujna, po Lukovu slijedeću srijedu. Tjedni srijedom. — **Zagon,** 17. siječ. i 13. lip. — **Zagorska sela,** u treći ponedjeljak po bijeloj nedjelji, na kvaterni petak proljetnih kvatra, na kvaterni petak ljetnih kvatra, drugi dan po sv. Stjepanu kralju i 30. ruj., dan po sv. Kati (ako padne u subotu, onda se obdržaje u ponedjeljak), te svake subote u tjednu, i to od 1. list. do 31. siječnja. — **Zagreb,** Cvjetni u četvrtak prije Cvjetnice, Markovski 26. trav., Margaretski 13. srp., Kraljevski 21. kol., Šimunski 28. list., Nikolinski 9. pros. Tjedni svake srijede. (Među tjedne sajmove ubrajaju se uobičajeni sajmovi na Veliki Četvrtak i na Tominje. Cvjetni traje jedan dan, Markovski tri dana, Kraljevski osam dana, Šimunski tri dana i Nikolinjski jedan dan.). — **Zaprešić,** tjedni utorkom poslije 1. i 15. u mjesecu. — **Zemun,** 11., 12. i 13. svib., 13., 14. i 15. kolovoza, 25., 26. i 27. rujna. Tjedni srijedom i petkom.— **Zlatar,** 21. siječ. četvrtak po Uskrsu, 21. lip., 11. kol., 15. list. i 5. pros. Tjedni tuorkom, a mjesečni svakoga prvoga utorka u mjesecu. — **Županja,** 1. velj. i 26. kol. marveni, a 29. kol. robeni.

U MEĐUMURJU.

Cirkovljani, 1. do 10. kol. — **Čakovec,** 3. velj., na cvjetni ponedjeljak, 30. lip., 2. kol., 13. list., 25. stud. Svake prve srijede u mjesecu svakovrsnom robom. Tjedni svake srijede, osobito svinjama. — **Dekanovec,** 19. ožuj., u nedjelju po Ant. Pad. i na Sve Svete. — **Draškovec,** 28. trav. i 11. stud. — **Dubrava,** 19 ožuj., 16. svib., 13. srp., 8. pros., a u nedjelju po 13. srp. proštenje. Tjedni svaki četvrtak. — **Kotoriba,** 9. ožuj., 27. lip., 30. ruj., 30. stud. marveni sajam, na cvjetn. petak i u nedjelju po Našašću sv. Križa i uzv. sv. Križa proštenje. Tjed-

ni četvrtkom svinjama. — **Legrad**, 12. ožuj., utorak pred Uskrs, na Presv. Trojstvo, 24. kol., 2. stud., 13. pros., utorkom marveni sajam. — **Macinec**, prošć. 1. i 15. ožuj., 2. nedjelju po Margaretinju. — **Mala Subotica**, 14. velj., 6. srp. — **Mihaljevac pri Štrigovi**, cvjetni petak, na dan sv. Stjepana kralja i Katalene prošć. — **Nedelišće**, 10. ožu., 15. trav., 15. lip., ponedjeljak po anđeoskoj nedjelji, 12. kol., 25. listop., 8. stud. i 13. pros. — **Podturen**, na Ime Isusovo, na 7 Žalosti, na Martinje proštenje s kramarskom robom, 8. lip., 26. ruj. godišnji sajam. — **Prelog**, prvi utorak iza petnaestoga u mjesecu, pokladni utorak, utorak po Duhovima, utorak po Jakobu, ut. po sv. Luki. Tjedni utorkom sa svinjama. — **Racka Kaniža**, na bijelu srijedu, 16. svib., 24. lip., 10. kol., na svaki drugi dan sajma proštenje. — **Selnica pri Sv. Martinu**, prošć. 18 pros., 25. ožuj., na Markovo, na dan sv. Ane, na Malu Mašu. — **Središće**, **Mursko**, 1. svib., 26. lip., 20. kolov., 26. listop. — **Sv. Jelena kod Čakovca**, 22. svib., 22. ruj. — **Sv. Juraj na brijegu**, na Troj. ponedjeljak, nedjelju po Maloj Maši. — **Sv. Križ**, 3. svib. i 14. ruj. — **Sv. Margareta pri Sv. Martinu**, u nedjelju po Flor. i Marg. prošć. — **Sv. Marija**, na Veliku Mašu. — **Sv. Martin**, na Martinje, na Veliku i Malu Gospu prošćenje. — **Sv. Rok pri Čakovcu**, na Rokovo, na Miholje. — **Štrigova**, na Josipovo, na Magdalenje 21. srp., na Jeronima 29. ruj., na Barbarinje. — **Vidovec**, 25. lip. — **Vidovec Dol.**, 25. svib., 15. lip., 18. listop. **Vratišinec:** 14. febr. i 13. jula.

U PREKOMURJU.

Belatinec, 20. siječnja, 24. velj., 25. trav., 27. lip., 15. srpnja, 5. stud. — **Bogojino**, petak po zastuplj., 5. ožuj., ponedjeljak po anđeoskoj nedjelji, 4 rujna. — **Cankova**, 19. ožuj., 12. stud. — **Čerenčovec**, ponedjeljak iza 3 svib., u ponedjelj. iza 14. rujna. — **Dubravnik**, trojački ponedjeljak i Jakobovo. — **Deklesni**, 20. kolovoza. — **Kaniža u Ugarskoj**, 31. siječ., 17. trav. 5. lip .,9. list., 9. pros. — **Lendava Donja**, 25. siječ., u četvrtak pred treću prosnu nedjelju, Vel. Četvrtak, ponedjeljak iza Duhova, 28. srp., 28. kol., 14. ruj., 28. list., 25. stud. i četvrtak pred Božić. Tjedni utorkom. — **Rakičan**, 26. ožuj., na trojački utorak, 2. srp., 16. kol., 18. list. — **Sobota**, dan pred fašnikom, na Vel. ponedjelj. 24. lip., 27. kol., 15. list., 6. pros. — **Tišina**, drugi dan po Maloj Gospi, na Matejevo. — **Turnišće**, četvrtak pred Cvjetnicom, drugi utorak po Uskrsu, četvrtak po Duhovima, 12. lip., četvrtak pred Vel. Gospom, dan po Maloj Gospi, 4. listop. Tjedni četvrtkom.

U DALMACIJI.

Benkovac, 13. lip., 6. srp., 8. ruj., 14. list. — **Bobovišće**, 11. sud. — **Bol**, 5. kol. — **Bribir**, 29. ruj. — **Cavtat**, 5. kol. — **Drniš**, 13. lip., 27. kol., 20. ruj. i 21. stud. — **Dubrovnik**, 3. velj. (sv. Vlaho). — **Ercegnovi**, srijedom i subotom. — **Gornji Humac**, 6. pros. — **Hrvati kod Sinja**, na 7 žal. Bl. Dj. Marije i treće nedjelje u rujnu. — **Imotski**, 21. svib. — **Karin**, 2. kol. — **Knin**, 13. lip., 2. kol., 13. listop. i svake subote. — **Kninsko polje**, 5. svib. — **Kotor**, utorkom, četvrtkom i subotom. — **Kuna**, 24. lip. — **Makarska**, 29. lip., 10. kol., 21. stud. Tjedni srijedom i subotom. — **Metkovići**, 20. srp. — **Muć donji**, 28. srp. — **Murter**, 8. i 29. ruj. — **Novalja**, 17. siječ. i 13. lip. — **Novi kod Trogira**, 29. lip., 16. kol. — **Obrovac**, 19. ožuj., Duhovi, 8. ruj., 4. do 6. list. — **Omiš**, 15. i 16. svib., 1. i 2. kol. — **Opuzen**, 3. kol. — **Orebić**, 8. do 10. kol. — **Plavno**, 5. svib. i na Tijelovo. — **Podgora**, 20. kolov. — **Pučišće**, 30. ruj. — **Rab**, 25. do 27. srp., na dan sv. Kristofora, pokrovitelja otoka i grada. — **Sinj**, 2. kol. — **Skradin**, 8. i 30. ruj. i 4. pros. — **Solin**, 7. ruj. — **Split**, ponedjeljkom i četvrtkom. — **Starigrad**, 20. list. — **Sumartin**, 2. kolovoza. — **Sutivan**, 16. kol. — **Šibenik**, 25. srp. — **Tijesno**, 11. stud. **Trilj**, 29. ruj. — **Trogir**, 4. svib., na Spasovo, na Duhove, 13. lip., na Tijelovo i 14. stud. — **Trpanj**, 29. ruj. — **Trsteno**, 10. i 11. kol. — **Vrgorac**, 29. lip. Tjedni subotom. — **Vrlika**, svake nedjelje. — **Zaostrog**, 2. i 15. kol. — **Žernovica kod Splita**, 20. siječ., 3. velj., 13. lip., 16. kolovoza i 14. prosinca.

U BOSNI I HERCEGOVINI.

Banjaluka, na pravosl. Duhove, 7. i 8. stud. Tjedni utorkom. — **Bijeljina**, za marvu 4., 5. i 6. svib., 6., 7. i 8. stud. Tjedni utorak, petak i nedjelju. — **Busovača**, 20. kol., tjedni nedjeljom — **Bugojno**, 6., 7. i 8. trav., 18., 19. i 20. listop. Tjedni petkom. — **Brčko**, 24. lip. i 4. list. Tjedni petkom. — **Bihać**, 22. do 28. srp. Tjedni poned. — **Bos. Brod**, 2. do 4. kol., 16. do 18. ruj. Tjedni petkom. — **Bos. Kostajnica**, tjedni nedjeljom. — **Bos. Novi**, tjedni subotom. — **Bos. Dubica**, tjedni subotom. — **Bos. Gradiška**, 20. ruj. Tjedni četvrkom. — **Bos. Šamac**, 29. lipnja i 18. list. Tjedni srijedom. — **Brezovo polje**, 19. kol. Tjedni nedjeljom. — **Čajniče**, tjedni utorkom. — **Čapljina**, 5., 6. i 7. svib. Tjedni petkom. — **Derventa**, 28. do 30. kol., 18. i 19. list., za konje 25. i 26. ožujka. Tjedni četvrtkom. — **Donja Tuzla**, tjedni petkom. — **Donja Mahala**, Duhovi, Mala Gospojina i Svi Sveti. — **Donji Vakuf**, (bihački) 9. lip., tjedni nedjeljom. — **Dolnji Vakuf** (travnički) 2. kol., tjedni četvrtkom i nedjeljom. — **Doljani**, Mala Gospojina. — **Doboj**, 3., 4. i 5. listopada. Tjedni petkom. — **Dubrave**, pravosl. Cvjetna nedjelja. — **Duvno (Županjac)**, 12. srp., 28. kol. i 12. listopada. Tjedni ponedjeljkom. — **Fojnica**, na Duhove. Tjedni srijedom. — **Foča**, pravosl. Duhovi i 26., 27. i 28. rujna. Tjedni subotom. — **Gacko**, tjedni nedjeljom. — **Gornji Vakuf**, 12., 13. i 14. srp., 8. stud. Tjedni srijedom. — **Gornja Tuzla**, tjedni nedjeljom. — **Goražda**, tjedni četvrtkom. — **Grahovo**, 18. kolov. Tjedni četvrtkom. — **Glamoč**, 22. ožuj., 20. i 21. ruj. i 8. stud. Tjedni subotom. — **Gračanica**, 7., 8. i 9. travnja. Tjedni petkom. — **Gračanica**, 19. i 20. kol., 8. do 10. stud. Tjedni petkom. — **Jajce**, 11., 12. i 13. listop. Tjedni srijedom. — **Kreševo**, **Konjic**, tjedni petkom. — **Kotor Varoš**, tjedni nedjeljom. — **Kiseljak**, 20. i 21. kol. — **Krupa**, tjedni ponedjeljkom. — **Kupres**, 23. do 25. trav., 11. do 13. stud. Tjedni ponedjeljkom. — **Ključ**, 27. do 29. ruj. Tjedni subotom. — **Kozarac**, 29. ruj. Tjedni četvrtkom. — **Livno**, 24. do 29. lip., 1. stud. i prva srijeda poslije Cvjetne nedjelje. Tjedni srijedom. — **Ljubuški**, 6., 7. i 8. pros. Tjedni ponedjeljkom. — **Maglaj**, 21., 22. i 23. ruj. Tjedni srijedom. — **Modrić**, 7. srp. i 8. ruj. (za marvu). Tjedni utorkom. — **Mostar**, tjedni srijedom. — **Nevesinje**, tjedni petkom. — **Novi Šeher**, 8. i 9. listop. Tjedni nedjeljom. — **Obudovac**, 12. srp., 2. i 28. kol., 21. ruj., 6. trav., na pravoslavno Cvjenu nedjelju, Uskrs i 14. list. — **Odžak**, 15., 16. i 17. kol., 31. list. i 1. stud. Tjedni četvrtkom. — **Orašje**, na Veliku Gospojinu. Tjedni četvrtkom. — **Peći**, tjedni ponedjeljkom. — **Petrovac**, 27. kol., 3. rujna. Tjedni srijedom. — **Posušje**, 15. i 16. kol. te 25. i 26. stud. Tjedni utorkom. — **Prijedor**, 2. do 5. kol. Tjedni petkom. — **Pilice**, 14., 15. i 16. listop. — **Prozor**, Duhovi i 6., 7. i 8. pros., 29. ruj. Tjedni ponedjeljkom. — **Prisoje**, 15. kol. i 8. ruj. — **Prolog**, Velika Gospojina (zbor). — **Prnjavor**, 18. do 20. kol., 12. i 13. list. Tjedni subotom. — **Rahić**, Spasovdan. Tjedni nedjeljom. — **Raško polje**, 24. lipnja. — **Rogatica**, 25. do 28. trav., 13. i 14. 21. kolov. Tjedni ponedjeljkom. — **Sarajevo**, na pravosl. Duhove, tjedni srijedom. — **Srebrenica**, 21. ruj i 31. list. Tjedni ponedjeljkom. — **Stari Majdan**, tjedni nedjeljom. — **Stolac**, tjedni subotom. — **Sutjeska**, 24. lip. (zbor). tjedni nedjeljom. — **Tešanj**, 24., 25. i 26. trav., 30. i 31. list. Tjedlist. Tjedni ponedjeljkom. — **Rudo**, tjedni subotom. — **Sanskimost**, 19. do **Velika Kladuša**, tjedni utorkom. — nica, 29. rujna. Tjedni petkom. — ni utorkom. — **Travnik**, 6. do 8. svib. 29. i 30 ruj., i 1. list. Tjedni petkom. — **Trebinje**, tjedni subotom. — **Vlase-Večići**, 1. kol. za vunu i kostrijet. — **Vranograč**, tjedni petkom. — **Varcar-Vakuf**, 8., 9. i 10. rujna za marvu 21. i 22. stud. Tjedni ponedjeljkom. — **Visoko**, 20. i 21. ruj., 1. list. Tjedni ponedjeljkom. — **Vareš**, tjedni subotom. — **Višegrad**, tjedni srijedom. — **Zvornik**, 1., 2. i 3. kol., 27. list. Tjedni ponedjeljkom i petkom. — **Zenica**, 15. i 16. svib., 24. i 25. listop. Tjedni srijedom. — **Žepče**, 15., 16. i 17. kol., 4. do 6. listopada. Tjedni petkom. —

U ISTRI.

Buzet, 13. i 24. lip., 6. ruj. — **Cres**, 5. kol. — **Čepić kod Jezera**, 25. ožuj., druga nedjelja poslije 5 kol., 8. ruj. — **Fazana**, 9. lip., 27. ruj. — **Gračišće**, 3. i 9. velj., prvu nedjelju svibnja, 15. lip., 8. ruj. — **Grožnjan**, 15. lip., 8. ruj. — **Kanfanar**, 14. velj., 25. srp. — **Kastav**, 22. svib., prvu nedjelju listopada, 13. pros. — **Kopar**, 19. lip., 21. ruj., 21. listop. — **Kringa**, 25. stud. — **Krk**, 10. kol. — **Kršan**, 2. velj., 29. lip. i 30. stud. — **Motovun**, 5. i 15. kol., 24. kolov. i 8. rujna u Dolu. — **Novigrad**, 16. rav., 28. lip. — **Omišalj**, utorak po Duhovima. — **Pazin**, 2. kol. ponedjeljak po Miholju, 29. ruj. Svaki prvi utorak u mjesecu. — **Pićan**, 16. kol., 30. pros Sv. Nicefor. — **Poreč**, 21. stud. — **Pula**, 13. lip., 21. pros. — **Rovinj**, 19. i 29. rujna, 11. list. — **Šmarje pri Vižinadi**, 15. kol., 8. ruj. — **Višnjan**, 17. siječ., 1. i 15. lip., 20. lip. — **Vodnjan**, 3. velj., 10. kol., 13. pros.

— **Volosko,** 16. kol., prva nedjelja po 25. srp. t. j. poslije sv. Jakoba. — **Žminj Cere,** 24. veljače i 21. rujna.

U VOJVODINI.

Ada (Bačka), 19. marta, 15. juna i 25. oktobra prid. dat. u ned. i pon. — **Alibunar** (Banat), 15. do 17. marta, 15. do 17. juna, 24. do 28. aug. i 16. do 18. oktobra. — **Apatin** (Bačka), 7. do 8. maja i 7. do 8. oktobra. Ako su označeni dani osim nedjelj. i pon., biva pred označeni dan u nedjelju i ponedjelj. sajam. — **Bač,** 10. marta, 21. maja, 8. sept. i 26. okt. slid. pon. — **Bajmok** (Bačka), 25. maja, 24. aug., 11. novembra. Ako označeni dani ne padnu u nedilju, sajam se drži u nedilju prid označeni dan. — **Bavanište,** 20. jan. i 24. sept. — **Belacrkva** (Banat), 5. do 7. marta, 20. do 23. juna i 15. do 18. oktobra. — **Beli Manastir** (Barnja), 10. jan., 10. aprila, 30. jun., 15. okt. prid. datum u ponediljak. — **Bezdan** (Bačka), 15. marta, 16. jula, 29. sept., 19. nov. prid označ. dane u poned. Ako datum u nedilju pada, onda je sajam u slideći poned., a ako datum na poned. pada, taj dan biva sajam. — **Boka** (Banat), 15. sept. Ako taj dan nije nedilja, sajam se drži u nedilju prije tog datuma. — **Crepaja,** 6. prila i 10. septembra. — **Crno Brdo** (Feketić), drugog poned. maja, 10. augusta i poslj. poned. oktobra. — — **Crvenka,** 13. maja, 19. augusta. — **Čantavir** (Bačka), u poned. prid 1. maja i 24. sept. — **Čenej** (Banat), 24. maja, 21. aug., 21. okt. Ako datum pada u posleni dan, sajam se drži prid njim u nedilju. — **Čoka** (Banat), na Ime Isusovo, na mladi Uskrs, na dan Sv. Trojstva i 29. septembra. — **Čurug** (Bačka), 4. marta, 1. juna i 6. okt. prid datum u ned. i poned. — **Darda** (Baranja), 27. marta, za prosnih dana, u ned. Bartolomeja i Svi Sveti, uvik na pon. — **Debeljača,** 19. marta i 1. sept. — **Deliblato** (Banat), 1. apr. i 8. sept. — **Despot Sv. Ivan,** 21. marta, 11. juna i 24. oktobra. — **Dobrica** (Banat), 2. do 5. maja, 23. do 25. sept. — **Dolovo** (Banat), 21. marta i 21. okt. — **Draž,** 25. jan., 25. apr., 26. augusta i 2. novem. — **Duboševica,** 1. marta, 25. maja i 29. novembra. — **Ečka** (Banat), 21. maja i 26. oktobra. — **Futog Stari** (Bačka), 3. apr., 16. juna, 17. aug., 6. nov. Ako datum ne pada u ned. ili u poned., biva sajam u prijašnju nedilju ili u poned. — **Gložan,** 25. do 27. maja, 15. do 17. okt. — **Hajdučica** (Banat), u poned. druge ned. febr., druge ned. juna i treće nedilje novembra. — **Idvor** (Banat), 3. maja i 2. sept. — **Jankovac** (Bačka), 17. apr., 26. juna, 2. nov. Ako datum ne pada u ned., uvik biva sajam slidećeg ponediljka. — **Jarkovac** (Banat), 3. aprila, 22. juna, 25. oktobra. — **Jasenovo** (Banat), 21. maja i 11. okt. — **Konak** (Banat), 19. marta i 20. sept. — **Kanjiža Stara** (Bačka), 25. maja, 1. sept. Ako datum ne pada u nedilju ili u poned., onda biva sajam prid datum u nedilju i ponediljak. — **Kanjiža Turska** (Banat), 29. apr., 1. aug. i 1. nov. Ako datum ne pada u ned., biva sajam prid datum u ned. — **Kneževi Vinogradi** (Baranja), 24. jan., 4. maja, 15. augusta i 25. novembra. — **Kovačica** (Banat), 1. aprila, 10. okt. — **Kovin** (Banat), 7. maja i 7. novembra. — **Kozar Racki** (Baranja), 13. marta, 1. maja, 26. juna, 16. oktobra. — **Krnaja** (Bačka), 12. maja, 6. oktob. Ako datum nije ned. ili poned., biva sajam prid datum u nedilju. — **Kucura** (Bačka), 15. jun. i 3. okt. — **Kudžić,** 1. aprila. — **Kula** (Bačka), u nedilju prid 29. april., 24. juna, 6. aug., 15. okt. — **Mali Idoš,** 20. maja i 26. aug. — **Martonoš** (Bačka), 8. juna i Ime Marija slideći ponediljak; 7. nov., juna i nov. sajmovi ako datum ne pada na nedilju ili poned. uvik prijašnji ponediljak bivaju sajmovi. — **Melenci** (Banat), prvi dan pravosl. Duhova, 27. aug., 7. nov. Ako datum ne pada u ned., sajam se drži prijašnje nedilje. — **Miletić-Lemeši** (Bačka), 7. maja, 20. okt. Ako datum pada na nedilju ili poned., biva istih dana sajam, a ako na poslen dan pada, drži se sajam u nedilju i poned. prid datum. — **Mol** (Bačka), 20. maja, 30. sept. Ako datum prid svetac ili prid nedilju pada sajam je prijašnje nedilje. — **Mokrin** (Banat), 14. febr., 21. maja i 20. aug. — **Moravica Stara** (Bačka), nedilje sv. Josipa u poned.; jula poslidnje nedilje u ponediljak; prvog ponediljka u novembru. — **Novi Sad** (Bačka), 20. marta, 19. maja, 10. aug. i 29. okt. — **Odžaci** (Bačka), 19. apr., 28. sept. Ako datum pada na ned. ili poned., drži se isti dan sajam, a ako datum drugi dan pada, biva sajam slideće nedilje i ponediljka. — **Pačir** (Bačka), 18. sept. — **Palanka Nova** (Bačka), prvog ponediljka maja i okt. — **Pančevo** (Banat), 22. aprila, 9. jula, 18. sept. Sajam počinje u četvrtak na taj datum ili slideći četvrtak i traje 4 dana. — **Petrovac** (Bačka), 11. marta, 15. maja, 26. augusta, 11. nov. Ako datum ne pada na ned. i ponediljak, sajam se drži druge ned. i poned. — **Petrovo Selo** (Bačka), u ponediljak prid 8. maja, 30. augusta, 7. nov. — **Plavna,** 2. maja i 2. okt. — **Ruski Krstur,** 10 juna i 21. okt. — **Sarča** (Banat), 15. marta, 15. sept. Ako datum ne pad u ned., onda je sajam u nedilju prid datum. — **Sečanj** (Banat), 17. apr., 12. juna i 16. oktobra. — **Sekić,** u ned. prije 17. juna i prije 27. novembra. — **Senta** (Bačka), 26. mart. 22. jun., 17. aug. i 19. nov., uvik prid datum u nedilju i poned. — **Sivac** (Bačka), 3. apr., 10. juna, 25. sept. Ako datum pada na nedilju ili poned. sajam je istog dana, inače u prijašnju ned. i pon. — **Sombor** (Bačka), na kat. Blagovist, pravosl. Spasovdan, na pravosl. Veliku Gospu i 25. nov. Ako ovi sveci osim nedilje na koji drugi dan padaju, onda su sajmovi prid isti datum u nedilju i poned. Ako datum pada u nedilju ili poned., biva sajam tih dana. — **Srbobran-Sentomaš** (Bačka), 12. marta, 28. jula, 20. sept. — **Srpski-Krstur** (Bačka), 18. sept., 15. februara. — **Sveti-Đurađ** (Bačka), 15. aprila, 30. sept. i 20. juna. — **Stara-Beba** (Banat), 8. marta, 8. juna, 8. sept. Ako datum ne pada na nedilju, onda je sajam prijašnje nedilje. — **Stari-Bečej** (Bačka), u nedilju prije 8. apr., 5. jula i 17. oktobra. — **Sanišić** (Bačka), u poned. prid 12. aprila i 4. oktobra. — **Subotica,** o Matiji, 16. maja, 29. juna, uvik na datum, 8. sept. 28. oktobra po 3 dana. Ako datum pada na nedilju, sajam se istog dana počima. Ako na drugi dan pada, počima se sajam prid datum u nedilju. Nediljni opći veliki sajmovi drže se svakog ponediljka i petka, a sridom, nediljom i subotom drži se sajam za telad i jaganjce. — **Temerin** (Bačka), 25. febr., 5. maja, 4. sept., 22. nov. Ako datum nepada na nedilju ili pon. biva sajam u prijašnju nedilju. — **Titel** (Bačka), 6. apr., 22. aug., 20. oktobra. Tih nedilja biva sajam ponediljkom i utorkom a u slučaju sveca slideći dan. — **Torža** (Bačka), 11. juna, 2. oktobra. — **Topola** (Bačka), 18. i 19. aprila, 13. i 14. jula, 4. i 5. okt. prid datum u nedilju i ponediljak, a 20. aug. na datum. — **Tovariševo** (Bačka), 2. febr. i 16. nov. — **Turija,** 22. aprila, 13. aug. i 25. okt. — **Turski Bečej** (Banat), 25. marta, 17. aug., 3. okt. Ako datum ne pada u nedilju, drži se sajam u prijašnju nedilju. — **Uzdin,** 4. do 5. maja, 21. do 22. nov. — **Vajslo** (Baranja), o Grguru, o Pohodu Gospe, o Franji (okt.), sv. Luci, tih nedilja ponediljkom. — **Velika-Kikinda** (Banat), 25. febr., 24. aprila, 24. juna, 20. sept. i 1. dec. — **Veliki Bečkerek** (Banat), 1. marta, 25. maja, 17. aug., 12. okt., 23. nov. Sajam se drži prid svaki taj datum u četvrtak, petak, subotu i nedilju. — **Veliki Žam** (Banat), u nedilju prid Đurđevo, u prvu ned. septembra. — **Vislo** (Baranja), 1. apr., 13. jula i 26. oktobra. — **Vranjevo,** u nedilju prid 3. maja, 13. jula i 30. oktobra. — **Vrbas Novi** (Bačka), u ponediljak prid 28. marta, 2. juna i 12. sept. — **Vršac** (Banat), u nedilju prid Marinje, na pravoslav. Glušnicu, u prvu ned. augusta po star. kal., u poslidnju nedilju oktobra. Sajmovi počinju petkom, a traju 4 dana. — **Zmajevac,** 14. febr., 4. aprila, 6. jula i 26. oktobra. — **Žabalj** (Bačka), 15. apr. 20. juna, 29. sept. Ako taj datum pada na nedilju ili ponediljak, sajam je tog dana, a ako taj datum pada na drugi dan, onda je sajam u prijašnju nedilju i poned. — **Žombolja** (Banat), 19. marta, 29. juna, 8. sept. i 11. nov. Ako taj datum ne pada na nedilju, onda se sajam drži u prijašnju nedilju.

U BARANJI.

Branjine (Baranja Kisfalud): 1. ožujka, 16. travnja, 17. prosinca. — **Bolman:** u ponedjeljak pred 10. veljače u ponedjeljak pred 17. svibnja; u ponedjeljak pred 16. kolovoza; u ponedjeljak pred 25. listopada. — **Branjan Vrh** (Baranyavar): 2. veljače, 8. lipnja, 5. kolovoza; 15. studenoga, ako datum ne pada u ponedjeljak, onda u dojdući ponedjeljak. — **Karanac** (Karanč): 25., 26. i 27. ožujka; 10., 11. i 12. listopada. — **Lug** (Laško): 24. travnja i 1. listopada. — **Popovac** (Baranyaban): ponedjeljak prije 10. ožujka, 1. lipnja, 29. rujna i 8. prosinca. — **Suza** (Čuza): 21. veljače, 23. svibnja, 12. rujna i 12. prosinca. — **Kneževi vinogradi** (Hercegsollos): 4. svibnja i 25. studenog.

Kazalo.

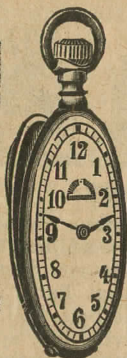

Besplatne darove može svaki čitaoc

Pravi švicarski br. 100 džepni sat samo

49

Din 60 para

Anker - Remontoir - Roskopf

br. 111.

(bez sekundne kazaljke) sa 3-godišnjim jamstvom samo

69

Din 20 para

„IKO“ satovi u zlatu, srebru, niklu i t. d. po svim cjenama, naročito plitki vrlo fino gravirani ili glatki.

„OMIKO“ i *„AXO“* satovi u vanredno zanimivim oblicima moderni sa dobrim čvrsim strojem.

ANKER - REMONTOIR - ROSKOPF satovi u raznim izvedbama.t

Saovi sa narukvicom, tov za dame, lančići za dame gospodu, u zlatu, srebru i inim dragim kovinama.

Sve zajamčeno pravo.

ovoga Kalendara sa malo truda dobiti. Ovi darovi tačno su upisani u velikom ilustrovanom divot-cjeniku svjetske otpremne kuće satova i dragulja H. Suttner u Ljubljani br. 689. Pošaljete li Vašu tačnu adresu primit ćete odmah besplatno ovaj vrijedni cjenik, koji će Vas vrlo obradovati sa velikom množinom zanimivih slika i različitih novosti.

Već 32 godinu

uživa svjetska tvrtka H. Suttner najbolji glas radi svojeg solidnog poslovanja te radi pouzdano dobre kakvoće svoje robe kako to hiljadu priznanica zadovoljnih mušterija potvrdjuju. Kod tvrtke Suttner sve se kupuje tako rekući uz

originalne tvorničke cijene

u vlastitoj protokoliranoj

Švicarsknj tvornici satova

od vještih stručnjaka napravljeni fini „IKO“ satovi na svjetskom su glasu, jer idu tačno na sekundu temeljito su izradjeni, brižno ispitani te izvanredno trajni.

Nikavog rizika!

Što ne odgovara, izmjenjuje se ili se novac vraća. Nikakove tra-ljave robe, svjetska kuća Suttner imade samo biranu robu najbolje kakvoće, što ćete i sami priznati čim pregledate Suttnerov cjenik.

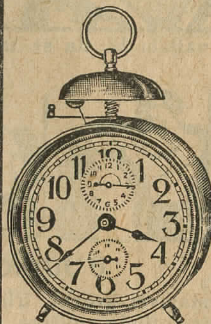
Tražite ga odmah

treba samo da pošaljete tačnu Vašu adresu na tvrtku

H. SUTTNER

Ljubljana br. 689.(Slovenija)

Prava Anker budilica br. 105

samo

64

Din 20 para

sa pravim ANKER strojem znamenite kakvoće

sa 3-godišnjim jamstvom!

Budilice u raznim izvedbama.

Ure sa šetalicom iz- vrsne kakvoće u raznim veličinama.

Kuhinjski satovi zidni satovi i t. d. nadalje

Lančići, prsteni, naušnice, broše, narukvice i svu zlatnu i srebrnu robu u ogromnom izboru naći ćete tačno naslikanu s oznakom

najniže cijene

za ove kao a za stotinu drugih predmeta u velikom cjeniku.

NOVA RADOST ŽIVOTA

ispravnom njegom tijela

Mane, koje čovjeka prikazuju nepovoljnim u njegovoj vanjštini, valja odstraniti ne ljepote radi već i zbog zdravlja i duševnog raspoloženja. Svijest o vlastitoj njegovanosti, povećava radost života.

Proti svim manama kože Fellerova kavkaska Elsa pomada za zaštitu lica i kože, ona hrani, obnavlja i pomlađuje uvelu, borastu i hrapavu kožu lica, vrata i ruku. Ona daje koži glatkoću, mekoću, čistoću i elastičnost. Ona uklanja bore, brazgotine, sujedice, prištiće. Radost je vidjeti, kako brzo nestaju sunčane pjege. Jedan lončić Din 12. Poštarina i pakovanje posebno.

Za njegu kose za jačanje i hranjenje kože na tjemenu upotrebljava se Fellerova jaka Elsa pomada za porast kose (Tannohina pomada), koja privodi novu hranu korenju i tlu kose, te uklanja perut. Jedan lončić Din 12., Omot i poštarina posebno.

Za pokus 2 lončića jedne ili 1 lončić od obih Elsa pomada već sa omotom i poštarinom Din 40., nu samo ako se novac pošalje unapred, jer kod pouzeća stoji poštarina za 10. Din više.

Pravi sapuni zdravlja: Fellerovi Elsa sapuni divno su namirisani, štedljivi u potrošnji, oplemenjuju kožu i sadrže djelotvorne sastojine potrebne za zdravlje. Postoje 6 vrsta Elsa sapuna: **Elsa ljiljanov mlječni sapun; Elsa sapun ljiljanove kreme; Elsa Žumanjak sapun; Elsa glicerinski sapun; Elsa katranov sapun i Elsa sapun za brijanje. Poštom na pokus 5 komada** Elsa sapuna u poželjnom izboru uključivo omot i poštarina Din 52.—

Narudžbe adresirajte tačno na
EUGEN V. FELLER, ljekarnik, Stubica Donja br. 87. (Hrvatska).

I VAMA TREBA

sigurno nešto od ovdje navedenih tokom mnogih godina isprobanih pravih Fellerovih preparata:

Fellerova elsa - riblje ulje pravo i ukusno, jača svakoga a osobito slabunjave žene i djecu. Velika boca Din 22. Pakovanje i poštarina poseb.

Fellerovo elsa kina železovito vino za slabokrvne i bljedušave osobe potrebne oporavka. Boca 16 Din. 50 p.

Fellerove elsa švedske kapi (želudčani liker) pospješuje probavu i daje izvanredan apetit. Boca 13 Din 20 p.

Fellerov elsa zagorski sok protiv kašlja i prsnih bolova. Boca 13 Din 20 p.

Fellerove elsa pilule vrlo blago sredstvo za jačanje želuca i pospješenje probave i stolice. One ne razdražuju crijeva a stolica je lagana i pospješna. Jedan svitak (6 kutijica) 12 D

Protiv kurjih očiju, žuljeva itd. pomaže Vam bez boli, bez noža, bez pogibelji otrovanja krvi, brzo i sigurno djelujući **fellerov elsa turistički melem** mali karton 4 D 40, veliki 6 D 60 p., nadalje **elsa turistička tekuća tinktura**, boca sa kistom 11 Din. Pakovanje, poštarina posebno.

Fellerov elsa prašak za posipavanje. Kutija sa sitom 7 Din 70.

Fellerov elsa mentolni klinčić (Migrenštift) protiv glavobolji. Komad 10 Din.

Fellerove elsa kapljice za zube. Boca 7 Din 70 p.

Fellerova elsa voda za oči. Boca 5 Din 50 p.

Za Vašu kosu. »Elsa-Shampoon«, velika porcija 3 Din 30 p.

Fellerov elsa šumski miomiris (parfin za sobe). Boca 16 Din 50 p.

Elsa prah protiv gamadi, velika doza 17 Din 60 p.

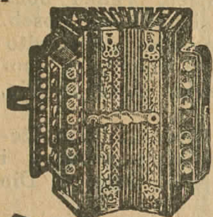
Čim više se najedamput naruči, tim se više uštedi na poštarini. Narudžbe valja jasno adresirati na:

EUGEN V. FELLER,
ljekarnik,

STUBICA DONJA broj 87.
Hrvatska.

KUPUJ RAZBORITO

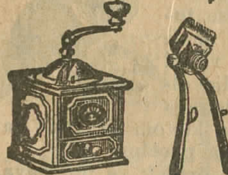
pak ćeš kupiti jeftino, a ipak dobro!

Hiljade raznih predmeta za sve svrhe naći ćete u velikom besplatnom godišnjem katalogu firme

Često u dućanu nemamo dosta vremena za temeljito razmišljanje i tek kod kuće kasnije žalimo, da nismo odabrali nešto drugo.

Velike prednosti

nasuprot, koje nam pruža godišnji katalog svjetske otpremne kuće H. Suttner, sa preko 1000 slika, pred kojim nesmetano sjedimo kod kuće te biramo što nam treba poslije zrelog razmišljanja, te prednosti su nenaplative. A taj veliki godišnji katalog

dobiti ćete i Vi besplatno

treba samo da ga zatražite dopisnicom. U njemu nalazite najdivnije

najnovije izume

praktične predmete uporabe, stvari za domaćinstvo i odjeću, koju možete

bez rizika

kupiti, jer što se ne svidja, to se zamjenjuje ili vraća novac. Golemi promet omogućuje tvrtci Suttner, da prodaje

sve predmete jeftinije

a ipak da pruža najbolje kakvoće. Zahtjevajte zato još danas besplatni godišnji katalog od svjetske trgovačke kuće

H. SUTTNER,

Ljubljana br. 689.

SLOVENIJA

Brijači aparat br. 12207 fino poniklovan sa dvije oštrice, vrlo lijepo izrađen

samo **22** *Din*

Bečka ručna harmonika br. 13116 sa 1o tipaka, 2 basa, dvoredna, veličine 24x11 ½ cm, sa 10 bora na mjehu, u lijepoj izradbi

samo **168** *Din*

Razašilje uz pouzeće ili novac unapred.

Gusle, citre mandoline, gramofone i ostala glazbala u velikom izboru.

Džepni nožići, britve, škare sprave za rezanje kose i brade i t. d.

Alat poput blanja, kliješta, čekića, svrdla i t. d.

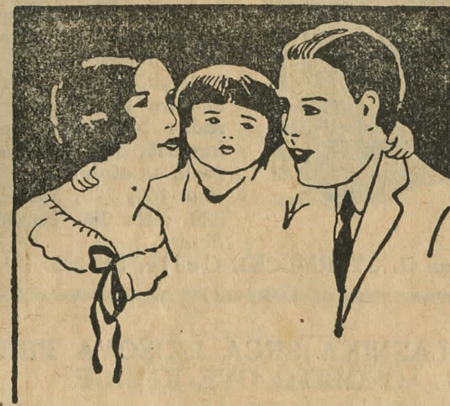
Kuhinjske sprave glačala, jedala, garniture i t. d.

Kabanice, kišne kabanice, za dame, gospodu i djecu.

Rublje, čarape, garniture za krevet i stol, štepdeke itd.

Odijela za gospodu i dječake po najnovijem kroju u najboljoj kakvoći.

Cipele za dame, gospodu i djecu itd.

Bolesni na plućima!

Već hiljade izliječenih!
ZATRAŽITE ODMAH KNJIGU O MOJOJ

Novoj umjetnosti hranjenja,

koja je već mnoge spasila. Ona može da se upotrebi kod svakog načina života, te pomaže, da se bolest brže pobjedi. Nestaje znojenja po noći, težina tijela se diže, a postepeno ovapnjivanje obustavlja bolest.

Ozbiljne ličnosti

liječničke znanosti potvrđuju, da je moja metoda izvrsna, te rado dopuštaju njenu upotrebu. Što prije počnete sa mojim načinom hranjenja, tim bolje je.

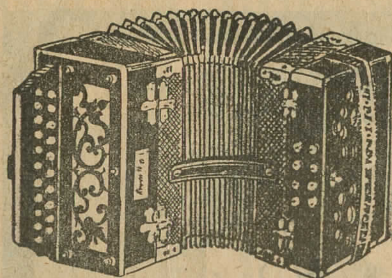
Posve besplatno

primiti ćete moju knjigu, iz koje ćete saznati stvari, vrijedne saznanja. Kako moj nakladnik razašilje svega samo

10.000 komada besplatno

pišite odmah, da biste i Vi spadali među sretne dobitnike iste.

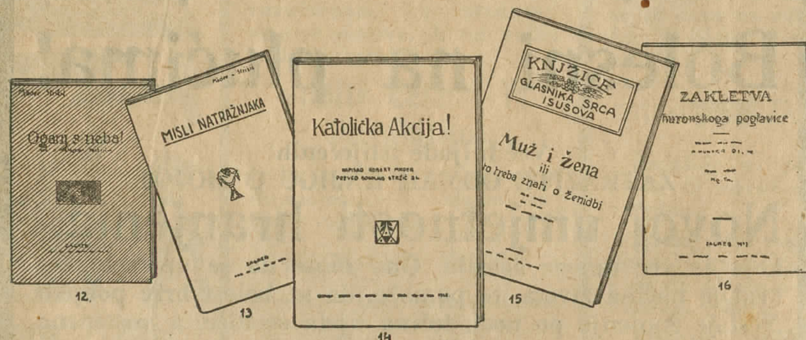
Georg Fulgner, Berlin-Neukölln Ringbahnstr. 24. Abt. 664.

KA SVAGDAŠNJEM napornom radu u kancelariji, radionici ili na polju, potrebna je zabava, a najbolja bit će sviranje dobrim instrumentima. Prije nabavke instrumenata pišite jednom kartom veletrgovini Stermecki i tražite besplatno novi veliki ilustrovani cjenik u kojem ćete naći slijedeće i još druge cijene: **harmonike jednoredne 250 dinara, dvoredne 360, 490, troredne 840, gramofon 355, 575, i 890 dinara, dječji 110, gusle sa etuiem 315, ćinije 545, mandolina 160, 220, 380 dinara, gitara 270, 320, citre 380, tamburica 180, 250, 300 dinara.**

Veletrgovina R. STERMECKI, Celje, br. 295. (Slovenija).

UPRAVA GLASNIKA SRCA ISUSOVA PREPORUČUJE OSOBITO OVE KNJIGE:

Narudžbe prima:
UPRAVA GLASNIKA SRCA ISUSOVA ZAGREB I. P.P. 147

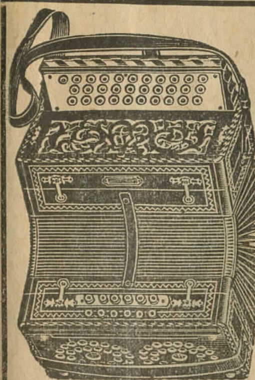

ako ne pregledate prije nabavke robe za muška ili ženska odijela uzorke iz veletrgovine **Stermecki**, te se uvjerite, da je izbor najveći, kvalitet najbolji i cijene puno jeftinije nego gdjegod. Pišite još danas veletrgovini

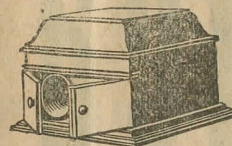
R. STERMECKI, CELJE, br. 295. (Slovenija).

po uzorke štofa, kamgarna i ševjota za muška odijela i zimske kapute, modernih kasha, pliša, velourja i raznog modernog sukna za damske plašte, baršuna, svile i vune za damska odijela, flanele, barhenta, platna, šifona te od razne druge manufakturne robe, koji se šalju svakome poštarine slobodno na uvid.

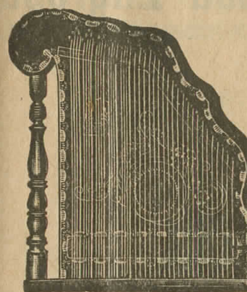
Ilustrovani cjenik sa više hiljada slika šalje se na zahtjev besplatno.

Ručne harmonike
bečke od Din 179-nav.
njemačke od Din 85-nav.

Gramofoni
od Din 345. -- nav.

Gitarne citre
od Din 192 -- nav.

Mi Vam dajemo

potpuno besplatno

ogromni cijenik već preko 30 godina po cijelom svijetu poznate tvornice glazbala Meinel &Herold, čija se kakvoća hvali u više od 20.000 zahvalnica i priznanica. — Kod nas kupujete

izravno iz tvornice mnogo jeftinije

iz slijedećih razloga:

1. naše tvorničko skladište nalazi se u Mariboru, stoga nema ni carinskih, ni inozemnih transportnih troškova.
2. Naručite li u inozemstvu, onda niti ne znate, koliko ćete morati platiti dok Vam instrument stigne, a pored toga morate još i dugo čekati. — Kod nas dobijete sve odmah i cijenu znadete unapred.
3. U inozemstvu naručeno glazbalo može eventualno oštećeno stići. A što onda? Inozemstvo je daleko, dočim kod nas nema te poteškoće, ta mi smo ovdje u zemlji.

Ponajprije zatražite dakle naš ogromni cjenik

a onda si istom izaberite željeni predmet. Pišite stoga odmah sada na najveću otpremnu kuću glazbala u Jugoslaviji:

Tambure od Din 98·- nav.

Violine od Din 85·- nav.

Trube od Din 505·- nav.

Gitare od Din 207·- nav.

Usne harmonike od Din 7·50 nav.

Mandoline od Din 136·— nav.

Klarineti od Din 120·— nav.
Flaute, okarine, saksofoni i t. d.
u velikom izboru.

8 dana na ogled

šaljemo Vam svako glazbalo! Ako se ne svidja, može se izmjeniti

Meinel i Herold

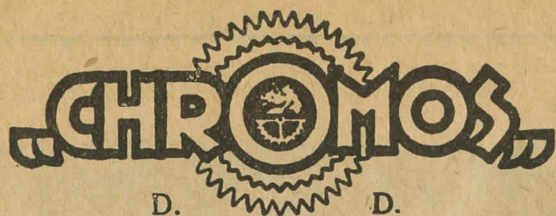
tvornica glazbenih instrumenata, gramofona i harmonika

Podružnica Maribor 263.

Potpuno jamstvo

za svako glazbalo!

Preko 120.000 glazbala prodano u jednoj godini!

Zagreb-Beograd-Ljubljana
Sarajevo - Osijek - Novisad

Moderno uređena tvornica grafičkih boja, firnisa, mase za lijevanje valjaka i drvenog namještaja za štamparije. Električna brusiona noževa za rezaće strojeve. Najmodernije uređena ljevaonica valjaka. Veliko skladište svih grafičkih potrepština. Bogato skladište svakovrsnih novih i rabljenih strojeva.

Najveća i vodeća tvrtka u kraljevini S.H.S. za kompletno uređivanje grafičkih zavoda

